



UNIUNEA EUROPEANĂ  
Fondul Social European



GUVERNUL ROMÂNIEI  
Ministerul Dezvoltării Regionale  
și Administrației Publice



INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE



Instrumente Structurale  
2007-2013

# UNIUNEA EUROPEANĂ INTRODUCERE: INSTITUȚII, DECIZII ȘI POLITICI

**INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE!**

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative  
și cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European.



# LISTA DE ABREVIERI

APC - țările din Africa Caraibe Pacific  
AUE - Actul Unic European  
BCE - Banca Centrală Europeană  
BENELUX - uniune economică compusă din Belgia, Țările de Jos și Luxemburg  
COM - Comisia Europeană  
CECO - Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului  
CE - Comunitatea Europeană  
CEE - Comunitatea Economică Europeană  
CEEA / EURATOM - Comunitatea Europeană a Energiei Atomice  
CES - Comitetul Economic și Social  
CJ - Curtea de Justiție  
CJUE - Curtea de Justiție a Uniunii Europene  
COMECON - Consiliul pentru ajutor economic reciproc  
CPE - Comunitatea Politică Europeană  
GATT - Acordul General al Tarifelor și Schimburilor  
JAI - Justiție și Afaceri Interne (Pilonul III al UE devenit „Cooperare a poliției și justiției în materie penală”)  
JOCE - Jurnalul oficial al Comunităților europene  
JOUE - Jurnalul oficial al Uniunii Europene  
MFF - Cadrul financiar multianual  
NATO - Organizația Tratatului Atlanticului de Nord  
OCED - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică  
OLAF- Oficiul European de Luptă Antifraudă  
ONU - Organizația Națiunilor Unite  
PAC - Politica Agricolă Comună  
PE - Parlamentul European  
PESC - Politica Externă și de Securitate Comună  
SM - stat membru/state membre  
TCE - Tratatul constituind Comunitatea Europeană  
TCECO - Tratatul constituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului  
TCEE - Tratatul constituind Comunitatea Economică Europeană  
TCEEA - Tratatul constituind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice  
TFUE - Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene  
TUE - Tratatul privind Uniunea Europeană  
UE - Uniunea Europeană

# I. CONSTRUCȚIA EUROPEANĂ

## 1.1. SCURT ISTORIC AL UNIUNII EUROPENE\*

### 1.1.1. Momentele și etapele cele mai importante ale construcției europene

#### A. Premisele constituirii Comunităților Europene.

„Va veni o zi în care toate națiunile continentului, fără a-și pierde calitatea lor de entități distincte și glorioasa lor individualitate, vor face tot posibilul să se grupeze într-o unitate superioară, constituind fraternitatea europeană. Va veni o zi în care vor fi alte câmpuri de bătaie - cele ale piețelor deschise ideilor. Va veni o zi în care bombele vor fi înlocuite cu voturi”. Istoria demonstrează că a fost nevoie să treacă un secol pentru ca acest discurs, rostit de Victor Hugo în anul 1849<sup>2</sup>, să se transforme din utopie în realitate.

„Analizată din perspectiva apariției, în timp, a ideii de unitate în spațiul european, este imposibil să nu observăm că aceasta este plasată în mod diferit de către juristi, economiști, filosofi, sociologi, psihologi și, nu în ultimul rând, de către istorici, istorici care nici ei nu sunt unanimi cu privire la originea unei astfel de idei, respectiv a unui astfel de demers. Fiind vorba despre dimensiunea istorică a Uniunii Europene, nu-i putem ignora chiar pe istoricii care vorbesc despre ideea de unitate la nivel european încă din Antichitate, ori identifică unele evenimente care au avut loc în acest spațiu cu începuturile unei astfel de integrări sau o deplasează către prima jumătate a secolului XX<sup>3</sup>”<sup>4</sup>.

Uniunea Europeană este forma actuală a construcției europene, construcție care a început în anul 1952, odată cu constituirea primei Comunități Europene. „Dacă ar trebui să facem trimitere la legitimarea preocupărilor românilor și ale României în

\* Punctele 1.1. Scurt istoric al Uniunii Europene; 1.2. Uniunea Europeană după Tratatul de la Lisabona (2007/2009);

1.3. Politicile derulate la nivelul Uniunii Europene sunt realizate de prof. univ. dr. Augustin FUEREA și lector univ. dr. Roxana-Mariana POPESCU. La realizarea acestor puncte au fost folosite, ca surse bibliografice, materialele indicate atât în notele de subsol, cât și în bibliografia atașată.

<sup>1</sup> <http://crdp.ac-lille.fr/sceren/hugo/congres.htm>

<sup>2</sup> Congresul Internațional pentru Pace de la Paris.

<sup>3</sup> În acest sens, Stelian Scăunaș, „Aspecte istorice ale civilizației europene ca premise ale ideii de unitate europeană”, în *Analele Universității Româno-Germane din Sibiu*, nr. 3/2004: „Spațiul european, leagăn al uneia din marile civilizații ale lumii, s-a confruntat cu ideea de unitate chiar din perioada antichității, când Roma, prin campaniile sale militare, se pare că urmărea un asemenea deziderat”. În continuare arată că „Europa, prințesa mitologică, frumoasa fiică a regelui Agenor (Regele Tirului, în antica Fenicie) a fost și ea obiect de dispută cauzată de frumusețe. Chiar Zeus, îndrăgostit de ea, a răpit-o și a dus-o în Creta (aici, Europa a născut pe Minos, Radamante și Sarpedon), iar chipul ei pictat a înfrumusețat multe din palatele Antichității. Creștinii sunt cei care, mai târziu, au delimitat mai precis continentul european, dându-i acest nume princiar (Cartea Genezei, cf. Sf. Ieronim și Sf. Ambrosie, sec. IV - fiii lui Noe primesc în stăpânire câte un teritoriu: Sem, fiul cel mare, primește Asia, al doilea fiu - Ham, primește Africa, iar Iafet, al treilea fiu, primește Europa)”.

<sup>4</sup> Augustin Fuerea, „Dimensiunea istorică a Uniunii Europene”, *Revista Phoenix, revistă de insolvență*, nr.15/2006, pag. 17.

materia apariției și evoluției ideii de integrare europeană nu am putea face abstracție de prezența marelui diplomat Nicolae Titulescu într-un astfel de context, personalitate care, în calitatea sa de președinte al Societății Națiunilor, a contribuit major la consolidarea tezei „unificării europene”, dar și la îndepărtarea pericolului unui nou conflict mondial<sup>5</sup>.

Astăzi pare greu de crezut, chiar uluitor, faptul că, în urmă cu aproape 80 de ani<sup>6</sup>, din România pornea un apel esperanto pentru realizarea Statele Unite ale Europei, apel care, așa cum arată autorii lucrării „Organizații europene și euroatlantice”<sup>7</sup>, „prin clarviziunea lui depășește frontierele imaginației”. De ce? Pentru că fiecare dintre cele 10 puncte ale apelului, în zilele noastre, a dobândit ori, în cel mai rău caz, tinde să dobândească un veritabil caracter real:

„Europeni!

1. Cu toată opoziția și contra tuturor, aveți încredere în Uniunea Europeană<sup>8</sup>.
2. Cu ocazia alegerilor naționale, nu votați decât pentru un partid care militează în favoarea creării unei zone economice unificate<sup>9</sup>.
3. Difuzăți pe lângă parlamentele naționale europene ideea instituirii unui Parlament comun<sup>10</sup>.
4. Cereți constituirea unei armate europene comune<sup>11</sup> și introducerea unei monede unice<sup>12</sup>.
5. Cereți un statut autonom pentru state, regiuni și orașe în cadrul Statelor Unite ale Europei<sup>13</sup>.
6. Să se studieze într-un spirit european<sup>14</sup>.
7. Respectați celelalte naționalități<sup>15</sup>.
8. Luptați pentru a elibera economia de povara birocrăției.
9. Luptați pentru legi și instituții care permit dezvoltarea socială<sup>16</sup>.
10. Cine se bate pentru Uniunea Europeană favorizează pacea mondială<sup>17</sup>.”

În același spirit poate fi invocat și romanul „Omul de mâine”, adus în discuție în mod inspirat de către aceiași distinși autori în paginile aceleiași lucrări, roman apărut la Editura Cugetarea, în anul 1942 sub condeul editorului și scriitorului Petre Georgescu-Delafraș<sup>18</sup>.

<sup>5</sup>Idem.

<sup>6</sup>În anul 1934.

<sup>7</sup>Andrei Popescu, Ion Jinga, lucrare publicată la Editura Lumina Lex, București, 2001, pag. 4.

<sup>8</sup>După cum se știe, Uniunea Europeană a fost constituită abia în anul 1993, prin Tratatul de la Maastricht.

<sup>9</sup>Piața comună s-a realizat încă din anul 1968.

<sup>10</sup>Parlamentul European, ca reprezentat al populației statelor membre ale UE, și-a început activitatea, ca instituție comună celor trei Comunități Europene, încă din anul 1962.

<sup>11</sup>Tratatul de la Nisa, intrat în vigoare în anul 2003, instituie „forța de reacție rapidă”.

<sup>12</sup>Din anul 2003, Uniunea Europeană are o monedă unică – Euro.

<sup>13</sup>Principiul subsidiarității.

<sup>14</sup>Bursele Socrates „Erasmus”.

<sup>15</sup>Unul dintre criteriile de aderare la UE, este și cel politic, criteriu care include, între altele, și respectarea drepturilor omului, în special pe cele ale minorităților. Neîndeplinirea acestui criteriu atrage amânarea începerii negocierilor de aderare la UE (în prezent, unul dintre tratatele ce produc efecte la nivelul UE - Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene - vorbește despre un spațiu de libertate, securitate și justiție).

<sup>16</sup>În preambulul Tratatului instituind o Constituție pentru Europa (tratat care nu a intrat niciodată în vigoare) se menționa și faptul că UE „dorește să rămână un continent deschis la cultură, cunoaștere și progres social”.

<sup>17</sup>Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este și promovarea păcii, dacă avem în vedere capitolul intitulat „UE spațiu de libertate, securitate și justiție”, din Tratatul privind funcționarea UE.

<sup>18</sup>Andrei Popescu, Ion Jinga, op. cit., pag. 5.

În această lucrare autorul vorbește despre “organizarea Europei într-un mare stat federal cu o singură conducere politică și economică, păstrându-și mai departe specificul lor etnic”, vor folosi pentru comunicare o singură limbă internațională și o „singură monedă europeană”.

„Din păcate, aceste mesaje nu au avut ecoul așteptat în Europa, astfel încât, încă o dată, continentul a fost devastat de un război nimicitor, având consecințe nefaste pentru statele europene. După cum cu toții știm, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial economia Europei era distrusă aproape în întregime. Pe fondul unei păci fragile, politicienii vremii încearcă să preîntâmpine reizbucnirea războiului”<sup>19</sup>.

Astfel:

- în anul 1945, la numai câteva săptămâni de la capitularea Germaniei naziste și înainte de lansarea bombei de la Hiroshima, reprezentanții a cincizeci de state au semnat, la San Francisco, „Carta Națiunilor Unite”;
- la 19 septembrie 1946, Winston Churchill în, deja, celebrul discurs ținut în aula Universității din Zurich, vorbea despre necesitatea existenței unor așa numite „State Unite ale Europei”;
- în martie 1947, Belgia, Franța, Luxemburg, Olanda și Marea Britanie semnează, la Bruxelles, Tratatul Uniunii Europene Occidentale<sup>20</sup>;
- în primăvara anului 1947 se constituie Planul american Marshall, Plan creat în scopul reconstruirii economiei europene, prin acordarea de ajutor tuturor țărilor din regiune;
- la 4 aprilie 1949, urmare a tensiunilor din Europa, tensiuni cauzate de blocada Berlinului de către URSS din primăvara anului 1949, principalele țări ale Europei de Vest împreună cu Statele Unite ale Americii au pus bazele securității lor colective prin semnarea, la Washington, a Tratatului Atlanticului de Nord<sup>21</sup> (NATO);
- în anul 1949, șase țări din estul Europei (Uniunea Sovietică, Bulgaria, Polonia, România, Cehoslovacia și fosta Germanie Democrată) au semnat acorduri de ajutor economic reciproc (COMECON). Iugoslavia, din cauza faptului că a părăsit blocul stalinist, nu a devenit membră COMECON;
- la 5 mai 1949 se semnează, la Londra, Statutul Consiliului Europei.

„La 5 ani după instalarea păcii pe continentul nostru, reconcilierea între foștii inamici era, încă, foarte departe. În contextul mai sus amintit, Germania a devenit un subiect de rivalitate între Est și Vest. Statele Unite doreau o accelerare a relansării continentului, dar se auzeau voci care cereau reînarmarea Germaniei pentru a face față pericolului sovietic. Dificultăților politice li s-au adăugat și cele economice: blocaje economice, cererea se diminua, prețurile scădeau și producătorii erau pe cale de a constitui un Cartel pentru a limita concurența pe piață.

Astfel, noua problemă, crucială, cu care se confrunta Europa a fost aceea de a evita greșelile trecutului și de a pune bazele unei păci durabile între națiunile care se aflaseră multă vreme în conflict. Soluția, se aprecia în mod just, era ca raporturile dintre Franța și Germania să cunoască un nou început, început caracterizat prin realizarea unei strânse legături între acestea”<sup>22</sup>.

<sup>19</sup> Augustin Fuerea, „Dimensiunea istorică a Uniunii Europene”, op. cit., pag. 18.

<sup>20</sup> Tratatul de la Bruxelles, din 17 martie 1948, revizuit prin Acordul de la Paris din 23 octombrie 1954.

<sup>21</sup> Tratatul de la Washington, din 4 aprilie 1949.

<sup>22</sup> Ibidem, pag. 18.

Prin urmare, istoria construcției europene începe în vestul continentului, odată cu apariția primelor organizații de cooperare, la sfârșitul anilor '40, unele dintre acestea datorându-se inițiativelor americane.

Astfel, în domeniul militar a fost constituită Uniunea Europei Occidentale (UEO). Tratatul de constituire al acestei organizații conține o clauză de angajament militar automat în caz de agresiune împotriva unuia dintre membrii săi<sup>23</sup>. Cea de a doua organizație, având caracter militar, este Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (...). În domeniul economic a fost constituită, la 16 aprilie 1948, Organizația Europeană de Cooperare Economică (OECE). Scopul OECE era acela de a permite statelor europene să gestioneze, în comun, ajutorul american atribuit în cadrul Planului Marshall. OECE a devenit, în anul 1960, Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OCED).

Consiliul Europei a completat, pe plan politic, organizațiile precedente, reunind, pe baza Statutului de la Londra, din mai 1949, statele europene cu un regim democratic pluralist și care promovau protecția drepturilor omului.

Raportat la acest ansamblu constituit, inițial, de către statele Europei Occidentale, în Est s-a edificat un bloc, dispărut cu peste 20 de ani în urmă, format din democrațiile populare din Europa Centrală și de Est aflate sub dominația Uniunii Sovietice. În acest sens, s-a constituit, în domeniul economic, Consiliul de ajutor economic reci-proc<sup>24</sup>, iar în materie militară, Pactul de la Varșovia<sup>25</sup>.

## **B. Constituirea Comunităților Europene.**

Organizațiilor de cooperare li se adaugă, începând cu anii '50, organizații mai restrânse, de integrare, și anume Comunitățile Europene<sup>26</sup>.

În anul 1950 este lansată ideea punerii sub control a producției de cărbune și oțel din Franța și Germania. Această idee a fost fundamentată de președintele Organizației naționale a planificării din Franța – Jean Monnet. La baza tezei a stat conversația producției de cărbune și oțel din cele 2 state dintr-o producție de război într-o producție de pace. Prin această teză s-a urmărit și realizarea bunăstării materiale și spirituale a popoarelor celor 2 state, și nu numai. O altă idee urmărită era prevenirea unui nou război mondial.

Ideea lui Jean Monnet a fost lansată public, pentru prima oară, la 9 mai 1950, de către Robert Schuman, care era Ministrul afacerilor externe din Franța. Din acel moment, data de 9 mai a fost aleasă ca fiind „Ziua Europei” și sărbătorită atât în statele membre ale UE, cât și în statele cu statut de asociat la UE. Lansarea acestei idei s-a realizat prin intermediul unui plan – Declarația/Planul Schuman.

<sup>23</sup> Franța, Regatul Unit al Marii Britanii, Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania, Italia, ulterior, Spania, Portugalia și, în final, Grecia.

<sup>24</sup> CAER, ianuarie 1949, organizație pusă în mod real în fapt în 1959.

<sup>25</sup> Încheiat la 14 mai 1955.

<sup>26</sup> Augustin Fuerea, „Manualul Uniunii Europene”, ediția a V-a, revizuită și adăugită după Tratatul de la Lisabona, Editura Universul Juridic, București, 2011, pag. 13-14.

„Declarația lui Robert Schuman urmărea evitarea unei noi conflagrații mondiale, prin realizarea unui control internațional asupra ramurilor de bază ale industriei de armament, și anume cărbunele și oțelul, prin intermediul unui tratat inviolabil”<sup>27</sup>. Pentru ca inițiativa franceză, devenită între timp o inițiativă franco-germană, să-și păstreze toate șansele de a se transforma în realitate, trebuia să se acționeze repede. Franța convoacă, la 20 iunie 1950, la Paris, o conferință interguvernamentală a cărei președinție era asigurată de Jean Monnet. Țările Benelux-ului și Italia au răspuns apelului și s-au întrunit la masa negocierilor. Cu această ocazie, Jean Monnet preciza spiritul care trebuia să însoțească discuțiile: “Noi suntem aici pentru a realiza o operă comună, nu pentru a negocia avantaje, ci pentru a căuta avantajele noastre în avantajul comun”<sup>28</sup>.

La 18 aprilie 1951, la Paris, reprezentanții celor șase state au semnat Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, Tratat încheiat pentru o durată de 50 de ani.

La 23 iulie 1952, Tratatul a intrat în vigoare; la aceeași dată, Înalta Autoritate, cu sediul la Luxemburg, prezidată de Jean Monnet, și-a început activitatea.

Fiind încheiat pentru o perioadă de 50 de ani, acest tratat a încetat să mai producă efecte la data de 23 iulie 2002. Potrivit Deciziei Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului<sup>29</sup>, la 27 februarie 2002, „toate elementele patrimoniului activ și pasiv al CECO, așa cum există la 23 iulie 2002, sunt administrate de Comisia Europeană în numele statelor membre, începând cu 24 iulie 2002. Sub rezerva oricărei creșteri sau diminuări care poate să intervină ca urmare a operațiunilor de lichidare, valoarea netă a acestor elemente, așa cum apare în bilanțul CECO la 23 iulie 2002, este considerată ca patrimoniu destinat cercetării în sectoarele legate de industria cărbunelui și oțelului și denumit «CECO în lichidare». După închiderea lichidării, patrimoniul este denumit «Bunuri ale Fondului de cercetare a cărbunelui și oțelului»”<sup>30</sup><sup>31</sup>.

În octombrie 1950, pe fondul problemei apărute cu privire la reînarmarea Germaniei, a fost lansat Planul Pleven, plan care propunea constituirea unei Comunități Europene de Apărare (CEA). „În locul unei noi comunități tehnice și economice, Planul Pleven propunea direct saltul la integrarea militară, evoluție decisivă și imediată către integrarea politică. Schimbarea de strategie, de altfel remarcabilă, era adecvată contextului european și internațional. În condițiile în care refacerea armatei germane era de neevitat, formarea unei armate europene în cadrul căreia să se producă această reînarmare ar fi reprezentat cea mai importantă garanție a menținerii păcii, pentru statele europene, în general, și pentru Franța, în special. În concret, Planul Pleven propunea crearea unei armate europene care să asigure apărarea comună a statelor membre. Conducerea sa era încredințată unui ministru al apărării, controlat de o Adunare parlamentară europeană. Această armată comună ar fi realizat cea

<sup>27</sup> Augustin Fuerea, „Manualul Uniunii Europene”, op. cit., pag. 15.

<sup>28</sup> Jean Monnet, „Mémoires”, Ed. Fayard, Paris, 1976, p. 378.

<sup>29</sup> Decizia nr. 234/2002/CECA, a Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului, din 27 februarie 2002 cu privire la consecințele financiare ale ieșirii din vigoare a Tratatului instituind CECA și la Fondul de cercetare a cărbunelui și oțelului.

<sup>30</sup> Articolul 1 din Decizia nr. 234/2002/CECA.

<sup>31</sup> Augustin Fuerea, „Manualul Uniunii Europene”, op. cit., pag. 15-16.



mai completă integrare posibilă a statelor membre, beneficiind de un buget militar și de un program de înarmare comun. Contingentele germane, cuprinse într-o armată europeană integrată, nu ar mai fi reprezentat un pericol pentru pacea încă fragilă după cel de-al Doilea Război Mondial”<sup>32</sup>.

Proiectul CEA a fost abandonat, ca urmare a refuzului Adunării Naționale franceze, la 30 august 1954, de a deschide dezbaterile asupra autorizației de ratificare. Momentul de criză a fost depășit odată cu relansarea discuției cu privire la Europa, la Conferința europeană de la Messina (1-2 iunie 1955). Totodată, au fost lansate negocieri pe baza Raportului Spaak, din 21 aprilie 1956. Raportul avea drept temă principală crearea a 2 uniuni: pe de o parte, o uniune economică generală și, pe de altă parte, o uniune în domeniul utilizării pașnice a energiei atomice. Negocierile s-au finalizat prin semnarea, la Roma, 25 martie 1957, a două tratate distincte prin care au fost înființate două noi organizații, și anume: Comunitatea Economică Europeană<sup>33</sup> (ce viza realizarea unei piețe comune generalizate) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice<sup>34</sup> (ce urmărea o solidaritate sectorială).

Astfel, au apărut cele 3 Comunități Europene: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, în anul 1951, Comunitatea Economică Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, în anul 1957.

9 mai 1950	Planul Schuman (Jean Monnet) - act politic
1951	Semnarea TCECO - Paris (pe 50 de ani); intrat în vigoare în 1952
1954	Eșuarea a două planuri privind o Comunitate politică europeană și una de apărare
20 mai 1955	Memorandum al statelor BENELUX
1-2 iunie 1955	Memorandumul este discutat și aprobat la Messina
9 iunie 1955	Comitet interguvernamental condus de Paul Henry Spaak
23 aprilie 1956	Este prezentat raportul lui Paul Henry Spaak cu propuneri privind înființarea a două noi comunități cu caracter economic
30 mai 1956	Conferința de la Veneția aprobă Raportul Spaak
1957	Semnarea TCEE și TCEEA - Roma; intrate în vigoare în 1958

<sup>32</sup> Anamaria Groza, „Considerații privind Comunitatea Europeană de Apărare și Comunitatea politică europeană”, în 33 Revista de Științe Juridice, nr. 4/2007. (<http://drept.ucv.ro/RJ/Articole/2007/RJ4/011Groza.pdf>).

<sup>33</sup> CEE.

<sup>34</sup> CEEA sau EURATOM.

**DE REȚINUT!**

- » *Robert Schuman – ministrul afacerilor externe al Franței, cel care a făcut public Planul care îi poartă numele.*
- » *Jean Monnet – comisarul Planului francez de reconstrucție; alături de câțiva colaboratori, a elaborat „Planul Schuman”.*
- » *Planul/Declarația Schuman (9 mai 1950) reprezintă actul politic care a condus la înființarea CECO (după care au urmat CEE și CEEA/EURATOM).*
- » *Tratatul de la Paris, semnat la 18 aprilie 1951, intrat în vigoare la 23 iulie 1952, ieșit din vigoare la 23 iulie 2002 – Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului.*
- » *Tratatul de la Roma, semnate la 25 martie 1957, intrate în vigoare la 1 ianuarie 1958 – Comunitatea Economică Europeană + Comunitatea Europeană a Energiei Atomice.*

## 1.1.2. Extindere versus integrare

### A. Natura procesului de integrare europeană.

„Integrarea diferă, potrivit autorilor Claude-Albert Colliard și Louis Dubouis, de simpla cooperare<sup>35</sup>, prin faptul că prima reprezintă un proces de unificare; consecința imediată este aceea că integrarea nu se poate realiza prin recurgerea la metodele clasice ale cooperării între state, metode care se întemeiază, în principal, pe acordul unanim al statelor (consens); trebuie să se recurgă la procedee mult mai energice și mai constrângătoare pentru state, în cadrul unei organizații pe care o putem califica ca fiind o organizație supranațională.

În legătură cu acest tip de organizație, remarcăm unele elemente specifice organizației de integrare, precum: unele competențe (dintre care unele strâns legate de ceea ce înseamnă suveranitatea unui stat, precum domeniul monetar sau fiscal) sunt atribuite organizației internaționale; autonomia organelor de decizie în raport cu guvernele statelor membre; competența instituțiilor de a adopta acte juridice ce pot fi impuse și statelor care au votat împotriva și efectul direct al normelor juridice ale organizației în dreptul intern al statelor membre. În general, organizațiile de integrare beneficiază de mijloace de acțiune mult mai eficiente decât cele de care dispun organizațiile de cooperare<sup>36</sup>.

(...) De-a lungul timpului, integrarea a primit mai multe definiții, dintre care o amintim pe aceea potrivit căreia „integrarea presupune eliminarea frontierelor economice între două sau mai multe economii, frontiera economică fiind orice demarcație peste care mobilitatea efectivă sau potențială a bunurilor, serviciilor și factorilor de producție, precum și a fluxurilor de comunicații este relativ scăzută.<sup>37</sup>” Potrivit lui J. Pelkmans, integrarea economică presupune eforturi de reducere sau eliminare a rolului de frontiere economice al frontierelor teritoriale între statele Europei.

<sup>35</sup> Claude-Albert Colliard, Louis Dubouis, „Institutions internationales”, ed. a 10-a, Ed. Dalloz, 1995, pag.171.

<sup>36</sup> Ibidem, p.171.

<sup>37</sup> Jacques Pelkmans, „Integrare europeană. Metode și analiză economică”, ediția a 2-a, IER, 2003, pag. 2-3.

Totuși, demarcațiile între economiile naționale pot exista sub forma barierelor naturale care determină costuri mari legate de infrastructură, comunicații și transport, a disparităților în ceea ce privește gradul de dezvoltare sau a comportamentului anticoncurențial<sup>38</sup><sup>39</sup>.

## B. Comunitățile Europene. Structură și funcționare.

Pentru ca cele trei organizații nou apărute să poată funcționa, Tratatul institutiv au prevăzut pentru fiecare un sistem instituțional, după cum urmează:

Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului:

- » Consiliul Special de Miniștri (legislativul);
- » Înalta Autoritate (executivul);
- » Adunarea Comună (instituția cu atribuții de control politic);
- » Curtea de Justiție (instituția jurisdicțională);

Comunitatea Economică Europeană:

- » Consiliul (legislativul);
- » Comisia (executivul);
- » Adunarea (controlul politic);
- » Curtea de Justiție (instituția jurisdicțională);

Comunitatea Europeană a Energiei Atomice:

- » Consiliul (legislativul);
- » Comisia (executivul);
- » Adunarea (controlul politic);
- » Curtea de Justiție (instituția jurisdicțională).

Deși o perioadă au existat, în paralel, 3 sisteme instituționale, încă de la intrarea în vigoare a Tratatelor de la Roma (1958) s-a avut în vedere fuziunea instituțiilor având aceleași atribuții, în cadrul celor 3 Comunități, în instituții unice ducând la îndeplinire prevederile din cele 3 Tratat institutiv. Acest lucru s-a finalizat în anul 1965, prin Tratatul de la Bruxelles, intrat în vigoare în anul 1967.

Astfel, noul sistem instituțional se prezenta astfel:

- Consiliul de Miniștri (sau Consiliul UE) – instituția decizională;
- Comisia Europeană – executivul comunitar;
- Parlamentul European – instituția de control politic;
- Curtea de Justiție a Comunităților Europene.

<sup>38</sup> *Ibidem*, p.3.

<sup>39</sup> Mihaela Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia”, Editura Universul Juridic, București, 2012, pag. 20-21.

Din anul 1952, sistemul instituțional comunitar a evoluat, astfel încât, în prezent, acesta este structurat, după cum urmează:

INSTITUȚII	ORGANE INTERINSTITUȚIONALE
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Parlamentul European</li> <li>- Consiliul European</li> <li>- Consiliul</li> <li>- Comisia Europeană</li> <li>- Curtea de Justiție a UE</li> <li>- Banca Centrală Europeană</li> <li>- Curtea de Conturi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Oficiul pentru Publicații</li> <li>- Oficiul European pentru Selecția Personalului (EPSO)</li> <li>- Școala Europeană de Administrație</li> </ul>
ORGANISME FINANCIARE	ORGANISME DESCENTRALIZATE ALE UNIUNII EUROPENE
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Banca Europeană de Investiții</li> <li>- Fondul European de Investiții</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Agenții comunitare</li> <li>- Agenții pentru politica de securitate și apărare comună</li> <li>- Agenții pentru cooperare polițienească și judiciară în materie penală</li> <li>- 6 Agenții executive</li> <li>- Agenții și organisme ale EURATOM</li> </ul>
ORGANE CONSULTATIVE	
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Comitetul Economic și Social</li> <li>- Comitetul Regiunilor</li> </ul>	

Sursa: Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, Editura Universul Juridic, București, 2011, București, pag. 25.



#### DE REȚINUT!

- » instituție a UE = entitate care participă direct la luarea deciziei la nivelul Uniunii;
- » organ consultativ = entitate având caracter tehnic auxiliar; nu participă (direct) la luarea deciziei;
- » oficii = entități specializate ale UE;
- » agenție comunitară = organism de drept public european, cu personalitate juridică, distinctă de instituțiile UE. Este constituită printr-un act de drept derivat, în scopul îndeplinirii unor sarcini tehnice, științifice sau administrative specifice;
- » agenție executivă = are atribuții în domeniul managementului programelor europene, pe o perioadă determinată.

## C. Constituirea Uniunii Europene. Tratatul de la Maastricht.

Începând cu anul 1993, adică odată cu intrarea în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE)<sup>40</sup>, Comunitatea Europeană a intrat într-o nouă etapă economică și socială.

Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene este cel care a pus bazele Uniunii Europene. Astfel, la art. A se prevede faptul că „Prin prezentul Tratat, Înaltele Părți Contractante instituie între ele o Uniune Europeană, denumită în continuare

<sup>40</sup>Maastricht, Olanda.

Uniune”. Tot textul Tratatului este cel care oferă și o definiție a ceea ce înseamnă Uniunea Europeană, și anume: „Uniunea are la bază Comunitățile Europene, precum și politicile și formele de cooperare prevăzute în prezentul Tratat”, adică politica externă și de securitate comună (PESC) și cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne (JAI)<sup>41</sup>.

„Cooperarea polițienească și cea judiciară vizează realizarea unei acțiuni comune în materia prevenirii și luptei împotriva criminalității<sup>42</sup>, rasismului și xenofobiei și să ofere tuturor cetățenilor un spațiu de libertate, securitate și justiție<sup>43</sup>.”

O serie de măsuri au fost, deja, luate cu privire la lupta împotriva spălării banilor; mai mult, a fost deschis un oficiu european de poliție, Europol, care și-a început activitatea încă din anul 1998.

Cooperarea în domeniul judiciar a fost concepută, în primul rând, cu scopul de a facilita și de a accelera cooperarea în materia procedurii judiciare și a punerii în aplicare a deciziilor, simplificând procedura extrădării între statele membre, punând în operă regulile minimale cu privire la elementele constitutive ale infracțiunilor și la sancțiunile aplicabile criminalității organizate, terorismului și traficului de droguri<sup>44</sup>.

## D. Personalitatea juridică a Comunităților Europene și a Uniunii Europene.

„Comunitățile Europene au dobândit personalitate juridică, având capacitatea necesară pentru exercitarea prerogativelor în cadrul raporturilor internaționale.

Tratatele de la Roma au recunoscut, fiecărei Comunități, o personalitate juridică distinctă de aceea a statelor membre, prevăzând, în mod expres acest lucru<sup>45</sup>:

„Comunitatea are personalitate juridică”; „în relațiile internaționale, Comunitatea va beneficia de capacitatea juridică necesară pentru a-și îndeplini funcțiile și a-și atinge scopurile”.

În tratate există dispoziții de fond și de formă care presupun personalitatea juridică internațională a Comunităților<sup>46</sup>. Curtea de justiție a precizat, de asemenea, că singura care a dobândit această capacitate este Comunitatea, cu excluderea instituțiilor sale. Dar, dacă personalitatea juridică și capacitatea care rezultă din aceasta, se impun statelor membre, în raport cu statele terțe ele trebuie să fie recunoscute de acestea, nefiindu-le opozabile (ca și în cazul oricăror altor organizații internaționale).

În schimb, Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE) nu a recunoscut în mod expres personalitatea juridică pentru UE. Absența unei asemenea prevederi nu conduce automat la excluderea ideii că UE nu are personalitate juridică.

Din dispozițiile TUE rezultă clar că UE nu se substituie Comunităților Europene. Articolul 1 TUE<sup>47</sup>, afirmând că „Uniunea este fondată pe Comunitățile europene completate cu politicile și formele de cooperare consacrate prin prezentul tratat”,

<sup>41</sup> Devenită, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, în anul 1999, „Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală”.

<sup>42</sup> În special: terorismul, tratarea ființei umane, traficul ilegal de droguri și arme, corupția și fraudă.

<sup>43</sup> Articolele 29 și 30 din Tratatul UE.

<sup>44</sup> Augustin Fueera, „Dimensiunea istorică a Uniunii Europene”, op. cit., pag. 20.

<sup>45</sup> Art. 210 pentru CEE; art. 184 pentru Euratom.

<sup>46</sup> Tratatul CEE - art. 111, par. 1, art. 113, 114, 228, 229, 230, 231, 238; Tratatul Euratom - art. 2f, 101, 102, 199 - 201, 206.

<sup>47</sup> Postul art.A.

postulează, din contră, menținerea Comunităților, ale căror Tratatе constitutive sunt modificate prin Tratatul de la Maastricht. Personalitatea juridică a Comunităților este, în consecință, menținută, ca și competențele lor internaționale; personalitatea juridică devine, în fapt, o expresie în domeniul competențelor comunitare ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește poziția Comunităților Europene și a Uniunii Europene în cadrul comunității internaționale, rețin atenția următoarele aspecte: cele două subiecte de drept internațional au relații cu statele terțe și cu organizațiile internaționale; aceste din urmă raporturi depind de statele membre și de Comunitățile Europene; Comunitățile au drept de legăție pasiv, care le este recunoscut, în mod indirect, prin art. 17 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile pe care statul de sediu trebuie să le acorde misiunilor acreditate de către statele terțe pe lângă Comunități. În schimb, Comunitățile dispun, în statele terțe, de o dublă reprezentare (a Consiliului, prin reprezentantul diplomatic al statului care asigură președinția și alta a Comisiei, sub formă de delegații)<sup>48</sup>.

## E. Perfecționarea Uniunii Europene. Tratatul de la Amsterdam.

„La 1 mai 1999 a intrat în vigoare Tratatul de la Amsterdam<sup>49</sup>, Tratat care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și Tratatеle instituind Comunitățile Europene. Prin Tratatul de la Amsterdam, Uniunea Europeană este, într-o anumită măsură, transformată, în sensul că sunt definite noi obiective, rolul cetățeanului este sporit, iar caracterul democratic al instituțiilor este consolidat. Dacă până la Tratatul de la Amsterdam, construcția comunitară s-a dezvoltat, în sens istoric, în jurul obiectivelor economice, de acum înainte, accentul este pus pe responsabilitățile politice ale Uniunii, atât în interior, cât și în restul lumii”<sup>50</sup>.

„Necesitatea adoptării acestui tratat rezidă din faptul că, deși el urmează altor două mari modificări privind competențele și instituțiile Uniunii, din anul 1986 (Actul Unic European) și din anul 1992 (Tratatul de la Maastricht), trebuiau, încă, oferite soluții numeroaselor probleme care au rămas, încă, nerezolvate. Problemele aveau în vedere rolul și drepturile cetățenilor europeni, eficacitatea și caracterul democratic al instituțiilor europene, ca și responsabilitățile internaționale ale Uniunii. Astfel, deși Tratatul de la Maastricht instituia o cetățenie europeană, adică un cadru de drepturi și obligații suplimentare pentru cetățenii statelor membre, el nu oferea acestui cadru un conținut real. Tratatul de la Maastricht a îmbunătățit funcționarea instituțiilor și a consolidat puterile de codecizie legislativă și de control ale Parlamentului European. Cu toate acestea, lucrările din cadrul instituțiilor nu au fost simplificate, deoarece se adăugau două noi cerințe, și anume: gestionarea monedei unice, Euro, și cooperarea în materia politicii economice. Prin conținutul său, Tratatul de la Amsterdam reprezintă un tratat de modificare a Tratatelor institutive.

<sup>48</sup> Augustin Fuerea, „Dimensiunea istorică a Uniunii Europene”, op. cit., pag. 20-21.

<sup>49</sup> Denumirea completă și corectă a acestui tratat este următoarea: „Tratatul de la Amsterdam care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatеle instituind Comunitățile Europene și anumite acte conexe.”

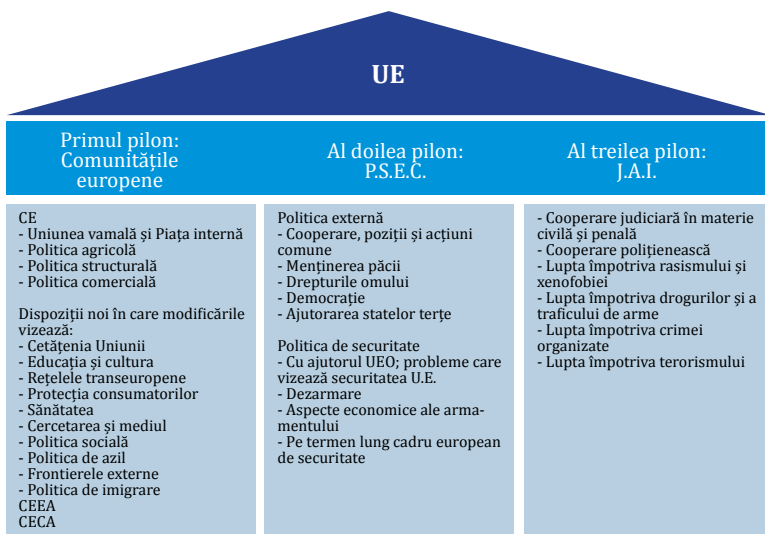
<sup>50</sup> Augustin Fuerea, „Manualul Uniunii Europene”, op. cit., pag. 59.

Tratatul cuprinde 3 părți, și anume: modificări aduse Tratatului privind UE, simplificarea tratatelor, dispoziții generale și finale. Acestea li se adaugă: Actul final, 13 protocoale și 58 de declarații comune și uni sau multilaterale”<sup>51</sup>. „Tratatul urmărește realizarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, prin comunitarizarea unei părți din cel de al 3-lea pilon (noul Titlu IV din Tratatul CE, «Vize, azil, emigrare și alte politici cu privire la libera circulație a persoanelor»), integrarea acquis ului Schengen în Titlul IV CE și cel de al 3-lea nou pilon, redus la cooperarea poliției și organelor judiciare în materie penală”<sup>52</sup>.



### DE REȚINUT!

- » *CECO, CEE și CEEA = organizații internaționale interguvernamentale având caracter regional, economic!*
- » *CE = „Comunitatea Europeană” - noul nume al CEE, consacrat prin Tratatul de la Maastricht (1993), denumire care reflectă realitatea conform căreia Tratatul constituind CEE nu mai reglementa numai aspecte pur economice, colaborarea dintre statele membre extinzându-se și la domenii ce exced acestei sfere!*
- » *UE = inițial nu era o organizație internațională, neavând personalitate juridică; conceptul a fost introdus prin Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene, care prevedea că UE este alcătuită din 3 piloni , și anume:*
  - *pilonul comunitar, alcătuit din cele 2 Comunități Europene (CE și CEEA);*
  - *pilonul PESC (politica externă și de securitate comună);*
  - *pilonul CPJMP (cooperarea poliției și a justiției în materie penală), denumit, până în anul 1999, JAI (justiție și afaceri interne).*



Sursa: Laura Ana-Maria Vrabie (coord.) ș.a., „Ghid stilistic de traducere în limba română pentru uzul traducătorilor acquis-ului comunitar”, ediția a V-a, revăzută și adăugită”, Institutul European din România, Direcția Coordonare Traduceri, București, 2008, pag. 2 ([http://www.ier.ro/documente/Ghid%20stilistic/ghid\\_stilistic\\_2008.pdf](http://www.ier.ro/documente/Ghid%20stilistic/ghid_stilistic_2008.pdf))

<sup>51</sup> Ibidem, pag. 59-60.

<sup>52</sup> Joël Rideau, „Droit institutionnel de l’Union et des Communautés européennes”, ediția a 3 a, L.G.D.J., Paris, 1999, pag. 48.

## F. Instituții pentru o Europă extinsă. Tratatul de la Nisa<sup>53</sup>.

Semnarea Tratatului de la Nisa, în data de 26 februarie 2001, semnifică, de fapt, încheierea lucrărilor Conferinței Interguvernamentale ce a fost convocată cu un an în urmă, adică în data de 14 februarie 2000. S-a urmărit în acest sens formularea unui răspuns la problema care, pe drept cuvânt, frământa decidenții și teoreticienii domeniului cu privire la posibilitatea funcționării Uniunii, dar nu oricum, ci eficient, în situația în care numărul statelor membre de la acea vreme s-ar dubla. De aceea a fost necesară dezbaterea de la Nisa, prilej care a făcut posibilă exprimarea participanților, în principal, în probleme, cum ar fi: componența Parlamentului European; extinderea votului cu majoritate calificată în cadrul Consiliului și reponderarea voturilor; componența Comisiei Europene; cooperarea consolidată; adoptarea unei Carte fundamentale a drepturilor omului, apărarea comună și Europa socială.

Tratatul de la Nisa a accentuat rolul de co-legislator al Parlamentului, creând, în același timp, o nouă bază legală ce permite Consiliului să adopte reguli pentru partidele politice de la nivelul european, în special în privința fondurilor acestora.

O problemă avută în vedere de Tratat este aceea a numărului de eurodeputați, încercându-se o corelație cu numărul membrilor noi care vor exista. Astfel, Tratatul a limitat numărul membrilor Parlamentului la 732.

În ceea ce privește Consiliul, s-a ajuns la concluzia că va fi foarte dificil să se obțină votul unanim, în situația în care vor fi aproape 30 de state membre, existând pericolul “paralizării” activității în adoptarea deciziilor. Așadar, sarcina reformei este aceea de a reduce numărul cazurilor în care statele membre pot folosi dreptul lor de veto.

Astfel, ratificarea Tratatului de la Nisa a permis ca în legătură cu 30 de articole din Tratat să se ia decizii cu majoritate calificată (anterior a fost necesară unanimitatea și pentru acestea).

În privința Comisiei au fost corelate 2 aspecte:

- noile aderări care presupuneau o sporire a numărului comisarilor
- buna funcționare a Comisiei, posibilă cu un număr restrâns sau cel puțin fără o creștere proporțională cu numărul noilor state membre.

Prin Tratatul de la Nisa a fost aleasă varianta limitării numărului comisarilor la 27. Cetățenia comisarilor va fi determinată potrivit principiului rotației.

Un pas important în accentuarea caracterului supranațional al Comisiei este acela al schimbării de numire a președintelui și a membrilor Comisiei: de la unanimitate s-a trecut la majoritate calificată, în același timp acordându-se atribuții sporite președintelui, în sensul că acesta va decide distribuția sarcinilor și responsabilităților. De asemenea, Președintele va numi (după aprobarea colegiului) vice-președinții Comisiei și va putea cere demisia unui membru (tot cu aprobarea colegiului).

Cu același prilej, s-a apreciat faptul că extinderea UE va afecta capacitatea Curții de Justiție de a soluționa viitoarele cazuri, considerându-se că, deja, Curtea este supraglomerată.

Astfel, Tratatul de la Nisa a căutat să împartă sarcinile între Curte și Tribunalul de primă instanță într-o manieră mult mai eficientă. De asemenea, Tratatul permite

<sup>53</sup> Prezentarea are la bază articolul „Reforma propusă prin Tratatul de la Nisa – decembrie 2000, autor Augustin Fuerea, articol apărut în publicația Universității din București – Centrul de Pregătire Economică și Administrativă – „Pregătirea economică și juridică a specialiștilor”, editată în urma Simpozionului „Pregătirea Economică și juridică a specialiștilor – premisă esențială a integrării României în Uniunea Europeană”, Editura Ars Docendi, București, 2002, pag. 17–27.



crearea unor Camere specializate pentru anumite domenii.

Curtea continuă să fie alcătuită dintr-un judecător din fiecare stat membru, însă ea se poate întruni și într-o Mare Cameră de 13 judecători (în loc să se întrunească într-o sesiune plenară, alcătuită din toți judecătorii).

În același timp, s-a instituit o procedură de urgență în cazul recursurilor prejudiciale mai sensibile, iar recursurile prejudiciale având caracter "tehnic" vor fi transferate Tribunalului de primă instanță.

Curtea de Conturi este constituită, conform Tratatului de la Nisa, din reprezentanți ai fiecărui stat membru, îndeplinind un mandat pentru un termen de 6 ani. Membrii vor fi numiți de către Consiliu, care va decide cu majoritate calificată (și nu cu unanimitate).

Curtea de Conturi se organizează în Camere pentru a adopta anumite tipuri de rapoarte sau avize.

Dispozițiile Tratatului prevăd îmbunătățirea colaborării cu instituțiile naționale similare. Unul dintre mijloacele utilizate în acest sens poate fi constituirea, de către președintele Curții de Conturi, a unui comitet de legătură cu cei care sunt conducători ai instituțiilor naționale corespunzătoare.

Prin Tratatul de la Nisa, sporesc rolul și influența Comitetului Economic și Social, ca for de cercetare a intereselor partenerilor economici și sociali, la nivelul ansamblului UE.

Comitetul are în componența sa reprezentanți în număr de cel mult 350.

Numărul membrilor Comitetului Regiunilor a fost limitat tot la 350. De asemenea, Tratatul de la Nisa solicită ca membrii Comitetului să aibă mandat electoral de la autoritățile pe care le reprezintă sau condiția să le fie responsabili din punct de vedere politic.

Reformele de la Nisa au pregătit structura instituțională a U.E. pentru extinderea prin aderarea de noi state, însă este în mod cert o dezbatere mai largă și mai profundă în legătură cu viitorul UE.

## G. Extinderea Comunităților Europene/Uniunii Europene.

Potrivit art. 49<sup>54</sup>, par. 1 din Tratatul privind Uniunea Europeană, „Orice stat european care respectă valorile prevăzute la art. 2<sup>55</sup> și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii. Parlamentul European și parlamentele naționale sunt informate cu privire la această cerere. Statul solicitant adresează cererea sa Consiliului, care se pronunță în unanimitate după consultarea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea membrilor din care este constituit. Criteriile de eligibilitate aprobate de Consiliul European se iau în considerare”.

„După adoptarea de către statele membre a unei poziții comune, în anul 1970, negocierile cu statele candidate la aderare<sup>56</sup> s-au putut deschide. Aceste negocieri au

<sup>54</sup> Așa cum a fost modificat prin Tratatul de la Lisabona.

<sup>55</sup> Articolul 2 TUE: „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”.

<sup>56</sup> Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Irlanda, Danemarca, Norvegia.

duș, la 22 ianuarie 1972, la semnarea unui tratat de aderare. Norvegia a decis să nu ratifice tratatul, ca urmare a rezultatului negativ al referendumului consultativ. Celelalte trei state devin membre, începând cu 1 ianuarie 1973, ale unei Comunități confruntate, din toamna aceluiași an, cu primul șoc petrolier<sup>57</sup>.

„Prin semnarea Tratatului de aderare, în anul 1981, dintre Grecia și Comunități, numărul statelor membre se ridică la 10, pentru ca, în anul 1986, acestea să fie în număr de 12 (prin aderarea Spaniei și Portugaliei).

Următoarea extindere a Comunităților a avut loc în anul 1995, când Austria, Finlanda și Suedia devin membre ale Comunităților Europene. Tratatul și actele de aderare ale Austriei, Finlandei și Suediei au fost semnate cu ocazia Consiliului european de la Corfu, din 24-25 iunie 1994.

La 28 noiembrie 1994, poporul norvegian a respins, prin referendum, pentru a-2-a oară, aderarea, cu o majoritate de 52,2%; astfel, doar 3 state au devenit membre ale UE, începând cu 1 ianuarie 1995.

Cea mai mare extindere a Uniunii Europene s-a produs în anul 2004, când celor 15 state, deja membre, li se alătură alte 10, și anume: Cipru, Malta, Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Slovacia, Slovenia.

Prin aderarea Bulgariei și României, în anul 2007, numărul statelor membre ale UE se ridică, în prezent, la 27<sup>58</sup>.



### DE REȚINUT!

NR	STAT	'51	'73	'81	'86	'95	'04	'07
1	Franța	X						
2	Germania	X						
3	Italia	X						
4	Belgia	X						
5	Olanda	X						
6	Luxemburg	X						
7	Marea Britanie		X					
8	Irlanda		X					
9	Danemarca		X					
	Norvegia		-					
10	Grecia			X				
11	Spania				X			
12	Portugalia				X			
13	Austria					X		
14	Finlanda					X		
15	Suedia					X		
	Norvegia					-		
16	Cipru						X	
17	Estonia						X	
18	Letonia						X	
19	Lituania						X	
20	Malta						X	
21	Polonia						X	
22	Rep. Cehă						X	
23	Slovacia						X	
24	Ungaria						X	
25	Slovenia						X	
26	România							X
27	Bulgaria							X

Sursa: Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, Editura Universul Juridic, București, 2011, București, pag. 17.

<sup>57</sup> Joël Rideau, op. cit., pag. 27.

<sup>58</sup> Augustin Fuerea, „Manualul Uniunii Europene”, op. cit., pag. 28-29.

## 1.2. UNIUNEA EUROPEANĂ DUPĂ TRATATUL DE LA LISABONA (2007/2009)

### 1.2.1. Scurtă prezentare a Tratatului de la Lisabona<sup>59</sup>

Cel mai important eveniment, care a avut loc la nivelul Uniunii Europene în anul 2009, având consecințe pentru societatea internațională, universală, și cea regională, europeană, este reprezentat de intrarea în vigoare, la 1 decembrie, a instrumentului juridic, deja, arhicunoscut, sub sintagma de „Tratatul de la Lisabona”.

### A. Etapele parcurse privind elaborarea, adoptarea, semnarea și intrarea în vigoare a Tratatului.

În anul 2007, la 25 martie, s-a stabilit, ca obiectiv prioritar al eforturilor decidenților europeni, după cum urmează: „(...) la 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma, suntem uniți în scopul nostru de a așeza Uniunea Europeană pe noi baze comune înainte de alegerile parlamentare europene din 2009”. A fost un obiectiv care s-a amânat de la nivelul lunii iunie 2009, când au avut loc alegerile parlamentare europene, pentru luna decembrie a aceluiași an, obiectiv care a vizat, în mod expres, intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Tratat care este de natură să așeze, în mod real, Uniunea pe baze noi. Declarația adoptată cu ocazia aniversării a 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma, cunoscută și sub denumirea de „Declarația de la Berlin”, reușește să surprindă și să evidențieze, în cuvinte impresionant de puține, tot ceea ce s-a realizat în cei 50 de ani. Reușește, totodată, să redea etapa la care s-a ajuns, dar și să sugereze obiectivele pe termen scurt, mediu și lung de atins. Din această a doua perspectivă, „Declarația” se constituie într-o veritabilă radiografie a ceea ce se dorea să fie, la acea vreme, Tratatul constituțional. Mai mult, conștienți fiind de impasul (până în vecinătatea blocajului) instituțional și normativ în care se găsea atunci UE, „Declarația”, în penultimul său alineat, din partea a III-a și ultima, precizează că „la 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma, suntem uniți, în scopul nostru de a așeza Uniunea Europeană pe baze noi comune înainte de alegerile europene din 2009”.

Folosind prilejul dezbaterilor „a trebuit să se recurgă la compromisuri, dar care nu au compromis .... obiectivele și principiile fundamentale ale UE, ci, dimpotrivă, au deblocat mecanisme, au permis impulsivarea procesului de modernizare a Uniunii, de reformare a instituțiilor sale, de adaptare la realitățile prezente și care se prefigurează”<sup>60</sup>.

Reuniunea a fost un real succes și numai dacă amintim, pentru început, faptul că liderii europeni au fost de acord ca UE să dobândească personalitate juridică, personalitate consacrată și în Tratatul instituind o Constituție pentru

<sup>59</sup>Prezentarea are la bază articolul „Tratatul de la Lisabona - semnat la 13 decembrie 2007 intrat în vigoare la 1 decembrie 2009”, autor Augustin Fuerea, articol publicat în Revista de Drept public nr.4/2009, pag. 62-66.

<sup>60</sup> Revista „Diplomat Club, curierul vieții diplomatice, mondene și al lumii afacerilor”, nr. 5-6 (185-186), anul XV-2007, articolul intitulat „Bruxelles 21 - 22 iunie - un summit de referință pentru Uniunea Europeană”, pag. 1 și 12.

Europa<sup>61</sup>, la art. 7, cel mai scurt articol al Tratatului, dar și cel mai important, format numai din patru cuvinte, și anume: „Uniunea are personalitate juridică”. Personalitatea juridică este cea care consacră, de jure, existența ca subiect de drept internațional (în acest caz) a UE. De aici, toate cele care vor urma sunt simplu de dedus, dacă avem în vedere numai faptul că în viața internațională apare, încă, un partener, de referință, cu drepturi și obligații depline, partener care „se substituie Comunității Europene și îi succede acesteia”.

Cu prilejul summit-ului din 21-22 iunie 2007, s-a stabilit un grafic foarte riguros de urmat, astfel încât, după mai multe reuniuni ale Consiliului European, la 13 decembrie 2007, Tratatul a fost semnat sub președinție portugheză, la Lisabona, dată la care a fost declanșată procedura ratificării de către statele membre. Statele au agreeat, în majoritatea lor covârșitoare, procedura ratificării în cadrul legislativului, Irlanda rămânând consecventă sistemului dat de ratificarea prin referendum, fapt care a și încetinit finalizarea unei astfel de etape (numai după ce a obținut o serie de garanții juridice, prin cel de-al doilea referendum organizat, Irlanda a ratificat Tratatul). Cu toate acestea, nu Irlanda a fost ultimul stat care a depus instrumentul de ratificare, acest lucru întâmplându-se din partea Cehiei (Cehia a depus instrumentul de ratificare în data de 13 noiembrie 2009).

La 1 decembrie 2009, făcându-se aplicarea celei de-a doua variante înscrise în articolul 6 din Tratatul de la Lisabona, acesta a intrat în vigoare (prima variantă preciza faptul că Tratatul intră în vigoare la 1 ianuarie 2009, sub condiția ca toate instrumentele de ratificare să fi fost depuse).

<sup>61</sup> În decembrie 2000, Consiliul European de la Nisa a decis faptul că este nevoie de o amplă revizuire a tratatelor, obiectiv programat pentru anul 2004, și asta nu întâmplător, ci pentru că acesta este chiar anul celei mai consistente extinderii din istoria UE. Declarația anexată Tratatului de la Nisa are în vedere dezbateră cu privire la viitorul Uniunii Europene, dezbateră care a avut ca obiective următoarele teme principale: simplificarea tratatelor; delimitarea mai clară a competențelor între statele membre și Uniune; statutul Cartei drepturilor fundamentale ale UE și rolul parlamentelor statelor membre. De asemenea, s-a prevăzut și faptul că o Conferință interguvernamentală (CIG) va fi convocată în anul 2004 pentru a dezbate cele patru subiecte.

În anul 2001, șefii de stat și/sau de guvern ai celor 15 state membre ale UE la acea vreme, reuniți în cadrul Consiliului European (Lacken - 14/15 decembrie 2001), s-au pronunțat asupra problemelor care s-au dezbătut în anul 2004, precum și a metodelor de lucru urmate.

Potrivit Declarației de la Lacken, Convenția „va avea drept misiune examinarea problemelor esențiale pe care le ridică dezvoltarea viitoare a Uniunii și căutarea diferitelor răspunsuri posibile”.

Condusă de Valéry Giscard d'Estaing, Convenția și-a început lucrările la 28 februarie 2002. Timp de 15 luni, Convenția s-a reunit în sesiuni plene, de două sau trei zile; în paralel cu sesiunile plene ale Convenției, și-au desfășurat activitatea și 9 grupuri de lucru. După mai mult de 1 an de dezbateri, Convenția a ajuns la consens cu privire la Proiectul de Constituție, proiect pe care l-a transmis Consiliului European de la Salonic, din 20 iunie 2003, spre dezbateră. Textul prezentat de către Convenție a fost un proiect care a servit drept bază de lucru Conferinței interguvernamentale, conferință care și-a început lucrările în luna octombrie a anului 2003.

Prin prezentarea Proiectului de Constituție Consiliului european de la Salonic, Convenția europeană privind viitorul Europei și-a încheiat lucrările. Cu toate acestea, Consiliul European a considerat că este necesar ca anumite activități având caracter pur tehnic să fie desfășurate cu privire la Partea a III-a a Proiectului de Constituție, consacrată politicilor Uniunii. Aceste activități, însă, au primit acceptul extensiei, dar până cel târziu la data de 15 iulie 2003. Astfel, la 18 iulie 2003, a fost prezentat Consiliului european de la Roma Proiectul de Tratat instituind o Constituție pentru Europa.

După aproape doi ani și jumătate de negocieri, reprezentanții statelor membre ale UE au ajuns la un acord cu privire la Constituția Uniunii Europene, astfel încât, la 18 iunie 2004, Constituția UE a fost adoptată de către Consiliul European. Ca procedură de urmat, în continuare, a fost aceea a semnării de către Consiliul Uniunii Europene, a ratificării la nivel național (prin referendum sau în cadrul legislativului, în funcție de tradiția existentă în fiecare stat) și la nivel european (de către Parlamentul European). După finalizarea acestei proceduri, se preconiza ca Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa să intre în vigoare la 1 noiembrie 2006.

## B. Valoarea juridică a Tratatului de la Lisabona.

Analiza pornește de la denumirea corectă și completă a acestuia, și anume: Tratatul de la Lisabona, de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene<sup>62</sup>. Pe cale de consecință, apreciem că Tratatul poate fi plasat în categoria izvoarelor primare (urmând regimul juridic al acestora), ca tratat modificator, chiar dacă, din punctul de vedere al personalității juridice pe care o conferă Uniunii Europene, poate fi privit și ca un tratat institutiv (Uniunea Europeană, pentru prima oară, apare ca un veritabil subiect de drept internațional), elaborat, adoptat și ratificat de către state, în temeiul suveranității de care dispun.

## C. Elementele de noutate pe care le aduce Tratatul de la Lisabona.

Într-o structură complexă, care cuprinde un preambul, 7 articole (articolul 1 modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, având 61 de alineate; articolul 2 modifică Tratatul de instituire a Comunității Europene, cu 295 de alineate; articolele 3 – 7 conțin dispoziții finale); 2 serii de protocoale (37 în total); o anexă; Actul final și 65 de Declarații cu privire la dispozițiile Tratatelor, Tratatul de la Lisabona aduce mai multe elemente de noutate, între care le enunțăm pe cele care fac trimitere la:

- personalitatea juridică a Uniunii Europene;
- președinția Consiliului European;
- Înaltul reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate;
- cooperarea consolidată;
- Carta drepturilor fundamentale;
- competențele Uniunii;
- adoptarea deciziilor;
- politicile Uniunii Europene;
- alte elemente de reformă instituțională, și nu numai.

### 1.2.2. Uniunea Europeană – subiect special de drept internațional

„Dintre numeroasele modificări aduse de Tratatul de la Lisabona, rețin atenția, după cum urmează:

- Comunitatea Europeană este înlocuită de Uniunea Europeană, Uniune care dobândește personalitate juridică;
- dispariția celor trei piloni ai UE, piloni instituiți prin Tratatul de la Maastricht, din anul 1992, prin transformarea lor în politici ale UE;
- consacrarea valorilor și a obiectivelor Uniunii, încă din primele rânduri ale Tratatului. Valorile Uniunii reprezintă cadrul de referință pentru viitoarele aderări la Uniunea Europeană, precum și pentru eventualele sancțiuni aplicate statelor

<sup>62</sup> Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C306, din 17.12.2007, p. 1-271 și Monitorul Oficial nr. 107/ 12 februarie 2008, invocate și în „Glosar privind Tratatul de la Lisabona”, apărut în Seria Acquis comunitar, publicat de Institutul European din România, Direcția Coordonare Traduceri, 2009.

membre, în cazul în care acestea vor încălca, într-o manieră gravă și persistentă, dispozițiile Tratatului;

- posibilitatea aderării UE la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cu votul unanim al statelor membre;

- enumerarea principiilor fundamentale ce guvernează relațiile dintre Uniune și statele membre (atribuirea de competențe; cooperarea loială; egalitatea între state). Tratatul prevede, în mod explicit, faptul că principiul securității naționale rămâne în responsabilitatea fiecărui stat membru;

- „Parlamentul European și parlamentele naționale vor avea o contribuție mult mai mare la procesul decizional al Uniunii Europene, iar cetățenii vor avea dreptul să fie informați cu privire la deciziile adoptate de miniștri la nivelul UE. Toți cetățenii europeni vor avea posibilitatea de a influența propunerile legislative ale UE;

- pentru prima dată, cetățenii pot cere direct Comisiei să propună o inițiativă care prezintă interes pentru ei și care ține de competența Uniunii, prin adunarea a un milion de semnături din diferite state membre”<sup>63</sup>;

- includerea clauzei privind posibilitatea statelor membre de a se retrage din Uniune. Retragerea nu este supusă nici unei condiții prealabile și devine operațională după încheierea unui acord între Uniune și statul respectiv, sau la doi ani de la notificarea intenției de retragere, chiar dacă nu a fost încheiat un acord în acest sens”<sup>64</sup>.

## **A. Personalitatea juridică a Uniunii Europene după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona<sup>65</sup>.**

Până la 1 decembrie 2009, defineam Uniunea Europeană ca fiind o entitate sui generis, având personalitate juridică emergentă, în existența sa sprijinindu-se pe cei trei piloni, instituți prin Tratatul de la Maastricht, și anume: Comunitățile Europene, politica externă și de securitate comună, justiția și afacerile interne<sup>66</sup>.

Printre Declarațiile anexate Actului final al Conferinței Interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona, o regăsim și pe aceea prin intermediul căreia „Conferința confirmă faptul că Uniunea Europeană are personalitate juridică”, însă acest fapt „nu o va autoriza în nici un fel să legifereze sau să acționeze în afara competențelor care îi sunt conferite de către statele membre prin tratate”<sup>67</sup>.

Cu privire la personalitatea juridică a UE, observăm că cel mai scurt articol al Tratatului privind Uniunea Europeană, și anume art. 47, consacră, pentru prima dată în istoria Uniunii, personalitatea juridică a acestei entități: „Uniunea are personalitate juridică”. Prin urmare, de la 1 decembrie 2009, putem spune că, pe scena internațională, apare un nou subiect de drept, și anume Uniunea Europeană, dacă ne raportăm la definiția oferită în art. 1 al Convenției din anul 1975 privind reprezentarea statelor în relațiile lor cu organizațiile internaționale având caracter universal, și anume: „o asociere de state constituită printr-un tratat, având o constituție proprie și organe comune și având o personalitate juridică distinctă de

<sup>63</sup> Sursa: [http://europa.eu/lisbon\\_treaty/faq/index\\_ro.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_ro.htm)

<sup>64</sup> Traducere din articolul „Legal personality and powers of the European Union”, autor Augustin Fuerea, articol publicat în *Lex ET Scientia International Journal - Juridical Series*, nr. 1/2010, pag. 204-212.

<sup>65</sup> Prezentarea are la bază articolul „Legal personality and powers of the European Union”, autor Augustin Fuerea, precizat.

<sup>66</sup> Denumirea acestui pilon a fost schimbată, prin Tratatul de la Amsterdam (1997/1999) în cea de „cooperare polițienească și judiciară în materie penală”.

<sup>67</sup> „24. Declarația cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene”.

cea a statelor membre care o compun<sup>68</sup>. De asemenea, amintim, tot ca argument, și „art. 2 din Convenția cu privire la dreptul tratatelor din anul 1969, articol care definește organizația internațională ca fiind o organizație interguvernamentală, scoțând în evidență calitatea membrilor”<sup>69</sup>. Pe scurt, din definițiile oferite, rezultă următoarele, cu aplicare și Uniunii Europene:

- membrii organizației sunt statele;
- organizația se constituie în temeiul acordului de voință al statelor, acord exprimat prin actul constitutiv (în cazul UE, Tratatul de la Lisabona);
- organizația are o structură instituțională proprie;
- organizația are personalitate juridică internațională proprie, distinctă de cea a statelor care o compun.

O altă consecință a personalității juridice conferite UE, constă în faptul că numai Uniunea este abilitată să încheie acorduri internaționale în domeniile sale de competență. De asemenea, personalitatea juridică permite Uniunii să aibă un buget, funcționari și sedii; poate semna contracte și primi reprezentanțe diplomatice.

Pe scurt, dobândirea de către Uniune a personalității juridice:

- este rezultatul unei cerințe necesare cu privire la stabilirea clară a statutului juridic al Uniunii pe plan internațional, în general și european, în special;
- „contribuie la ameliorarea percepției Uniunii și a capacității sale de acțiune, facilitând activitatea politică și contractuală a Uniunii la nivel bilateral și multilateral pe scena internațională, precum și la prezența sa în alte organizații internaționale;
- contribuie la vizibilitatea Uniunii și oferă cetățenilor statelor membre o identitate în raport cu Uniunea;
- constituie un element indispensabil în stabilirea unui sistem de protecție a drepturilor fundamentale la nivelul Uniunii;
- contribuie la corectarea disfuncționalităților care rezultau din structura pe piloni<sup>70</sup>.

PERSONALITATEA JURIDICĂ LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	
Anterior intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona	În prezent
UE - nu are personalitate juridică CE - are personalitate juridică CEEA - are personalitate juridică Instituțiile CE/UE - nu au personalitate juridică Banca Europeană de Investiții - are personalitate juridică	UE - are personalitate juridică ..... CEEA - are personalitate juridică Instituțiile /UE - nu au personalitate juridică Banca Europeană de Investiții - are personalitate juridică

<sup>68</sup> Dumitra Popescu, „Drept internațional public. Pentru învățământul la distanță”, Editura Universității Titu Maiorescu, București, 2003, pag. 62.

<sup>69</sup> Idem.

<sup>70</sup> Adaptare după Raportul Parlamentului European, „Rapport sur la personnalité juridique de l'Union européenne (2001/2021(INI))”, Final A5-0409/2001, realizat de Comisia privind afacerile constituționale, raportor Carlos Carnero González, prezentat la 21 noiembrie 2001.

**DE REȚINUT!**

» În prezent, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, UE este o organizație internațională cu personalitate juridică, împărțirea pe piloni fiind desființată. UE este succesoarea CE, dar nu cuprinde și CEEA, care este o organizație între aceleași 27 de state membre, dar cu o existență separată.

### 1.2.3. Prezentarea sistemului instituțional al Uniunii Europene. Modificările intervenite prin intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona (1 decembrie 2009)

#### A. INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

**Articolul 13 TUE:**

(1) Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi și ale statelor membre, precum și asigurarea coerenței, a eficacității și a continuității politicilor și a acțiunilor sale.

» Instituțiile Uniunii sunt:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Consiliul;
- Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”);
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
- Banca Centrală Europeană;
- Curtea de Conturi.

(2) Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea. Instituțiile cooperează unele cu altele în mod loial.

(3) Dispozițiile referitoare la Banca Centrală Europeană și la Curtea de Conturi, precum și dispozițiile detaliate referitoare la celelalte instituții figurează în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(4) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

#### a. Parlamentul European

**Articolul 14 TUE**

(1) Parlamentul European exercită, împreună cu Consiliul, funcțiile legislativă și bugetară. Acesta exercită funcții de control politic și consultative, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate. Parlamentul European alege președintele Comisiei.

(2) Parlamentul European este compus din reprezentanții cetățenilor Uniunii. Numărul acestora nu poate depăși șapte sute cincizeci, plus președintele. Reprezentarea cetățenilor este asigurată în mod proporțional descrescător, cu un prag



minim de șase membri pentru fiecare stat membru. Niciunui stat membru nu i se atribuie mai mult de nouăzeci și șase de locuri.

Consiliul European adoptă în unanimitate, la inițiativa Parlamentului European și cu aprobarea acestuia, o decizie de stabilire a componenței Parlamentului European, cu respectarea principiilor menționate la primul paragraf.

(3) Membrii Parlamentului European sunt aleși prin vot universal direct, liber și secret, pentru un mandat de cinci ani.

(4) Parlamentul European își alege președintele și biroul dintre membrii săi.



### **Articolul 223 (ex-Articolul 190 alineatele (4) și (5) TCE) TFUE**

(1) Parlamentul European elaborează un proiect pentru a stabili dispozițiile necesare care să permită alegerea membrilor săi prin vot universal direct în conformitate cu o procedură uniformă în toate statele membre sau în conformitate cu principii comune tuturor statelor membre.

Consiliul, hotărând în unanimitate, în conformitate cu o procedură legislativă specială și după aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea membrilor care îl compun, stabilește dispozițiile necesare. Respectivele dispoziții intră în vigoare după ce au fost aprobate de statele membre în conformitate cu normele lor constituționale.

(2) După avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului, Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabilește statutul și condițiile generale privind exercitarea funcțiilor membrilor săi. Consiliul hotărăște în unanimitate cu privire la orice regulă și orice condiție referitoare la regimul fiscal al membrilor sau foștilor membri.



### **Articolul 224 (ex-Articolul 191 al doilea paragraf TCE) TFUE**

Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc statutul partidelor politice la nivel european, menționate la Articolul 10 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, în special regulile legate de finanțarea acestora.



### **Articolul 225 (ex-Articolul 192 al doilea paragraf TCE) TFUE**

Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, poate cere Comisiei să prezinte orice propunere corespunzătoare privind chestiunile despre care consideră că necesită elaborarea unui act al Uniunii pentru punerea în aplicare a tratatelor. În cazul în care nu prezintă propuneri, Comisia comunică Parlamentului European motivele sale.



### **Articolul 226 (ex-Articolul 193 TCE) TFUE**

În îndeplinirea misiunilor sale, Parlamentul European poate constitui, la cererea unei părți a membrilor care îl compun, o comisie temporară de anchetă pentru a examina, fără a aduce atingere atribuțiilor conferite prin prezentul tratat altor instituții, organe, oficii sau agenții, pretinsa încălcare a normelor de drept sau administrare defectuoasă în aplicarea dreptului Uniunii, cu excepția cazului în care pretinsele fapte sunt examinate de o instanță judecătorească și atât timp cât procedura jurisdicțională nu este încheiată.

Comisia temporară de anchetă își încetează existența prin depunerea raportului său.

Modalitățile de exercitare a dreptului de anchetă se stabilesc de Parlamentul European, hotărând prin regulamente, din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, după aprobarea de către Consiliu și Comisie.

### **Articolul 227 (ex-Articolul 194 TCE) TFUE**

Orice cetățean al Uniunii, precum și orice persoană fizică sau juridică având reședința sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a adresa Parlamentului European, cu titlu individual sau în asociere cu alți cetățeni sau cu alte persoane, o petiție privind un subiect care ține de domeniile de activitate ale Uniunii și care îl privește în mod direct.

### **Articolul 228 (ex-Articolul 195 TCE) TFUE**

(1) Ombudsmanul European, ales de Parlamentul European, este împuternicit să primească plângeri din partea oricărui cetățean al Uniunii sau a oricărei persoane fizice sau juridice cu reședința sau sediul social într-un stat membru, care privesc cazuri de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, cu excepția Curții de Justiție a Uniunii Europene în exercitarea funcțiilor jurisdicționale ale acesteia. Acesta investighează aceste plângeri și întocmește un raport cu privire la acestea.

Potrivit misiunii sale, Ombudsmanul efectuează investigațiile pe care le consideră justificate, din proprie inițiativă sau pe baza plângerilor care i-au fost adresate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepția cazului în care pretinsele fapte fac sau au făcut obiectul unei proceduri judiciare. În cazul în care Ombudsmanul constată un caz de administrare defectuoasă, acesta sesizează instituția, organul, oficiul sau agenția în cauză, care dispune de un termen de trei luni pentru a-i comunica punctul său de vedere. Ombudsmanul transmite apoi un raport Parlamentului European și instituției în cauză. Persoana care a formulat plângerea este informată cu privire la rezultatul acestor investigații.

În fiecare an, Ombudsmanul prezintă un raport Parlamentului European cu privire la rezultatele investigațiilor sale.

(2) Ombudsmanul este ales, după fiecare alegere a Parlamentului European, pe durata legislaturii. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Ombudsmanul poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Parlamentului European, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau a comis o abatere gravă.

(3) Ombudsmanul își exercită funcțiile în deplină independență. În îndeplinirea îndatoririlor sale, acesta nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Pe durata exercitării funcțiilor sale, Ombudsmanul nu poate exercita nicio altă activitate profesională, remunerată sau nu.

(4) Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabilește statutul și condițiile generale de exercitare a funcțiilor Ombudsmanului, după avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului.



### **Articolul 229 (ex-Articolul 196 TCE) TFUE**

Parlamentul European se întrunește în sesiune anuală. Parlamentul se întrunește de drept în a doua zi de marți a lunii martie.

Parlamentul European se poate întruni în perioada de sesiune extraordinară, la cererea majorității membrilor care îl compun, a Consiliului sau a Comisiei.



### **Articolul 230 (ex-Articolul 197 al doilea, al treilea și al patrulea paragraf TCE) TFUE**

Comisia poate asista la toate ședințele și, la cererea sa, este audiată.

Comisia răspunde oral sau în scris la întrebările pe care i le adresează Parlamentul European sau membrii acestuia.

Consiliul European și Consiliul sunt audiate de Parlamentul European în condițiile prevăzute de regulamentul de procedură al Consiliului European și al Consiliului.



### **Articolul 231 (ex-Articolul 198 TCE) TFUE**

Cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel, Parlamentul European hotărăște cu majoritatea voturilor exprimate.

Cvorumul se stabilește prin regulamentul de procedură.



### **Articolul 232 (ex-Articolul 199 TCE) TFUE**

Parlamentul European își adoptă regulamentul de procedură cu majoritatea voturilor membrilor săi.

Actele Parlamentului European se publică în condițiile prevăzute în tratate și de acest regulament.



### **DE REȚINUT!<sup>71</sup>**

- » 750+1 membri, aleși prin sufragiu universal, direct și secret;
- » România are 33 de europarlamentari;
- » procedura electorală nu este una uniformă, aceasta variind în funcție de procedurile electorale specifice fiecărui stat membru!
- » nu pot obține un mandat parlamentar european următoarele persoane (incompatibilități):
  - miniștrii statelor membre;
  - membrii Parlamentelor naționale;
  - cei 27 de membri ai Comisiei Europene;
  - membrii Curții de Justiție a Uniunii Europene;
  - funcționarii instituțiilor europene.
- » Organizarea Parlamentului European:
  - Birou;
  - Conferința Președinților;
  - Comisii;
  - Grupuri Politice Parlamentare.

<sup>71</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 32-48.

» **Comisiile parlamentare:**

- pregătesc deliberările Parlamentului;
- Comisiile cuprind un număr diferit de membri (de la 28 la 86);
- Comisii permanente :

» Afaceri externe (AFET)

» Drepturile omului (DROI)

» Securitate și apărare (SEDE)

» Dezvoltare (DEVE)

» Comerț internațional (INTA)

» Buget (BUDG)

» Control bugetar (CONT)

» Afaceri economice și monetare (ECON)

» Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale (EMPL)

» Medii, sănătate publică și siguranță alimentară (ENVI)

» Industrie, cercetare, energie (ITRE)

» Piață internă și protecția consumatorilor (IMCO)

» Transport și turism (TRAN)

» Dezvoltare regională (REGI)

» Agricultură și dezvoltare rurală (AGRI)

» Pescuit (PECH)

» Cultură și educație (CULT)

» Afaceri juridice (JURI)

» Libertăți civile, justiție și afaceri interne (LIBE)

» Afaceri constituționale (AFCO)

» Drepturile femeii și egalitatea de gen (FEMM)

» Petiții (PETI)

» **Comisii speciale:**

- Criză financiară, economică și socială (CRIS)
- Comisia privind provocările politice (SURE)

» **Serviciile administrative:**

- Direcția de informatică;
- Secretariatul general;
- Serviciul juridic.

» **Grupurile politice parlamentare (GPP):**

- constituire: pentru a forma un grup este necesară reunirea a 25 parlamentari, trebuind să fie reprezentate cel puțin 1/4 din statele membre;
- GPP-urile se constituie în temeiul criteriilor politice care îi separă sau îi unesc pe parlamentari.

» **Funcționare:**

- Parlamentul se reunește într-o sesiune anuală, în a 2-a zi de marți din luna martie și organizează, uneori, și sesiuni suplimentare mai scurte;
- Parlamentul poate fi convocat, cu titlu de excepție, în sesiuni extraordinare, la cererea majorității membrilor săi sau la solicitarea Consiliului ori a Comisiei și din inițiativa unei treimi din membrii săi;
- dezbaterile Parlamentului sunt publice. Parlamentul European este singura instituție a UE ale cărei ședințe sunt, toate, publice!
- lucrările Parlamentului se desfășoară în 3 orașe diferite. Secretariatul se găsește la Luxemburg, comisiile parlamentare se reunesc la Bruxelles, iar sesiunile parlamentare au loc la Strasbourg, cu sesiuni suplimentare la Bruxelles.

## b. Consiliul European



### Articolul 15 TUE

(1) Consiliul European oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia și îi definește orientările și prioritățile politice generale. Acesta nu exercită funcții legislative.

(2) Consiliul European este compus din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, precum și din președintele său și președintele Comisiei. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate participă la lucrările Consiliului European.

(3) Consiliul European se întrunește de două ori pe semestru la convocarea președintelui său. Atunci când ordinea de zi o impune, membrii Consiliului European pot decide să fie asistați fiecare de un ministru și, în ceea ce îl privește pe președintele Comisiei, de un membru al Comisiei. Atunci când situația o impune, președintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European.

(4) Consiliul European se pronunță prin consens, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.

(5) Consiliul European își alege președintele cu majoritate calificată, pentru o durată de doi ani și jumătate, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată. În caz de împiedicare sau de culpă gravă, Consiliul European poate pune capăt mandatul președintelui în conformitate cu aceeași procedură.

(6) Președintele Consiliului European:

(a) prezidează și impulsionează lucrările Consiliului European;

(b) asigură pregătirea și continuitatea lucrărilor Consiliului European, în cooperare cu președintele Comisiei și pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale;

(c) acționează pentru facilitarea coeziunii și a consensului în cadrul Consiliului European;

(d) prezintă Parlamentului European un raport după fiecare reuniune a Consiliului European. Președintele Consiliului European asigură, la nivelul său și în această calitate, reprezentarea externă a Uniunii în probleme referitoare la politica externă și de securitate comună, fără a aduce atingere atribuțiilor Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Președintele Consiliului European nu poate exercita un mandat național.



### Articolul 22 TUE

(1) Pe baza principiilor și a obiectivelor enumerate la Articolul 21, Consiliul European identifică interesele și obiectivele strategice ale Uniunii.

Deciziile Consiliului European privind interesele și obiectivele strategice ale Uniunii privesc politica externă și de securitate comună, precum și celelalte domenii ale acțiunii externe a Uniunii. Deciziile pot să privească relațiile Uniunii cu o țară sau o regiune sau pot aborda o anumită tematică. Acestea precizează durata lor și mijloacele care urmează a fi puse la dispoziție de Uniune și statele membre. Consiliul European hotărăște în unanimitate, la recomandarea Consiliului, adoptată de acesta în conformitate cu normele prevăzute pentru fiecare domeniu în parte. Deciziile Consiliului European sunt puse în aplicare în conformitate cu procedurile prevăzute în tratate.

**Articolul 26 TUE (ex-Articolul 13 TUE)**

(1) Consiliul European identifică interesele strategice ale Uniunii, stabilește obiectivele și definește orientările generale ale politicii externe și de securitate comune, inclusiv în ceea ce privește chestiunile având implicații în materie de apărare. Acesta adoptă deciziile necesare.

În cazul în care evoluția internațională o impune, președintele Consiliului European convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European pentru a defini liniile strategice ale politicii Uniunii în raport cu această evoluție. (...)

**Articolul 235 TFUE**

(1) În caz de vot, fiecare membru al Consiliului European poate primi delegare din partea unui singur alt membru.

În cazul în care hotărăște cu majoritate calificată, Consiliul European i se aplică Articolul 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană și Articolul 238 alineatul (2) din prezentul tratat. În cazul în care Consiliul European se pronunță prin vot, președintele acestuia și președintele Comisiei nu participă la vot.

Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea deliberărilor Consiliului European pentru care este necesară unanimitatea.

(2) Președintele Parlamentului European poate fi invitat de Consiliul European pentru a fi audiat.

(3) Consiliul European hotărăște cu majoritate simplă în chestiuni de procedură, precum și pentru adoptarea regulamentului de procedură.

(4) Consiliul European este asistat de Secretariatul General al Consiliului.

**Articolul 236 TFUE**

Consiliul European adoptă cu majoritate calificată:

(a) o decizie de stabilire a listei formațiunilor Consiliului, altele decât cea Afaceri Generale și cea Afaceri Externe, în conformitate cu Articolul 16 alineatul (6) din Tratatul privind Uniunea Europeană;

(b) o decizie referitoare la președinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, în conformitate cu Articolul 16 alineatul (9) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

**DE REȚINUT!<sup>72</sup>**

» Consiliul European este o instituția politică a UE, având rol major pentru dezvoltarea Uniunii; astfel, Consiliul European:

- impulsionează și definește orientările politice generale pentru Uniunea Europeană;

- coordonează, arbitrează și deblochează dosarele dificile;

- are atribuții specifice atribuite prin Tratatul asupra Uniunii Europene,

în cadrul:

- » politicii externe și de securitate comună;

- » cooperării polițienești și judiciare în materie penală;

- » politicii economice și monetare.

<sup>72</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 49-55.

- » *Consiliul European = instituție politică alcătuită din șefi de stat sau de guvern + președintele său + președintele Comisiei!*
- » *Funcțiile Consiliului:*
  - *oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia și îi definește orientările și prioritățile politice generale;*
  - *propune (cu majoritate calificată) Parlamentului European un candidat la funcția de președinte al Comisiei;*
  - *numește (prin vot majoritar) Comisia Europeană;*
  - *numește (prin vot majoritar), cu acordul președintelui Comisiei, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate;*
  - *poate pune capăt mandatului Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate în conformitate cu aceeași procedură de numire;*
  - *identifică interesele și obiectivele strategice ale Uniunii;*
  - *definește și pune în aplicare, alături de Consiliu politica externă și de securitate comună;*
  - *identifică interesele strategice ale Uniunii, stabilește obiectivele și definește orientările generale ale politicii externe și de securitate comune, inclusiv în ceea ce privește chestiunile având implicații în materie de apărare;*
  - *convoacă o Convenție, compusă din reprezentanți ai parlamentelor naționale, ai șefilor de stat sau de guvern ai statelor membre, ai Parlamentului European și ai Comisiei, în vederea modificării tratatelor pe calea procedurii de revizuire ordinară;*
  - *adoptă o decizie de modificare, integrală sau parțială, a dispozițiilor părții a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;*
  - *definește orientările strategice ale planificării legislative și operaționale în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție;*
  - *analizează, anual, situația ocupării forței de muncă din Uniune și adoptă concluzii în această privință, pe baza unui raport anual comun al Consiliului și Comisiei;*
  - *procedează, periodic, la evaluarea amenințărilor cu care se confruntă Uniunea, pentru a permite Uniunii și statelor membre să acționeze în mod eficient;*
  - *constată, cu unanimitate, existența unei încălcări grave și persistente de către un stat membru a anumitor principii, precum respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;*
  - *se pronunță cu privire la statele care nu îndeplinesc condițiile de acces la moneda unică europeană ș.a.*
- » *Atribuțiile Președintelui Consiliului European:*
  - *prezidează și impulsionează lucrările Consiliului European;*
  - *asigură pregătirea și continuitatea lucrărilor Consiliului European, în cooperare cu președintele Comisiei și pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale;*
  - *acționează pentru facilitarea coeziunii și a consensului în cadrul Consiliului European;*
  - *prezintă Parlamentului European un raport după fiecare reuniune a Consiliului European;*

- asigură, la nivelul său și în această calitate, reprezentarea externă a Uniunii în probleme referitoare la politica externă și de securitate comună, fără a aduce atingere atribuțiilor Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate;

- nu poate exercita un mandat național.

- » în caz de vot, fiecare membru poate primi delegare din partea unui singur alt membru;
- » în cazul în care se pronunță prin vot, președintele acestuia și președintele Comisiei nu participă la vot. Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea deliberărilor Consiliului European pentru care este necesară unanimitatea;
- » hotărăște cu majoritate simplă în chestiuni de procedură, precum și pentru adoptarea regulamentului de procedură.
- » membrii Consiliului European ajung la acorduri având natură politică prin consens.

### c. Consiliul



#### **Articolul 16 TUE**

(1) Consiliul exercită, împreună cu Parlamentul European, funcțiile legislative și bugetară. Acesta exercită funcții de definire a politicilor și de coordonare, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate.

(2) Consiliul este compus din câte un reprezentant la nivel ministerial al fiecărui stat membru, împuternicit să angajeze guvernul statului membru pe care îl reprezintă și să exercite dreptul de vot.

(3) Consiliul hotărăște cu majoritate calificată, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.

(4) Începând cu 1 noiembrie 2014, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 55% din membrii Consiliului, cuprinzând cel puțin cincisprezece dintre aceștia și reprezentând state membre care întrunesc cel puțin 65% din populația Uniunii.

Minoritatea de blocare trebuie să cuprindă cel puțin patru membri ai Consiliului, în caz contrar se consideră a fi întrunită majoritatea calificată.

Celelalte condiții privind votul cu majoritate calificată sunt stabilite la Articolul 238 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(5) Dispozițiile tranzitorii privind definiția majorității calificate care se aplică până la 31 octombrie 2014, precum și cele care se vor aplica în perioada 1 noiembrie 2014 - 31 martie 2017 sunt prevăzute în Protocolul privind dispozițiile tranzitorii.

(6) Consiliul se întrunește în cadrul diferitelor formațiuni, lista acestora fiind adoptată în conformitate cu Articolul 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Consiliul Afaceri Generale asigură coerența lucrărilor diferitelor formațiuni ale Consiliului. Acesta pregătește reuniunile Consiliului European și urmărește aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu președintele Consiliului European și cu Comisia.



Consiliul Afaceri Externe elaborează acțiunea externă a Uniunii, în conformitate cu liniile strategice stabilite de Consiliul European, și asigură coerență acțiunii Uniunii.

(7) Un comitet al reprezentanților permanenți ai guvernelor statelor membre răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului.

(8) Consiliul se întrunește în ședință publică atunci când deliberază și votează un proiect de act legislativ. În acest scop, fiecare sesiune a Consiliului este divizată în două părți, consacrate deliberărilor privind actele legislative ale Uniunii, respectiv activităților fără caracter legislativ.

(9) Președinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, este asigurată de reprezentanții statelor membre în cadrul Consiliului după un sistem de rotație egal, în condițiile stabilite în conformitate cu Articolul 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.



### **Articolul 237 (ex-Articolul 204 TCE) TFUE**

Consiliul se întrunește la convocarea președintelui său, la inițiativa acestuia, a unuia dintre membrii săi ori a Comisiei.



### **Articolul 238 (ex-Articolul 205 TCE) TFUE**

(1) În cazul deliberărilor pentru care este necesară majoritatea simplă, Consiliul hotărăște cu majoritatea membrilor care îl compun.

(2) Prin derogare de la Articolul 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, începând cu 1 noiembrie 2014 și sub rezerva dispozițiilor stabilite prin Protocolul privind dispozițiile tranzitorii, în cazul în care Consiliul nu hotărăște la propunerea Comisiei sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 72% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65% din populația Uniunii.

(3) Începând cu 1 noiembrie 2014 și sub rezerva dispozițiilor tranzitorii stabilite prin Protocolul privind dispozițiile tranzitorii, în cazul în care, în temeiul tratatelor, nu toți membrii Consiliului participă la vot, majoritatea calificată se definește după cum urmează:

(a) Majoritatea calificată este definită ca fiind egală cu cel puțin 55% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65% din populația acestor state.

Minoritatea de blocare trebuie să includă cel puțin numărul minim de membri din Consiliu, care reprezintă mai mult de 35% din populația statelor membre participante, plus un membru, în caz contrar majoritatea calificată se consideră a fi întrunită.

(b) Prin derogare de la litera (a), în cazul în care Consiliul nu hotărăște la propunerea Comisiei sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 72% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65% din populația respectivelor state.

(4) Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea hotărârilor Consiliului pentru care este necesară unanimitatea.

**Articolul 239 (ex-Articolul 206 TCE) TFUE**

În caz de vot, fiecare membru al Consiliului poate primi mandat din partea unui singur alt membru.

**Articolul 240 (ex-Articolul 207 TCE) TFUE**

(1) Un comitet constituit din reprezentanții permanenți ai guvernelor statelor membre răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului și de executarea mandatelor care îi sunt încredințate de către acesta. Comitetul poate adopta decizii de procedură în cazurile prevăzute de regulamentul de procedură al Consiliului.

(2) Consiliul este asistat de Secretariatul General, aflat sub autoritatea unui secretar general numit de Consiliu.

Consiliul hotărăște cu majoritate simplă în privința organizării Secretariatului General.

(3) Consiliul hotărăște cu majoritate simplă în chestiunile de procedură, precum și în privința adoptării regulamentului său de procedură.

**Articolul 241 (ex-Articolul 208 TCE) TFUE**

Consiliul, hotărând cu majoritate simplă, poate solicita Comisiei să efectueze toate studiile pe care acesta le consideră oportune pentru realizarea obiectivelor comune și să îi prezinte orice propuneri corespunzătoare. În cazul în care Comisia nu prezintă nicio propunere, aceasta comunică motivele Consiliului.

**Articolul 242 (ex-Articolul 209 TCE) TFUE**

Consiliul, hotărând cu majoritate simplă, adoptă, după consultarea Comisiei, statutul comitetelor prevăzute de tratate.

**Articolul 243 (ex-Articolul 210 TCE) TFUE**

Consiliul stabilește salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui Consiliului European, ale președintelui Comisiei, ale Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, ale membrilor Comisiei, ale președinților, membrilor și grefierilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și ale secretarului general al Consiliului. Consiliul stabilește, de asemenea, toate indemnizațiile care țin loc de remunerație.

**DE REȚINUT!<sup>73</sup>**

- » Consiliul este alcătuit din reprezentanții la nivel ministerial ai fiecărui stat membru;
- » fiecare din cele 27 guverne aparținând statelor membre ale Uniunii, delegă unul dintre miniștrii săi;
- » există UN singur Consiliu, care se reunește sub MAI MULTE forme, numite Consilii specializate în număr de 10 alcătuite din miniștrii de resort din fiecare stat membru, în funcție de domeniul care face obiectul discuțiilor:
  - » Afaceri Generale
  - » Afaceri Externe
  - » Afaceri Economice și Financiare
  - » Justiție și Afaceri Interne (JAI)

<sup>73</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 56-64.

- » Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori
- » Competitivitate (piață internă, industrie, cercetare și spațiu)
- » Transporturi, Telecomunicații și Energie
- » Agricultură și Pescuit
- » Mediu
- » Educație, Tineret, Cultură și Sport
- » Reguli și metode de votare:
  - » majoritate simplă;
  - » majoritate calificată;
  - » unanimitate;
  - » pentru determinarea majorității calificate, voturile statelor membre sunt alocate potrivit unei ponderări stabilite de tratate pentru fiecare stat. România are 14 voturi.
- » Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER):
  - Coreper I, compus din reprezentanții permanenți adjuncți, pregătește următoarele formațiuni ale Consiliului:
    - » ocuparea forței de muncă; politică socială; sănătate și consumatori;
    - » concurență (piață internă; industrie; cercetare și turism);
    - » transporturi, telecomunicații și energie;
    - » agricultură și pescuit;
    - » mediu;
    - » educație; tineret și cultură (inclusiv audiovizual).
  - Coreper II, compus din reprezentanții permanenți, pregătește următoarele formațiuni ale Consiliului:
    - » afaceri generale;
    - » relații externe (inclusiv politica europeană de securitate și apărare și cooperarea pentru dezvoltare);
    - » afaceri economice și financiare (inclusiv bugetul);
    - » justiție și afaceri interne (inclusiv protecția civilă).
- Atribuții:
  - » răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului și de îndeplinirea mandatelor care îi sunt încredințate de Consiliu;
  - » asigură consecvența politicilor și acțiunilor Uniunii Europene și veghează la respectarea următoarelor principii și norme:
    - » principiile legalității, subsidiarității, proporționalității și al justificării actelor;
    - » normele de stabilire a competențelor instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii;
    - » dispozițiile bugetare;
    - » normele privind procedura, transparența și calitatea redactării.
  - » examinează, în prealabil, toate punctele înscrise pe ordinea de zi a unei reuniuni a Consiliului, cu excepția cazurilor în care acesta din urmă hotărăște contrariul;
  - » depune toate eforturile pentru a ajunge la un acord la nivelul său, care este prezentat Consiliului în vederea adoptării;
  - » asigură prezentarea adecvată a dosarelor către Consiliu și, dacă este

cazul, prezintă orientări, opțiuni sau sugestii de soluții. În cazul unei urgențe, Consiliul, hotărând în unanimitate, poate decide să delibereze fără ca această examinare prealabilă să aibă loc.

- » aprobă constituirea de comitete sau grupuri de lucru, cu scopul de a realiza anumite lucrări pregătitoare sau studii definite în prealabil;
- » poate adopta următoarele decizii de procedură, cu condiția ca punctele referitoare la acestea să fi fost incluse pe ordinea de zi provizorie cu cel puțin trei zile lucrătoare înainte de reuniune:
- » decizia de desfășurare a unei reuniuni a Consiliului într-un alt loc decât Bruxelles sau Luxemburg;
- » autorizația de realizare a unei copii sau a unui extras al unui document al Consiliului pentru a fi folosit în proceduri judiciare;
- » decizia de a ține o dezbateră publică în cadrul Consiliului sau de a nu a ține o anumită deliberare a Consiliului în public;
- » decizia de a face publice rezultatele voturilor și declarațiile înscrise în procesele verbale ale Consiliului;
- » decizia de a utiliza procedura scrisă;
- » aprobarea sau modificarea proceselor-verbale ale Consiliului;
- » decizia de a publica sau de a nu publica un text sau un act în Jurnalul Oficial;
- » decizia de a consulta o instituție sau un organism ori de câte ori această consultare este impusă de tratate;
- » decizia de a stabili sau de a prelungi un termen limită pentru consultarea unei instituții sau a unui organism;
- » aprobarea formulării unei scrisori care urmează a fi transmisă unei instituții sau unui organism.

#### d. Comisia Europeană



##### **Articolul 17 TUE**

(1) Comisia promovează interesul general al Uniunii și ia inițiativele corespunzătoare în acest scop. Aceasta asigură aplicarea tratatelor, precum și a măsurilor adoptate de instituții în temeiul acestora. Comisia supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Aceasta execută bugetul și gestionează programele. Comisia exercită funcții de coordonare, de executare și de administrare, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate. Cu excepția politicii externe și de securitate comune și a altor cazuri prevăzute în tratate, aceasta asigură reprezentarea externă a Uniunii. Comisia adoptă inițiativele de programare anuală și multianuală a Uniunii, în vederea încheierii unor acorduri interinstituționale.

(2) Actele legislative ale Uniunii pot fi adoptate numai la propunerea Comisiei, cu excepția cazului în care tratatele prevăd altfel. Celelalte acte se adoptă la propunerea Comisiei, în cazul în care tratatele prevăd acest lucru.

(3) Mandatul Comisiei este de cinci ani.

Membrii Comisiei sunt aleși pe baza competenței lor generale și a angajamentului lor față de ideea europeană, dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență.

Comisia își exercită responsabilitățile în deplină independență. Fără a aduce

atingere Articolului 18 alineatul (2), membrii Comisiei nu solicită și nu acceptă instrucțiuni din partea niciunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Aceștia se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor sau cu îndeplinirea sarcinilor lor.

(4) Comisia numită între data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona și 31 octombrie 2014 este compusă din câte un resortisant al fiecărui stat membru, inclusiv președintele și Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, care este unul dintre vicepreședinții acesteia.

(5) Începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia este compusă dintr-un număr de membri, incluzând președintele și Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul European nu decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate.

Membrii Comisiei sunt aleși dintre resortisanții statelor membre în conformitate cu un sistem de rotație strict egal între statele membre care să reflecte diversitatea demografică și geografică a tuturor statelor membre. Acest sistem se stabilește de către Consiliul European, care hotărăște în unanimitate în conformitate cu Articolul 244 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(6) Președintele Comisiei:

(a) definește orientările în cadrul cărora Comisia își exercită misiunea;

(b) decide organizarea internă a Comisiei pentru a asigura coerența, eficacitatea și colegialitatea acțiunilor acesteia;

(c) numește vicepreședinții, alții decât Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, dintre membrii Comisiei.

Un membru al Comisiei își prezintă demisia în cazul în care președintele îi solicită acest lucru. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate își prezintă demisia, în conformitate cu procedura prevăzută la Articolul 18 alineatul (1), în cazul în care președintele îi solicită acest lucru.

(7) Ținând seama de alegerile pentru Parlamentul European și după ce a procedat la consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcția de președinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor care îl compun. În cazul în care acest candidat nu întrunește majoritatea, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune, în termen de o lună, un nou candidat, care este ales de Parlamentul European în conformitate cu aceeași procedură.

Consiliul, de comun acord cu președintele ales, adoptă lista celorlalte personalități pe care le propune pentru a fi numite membri ai Comisiei. Alegerea acestora se efectuează, pe baza sugestiilor făcute de statele membre, în conformitate cu criteriile prevăzute la alineatul (3) al doilea paragraf și la alineatul (5) al doilea paragraf.

Președintele, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și ceilalți membri ai Comisiei sunt supuși, în calitate de organ colegial, unui vot de aprobare al Parlamentului European. Pe baza acestei aprobări, Comisia este numită de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată.

(8) Comisia, în calitate de organ colegial, răspunde în fața Parlamentului European. Parlamentul European poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Comisiei, în conformitate cu Articolul 234 din Tratatul privind funcționarea

*Uniunii Europene. În cazul în care se adoptă o astfel de moțiune, membrii Comisiei trebuie să demisioneze în mod colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei.*



#### **Articolul 244 TFUE**

*În conformitate cu Articolul 17 alineatul (5) din Tratatul privind Uniunea Europeană, membrii Comisiei sunt aleși printr-un sistem de rotație stabilit în unanimitate de către Consiliul European, care se întemeiază pe următoarele principii:*

*(a) statele membre sunt tratate în mod absolut egal în ceea ce privește stabilirea ordinii de rotație și a duratei prezenței reprezentanților lor în cadrul Comisiei; în consecință, diferența dintre numărul total de mandate deținute de resortisanții a două state membre date nu poate fi niciodată mai mare de unu;*

*(b) sub rezerva dispozițiilor de la litera (a), fiecare dintre Comisiile succesive este constituită astfel încât să reflecte în mod satisfăcător diversitatea demografică și geografică a statelor membre.*



#### **Articolul 245 (ex-Articolul 213 TCE) TFUE**

*Membrii Comisiei se abțin de la orice act incompatibil cu natura funcțiilor lor. Statele membre respectă independența acestora și nu încearcă să îi influențeze în îndeplinirea sarcinilor lor.*

*Pe durata mandatului lor, membrii Comisiei nu pot exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea în funcție, aceștia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului și după încetarea acestuia, obligațiile impuse de mandat și, în special, obligația de onestitate și de prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje. În cazul nerespectării acestor obligații, Curtea de Justiție, sesizată de Consiliu, hotărând cu majoritate simplă, sau de Comisie, poate hotărî, după caz, destituirea persoanei în cauză în condițiile Articolului 247 sau decăderea din dreptul la pensie ori la alte avantaje echivalente.*



#### **Articolul 246 (ex-Articolul 215 TCE) TFUE**

*În afara de înlocuirea ordinară și de deces, funcțiile membrilor Comisiei încetează în mod individual prin demisie sau prin destituire.*

*Membrul Comisiei care a demisionat sau a decedat este înlocuit pe perioada rămasă până la încheierea mandatului de un nou membru având aceeași cetățenie, numit de Consiliu, de comun acord cu președintele Comisiei, după consultarea Parlamentului European și în conformitate cu criteriile menționate la Articolul 17 alineatul (3) al doilea paragraf din Tratatul privind Uniunea Europeană.*

*Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea președintelui Comisiei, poate decide că nu este necesară înlocuirea, în special în cazul în care durata rămasă până la încheierea mandatului membrului Comisiei este scurtă.*

*În caz de demisie, de destituire sau de deces, președintele este înlocuit pentru restul mandatului.*

*Pentru înlocuirea acestuia se aplică procedura prevăzută la Articolul 17 alineatul (7) primul paragraf din Tratatul privind Uniunea Europeană.*

În caz de demisie, de destituire sau de deces, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate este înlocuit, până la încheierea mandatului, în conformitate cu Articolul 18 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

În cazul demisiei tuturor membrilor Comisiei, aceștia rămân în funcție și continuă, în perioada rămasă până la încheierea mandatului, până la înlocuirea lor, să gestioneze afacerile curente în conformitate cu Articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană.



#### **Articolul 247 (ex-Articolul 216 TCE) TFUE**

În cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o abatere gravă, orice membru al Comisiei poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Consiliului hotărând cu majoritate simplă sau a Comisiei.



#### **Articolul 248 (ex-Articolul 217 alineatul (2) TCE) TFUE**

Fără a aduce atingere Articolului 18 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, responsabilitățile care îi revin Comisiei sunt structurate și repartizate între membrii săi de către președinte, în conformitate cu Articolul 17 alineatul (6) din respectivul tratat. Președintele poate modifica repartizarea acestor responsabilități în cursul mandatului. Membrii Comisiei își exercită funcțiile atribuite de președinte sub autoritatea acestuia.



#### **Articolul 249 (ex-Articolul 218 alineatul (2) și ex-Articolul 212 TCE) TFUE**

(1) Comisia își stabilește regulamentul de procedură pentru a asigura funcționarea sa și a serviciilor sale. Comisia asigură publicarea acestui regulament.

(2) Comisia publică în fiecare an, cu cel puțin o lună înainte de deschiderea sesiunii Parlamentului European, un raport general privind activitatea Uniunii.



#### **Articolul 250 (ex-Articolul 219 TCE) TFUE**

Hotărârile Comisiei sunt valabil adoptate cu majoritatea membrilor săi. Cvorumul este stabilit prin regulamentul de procedură al acesteia.



#### **DE REȚINUT!<sup>74</sup>**

- începând cu anul 1995, Comisia este desemnată pentru un mandat de 5 ani;
- membrii Comisiei sunt aleși pe baza competenței lor generale și a angajamentului lor față de ideea europeană, dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență;
- începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia este compusă dintr-un număr de membri, incluzând președintele și Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul European nu decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate.

<sup>74</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 67-72.

- » membrii Comisiei sunt aleși printr-un sistem de rotație stabilit în unanimitate de către Consiliul European, care se întemeiază pe următoarele principii:
  - » statele membre sunt tratate în mod absolut egal în ceea ce privește stabilirea ordinii de rotație și a duratei prezenței reprezentanților lor în cadrul Comisiei; în consecință, diferența dintre numărul total de mandate deținute de resortisanții a două state membre date nu poate fi niciodată mai mare de unu;
  - » sub rezerva dispozițiilor anterioare, fiecare dintre Comisiile succesive este constituită astfel încât să reflecte în mod satisfăcător diversitatea demografică și geografică a statelor membre.
- » începând cu Comisia 2000-2005, Directoratele generale nu mai sunt desemnate după numărul lor, ci prin abrevierea numelor acestora;
- » mai multe Directorate generale pot aparține unui singur comisar;
- » niciun Directorat general nu este plasat sub autoritatea directă a președintelui Comisiei;
- » Atribuții:
  - atribuții de control: Comisia este „gardianul tratatelor”;
  - drept de inițiativă legislativă;
  - atribuții executive;
  - exercită competențele pe care Consiliul i le conferă pentru executarea măsurilor unionale stabilite;
  - atribuții de negociere;
  - atribuții de gestiune;
  - gestionează fondurile gestionate măsurile de salvagardare.

## e. Curtea de Justiție a Uniunii Europene



### Articolul 19 TUE

(1) Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

(2) Curtea de Justiție este compusă din câte un judecător pentru fiecare stat membru. Aceasta este asistată de avocați generali.

Tribunalul cuprinde cel puțin un judecător din fiecare stat membru.

Judecătorii și avocații generali ai Curții de Justiție, precum și judecătorii Tribunalului sunt aleși dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile prevăzute la articolele 253 și 254 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Aceștia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre pentru șase ani. Judecătorii și avocații generali care își încheie mandatul pot fi numiți din nou.

(3) Curtea de Justiție a Uniunii Europene hotărăște în conformitate cu tratatele:

(a) cu privire la acțiunile introduse de un stat membru, de o instituție ori de persoane fizice sau juridice;

(b) cu titlu preliminar, la solicitarea instanțelor judecătorești naționale, cu pri-



vire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea actelor adoptate de instituții;

(c) în celelalte cazuri prevăzute în tratate.



### **Articolul 251 (ex-Articolul 221 TCE) TFUE**

Curtea de Justiție se întrunește în camere sau în Marea Cameră, în conformitate cu regulile prevăzute în acest sens de Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Curtea de Justiție se poate întruni și în ședință plenară atunci când Statutul prevede aceasta.



### **Articolul 253 (ex-Articolul 223 TCE) TFUE**

Judecătorii și avocații generali ai Curții de Justiție, aleși dintre personalități care oferă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile cerute pentru exercitarea, în țările lor, a celor mai înalte funcții jurisdicționale, sau care sunt jurisconsulți ale căror competențe sunt recunoscute, sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de șase ani, după consultarea comitetului prevăzut la Articolul 255.

La fiecare trei ani are loc o înlocuire parțială a judecătorilor și avocaților generali, în condițiile prevăzute de Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Judecătorii desemnează dintre ei pe președintele Curții de Justiție, pentru o perioadă de trei ani.

Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Judecătorii și avocații generali care își încheie mandatul pot fi numiți din nou.

Curtea de Justiție își numește greșierul și îi stabilește statutul.

Curtea de Justiție își stabilește regulamentul de procedură. Acest regulament se supune aprobării Consiliului.



### **Articolul 254 (ex-Articolul 224 TCE) TFUE**

Numărul de judecători ai Tribunalului se stabilește prin Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Statutul poate prevedea ca Tribunalul să fie asistat de avocați generali.

Membrii Tribunalului sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor înalte funcții jurisdicționale. Aceștia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de șase ani, după consultarea comitetului prevăzut la Articolul 255. La fiecare trei ani are loc o înlocuire parțială. Membrii care și-au încheiat mandatul pot fi numiți din nou.

Judecătorii desemnează dintre ei pe președintele Tribunalului, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Tribunalul își numește greșierul și îi stabilește statutul.

Tribunalul își stabilește regulamentul de procedură în acord cu Curtea de Justiție.

Acest regulament se supune aprobării Consiliului.

Cu excepția cazului în care Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene dispune altfel, dispozițiile prezentului tratat referitoare la Curtea de Justiție sunt aplicabile și Tribunalului.



### **Articolul 255 TFUE**

*Se instituie un comitet care emite un aviz cu privire la capacitatea candidaților de a exercita funcțiile de judecător și avocat general în cadrul Curții de Justiție și al Tribunalului, înainte ca guvernele statelor membre să facă nominalizările, în conformitate cu dispozițiile articolelor 253 și 254.*

*Comitetul este format din șapte personalități alese dintre foștii membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului, dintre membrii instanțelor naționale supreme și din juriști reputați, dintre care unul este propus de Parlamentul European. Consiliul adoptă o decizie care stabilește regulamentul de funcționare al acestui comitet, precum și o decizie prin care sunt desemnați membrii comitetului.*

*Comitetul hotărăște la inițiativa președintelui Curții de Justiție.*



### **Articolul 256 (ex-Articolul 225 TCE) TFUE**

*(1) Tribunalul are competența să judece în primă instanță acțiunile menționate la articolele 263, 265, 268, 270 și 272, cu excepția celor care sunt atribuite unui tribunal specializat, instituit în conformitate cu Articolul 257 și a celor rezervate prin statut Curții de Justiție. Statutul poate să prevadă pentru Tribunal competențe în alte categorii de acțiuni.*

*Deciziile pronunțate de Tribunal în temeiul prezentului alineat pot face obiectul unui recurs la Curtea de Justiție, limitat la chestiuni de drept, în condițiile și limitele prevăzute de statut.*

*(2) Tribunalul are competența să judece căile de atac formulate împotriva deciziilor tribunalelor specializate.*

*Deciziile pronunțate de Tribunal în temeiul prezentului alineat pot face, în mod excepțional, obiectul unei reexaminări de către Curtea de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute de statut, în cazul în care există un risc serios pentru unitatea sau coerența dreptului Uniunii.*

*(3) Tribunalul are competența să judece trimiteri preliminare adresate în temeiul Articolului 267, în domenii specifice stabilite de statut.*

*În cazul în care consideră că respectiva cauză necesită o decizie de principiu susceptibilă de a aduce atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii, Tribunalul poate trimite cauza spre soluționare Curții de Justiție.*

*Deciziile pronunțate de Tribunal în trimiteri preliminare pot face, în mod excepțional, obiectul unei reexaminări de către Curtea de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute de statut, în cazul în care există un risc serios pentru unitatea sau coerența dreptului Uniunii.*



### **Articolul 257 (ex-Articolul 225 A TCE) TFUE**

*Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot înființa tribunale specializate pe lângă Tribunal, care să aibă competența de a judeca în primă instanță anumite categorii de acțiuni în materii speciale. Parlamentul European și Consiliul hotărăsc prin regulamente, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Curții de Justiție, fie la solicitarea Curții de Justiție și după consultarea Comisiei.*

*Regulamentul de înființare a unui tribunal specializat stabilește normele referitoare la compunerea acestui tribunal și precizează întinderea competențelor care îi sunt atribuite.*

*Deciziile tribunalelor specializate pot face obiectul unui recurs în fața Tribu-*

nalului, limitat la chestiuni de drept sau, în cazul în care regulamentul privind înființarea tribunalului specializat prevede aceasta, referitor și la chestiuni de fapt.

Membrii tribunalului specializat sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor funcții jurisdicționale. Aceștia sunt numiți de Consiliu, care hotărăște în unanimitate.

Tribunalele specializate își stabilesc regulamentul de procedură în acord cu Curtea de Justiție. Acest regulament se supune aprobării Consiliului.

Cu excepția cazului în care regulamentul de înființare a tribunalului specializat dispune altfel, dispozițiile tratatelor referitoare la Curtea de Justiție a Uniunii Europene și dispozițiile Statutului Curții de Justiție a Uniunii Europene se aplică și tribunalelor specializate. Titlul I și Articolul 64 din Statut se aplică în orice situație tribunalelor specializate.

### **Curtea de Justiție<sup>75</sup>:**

- 27 judecători
- 8 avocați generali:
  - » desemnați pentru o perioadă de 6 ani;
  - » cu unanimitate de voturi;
  - » de către guvernele statelor membre.
- referenții:
  - » fiecare judecător și fiecare avocat general este asistat de doi referenți;
  - » juriștii studiază și pregătesc dosarele.
- grefierul:
  - » este numit, pentru un mandat de 6 ani, de către judecători și avocații generali



### **DE REȚINUT!<sup>76</sup>**

#### **Organizare:**

- are caracter permanent; durata vacanței judecătorești se stabilește de Curte, în funcție de necesitățile serviciului;
- înființează, în cadrul ei, camere formate din 3 și din 5 judecători; președinții camerelor sunt aleși dintre judecătorii respective; președinții camerelor de 5 judecători sunt aleși pe 3 ani;
- Marea Cameră este alcătuită din 13 judecători, președinții camerelor de 5 judecători și alți judecători desemnați în condițiile prevăzute de regulamentul de procedură; este prezidată de președintele Curții;
- Curtea se întrunește în Marea Cameră la cererea unui stat membru sau a unei instituții a Uniunii, care este parte într-un proces;

<sup>75</sup> Sursa: Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 76-77.

<sup>76</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 77-79.

- Curtea se întrunește în ședință plenară atunci când este sesizată în temeiul art. 228 alin. (2) TFUE – destituirea Ombudsmanului, art. 245 alin. (2) TFUE – destituirea unui membru al Comisiei sau decăderea din dreptul la pensie ori la alte avantaje echivalente, art. 247 TFUE – destituirea unui membru al Comisiei dacă acesta nu mai îndeplinește condițiile necesare funcțiilor sale sau în care a comis o abatere gravă, sau art. 286 alin. (6) TFUE – destituirea membrilor Curții de Conturi.

- » deliberează valabil numai în prezența unui număr impar de judecători;
- » deliberările Curții și ale Camerelor au loc sub forma așa-numitei „Camere de Consiliu”;
- » președintele nu are un vot dominant;
- » sistemul unional nu reproduce instituția „judecătorului național” ori a „judecătorului ad-hoc”;
- » procedul „opiniei separate” nu este admis.

#### » **Competența ratione materiae:**

- efectuează controlul legalității actelor juridice ale UE (acțiunea în anulare, excepția de ilegalitate și acțiunea în carență);
- interpretează unitar tratatele și actele juridice ale UE (acțiunea în interpretare);
- controlează legalitatea acțiunilor sau omisiunilor statelor membre în raport cu dispozițiile tratatelor tranșând litigiile dintre acestea;
- soluționează acțiuni cu privire la repararea pagubelor cauzate de organele Uniunii sau de agenții acestora.

#### **Tribunalul<sup>77</sup>:**

- 27 judecători desemnați pentru o perioadă de 6 ani, cu unanimitate de voturi, de către guvernele statelor membre.



#### **DE REȚINUT!<sup>78</sup>**

##### » **Organizare:**

- se întrunește în camere compuse din 3 sau din 5 judecători; președintele camerelor este ales dintre judecătorii acestora; președinții camerelor de 5 judecători sunt aleși pe 3 ani.

##### » **Competența:**

- soluționează acțiunile introduse de persoane fizice sau juridice împotriva:

- » actelor instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii Europene, dacă sunt destinatarele directe sau le privesc în mod direct și individual;
- » actelor juridice ale UE, dacă le privesc direct;

<sup>77</sup> Sursa: Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 101.

<sup>78</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 101-102.

- » abținerii de a acționa a instituțiilor, organismelor, oficiilor sau agențiilor UE;
  - este competent să se pronunțe în acțiunile introduse de statele membre împotriva:
    - » Comisiei;
    - » Consiliului cu privire la actele adoptate în domeniul ajutoarelor de stat, la măsurile de protecție comercială („dumping”) și la actele prin care Consiliul exercită competențe de executare;
      - rezolvă acțiunile;
    - » prin care se urmărește obținerea unor despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de instituțiile Uniunii Europene sau de funcționarii acestora;
    - » care au la bază contracte încheiate de Uniunea Europeană, prin care i se atribuie în mod expres competența de judecare;
    - » în materia mărcilor europene;
      - decide în cazul recursurilor împotriva deciziilor Tribunalului Funcției, limitate la chestiuni de drept.

### **Tribunalul Funcției Publice (tribunal specializat al UE)<sup>79</sup>:**

- 7 judecători numiți de Consiliu pentru o perioadă de șase ani, după obținerea avizului unui comitet format din 7 personalități alese dintre foști membri ai CJ și ai Tribunalului și dintre juriști a căror competență este notorie.



### **DE REȚINUT!<sup>80</sup>**

#### » **Organizare:**

- președintele TFP este ales dintre judecători, pentru o perioadă de 3 ani;
- președintele TFP prezidează plenul și camera formată din 5 judecători;
- în funcționarea sa, TFP apelează la serviciile din cadrul Curții de Justiție și Tribunalului.

#### » **Competența:**

- este instanța specializată în materia contenciosului funcției publice a Uniunii Europene;
- soluționează în primă instanță litigiile dintre Uniunea Europeană și agenții săi;
- rezolvă litigiile dintre organe, oficii sau agenții și personalul lor, pentru care competența este atribuită CJ (de exemplu, litigii între Europol și agenții acestuia).

<sup>79</sup> Sursa: Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 104.

<sup>80</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 104-105.

## f. Banca Centrală Europeană



### **Articolul 282 TFUE**

(1) Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale constituie Sistemul European al Băncilor Centrale („SEBC”). Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro, care constituie Eurosistemul, conduc politica monetară a Uniunii.

(2) SEBC este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene. Obiectivul principal al SEBC îl reprezintă menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere acestui obiectiv, SEBC sprijină politicile economice generale în cadrul Uniunii pentru a contribui la realizarea obiectivelor acesteia.

(3) Banca Centrală Europeană are personalitate juridică. Aceasta este singura abilitată să autorizeze emisiunea de monedă euro. Aceasta este independentă în exercitarea competențelor și în administrarea finanțelor sale. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre, respectă această independență.

(4) Banca Centrală Europeană adoptă măsurile necesare îndeplinirii misiunilor sale în conformitate cu articolele 127-133 și cu Articolul 138 și în condițiile prevăzute în Statutul SEBC și al BCE. Statele membre a căror monedă nu este euro, precum și băncile lor centrale, își păstrează competențele în domeniul monetar, în conformitate cu articolele menționate.

(5) În domeniile în care are atribuții, Banca Centrală Europeană este consultată asupra oricărui proiect de act al Uniunii, precum și asupra oricărui proiect de reglementare la nivel național și poate emite avize.



### **Articolul 283 (ex-Articolul 112 TCE) TFUE**

(1) Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene este constituit din membrii Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene și din guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro.

(2) Comitetul executiv este constituit din președinte, un vicepreședinte și alți patru membri.

Președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv sunt numiți de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene, dintre persoane a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

Mandatul acestora este pe termen de opt ani și nu poate fi reînnoit.

Doar resortisanții statelor membre pot fi membri ai Comitetului executiv.



### **Articolul 284 (ex-Articolul 113 TCE) TFUE**

(1) Președintele Consiliului și un membru al Comisiei pot să participe fără drept de vot la reuniunile Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

Președintele Consiliului poate propune o moțiune spre deliberare Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

(2) Președintele Băncii Centrale Europene este invitat să participe la reuniunile Consiliului în cazul în care acesta deliberează asupra problemelor referitoare la obiectivele și misiunile SEBC.

(3) Banca Centrală Europeană prezintă Parlamentului European, Consiliului

și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs. Președintele Băncii Centrale Europene prezintă acest raport Consiliului și Parlamentului European, care poate organiza o dezbatere generală pe acest temei. Președintele Băncii Centrale Europene și ceilalți membri ai Comitetului executiv pot, la cererea Parlamentului European sau din proprie inițiativă, să fie audiați de comisiile competente ale Parlamentului European.



### **DE REȚINUT!<sup>81</sup>**

- » cooperează cu instituțiile și organele Uniunii Europene, precum și cu autoritățile competente ale statelor membre sau ale statelor terțe și cu organizațiile internaționale;
- » organele de decizie ale BCE sunt:
  - Consiliul guvernatorilor;
  - Comitetul director;
  - Consiliul general al BCE.
- » adoptă regulamente, în măsura necesară îndeplinirii sarcinilor conferite prin statut, ia deciziile necesare îndeplinirii sarcinilor conferite SEBC în virtutea TFUE și a statutului său și emite recomandări și avize.

## **g. Curtea de Conturi**



### **Articolul 285 (ex-Articolul 246 TCE) TFUE**

Curtea de Conturi asigură controlul conturilor Uniunii.

Curtea de Conturi este formată din câte un resortisant din fiecare stat membru. Membrii săi își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.



### **Articolul 286 (ex-Articolul 247 TCE) TFUE**

(1) Membrii Curții de Conturi sunt aleși dintre personalitățile care fac parte ori au făcut parte, în statul lor, din instituțiile de control financiar extern sau care au o calificare deosebită pentru această funcție. Aceștia trebuie să prezinte toate garanțiile de independență.

(2) Membrii Curții de Conturi se numesc pentru o perioadă șase ani. Consiliul, după consultarea Parlamentului European, adoptă lista membrilor stabilită în conformitate cu propunerile făcute de fiecare stat membru. Mandatul membrilor Curții de Conturi poate fi reînnoit.

Membrii Curții de Conturi desemnează dintre ei pe președintele Curții de Conturi, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

(3) În îndeplinirea îndatoririlor lor, membrii Curții de Conturi nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la nici un guvern și de la nici un alt organism. Aceștia se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor.

<sup>81</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 109.

(4) Pe durata mandatului lor, membrii Curții de Conturi nu pot exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea în funcție, aceștia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului și după încetarea acestuia, obligațiile impuse de mandat și, în special, obligația de onestitate și prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje.

(5) În afară de schimbarea ordinară și de deces, funcțiile membrilor Curții de Conturi încetează în mod individual prin demisie sau prin destituire, declarată de Curtea de Justiție în conformitate cu alineatul (6).

Persoana în cauză este înlocuită până la încheierea mandatului.

Cu excepția destituirii, membrii Curții de Conturi rămân în funcție până la înlocuirea lor.

(6) Membrii Curții de Conturi pot fi destituiți din funcțiile lor sau pot fi declarați decăzuți din dreptul la pensie sau la alte avantaje echivalente numai în cazul în care Curtea de Justiție constată, la cererea Curții de Conturi, că au încetat să corespundă condițiilor cerute sau să îndeplinească obligațiile care decurg din funcția lor.

(7) Consiliul stabilește condițiile de încadrare în muncă și, în special, salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui și ale membrilor Curții de Conturi. Consiliul stabilește, de asemenea, orice indemnizație care ține loc de remunerație.

(8) Dispozițiile Protocolului privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene care se aplică judecătorilor Curții de Justiție a Uniunii Europene se aplică, de asemenea, membrilor Curții de Conturi.



#### **Articolul 287 (ex-Articolul 248 TCE) TFUE**

(1) Curtea de Conturi verifică totalitatea conturilor de venituri și cheltuieli ale Uniunii. De asemenea, aceasta verifică totalitatea conturilor de venituri și cheltuieli ale oricărui organ, oficiu sau agenție înființată de Uniune, în măsura în care actul constitutiv nu exclude acest control.

Curtea de Conturi prezintă Parlamentului European și Consiliului o declarație de asigurare referitoare la veridicitatea conturilor, precum și la legalitatea operațiunilor și înregistrarea acestora în conturi, declarație care se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Declarația poate fi completată cu aprecieri specifice pentru fiecare domeniu major de activitate a Uniunii.

(2) Curtea de Conturi examinează legalitatea și corectitudinea veniturilor și cheltuielilor și asigură buna gestiune financiară. În acest context, Curtea de Conturi semnalează îndeosebi orice neregulă.

Controlul veniturilor se efectuează pe baza veniturilor de realizat și a celor realizate efectiv de Uniune.

Controlul cheltuielilor se efectuează pe baza angajamentelor, precum și a plăților.

Aceste controale pot fi efectuate înainte de încheierea conturilor exercițiului bugetar avut în vedere.

(3) Controlul se efectuează asupra actelor justificative și, dacă este cazul, la fața locului, la celelalte instituții ale Uniunii, în sediile oricărui organ, oficiu sau agenție care administrează venituri sau cheltuieli făcute în numele Uniunii și în statele membre, inclusiv în imobilele oricărei persoane fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte provenite de la buget. În statele membre, controlul



se efectuează în colaborare cu instituțiile naționale de control sau, în cazul în care acestea nu dispun de competențele necesare, cu serviciile naționale competente. Curtea de Conturi și instituțiile naționale de control ale statelor membre practică o cooperare bazată pe încredere și pe respectarea independenței acestora. Aceste instituții sau servicii informează Curtea de Conturi în cazul în care intenționează să participe la control.

Orice document sau informație necesară îndeplinirii misiunii sale se comunică Curții de Conturi, la cererea sa, de către celelalte instituții ale Uniunii, de către orice organ, oficiu sau agenție care gestionează venituri sau cheltuieli în numele Uniunii, de către persoanele fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte de la buget și de către instituțiile naționale de control sau, în cazul în care acestea nu dispun de competențele necesare, de către serviciile naționale competente.

În ceea ce privește activitatea de gestionare a veniturilor și cheltuielilor Uniunii exercitată de Banca Europeană de Investiții, dreptul de acces al Curții la informațiile deținute de Bancă este reglementat printr-un acord încheiat între Curte, bancă și Comisie. În lipsa acestui acord, Curtea are, cu toate acestea, acces la informațiile necesare pentru a efectua controlul veniturilor și cheltuielilor Uniunii administrate de bancă.

(4) Curtea de Conturi întocmește un raport anual după încheierea fiecărui exercițiu financiar. Acest raport se transmite celorlalte instituții ale Uniunii și se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene împreună cu răspunsurile formulate de aceste instituții la observațiile Curții de Conturi.

În plus, Curtea de Conturi își poate prezenta în orice moment observațiile, în special sub forma unor rapoarte speciale cu privire la chestiuni specifice și poate emite avize la cererea uneia dintre celelalte instituții ale Uniunii.

Curtea de Conturi adoptă rapoarte anuale, rapoarte speciale sau avize cu majoritatea membrilor care o compun. Cu toate acestea, în vederea adoptării unor categorii de rapoarte sau de avize, aceasta își poate înființa camere interne, în condițiile prevăzute de regulamentul său de procedură.

Aceasta sprijină Parlamentul European și Consiliul în exercitarea funcției lor de control al execuției bugetare.

Curtea de Conturi își stabilește regulamentul de procedură. Acest regulament se aprobă de către Consiliu.



### **DE REȚINUT!**<sup>82</sup>

**Atribuțiile Curții de Conturi:**

➤ atribuții de control: Curtea de Conturi controlează totalitatea cheltuielilor și a veniturilor Uniunii Europene, adică:

◇ bugetul general al Uniunii;

◇ operațiile financiare, altele decât cele legate de buget, referitoare la contribuția statelor membre la Fondul European de Dezvoltare;

◇ operațiile de împrumuturi realizate de către Uniune.

- controlează, de asemenea, organismele înființate de către Comunități/

<sup>82</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 107-108.

- Uniune (de exemplu, Centrul European de Formare Profesională);
- examinează legalitatea și regularitatea încasărilor și a cheltuielilor;
  - asigură buna gestiune financiară a Uniunii Europene.
- » atribuții consultative :
- trebuie, obligatoriu, consultată în legătură cu orice proiect al Uniunii Europene având relevanță în domeniul financiar și bugetar;
  - poate fi consultată cu privire la orice proiect de reglementare având incidență financiară semnificativă;
  - realizează rapoarte speciale.
- » permite sau nu Parlamentului European să dea descărcare Comisiei cu privire la executarea bugetului, prin raportul cu privire la aceasta din urmă.

## B. ORGANELE CONSULTATIVE ALE UNIUNII EUROPENE



### Articolul 300 TFUE

(1) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

(2) Comitetul Economic și Social este format din reprezentanți ai organizațiilor patronale, salariale și ai altor reprezentanți ai societății civile, în special din domeniile socio-economic, civic, profesional și cultural.

(3) Comitetul Regiunilor este format din reprezentanți ai colectivităților regionale și locale care sunt fie titularii unui mandat electoral în cadrul unei autorități regionale sau locale, fie răspund din punct de vedere politic în fața unei adunări alese.

(4) Mandatul membrilor Comitetului Economic și Social și ai Comitetului Regiunilor nu este imperativ. Aceștia își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

(5) Normele menționate la alineatele (2) și (3) referitoare la natura compunerii acestor Comitete sunt revizuite periodic de Consiliu, pentru a ține seama de evoluția economică, socială și demografică a Uniunii. Consiliul, la propunerea Comisiei, adoptă decizii în acest scop.

### a. Comitetul Economic și Social



#### Articolul 301 (ex-Articolul 258 TCE) TFUE

Numărul de membri ai Comitetului Economic și Social nu poate depăși trei sute cincizeci.

Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie care stabilește componența Comitetului.

Consiliul stabilește indemnizațiile membrilor Comitetului.



#### Articolul 302 (ex-Articolul 259 TCE) TFUE

(1) Membrii Comitetului sunt numiți pentru un mandat de cinci ani. Consiliul adoptă lista membrilor stabilită potrivit propunerilor fiecărui stat membru. Mandatul membrilor Comitetului poate fi reînnoit.

(2) Consiliul hotărăște după consultarea Comisiei. Acesta poate obține opinia organizațiilor europene reprezentative pentru diferitele sectoare economice și sociale și ale societății civile, pe care activitatea Uniunii le privește.



### **Articolul 303 (ex-Articolul 260 TCE) TFUE**

Comitetul își desemnează, dintre membrii săi, președintele și biroul pentru un mandat de doi ani și jumătate.

Comitetul își adoptă regulamentul de procedură.

Comitetul este convocat de președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei. Acesta se poate întruni și din proprie inițiativă.



### **Articolul 304 (ex-Articolul 262 TCE) TFUE**

Comitetul este consultat de Parlamentul European, de Consiliu sau de Comisie în cazurile prevăzute de tratate. Comitetul poate fi consultat de aceste instituții în toate cazurile în care acestea consideră oportun. Acesta poate emite un aviz și, din proprie inițiativă, în toate cazurile în care consideră oportun.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să își prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată președintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa avizului nu împiedică desfășurarea procedurilor.

Avizul Comitetului, precum și procesul verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului și Comisiei.



### **DE REȚINUT!<sup>83</sup>**

- » Comitetul Economic și Social European (CESE) = o adunare consultativă care emite avize, în special, către Consiliu, Comisie și Parlamentul European.
- » CESE = for de discuție pe marginea aspectelor legate de piața unică.
- » CESE oferă grupurilor de interese din Europa - sindicate, angajatori, fermieri - posibilitatea de a se exprima oficial în legătură cu propunerile legislative ale UE.
- » este format din 344 de membri, reprezentanți ai grupurilor de interese economice și sociale din toată Europa.
- » în cadrul CESE există trei grupuri:
  - angajatori;
  - angajați;
  - interese diverse (ex. fermieri, grupuri ale consumatorilor).

<sup>83</sup> Potrivit [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecosoc/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecosoc/index_ro.htm)

## b. Comitetul Regiunilor



### **Articolul 305 (ex-Articolul 263 al doilea, al treilea și al patrulea paragraf TCE) TFUE**

Numărul de membri ai Comitetului Regiunilor nu poate depăși trei sute cincizeci.

Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie care stabilește componența Comitetului.

Membrii Comitetului, precum și un număr egal de supleanți se numesc pentru o perioadă de cinci ani. Mandatul acestora poate fi reînnoit. Consiliul adoptă lista membrilor și a supleanților stabilită în conformitate cu propunerile fiecărui stat membru. La încheierea mandatului menționat la Articolul 300 alineatul (3), în temeiul căruia au fost propuși, mandatul membrilor Comitetului încetează din oficiu și aceștia sunt înlocuiți pentru restul mandatului respectiv în conformitate cu aceeași procedură. Aceștia nu pot fi în același timp și membri ai Parlamentului European.



### **Articolul 306 (ex-Articolul 264 TCE) TFUE**

Comitetul Regiunilor își desemnează dintre membrii săi președintele și biroul, pentru un mandat de doi ani și jumătate.

Comitetul își stabilește regulamentul de procedură.

Comitetul este convocat de președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei. Acesta se poate întruni și din proprie inițiativă.



### **Articolul 307 (ex-Articolul 265 TCE) TFUE**

Comitetul Regiunilor este consultat de către Parlamentul European, Consiliul sau Comisia în cazurile prevăzute de tratate și în toate celelalte cazuri și, în special, în care acestea privesc cooperarea transfrontalieră sau în cazul în care una dintre instituții consideră oportun acest lucru.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să își prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată președintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa avizului nu împiedică desfășurarea procedurilor.

În cazul în care Comitetul Economic și Social este consultat în conformitate cu Articolul 304, Comitetul Regiunilor este informat de Parlamentul European, Consiliul sau de Comisia cu privire la cererea de aviz. În cazul în care consideră că sunt în joc interese regionale specifice, Comitetul Regiunilor poate emite un aviz în acest sens.

Acesta poate emite un aviz din proprie inițiativă, în cazurile în care consideră util acest lucru.

Avizul Comitetului, precum și procesul verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului și Comisiei.

**DE REȚINUT!<sup>84</sup>**

- » *Comitetul Regiunilor = organism consultativ care reprezintă autoritățile locale și regionale din Uniunea Europeană.*
- » *Comitetul Regiunilor face cunoscute punctele de vedere locale și regionale cu privire la legislația UE.*
- » *Comitetul emite rapoarte sau „avize” pe marginea propunerilor Comisiei.*
- » *Comisia, Consiliul și Parlamentul au obligația de a consulta Comitetul Regiunilor înainte de luarea unor decizii în domenii care privesc administrația locală și regională.*
- » *Comitetul Regiunilor este format, în prezent, din 344 de membri (și tot atâția membri supleanți), provenind din toate cele 27 de state membre.*
- » *Comitetul Regiunilor se întrunește de 5 ori pe an în sesiune plenară pentru a defini liniile politice generale și pentru a adopta avize.*
- » *Există 6 „comisii” care se ocupă de diferite domenii politice și pregătesc avizele care urmează a fi dezbătute în sesiunile plenare:*
  - *Coeziune teritorială;*
  - *Politică economică și socială;*
  - *Educație, tineret și cultură;*
  - *Mediu, schimbări climatice și energie;*
  - *Cetățenie, guvernare, afaceri instituționale și externe;*
  - *Resurse naturale.*

**C. BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII****Articolul 308 (ex-Articolul 266 TCE) TFUE**

*Banca Europeană de Investiții are personalitate juridică.*

*Membrii Băncii Europene de Investiții sunt statele membre.*

*Statutul Băncii Europene de Investiții face obiectul unui protocol anexat la tratate. Consiliul, hotărând în unanimitate în conformitate cu o procedură legislativă specială, la cererea Băncii Europene de Investiții și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, sau la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Băncii Europene de Investiții, poate modifica Statutul Băncii.*

**Articolul 309 (ex-Articolul 267 TCE) TFUE**

*Banca Europeană de Investiții are misiunea de a contribui, recurgând la piețele de capital și la resursele proprii, la dezvoltarea echilibrată și neîntreruptă a pieței interne în interesul Uniunii. În acest scop, Banca facilitează, prin acordarea de împrumuturi și garanții și fără a urmări un scop lucrativ, finanțarea proiectelor de mai jos în toate sectoarele economiei:*

- (a) *proiecte care urmăresc punerea în valoare a regiunilor mai puțin dezvoltate;*
- (b) *proiecte care urmăresc modernizarea sau conversia întreprinderilor ori*

<sup>84</sup> Potrivit [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index_ro.htm)

crearea de noi activități care sunt rezultatul realizării sau funcționării pieței interne și care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre;

(c) proiecte de interes comun pentru mai multe state membre care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre.

În îndeplinirea misiunii sale, Banca facilitează finanțarea programelor de investiții în legătură cu intervențiile fondurilor structurale și ale altor instrumente financiare ale Uniunii.



#### **DE REȚINUT!**<sup>85</sup>

- » BEI finanțează investițiile pentru promovarea obiectivelor Uniunii.
- » BEI sprijină:
  - dezvoltarea echilibrată;
  - integrarea economică;
  - creșterea coeziunii sociale în interiorul Uniunii.
- » BEI implementează componentele financiare ale acordurilor încheiate în cadrul politicii de cooperare a Uniunii.
- » creditele BEI sunt destinate, în special:
  - finanțării proiectelor de dezvoltare a rețelelor transeuropene de transporturi, telecomunicații, aprovizionare cu energie;
  - pentru protecția mediului;
  - creșterea competitivității internaționale a industriei și a întreprinderilor mici și mijlocii.
- » beneficiare ale acestor credite sunt:
  - marile investiții în infrastructură din cadrul Uniunii Europene;
  - programele de sprijinire a dezvoltării țărilor din fosta Uniune Sovietică (TACIS), din bazinul mediteranean, din Caraibe și Pacific ori din Africa.
- » organele Băncii Europene de Investiții sunt: Consiliul guvernatorilor; Consiliul de administrație; Comitetul director.

## **D. UNELE ORGANE, AGENȚII, OFICII ALE UNIUNII EUROPENE**

### **a. Oficiul european de Luptă Antifraudă (OLAF)**

Înființarea OLAF:

Decizia 1999/352/CE, CECO, EURATOM a Comisiei din 28 aprilie 1999 de instituire a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF)<sup>86</sup>

<sup>85</sup> Potrivit Roxana-Mariana Popescu; Augustina Dumitrașcu, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, op. cit., pag. 109.

<sup>86</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999D0352:RO:PDF>



## **Articolul 2: Sarcinile oficiului**

(1) Oficiul exercită toate atribuțiile Comisiei de a face investigații de natură administrativă cu scopul de a intensifica combaterea fraudei, a corupției și a altor activități ilegale care afectează într-un mod nefavorabil interesele financiare ale Comunității, dar și împotriva oricărui act sau activități ce contravin dispozițiilor din Comunitate.

Oficiul răspunde de desfășurarea investigațiilor administrative interne cu scopul de a:

(a) combate fraudă, corupția și orice activitate ilegală care afectează într-un mod nefavorabil interesele financiare ale Comunității;

(b) investiga faptele grave legate de desfășurarea activităților profesionale care pot constitui o încălcare a obligațiilor de către funcționarii superiori și alte categorii de angajați ai Comunităților și care pot duce la măsuri disciplinare și, atunci când este cazul, la inițierea unei acțiuni penale sau o încălcare similară a obligațiilor de către membrii instituțiilor și ai organismelor, de către șefii organismelor și angajații instituțiilor și ai organismelor care nu intră sub incidența Statutului funcționarilor Comunităților Europene și a condițiilor de angajare a altor categorii de funcționari ai Comunităților.

Oficiul exercită atribuțiile Comisiei așa cum sunt ele definite în dispozițiile din cadrul tratatelor, sub rezerva limitărilor și a condițiilor menționate în acestea.

Oficiul poate fi însărcinat de către Comisie sau de către alte instituții sau organisme să facă investigații în alte domenii.

(2) Oficiul răspunde de acordarea de sprijin din partea Comisiei în cooperarea cu statele membre în domeniul combaterii fraudei.

(3) Oficiul răspunde de activitatea de definire a conceptului de combatere a fraudei, menționată la alineatul (1).

(4) Oficiul răspunde de pregătirea unor inițiative legislative și de reglementare ale Comisiei, având drept scop combaterea fraudei, în conformitate cu alineatul (1).

(5) Oficiul răspunde de orice activitate operativă a Comisiei legată de combaterea fraudei, în conformitate cu alineatul (1), mai ales în ceea ce privește:

(a) dezvoltarea infrastructurii necesare;

(b) asigurarea culegerii de informații și a analizării acestora;

(c) oferirea de asistență tehnică, mai ales în domeniul instruirii, altor instituții și organisme, precum și autorităților naționale competente.

(6) Oficiul se află în contact direct cu poliția și cu autoritățile judiciare.

(7) Oficiul reprezintă Comisia, la nivelul serviciilor, în toate forurile implicate, în domeniile la care se referă acest articol.



## **Articolul 5: Directorul**

(1) Oficiul este condus de un director, numit de Comisie, după consultarea cu Parlamentul European și cu Consiliul, pentru un mandat de cinci ani, care poate fi înnoit o dată. În vederea numirii directorului, după prezentarea unui aviz favorabil de către Comitetul de supraveghere, Comisia întocmește o listă a candidaților care au calificările necesare, după lansarea unei invitații de a depune cereri, publicată, dacă este cazul, în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene.

*Directorul răspunde de desfășurarea investigațiilor.*



### **Articolul 6: Funcționarea oficiului**

*(1) Directorul oficiului exercită, în raport cu personalul oficiului, atribuțiile care îi sunt conferite prin Statutul funcționarilor Comunităților Europene privind autoritatea împuternicită să facă numiri și prin Regimul aplicabil celorlalți agenți ai Comunităților privind autoritatea împuternicită să încheie contracte de muncă. Directorului i se permite să delege toate aceste atribuții. În conformitate cu Statutul personalului și cu Regimul aplicabil celorlalți agenți, directorul stabilește condițiile și detaliile privind recrutarea, mai ales în ceea ce privește durata contractelor și prelungirea lor.*

*(2) După consultarea Comitetului de supraveghere, directorul trimite directorului general pentru bugete un proiect preliminar de buget, pentru a fi inclus la capitolul special pentru oficiu din bugetul general anual.*

*(3) Directorul acționează ca ordonator de credite în execuția rubricii bugetare speciale din partea A a bugetului, referitoare la oficiu, și a rubricilor antifraudă detaliate din partea B. Directorul poate să delege aceste atribuții.*

*(4) Deciziile Comisiei privind organizarea sa internă se aplică oficiului în măsura în care ele sunt compatibile cu dispozițiile privind oficiul adoptate de organul legislativ al Comunității, cu prezenta decizie și cu regulile detaliate de punere în aplicare a acesteia.*

Rolul OLAF și investigațiile pe care le efectuează sunt stabilite prin:

- Regulamentul (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 mai 1999 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF)<sup>87</sup>;

- Regulamentul (Euratom) NR. 1074/1999 al Consiliului din 25 mai 1999 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF)<sup>88</sup>;

- Acordul interinstituțional între Parlamentul European, Consiliu și Comisie din 25 mai 1999 privind investigațiile interne desfășurate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF)<sup>89</sup>.

„Cele două regulamente privind investigațiile efectuate de OLAF, unul aplicabil CE și celălalt aplicabil Euratom, reafirmă funcțiile principale ale Oficiului și definesc modalitățile practice de efectuare a investigațiilor administrative care revin în sarcina OLAF.

Controalele și verificările OLAF efectuate extern (în statele membre și în anumite țări terțe cu care Comunitatea a încheiat acorduri de cooperare) și intern (în interiorul instituțiilor și organismelor înființate prin sau pe baza tratatelor) nu afectează competențele statelor membre în domeniul urmăririi penale.

Directorul OLAF inițiază și conduce investigații, din proprie inițiativă sau la cererea unui stat membru, cu un interes în acest domeniu (în cazul investigațiilor externe) sau a instituției sau organismului în cauză (în cazul investigațiilor interne).

Ca parte a investigațiilor sale externe, OLAF efectuează controale la fața locului pentru care Comisia este responsabilă în conformitate cu Regulamentele (CE, Euratom)

<sup>87</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999R1073:RO:PDF>

<sup>88</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999R1074:RO:PDF>

<sup>89</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999Q0531:RO:PDF>



nr. 2988/95 și (Euratom, CE) nr. 2185/96.

Pentru investigațiile sale interne, OLAF are dreptul de acces imediat și inopinat la orice informații deținute de instituțiile, organismele, oficiile și agențiile europene. OLAF poate solicita, de asemenea, tuturor persoanelor vizate informații orale și poate efectua controale la fața locului la agenții economici.

În cazul în care Oficiul descoperă, în cadrul unei investigații interne, că un membru, manager, funcționar sau alt agent poate fi personal implicat, acesta informează instituția, organismul, oficiul sau agenția de care aparține această persoană, cu excepția cazului în care divulgarea acestor informații este incompatibilă cu necesitatea de a păstra în mod integral și strict confidențialitatea în scopul investigației sau al unei posibile investigații naționale.

La cererea OLAF sau din proprie inițiativă, statele membre, instituțiile, organismele, oficiile și agențiile sunt obligate să furnizeze Oficiului orice document sau informații pe care le dețin și care sunt legate de o investigație în desfășurare.

Toate informațiile transmise Oficiului sunt protejate în mod adecvat.

La încheierea unei investigații, OLAF întocmește un raport care cuprinde recomandări cu privire la acțiunile care trebuie întreprinse. Raportul se transmite statelor membre, în cazul investigațiilor externe, precum și instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor, în cazul investigațiilor interne.

Informațiile pot fi, de asemenea, transmise autorităților competente din statele membre și instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor în cauză, atunci când o investigație este încă în desfășurare (Oficiul este în contact direct cu autoritățile naționale de aplicare a legii, precum și cu cele judiciare).

Independența operațională a OLAF este protejată de un Comitet de supraveghere format din cinci persoane externe independente, numite de comun acord de către Parlamentul European, Consiliu și Comisie. În plus, în cazul în care directorul consideră că o măsură luată de Comisie pune în discuție independența sa, acesta are dreptul să introducă o acțiune împotriva acesteia în fața Curții de Justiție.

Orice membru al personalului unei instituții europene, al unui organism, oficiu sau al unei agenții care consideră că interesele sale sunt afectate în cursul unei investigații interne poate depune o plângere la directorul OLAF sau poate intenta o acțiune în fața Curții de Justiție<sup>90</sup>.

„Obiectul Acordului interinstituțional între Parlamentul European, Consiliu și Comisie este de a garanta că investigațiile interne pot fi efectuate în condiții echivalente în cadrul celor trei instituții și în cadrul tuturor celorlalte organisme, oficii și agenții europene, inclusiv în cadrul Băncii Europene de Investiții (BEI) și al Băncii Centrale Europene (BCE).

Pentru a realiza acest lucru, cele trei instituții au convenit să adopte o decizie internă bazată pe modelul standard anexat la acord și să facă apel la celelalte instituții, organisme, oficii și agenții să adere la acord.

Decizia model solicită secretarului general, departamentelor și tuturor membrilor personalului instituției, organismului, oficiului sau agenției în cauză să coopereze pe deplin cu agenții OLAF și să furnizeze toate informațiile utile.

<sup>90</sup> Preluare de pe pagina web a Uniunii Europene:

[http://europa.eu/legislation\\_summaries/fight\\_against\\_fraud/antifraud\\_offices/134008\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/antifraud_offices/134008_ro.htm)

În cazul în care există o prezumție de fraudă, corupție sau orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor Comunităților:

- orice membru care are cunoștință de astfel de dovezi trebuie să informeze, fără întârziere, șeful de serviciu sau directorul general sau, în cazul în care consideră că este util, secretarul general sau direct OLAF;
- secretarul general, directorii generali și șefii de servicii sau managerii trebuie să transmită OLAF, fără întârziere, orice dovezi din care poate fi prezumată existența neregulilor;
- membrii instituțiilor, organismelor, oficiilor sau agențiilor trebuie să informeze președintele sau, după caz, direct OLAF.

În cazul în care devine clar în timpul unei investigații interne că un membru, manager, funcționar sau alt angajat este implicat, persoana în cauză este rapid informată. Persoana în cauză este invitată să-și exprime opinia referitor la aspectele care o privesc. Invitația de participare poate fi amânată, dacă este necesar, în scopul investigației sau al oricărei anchete judiciare naționale ulterioare.

OLAF emite un aviz cu privire la orice cerere de ridicare a imunității din partea autorităților de poliție sau judiciare dintr-un stat membru, în cazul în care cererea se referă la un manager, funcționar sau alt agent al unei instituții, organism, oficiu sau agenție. Oficiul este informat în cazul în care o cerere se referă la un membru al unei instituții sau organism<sup>91</sup>.

### **Legislația europeană orizontală privind verificările/inspecțiile efectuate la fața locului în statele membre:**

- Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene<sup>92</sup>;
- Regulamentul (Euratom, CE) nr. 2185/96 al Consiliului din 11 noiembrie 1996 privind controalele și inspecțiile la fața locului efectuate de Comisie în scopul protejării intereselor financiare ale Comunităților Europene împotriva fraudei și a altor abateri<sup>93</sup>.

**Legislația europeană sectorială<sup>94</sup>** (regulamente ce conțin prevederi referitoare la prevenirea și identificarea neregulilor):

#### **- Resursele proprii ale UE:**

➤➤ Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1150/2000 al Consiliului din 22 mai 2000 privind punerea în aplicare a Deciziei 94/728/CE, Euratom referitoare la sistemul resurselor proprii ale Comunităților<sup>95</sup>;

➤➤ Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2028/2004 al Consiliului din 16 noiembrie 2004 de modificare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1150/2000 privind punerea în aplicare a Deciziei 94/728/CE, Euratom referitoare la sistemul de resurse proprii al Comunităților<sup>96</sup>;

<sup>91</sup> Preluare de pe pagina web a Uniunii Europene:

[http://europa.eu/legislation\\_summaries/fight\\_against\\_fraud/antifraud\\_offices/l34008\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/antifraud_offices/l34008_ro.htm)

<sup>92</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:01:31995R2988:RO:PDF>

<sup>93</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:09:02:31996R2185:RO:PDF>

<sup>94</sup> Potrivit: [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/about-us/legal-framework/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/legal-framework/index_ro.htm)

<sup>95</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:32000R1150:RO:PDF>

<sup>96</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:05:32004R2028:RO:PDF>

» Regulamentul (CE, Euratom) nr. 105/2009 al Consiliului din 26 ianuarie 2009 de modificare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1150/2000 privind punerea în aplicare a Deciziei 2000/597/CE, Euratom privind sistemul de resurse proprii al Comunităților.<sup>97</sup>

- **Asistență administrativă reciprocă:**

» Regulamentul (CE) nr. 515/97 al Consiliului din 13 martie 1997 privind asistența reciprocă între autoritățile administrative ale statelor membre și cooperarea dintre acestea și Comisie în vederea asigurării aplicării corespunzătoare a legislației din domeniile vamal și agricol<sup>98</sup>;

» Regulamentul (CE) nr. 766/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 515/97 al Consiliului privind asistența reciprocă între autoritățile administrative ale statelor membre și cooperarea dintre acestea și Comisie în vederea asigurării aplicării corespunzătoare a legislației din domeniile vamal și agricol<sup>99</sup>;

» Regulamentul (CE) nr. 696/98 al Comisiei din 27 martie 1998 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 515/97 al Consiliului privind asistența reciprocă între autoritățile administrative ale statelor membre și cooperarea dintre acestea și Comisie în vederea asigurării aplicării corespunzătoare a legislației din domeniile vamal și agricol<sup>100</sup>.

- **Politica agricolă comună (PAC), inclusiv Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR):**

» articolul 37 din Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 al Consiliului din 21 iunie 2005 privind finanțarea politicii agricole comune<sup>101</sup>.

- **Fonduri structurale: Fondul european de dezvoltare regională (FED-ER), Fondul social european și Fondul de coeziune:**

» articolul 72 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999<sup>102</sup>;

» Regulamentul (CE) nr. 1989/2006 al Consiliului din 21 decembrie 2006 de modificare a anexei III la Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999<sup>103</sup>;

» Regulamentul (CE) nr. 1341/2008 al Consiliului din 18 decembrie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune, în ceea ce privește anumite proiecte generatoare de venituri<sup>104</sup>;

<sup>97</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:036:0001:0005:RO:PDF>

<sup>98</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:10:31997R0515:RO:PDF>

<sup>99</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0048:0059:RO:PDF>

<sup>100</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:10:31998R0696:RO:PDF>

<sup>101</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:01:32005R1290:RO:PDF>

<sup>102</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:02:32006R1083:RO:PDF>

<sup>103</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:03:32006R1989:RO:PDF>

<sup>104</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0019:0019:RO:PDF>

» Regulamentul (CE) nr. 284/2009 al Consiliului din 7 aprilie 2009 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune, în ceea ce privește anumite dispoziții privind gestiunea financiară<sup>105</sup>;

» Regulamentul (UE) nr. 539/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 iunie 2010 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune în ceea ce privește simplificarea anumitor cerințe și în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la gestiunea financiară<sup>106</sup>.

#### **Cheltuieli directe:**

» Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene;<sup>107</sup>

» Notificarea neregulilor și recuperarea fondurilor incorect utilizate.<sup>108</sup>

#### **Finanțarea PAC:**

» Regulamentul (CE) nr. 1848/2006 al Comisiei din 14 decembrie 2006 privind neregulile și recuperarea sumelor acordate pe nedrept în cadrul finanțării politicii agricole comune și organizarea unui sistem de informare în acest domeniu și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 595/91 al Consiliului<sup>109</sup>.

#### **Fonduri structurale:**

» Capitolul II, secțiunea 4 (articolele 27-36) din Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 al Comisiei din 8 decembrie 2006 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul European de Dezvoltare Regională<sup>110</sup> (modificat prin Regulamentele (CE) nr. 846/2009 și 832/2010 ale Comisiei) stabilește normele de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDER).

### ***b. Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor***<sup>111</sup>

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor a fost creată în 2001. Responsabilitățile Autorității sunt să se asigure că instituțiile și organismele UE respectă dreptul la intimitate al cetățenilor atunci când prelucrează datele cu caracter personal.

<sup>105</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:094:0010:0012:RO:PDF>

<sup>106</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:158:0001:0006:RO:PDF>

<sup>107</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:03:32002R1605:RO:PDF>

<sup>108</sup> Potrivit: [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/about-us/legal-framework/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/legal-framework/index_ro.htm)

<sup>109</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:78:32006R1848:RO:PDF>

<sup>110</sup> Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:03:32006R1828:RO:PDF>

<sup>111</sup> Informațiile sunt preluate de pe [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index_ro.htm)

„Ce face Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor?”

Atunci când prelucrează date cu caracter personal despre o persoană care poate fi identificată, instituțiile și organismele UE au obligația de a respecta dreptul la intimitate al persoanei în cauză. Autoritatea se asigură că acest lucru se întâmplă.

„Prelucrarea” implică activități cum sunt colectarea datelor, înregistrarea și arhivarea lor, identificarea lor în vederea consultării, transmiterea și furnizarea lor către alte persoane, precum și blocarea, ștergerea sau distrugerea lor.

Există reguli stricte cu privire la intimitate care se aplică acestor activități. De exemplu, în general, instituțiile și organismele UE nu au permisiunea de a prelucra datele cu caracter personal care comunică informații despre originea rasială sau etnică, opiniile politice, convingerile religioase sau filozofice sau calitatea de membru al unui sindicat.

Autoritatea lucrează cu funcționarii cu atribuții de protejare a datelor în fiecare instituție sau organism UE pentru a se asigura că se aplică regulile cu privire la intimitate”.

## II. FORMULAREA POLITICILOR LA NIVEL EUROPEAN

### 2.1. POLITICILE COMUNE ALE UNIUNII EUROPENE

#### 2.1.1. Ajutor umanitar<sup>112</sup>

UE este prezentă în numeroase zone de criză din lume, inclusiv în Libia, Afganistan, teritoriile palestiniene ocupate și în multe regiuni din Africa și sud-estul Asiei. De asemenea, derulează operațiuni de ajutor în zone care se confruntă cu crize de durată sau cu instabilitate postconflictuală. Ajutorarea celor mai vulnerabile populații ale lumii este un imperativ moral pentru comunitatea internațională. Comisia Europeană și-a asumat, cu mult timp în urmă, angajamentul de a ajuta victimele unor astfel de crize. Direcția responsabilă cu acordarea ajutorului umanitar oferă asistență care ajunge direct la persoanele afectate, indiferent de naționalitatea, religia, sexul și originea etnică a acestora.

Uniunea Europeană este principalul donator de ajutor umanitar din lume. Acest ajutor umanitar este acordat sub formă de ajutor financiar, bunuri, servicii și asistență tehnică. Scopul acestei politici europene este de a interveni în cazuri de urgență, atunci când sunt afectate țările din afara UE, indiferent dacă acestea sunt afectate de dezastre naturale sau de crize de altă natură. Acțiunile Uniunii Europene se bazează pe principiile umanitare fundamentale de neutralitate, imparțialitate și independență. UE pune în aplicare politica de ajutor umanitar prin trei instrumente: ajutor de urgență, ajutor alimentar și ajutor pentru refugiați și pentru persoanele deplasate.

Acțiunile umanitare ale UE sunt implementate de către ECHO ([www.ec.europa.eu/echo](http://www.ec.europa.eu/echo)). Activitatea ECHO, de la înființarea sa în 1992 (ECHO a fost înființat inițial ca Oficiul Comunitar al CE și în 2004 a devenit Direcția Generală Ajutor Umanitar) demonstrează proliferarea crizelor globale, precum și dorința UE de a veni în sprijinul celor afectați. Bugetul mediu al ECHO din ultimii ani se situează la 600 milioane de euro, din care 75% a fost alocat crizelor din Asia și Africa.

Pentru acțiunile sale, UE și ECHO se bazează foarte mult pe partenerii din domeniul umanitar – ONG, agențiile specializate ale Națiunilor Unite, Crucea Roșie Internațională – cărora le încredințează aprovizionarea cu alimente și cu echipamente, precum și derularea unor programe de asistență în cazuri de urgență.

UE pune în aplicare politica de ajutor umanitar prin trei instrumente: ajutor de urgență, ajutor alimentar și ajutor pentru refugiați și pentru persoanele deplasate. Ajutorul de urgență este acordat sub forma de bani pentru a cumpara sau a furniza produsele esențiale, precum medicamente, alimente sau adăposturi. De asemenea, ajutorul de urgență este folosit pentru a finanța lucrările de reconstrucție după un dezastru.

<sup>112</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/hum/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/hum/index_ro.htm)

Ajutorul alimentară are două forme: UE furnizează în mod regulat alimente pentru regiunile afectate de foamete și de secetă și furnizează alimente în caz de necesitate în zonele afectate de dezastre naturale sau de altă natură.

Atât UE cât și statele membre acordă ajutor refugiaților sau persoanelor deplasate, pentru ca acestea să poată face față situației până în momentul în care se pot întoarce în țările de origine sau până se pot instala în altă țară.

Acțiunile de ajutor umanitar finanțate de UE sunt, prin definiție, pe termen scurt, majoritatea dintre ele durând mai puțin de șase luni. UE încearcă să se asigure că, atunci când ajutorul umanitar este retras, populația care a beneficiat de acesta poate să facă față situației sau că alte programe de asistență și dezvoltare se derulează în continuare pe termen lung.

### 2.1.2. Audiovizual și media<sup>113</sup>

Deoarece implică interese comerciale majore și tematici complexe care țin de diversitatea culturală, serviciile publice și responsabilitate socială, politica audiovizuală este formulată la nivel național de fiecare guvern în parte. Rolul UE este de a stabili unele reguli și orientări de bază în domenii de interes comun, precum deschiderea piețelor UE și concurența loială.

Scopul principal al reglementărilor adoptate era prevenirea fragmentării pieței cinematografice europene ce se confruntă cu o concurență puternică din partea cinematografiei americane, asigurarea liberei circulații a programelor de televiziune și respectarea particularităților politicilor naționale de susținere a diferitelor canale de televiziune. Politica în domeniul audiovizualului este reglementată în principal de articolele 167 și 173 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Conform 167, UE încurajează cooperarea dintre statele membre și, dacă este cazul, sprijină și completează acțiunile acestora în domeniul creației artistice și literare, inclusiv în sectorul audiovizualului. Rolul UE în domeniul audiovizual este acela de a crea o piață unică pentru serviciile audiovizuale. UE trebuie, de asemenea, să țină seama de aspectele culturale în toate politicile sale.

**Cea mai importantă reglementare adoptată în acest domeniu este Directiva “Televiziune fără Frontiere” din 1997.** Această directivă a fost revizuită în 1997, iar în decembrie 2007 a fost amendată prin adoptarea unei noi directive: **Directiva pentru Servicii Audiovizuale și Media.**

Cele mai importante prevederi ale Directivei Televiziune fără Frontiere se referă la libera circulație a programelor de televiziune în cadrul pieței unice, la spațiul de emisie rezervat pentru filme și programe realizate în Europa, la protejarea diversității culturale, la protecția minorilor împotriva programelor violente și pornografice, la volumul maxim de publicitate în cadrul programelor TV.

**Directiva pentru Servicii Audiovizuale și Media** acoperă toate serviciile media, prevede reglementări mai simple și mai flexibile și modifică regulile privind publicitatea TV pentru o mai bună finanțare a conținutului audiovizual.

Noile reglementări sunt menite să răspundă dezvoltărilor tehnologice și să creeze un mediu echitabil de concurență pentru serviciile audiovizuale și media ce apar în ultimul timp pe piață. În același timp, Directiva reafirmă prioritățile UE în domeniul audiovizual care sunt diversitatea culturală, protecția minorilor, pluralismul media și

<sup>113</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/av/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/av/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.17.5.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.17.5.pdf)

lupta împotriva urii rasiale și religioase. În plus, noua Directivă urmărește asigurarea independenței organismelor media naționale de reglementare.

Un alt aspect important al politicii în domeniul audiovizual este reprezentat de **programul Media**. Scopul acestui program care a început în 1990 este de a oferi sprijin financiar pentru producția europeană de filme și de programe TV de calitate, pentru circulația lor în UE și nu numai și pentru a sprijini industria locală să devină competitivă pe plan internațional.

**Actualul program Media se desfășoară pe perioada 2007-2013 și are o finanțare de 755 milioane euro.**

### 2.1.3. Cercetare și inovare<sup>114</sup>

Cercetarea și inovarea sunt prioritățile strategiei europene de creștere economică și ocupare a forței de muncă. Statele membre sunt încurajate să investească 3% din PIB în cercetare și dezvoltare până în 2020 (1% fonduri publice, 2% investiții private), ceea ce se estimează că ar genera 3,7 milioane de locuri de muncă și ar determina o creștere anuală a PIB-ului cu circa 800 de miliarde de euro.

Principalul motiv pentru existența unei acțiuni europene în domeniul cercetării și inovării îl constituie nevoia pentru coordonarea activităților țărilor membre pentru creșterea eficacității și reducerii costurilor, precum și consolidarea competitivității internaționale a economiei europene. Printre cele mai importante realizări în cadrul acestei politici se numără stabilirea unui sistem uniform de standarde și specificații tehnice, ceea ce a dus la diminuarea sau chiar la eliminarea barierelor tehnologice în calea liberei circulații.

Principalul instrument al politicii de cercetare și inovare îl constituie programele cadru multianuale. În perioada 2007-2013 se desfășoară Programul Cadru 7 (PC7) ce are un buget de 50,5 miliarde euro, cu 40% mai mult decât predecesorul său, PC6.

PC7 se desfășoară pe 4 paliere:

» Cooperare – cercetare comună în domenii precum: sănătate, alimentație, agricultură, pescuit, biotehnologie, tehnologia informației, nano-stiințe, nanotehnologie, energie, mediu (inclusiv domeniul schimbării climatice), transport, științe umane și socio-economice, securitate. Acestei componente a PC7 îi revin 32,4 miliarde de euro;

» Idei, componenta ce include crearea Consiliului European pentru Cercetare pentru a sprijini cercetarea (cu un buget de 7,5 miliarde euro);

» Oameni – componenta de resurse umane are un buget de 4,75 miliarde, bani ce vor fi folosiți pentru acordarea de burse pentru tineri cercetători, pentru încurajarea educației pe toată durata vieții, pentru parteneriate între mediul academic și cel industrial, pentru premii de excelență și pentru schimbul de cercetători între state membre și state non-UE.

» Abilități – include infrastructura de cercetare, dezvoltarea capacității de cercetare a întreprinderilor mici și mijlocii, dezvoltarea clusterelor științifice în regiunile Europei și promovarea științei în societate. Această din urmă componentă are alocat un buget de 4,1 miliarde de euro. Încă 1,7 miliarde euro sunt destinați pentru

<sup>114</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/rd/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/rd/index_ro.htm)



activități non-nucleare ale Centrului Comun de Cercetare, o rețea de 7 centre de cercetare din UE.

Cercetarea este una din componentele așa numitului “triunghi al cunoașterii”, din care mai fac parte educația și inovarea. Această structură este indispensabilă pentru o economie dinamică, bazată pe cunoaștere. Institutul Tehnologic European, ce își va începe activitatea în cursul acestui an, va avea drept scop să interconecteze cele trei componente ale „triunghiului”, iar rezultatele obținute din cercetare să le transpună în activitățile comerciale.

### 2.1.4. Comerț<sup>115</sup>

Politicile în acest domeniu ne afectează pe fiecare în parte, indiferent de profesia pe care o avem sau de locul în care trăim. În contextul globalizării, tot mai multe țări, bogate și sărace deopotrivă, intră pe piețele mondiale și sunt nevoite să facă față unei concurențe acerbe. Acest proces influențează permanent modul în care ne desfășurăm relațiile comerciale și activitățile de zi cu zi.

În cadrul negocierilor internaționale referitoare la aspecte legate de comerț, cele 27 de state membre ale UE sunt reprezentate de Comisia Europeană.

Politica comercială comună stă la baza relațiilor externe ale Uniunii Europene. Având la bază un set de reguli uniformizate ca parte a Uniunii Vamale și a Tarifului Vamal Comun, **politica comercială guvernează relațiile comerciale ale Uniunii Europene cu țările non-UE.**

Eliminarea barierelor în calea liberului comerț în cadrul Uniunii Europene a contribuit în mod semnificativ la sporirea prosperității cetățenilor europeni și la întărirea rolului jucat de UE pe plan mondial. **Statele membre nu numai că au liberalizat total comerțul între ele, ci au și unificat tarifele vamale naționale pentru bunurile importate din afara Uniunii.** Crearea Tarifului extern comun a însemnat și că UE participă ca entitate la negocierile internaționale, comerțul internațional devenind astfel unul dintre instrumentele de bază ale integrării europene.

**Uniunea Europeană participă în toate negocierile internaționale pentru liberalizarea comerțului, ultimele desfășurându-se sub auspiciile Organizației Mondiale a Comerțului (OMC)** și fiind cunoscute sub denumirea de Runda Doha. Scopul acestor negocieri începute în 2001 este de a reduce sau de a elimina, acolo unde este posibil, barierele tarifare și netarifare din calea comerțului mondial.

Uniunea Europeană, în cadrul rundelor anterioare de negocieri, a redus majoritatea taxelor vamale pentru importurile industriale, având un tarif mediu de 4%, unul dintre cele mai scăzute din toată lumea.

**Politica europeană comercială este strâns legată de cea de dezvoltare, UE stabilind o întregă rețea de acorduri bilaterale.** Pe lângă acordurile cu țările din bazinul Mării Mediterane, cu Rusia și cu fostele republici din blocul sovietic, UE acordă acces liber pe piețele sale tuturor importurilor (cu excepția armelor) din cele mai puțin dezvoltate țări ale lumii.

Mai mult, **UE dezvoltă o nouă strategie comercială cu cele 78 de țări partenere din ACP (Africa-Pacific-Caraibe), acorduri cu Africa de Sud, ce vor duce la liberalizarea comerțului și este pe cale să negocieze un acord de liberalizare cu cele**

<sup>115</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/comm/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/comm/index_ro.htm)

**6 țări ale Consiliului pentru Cooperare din Golf** – Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Arabia Saudită și Emiratele Arabe Unite. Pentru a completa rolul internațional pe care îl deține în domeniul comerțului, UE a încheiat **acorduri cu Mexic și Chile și încearcă să liberalizeze comerțul cu grupul Mercosur** – Argentina, Brazilia, Paraguay și Uruguay.

### 2.1.5. Cultura<sup>116</sup>

Activitatea Uniunii Europene în domeniul culturii completează politica culturală a statelor membre în diferite domenii, de exemplu, protecția patrimoniului cultural european, cooperarea instituțiilor culturale din diferite țări sau promovarea mobilității celor care lucrează în domenii creative și a colecțiilor. Sectorului cultural i se aplică anumite dispoziții ale tratatelor care nu fac referire în mod explicit la cultură.

Deși Tratatul de la Maastricht (1992) recunoaște formal, pentru prima dată, dimensiunea culturală a integrării europene, inițiativele culturale europene au început mai devreme. Este vorba despre programul Capitala Culturală Europeană ce se desfășoară cu succes în fiecare an, începând cu 1985.

În prezent, acțiunile UE în domeniul culturii sunt reglementate prin articolul 167 din TFUE (fostul articol 151 din TCE). Acesta stabilește principiile și cadrul actual privind politicile în domeniul culturii, incluzând atât conținutul material, cât și procedurile decizionale. Articolul 6 din TFUE precizează competențele Uniunii în domeniul culturii: „Uniunea este competentă să desfășoare acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre”.

**Industria culturală europeană – cinema, audiovizual, publicații, arte, muzică etc. – are o importanță deosebită în economia UE, fiind sursa a 7 milioane de locuri de muncă și a unor venituri importante.**

De aceea, UE derulează programe dedicate industriei culturale și pentru a sprijini accesul la oportunitățile oferite de piața unică și de către tehnologiile digitale, precum și pentru a facilita accesul la finanțări.

Un alt program de anvergură este programul Cultura care, pentru perioada 2007-2013, are un buget de 400 milioane euro. Scopul acestui program este de a ajuta la păstrarea elementelor de cultură cu semnificație europeană, de a încuraja mobilitatea transnațională a lucrărilor din sectorul cultural, de a stimula dialogul intercultural.

Un alt element de bază al domeniului cultural este diversitatea lingvistică pe care Uniunea o încurajează și o sprijină. Uniunea ajută la eforturile de păstrare a limbilor minoritare sau regionale (bască, bretonă, catalană etc.) și încurajează cetățenii europeni să învețe cel puțin încă două limbi europene pe lângă limba maternă.

### 2.1.6. Dezvoltare<sup>117</sup>

Peste jumătate din banii cheltuiți pentru ajutorarea țărilor sărace provin din bugetul UE și al SM, ceea ce face din UE cel mai mare furnizor de ajutor umanitar din lume.

Politica de dezvoltare înseamnă mai mult decât a furniza apă curată și șosele asfaltate, oricât de importante ar fi acestea. UE folosește și comerțul drept instrument

<sup>116</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/cult/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/cult/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.17.4.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.17.4.pdf)

<sup>117</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/dev/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/dev/index_ro.htm)

de dezvoltare, deschizându-și piețele pentru produsele exportate de țările sărace și încurajându-le să își intensifice schimburile comerciale între ele.

Cel dintâi obiectiv al politicii europene de dezvoltare este eradicarea sărăciei în mod durabil. Cele opt Obiective ONU de dezvoltare ale mileniului (ODM) sunt esențiale în acest sens. Aceste obiective merg de la reducerea la jumătate a numărului de persoane care trăiesc în condiții de sărăcie extremă și stoparea răspândirii HIV/SIDA, până la realizarea accesului universal la educația primară. Aceste obiective au fost adoptate de liderii lumii în 2000, urmând să fie îndeplinite până în 2015.

În sprijinul politicii de dezvoltare, **UE a redus sau eliminat tarifele vamale, precum și cotele pentru importurile de produse** din cele 49 de țări cel mai puțin dezvoltate. Acordurile comerciale încheiate de UE cu ACP (țările din Africa-Caraibe-Pacific) au fost considerate un model de cum își pot deschide țările dezvoltate piețele pentru produse provenind din aceste state. Cu toate acestea, comerțul cu ACP a continuat să scadă, așa că UE a început să se concentreze și pe asistență financiară și tehnică pentru a îmbunătăți infrastructura fizică și socială și pentru a dezvolta capacitatea productivă a țărilor mai puțin dezvoltate.

**Ajutorul acordat de Uniune este coordonat cu ajutorul acordat de fiecare stat membru** în parte și de alți donori internaționali și **se concentrează, în principal, pe:**

- Îmbunătățirea relației între comerț și dezvoltarea economică;
- Integrare și cooperare regională;
- Sprijin pentru politici macroeconomice sănătoase;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport;
- Siguranța alimentară și dezvoltare rurală durabilă;
- Construcția capacității instituționale.

### 2.1.7. Drepturile omului<sup>118</sup>

Demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului sunt valorile care stau la baza Uniunii Europene. Înscrise în Tratatul privind UE, acestea au fost consolidate prin adoptarea Cartei Drepturilor Fundamentale. Țările care doresc să adere la UE, precum și cele care au încheiat acorduri comerciale sau de altă natură cu UE, trebuie să respecte drepturile omului.

Carta drepturilor fundamentale este structurată pe 6 capitole, ce se referă la: demnitate, libertate, egalitate, solidaritate, drepturile cetățenești și justiție.

UE acordă o importanță deosebită drepturilor omului atunci când este vorba de azil și imigrare, lupta împotriva xenofobiei și rasismului și a altor forme de discriminare. Uniune Europeană deja a definit și a recunoscut drepturile lucrătorilor stabiliți legal în UE, unul dintre acestea fiind dreptul reîntregirii familiei.

O serie de măsuri au fost adoptate pentru realizarea unui Sistem European Comun pentru Azil, pentru stabilirea de proceduri de acordare sau de refuzare a azilului și pentru crearea condițiilor necesare pentru primirea celor care cer azilul. În plus a fost înființat Fondul European pentru Refugiați, pentru a acorda sprijin pentru primirea, integrarea sau repatrierea voluntară a refugiaților.

În perioada 2007-2013 se derulează Programul pentru Ocupare și pentru Solidaritate Socială (PROGRESS), cu un buget total de 743 milioane euro, menit să ajute în

<sup>118</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/rights/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/rights/index_ro.htm)

lupta împotriva rasismului și xenofobiei și a altor tipuri de discriminari împotriva minorităților.

Treptat, **UE a inclus o clauză a respectării drepturilor omului în special în acordurile sale comerciale cu țările mai puțin dezvoltate.** În cazul în care țările nu respectă această clauză, UE poate suspenda concesiile comerciale sau poate întreprinde sau diminua programele de ajutor.

Pentru a da mai multă greutate acțiunilor sale în întreaga lume, **UE finanțează din 1994 Inițiativa Europeană pentru Democrație și Drepturile Omului**, al cărei buget a crescut progresiv, ajungând la peste 1 miliard euro pentru perioada 2007-2013. Această inițiativă pune accentul pe **patru domenii**: întărirea democrației și a statului de drept, abolirea pedepsei cu moartea, lupta împotriva torturii și lupta împotriva rasismului și a discriminării minorităților.

Inițiativa mai finanțează programe pentru promovarea egalității de gen și pentru protecția copiilor. De asemenea, sprijină acțiunile comune ale UE și ale altor organizații implicate în apărarea drepturilor omului – Națiunile Unite, Comitetul Internațional al Crucii Roșii, Consiliul Europei și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Uniunea Europeană este profund angajată în apărarea universalității și indivizibilității drepturilor omului. Prin urmare, le promovează și le apără în mod activ atât pe plan intern, cât și în relațiile cu alte țări, colaborând cu statele membre ale UE, cu țări partenere, cu organizații internaționale și regionale și cu societatea civilă.

### 2.1.8. Educație, formare profesională și tineret<sup>119</sup>

În cazul politicilor în domeniile educației și formării profesionale, se iau hotărâri în conformitate cu procedura legislativă ordinară. Potrivit principiului subsidiarității, politicile de educație și de formare profesională se decid de către fiecare stat membru al Uniunii Europene. Rolul Uniunii este de a sprijini cooperarea între statele membre și, acolo unde este nevoie, de a completa acțiunile acestora, mai ales prin sprijinirea mobilității și a cooperării între instituțiile de învățământ. UE a adoptat o serie de programe de anvergură europeană și internațională pentru a promova schimburile, mobilitatea și înțelegerea reciprocă.

Astfel, recunoscând importanța educației și a formării profesionale, **UE finanțează inițiativele statelor membre prin patru programe**: Leonardo da Vinci (dedicat formării profesionale), Erasmus (finanțează cooperarea între universități și schimburile de studenți), Grundtvig (finanțează programe educaționale pentru adulți) și Comenius (finanțează cooperarea între școli și profesorii acestora).

De asemenea, **UE alocă fonduri pentru cooperarea statelor membre în domeniul educației**, pentru învățarea limbilor străine, pentru e-learning (e-învățare), pentru diseminarea și schimbul de bune practici.

Cum politicile pentru tineri nu se referă numai la educație și formare profesională, a fost încheiat un Pact al Tinerilor din Europa ce stabilește un set de principii comune statelor UE pentru crearea de oportunități egale pentru tineri. Aceste oportunități se referă la găsirea unui loc de muncă, la accesul la educație de calitate, la dreptul la securitate socială.

<sup>119</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/educ/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/educ/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.17.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.17.1.pdf)

În plus, programul Youth for Europe (Tineri pentru Europa) promovează implicarea activă în comunitate pentru a le conferi tinerilor un simț sporit al cetățeniei europene și pentru a le dezvolta inițiativa, creativitatea și spiritul antreprenorial.

**Pentru perioada 2014-2020 Comisia Europeană** propune un singur program care va cuprinde actualele programe, sub numele de **Erasmus pentru toți**. Comparativ cu cadrul financiar multianual 2007-2013, bugetul total propus pentru educație este în mod considerabil mai mare. UE va avea la dispoziția sa 15 miliarde, comparativ cu 8,7 miliarde alocate în cadrul actualului cadru financiar multianual. Finanțarea va fi completată printr-un sprijin important furnizat de fondurile structurale, în special Fondul social european, fiind de departe cea mai mare contribuție financiară din bugetul UE la investiția în oameni.

Trebuie precizat faptul că Parlamentul European s-a pronunțat întotdeauna în favoarea unei cooperări strânse între statele membre în domeniul educației generale și formării profesionale. Astfel, acesta s-a pronunțat în favoarea unui temei juridic solid pentru domeniul educației și formării profesionale. Prin adoptarea tratatelor de la Maastricht și Amsterdam, care au introdus două noi articole pe această temă, Parlamentul a dobândit o influență considerabilă asupra măsurilor promovate în acest sector, deciziile fiind adoptate prin procedura de codecizie, iar în Consiliu, cu majoritate calificată. În acest mod, Parlamentul European a avut posibilitatea de a majora finanțarea pentru mai multe programe europene, cum ar fi Socrates II și Erasmus Mundus.

### 2.1.9. Energie<sup>120</sup>

Provocările cu care se confruntă Europa în domeniul energiei includ aspecte cum ar fi creșterea dependenței de importuri, diversificarea limitată, nivelul ridicat și volatilitatea prețurilor la energie, creșterea cererii de energie la nivel global, riscurile de securitate care afectează țările producătoare și pe cele de tranzit, amenințările din ce în ce mai mari ale schimbărilor climatice, progresul lent în ceea ce privește eficiența energetică, provocările care decurg din ponderea tot mai mare a energiei regenerabile, precum și nevoia de o mai mare transparență, de o mai bună integrare și de interconectare pe piețele de energie. Politica energetică europeană are în centrul său un ansamblu de măsuri variate care au menirea de a realiza o piață energetică integrată și de a asigura securitatea aprovizionării cu energie și durabilitatea sectorului energetic. În conformitate cu Tratatul de la Lisabona, politica energetică a UE are ca obiective principale:

- asigurarea funcționării pieței energiei;
- asigurarea siguranței aprovizionării cu energie în Uniune;
- promovarea eficienței energetice și a economiilor de energie, precum și dezvoltarea de surse de energie noi și regenerabile;
- promovarea interconectării rețelelor energetice.

**Inițial, politica în domeniul energiei se baza pe cărbune și pe energia nucleară.** Cele două componente ale sectorului energetic au fost reglementate chiar de la înființarea Comunității Europene prin *Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului* și, respectiv, prin *Tratatul Euratom*.

Ca urmare a crizei energetice din 1970 și a faptului că energia nucleară a început

<sup>120</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/ener/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/ener/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.13.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.13.1.pdf)

să devină controversată, UE a dezvoltat o altă abordare care să răspundă mai bine necesităților pieței unice europene. În acest sens, **principalele obiective ale politicii în domeniul energiei** vizau crearea unei piețe energetice interne, bazată pe concurență, de reglementare, dezvoltare durabilă și protecția consumatorilor; o mai bună cooperare internațională, garantarea siguranței furnizării energiei și micșorarea impactului negativ asupra mediului înconjurător.

În a doua jumătate a anilor '90, **UE a adoptat măsuri pentru liberalizarea piețelor gazelor naturale și a electricității și norme pentru standardizarea utilajelor și a produselor energetice**. Mai mult, UE a luat o serie de măsuri și a inițiat programe de acțiune pentru a diminua dependența față de furnizorii externi de combustibili fosili și de energie și pentru a garanta siguranța aprovizionării.

**În martie 2007, liderii UE au ajuns la concluzia că trebuie să dezvolte o politică integrată în domeniul energiei și a protecției mediului înconjurător**, cu scopul de a reduce consumul de combustibili fosili (ce reprezintă o resursă naturală epuizabilă), de a pune în aplicare modalități de economisire a energiei și de a pune la punct metode alternative de producere a energiei electrice.

**Prin Tratatul de la Lisabona a fost realizată pentru prima dată o bază juridică pentru legiferarea unei politici energetice comune** ale cărei obiective sunt: competitivitate, securitatea aprovizionării și sustenabilitate.

În prezent, **80% din nevoia de energie a Uniunii este susținută de combustibili fosili** – gaze naturale, petrol și cărbune, din care o mare parte este importată, făcând astfel ca UE să fie deosebit de vulnerabilă la potențialele reduceri ale ofertei sau la creșterea prețurilor pe plan internațional. În acest sens, s-a ajuns la concluzia că o serie de măsuri trebuie luate până în 2020 pentru a răspunde mai bine nevoilor consumatorilor și pentru a proteja mediul înconjurător. Astfel, se urmărește:

- » Economisirea a 20% din consumul de energie previzionat pentru 2020;
- » Creșterea până la 20% a surselor energetice regenerabile (energie solară, eoliană, biomasă) în totalul consumului de energie;
- » Creșterea, cel puțin, până la 10% a biocombustibililor până în 2020, cu condiția ca biocombustibilii de „a doua generație” din culturi neagricole să devină disponibili pentru comercializare;
- » Reducerea, până în 2020, cu cel puțin 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră;
- » Realizarea unei piețe energetice interne care să aducă beneficii în mod real și eficient pentru fiecare persoană și companie în parte;
- » Mai bună integrare a politicii în domeniul energie cu alte politici cum ar fi politica agricolă și cea comercială;
- » Mai bună cooperare internațională.

**În anul 2011 a fost lansată, spre discuții, propunerea creării unui instrument financiar dedicat infrastructurii energetice în cadrul financiar 2014 – 2020, dar și Foaia de Parcurs a Uniunii cu orizont 2050 și reper intermediar 2030, care vine să stipuleze acțiunile strategice de dezvoltare a sectorului.**

### 2.1.10. Justiție, libertate și securitate<sup>121</sup>

Într-o Europă fără frontiere, din ce în ce mai mulți oameni trăiesc, muncesc și fac afaceri în alte țări ale UE. Uniunea dorește să ofere soluții practice la problemele transfrontaliere, astfel încât cetățenii să se simtă în largul lor atunci când se deplasează în UE, iar firmele să poată valorifica la maxim avantajele pieței unice.

În ultimii 50 de ani, statele membre ale UE au intensificat cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne - la nivel bilateral, regional și chiar mondial (prin intermediul Interpol și al Națiunilor Unite). Totuși, în cadrul Uniunii Europene această cooperare este mult mai recentă. Deși Tratatul din 1957 instituind Comunitatea Europeană prevede libera circulație a persoanelor, nu se referă și la imigrare și la politica în domeniul vizelor.

Începând cu anii '70, pe măsură ce anumite probleme căpătau o importanță din ce în ce mai mare, UE și-a manifestat dorința de a coopera în domenii precum crima organizată, traficul de droguri, imigrarea și terorismul. Cu toate acestea, cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne s-a dovedit a se dezvolta lent, abia în 1993 Tratatul Uniunii Europene oferind un nou cadru de colaborare în nouă domenii considerate de importanță comunitară: politică privind azilul, trecerea frontierelor externe, imigrare, combaterea dependenței de droguri, combaterea fraudei internaționale, cooperare judiciară pe probleme civile, cooperare judiciară pe probleme penale, cooperare în domeniul vamal și cooperare polițienească.

Câțiva ani mai târziu, Tratatul de la Amsterdam a schimbat natura cooperării în domeniul justiției și al afacerilor interne prin definirea ariei de libertate, securitate și justiție în termeni mult mai preciși și prin stabilirea unei mai bune repartiții a rolurilor îndeplinite de instituțiile europene. Scopul acestor măsuri este de a garanta libera circulație a cetățenilor europeni și non-europeni, asigurând, în același timp, securitatea publică, prin combaterea tuturor formelor de crimă organizată (trafic de persoane, exploatarea sexuală a minorilor, trafic de droguri și arme, corupție, fraudă) și a terorismului.

Tratatul de la Lisabona acordă o mai mare prioritate realizării unui spațiu de libertate, securitate și justiție. El introduce mai multe elemente importante noi: o procedură decizională mai eficace și mai democratică care înlocuiește vechea structură bazată pe piloni și întemeiază procedura decizională pe dreptul comun al Uniunii, prerogative lărgite pentru Curtea Europeană de Justiție, un rol nou pentru parlamentele naționale. Drepturile fundamentale sunt cimentate de o cartă a drepturilor fundamentale devenită obligatorie și de obligația asumată față de UE de aderare la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului. Prin acest tratat, Uniunea beneficiază de o capacitate extinsă de acțiune în materie de libertate, securitate și justiție, ceea ce aduce avantaje directe în privința capacității sale de a lupta împotriva criminalității și terorismului. Noile prevederi în materie de protecție civilă, ajutor umanitar și sănătate publică au, de asemenea, obiectivul de a întări capacitatea Uniunii de a răspunde la amenințările la adresa securității cetățenilor europeni.

**Aria de libertate, securitate și justiție** acoperă problemele legate de cetățenia europeană, mobilitatea persoanelor, politica de azil, imigrarea, politica de vize, gestionarea frontierelor externe, și o mai bună cooperare între autoritățile naționale polițienesci, judiciare și vamale. Crearea și implementarea ariei de libertate, secu-

<sup>121</sup> Sursa: [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.12.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.12.1.pdf), [http://europa.eu/pol/justice/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/justice/index_ro.htm)

ritate și justiție trebuie să asigure aplicarea în toată UE a reglementărilor europene, indiferent dacă cei vizați sunt cetățeni europeni, turiști și imigranți din afara UE, teroriști sau criminali.

Pentru eficientizarea luptei împotriva criminalității, autoritățile naționale au la dispoziție un instrument ce se poate aplica în oricare stat membru: este vorba de **mandatul european de arestare**, ce înlocuiește procedurile greoaie de extrădare, astfel încât suspectii sau criminalii condamnați să poate fi readuși în fața justiției mult mai ușor și mai repede.

### 2.1.11. Mediu<sup>122</sup>

Politica europeană de mediu își are originea într-o conferință a șefilor de stat și de guvern europeni din octombrie 1972, în cadrul căreia s-a recunoscut necesitatea politică a unei astfel de politici. Actul Unic European din 1987 a introdus un nou titlu „Mediu” în Tratatul de la Roma, care furniza primul temei juridic clar pentru politica de mediu a Comunității.

Revizuirile ulterioare ale tratatelor au consolidat angajamentul UE față de protecția mediului și rolul Parlamentului European în dezvoltarea politicii de mediu. Principiul temei juridic al politicii europene de mediu este furnizat în prezent de articolele 191-193 din Tratatul de la Lisabona (fostele articole 174-176 TCE). Adoptarea Tratatului de la Lisabona a condus la o singură modificare semnificativă a politicii de mediu a Uniunii, și anume adăugarea conceptului de „schimbări climatice”, acestea fiind considerate un motiv deosebit de îngrijorare. În temeiul articolului 191 alineatul (2), politica europeană de mediu se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și principiul „poluatorul plătește”.

În 1990 a fost înființată Agenția Europeană a Mediului și au fost adoptate măsuri privind tratarea deșeurilor periculoase, liberul acces la informația privind mediul înconjurător, conservarea biodiversității. A fost, de asemenea, adoptat **programul LIFE, ca instrument financiar de gestiune a proiectelor privind protecția mediului înconjurător** din statele membre.

Începând cu anul 2000, UE și-a reorganizat politica în domeniul protecției mediului, acționând cu mai multă flexibilitate și, în loc să impună standarde pentru diferite produse, lasă posibilitatea producătorilor să adere la instrumente ce satisfac cerințele europene de protecție a mediului, cum ar fi eco-etichetarea și auditul de mediu.

Politica europeană se concentrează, în prezent, pe **combaterea creșterii emisiilor de gaze cu efect de seră, pe protecția biodiversității, rezolvarea problemei deșertificării, a despăduririlor abuzive, a impactului poluării asupra sănătății publice.**

Întreaga politică se bazează pe **principiul „poluatorul plătește”**. „Plata” poate să ia mai multe forme: investiții pentru alinierea la standardele de mediu, obligația de a lua înapoi, de a recicla sau de a elimina produsele după utilizarea de către consumatori sau o taxă impusă întreprinderilor sau consumatorilor care folosesc produse necologice, cum este cazul anumitor ambalaje.

**UE investește foarte multe fonduri în cercetare pe probleme legate de protecția mediului** și în programe menite să protejeze biodiversitatea și mediul. Spre exemplu, Programul LIFE+, finanțând proiecte de cercetare și de îmbunătățire a mediului

<sup>122</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/env/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/env/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.10.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.10.1.pdf)



înconjurator, are un buget de 2 miliarde euro pentru perioada 2007-2013. De asemenea, **UE acordă asistență în domeniul protecției mediului și țărilor non-UE.**

### 2.1.12. Ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și egalitate de șanse<sup>123</sup>

Dimensiunea socială a integrării europene a fost dezvoltată considerabil de-a lungul anilor. Aceasta reprezintă un aspect esențial al Strategiei de la Lisabona, care a avut drept scop asigurarea unei „creșteri bazate pe incluziune”, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă și prin reducerea numărului persoanelor aflate în situație de sărăcie sau expuse riscului de excluziune socială.

Pentru a face față concurenței reprezentate de noile economii emergente, Europa trebuie să creeze locurile de muncă de care are nevoie o societate dinamică, bazată pe cunoaștere. Pentru aceasta este necesar să se investească în educație și știință, precum și în politicile privind ocuparea forței de muncă, astfel încât UE se țină pasul cu schimbările și să depășească perioada de criză economică.

Responsabilitatea pentru politicile din domeniul ocupării forței de muncă, afacerilor sociale și incluziunii revine atât Uniunii, cât și statelor membre. UE:

- coordonează și monitorizează politicile naționale;
- promovează schimbul de bune practici în domenii precum ocuparea forței de muncă, pensii, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale;
- elaborează acte legislative și monitorizează punerea în aplicare a acestora în domenii precum drepturile la locul de muncă și coordonarea sistemelor de securitate socială.

Politica socială și de ocupare a forței de muncă a fost aproape neglijată de Tratatul de la Roma, acesta având prevederi legate numai de libera circulație a persoanelor ca modalitate de realizare a pieței unice. Odată cu **Tratatul de la Amsterdam** (semnat în octombrie 1997 și intrat în vigoare în mai 1999), **politica socială**, ca instrument în lupta împotriva discriminărilor de orice fel, a fost **considerată de importanță europeană.**

Cele două componente de bază ale politicii sociale și de ocupare a forței de muncă sunt reprezentate de Strategia Europeană pentru Ocupare și de Agenda Socială.

În cadrul Strategiei Europene pentru Ocupare, statele membre adoptă în comun linii directoare pentru ocupare, în care sunt stabilite prioritățile comune și obiectivele individuale ale fiecărui stat în parte. Liniile directoare vin în sprijinul politicilor naționale de a atinge obiectivele de ocupare totală a forței de muncă, de a îmbunătăți calitatea și productivitatea muncii și de a întări coeziunea socială și teritorială. Agenda Socială acoperă măsurile menite să creeze noi locuri de muncă, să lupte împotriva sărăciei și să promoveze egalitatea de șanse pentru toți, astfel încât lucrătorii să se bucure de aceleași drepturi sociale, indiferent de țara în care aleg să muncească.

Răspunderea în domeniul politicii sociale și al ocupării forței de muncă le revine statelor membre. Finanțarea europeană își propune să sprijine eforturile naționale și prin urmare, **UE alocă sume importante pentru implementarea obiectivelor politicii sociale. Fondul Social are peste 7 miliarde euro pentru 2007-2013** pentru a crește adaptabilitatea lucrătorilor și a întreprinderilor, pentru a facilita acce-

<sup>123</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/socio/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/socio/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.9.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.9.1.pdf)

sul pe piața muncii, pentru a combate discriminarea și pentru a îmbunătăți sistemul educațional și de instruire profesională.

Programul PROGRESS are un buget de 743 milioane de euro pentru a încuraja învățarea, schimbul de bune practici și promovarea politicilor europene. În plus, Fondul European pentru Ajustare Globală are un buget de 500 milioane anual pentru a sprijini lucrătorii disponibilizați, ca urmare a procesului de globalizare.

**Implementarea politicii sociale este susținută de două agenții europene:** Agenția europeană pentru securitate și sănătate în muncă și Fundația europeană pentru îmbunătățirea condiției de viață și de muncă.

Pentru decada viitoare, statele membre și UE trebuie să găsească acele soluții astfel încât ceea ce s-a câștigat din implementarea Strategiei Lisabona să fie utilizat dar, în același timp, să se găsească o abordare mai coerentă și integrată pentru o dezvoltare durabilă mai eficientă a Europei.

Aceste deziderate au fost incluse în Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii (document lansat de Comisia Europeană în martie 2010 și aprobat de șefii de stat și de guvern din SM în iunie 2010, la Consiliul european de vară). Acest nou document strategic pentru locuri de muncă și creștere economică vizează consolidarea și mai buna coordonare a politicilor economice și sociale. **Practic, Strategia Europa 2020 este bazată pe trei priorități:**

» creștere inteligentă – „consolidarea cunoașterii și inovării ca motor al creșterii noastre viitoare”;

» creștere sustenabilă – „promovarea mult mai eficientă a resurselor, a unei economii mai verzi și mai competitive”;

» creștere incluzivă (pentru prima dată este folosit acest termen în documentele oficiale europene) – „crearea unei economii cu un nivel ridicat de ocupare, asigurându-se coeziunea socială și teritorială”, „împuternicirea persoanelor printr-un grad ridicat de ocupare, investind în creșterea competențelor; luptând împotriva sărăciei și modernizând piața muncii, formare și protecție socială sprijinind cetățenii în administrarea și anticiparea schimbărilor și în construirea unei societăți incluzive”.

Pe lângă cele trei priorități, respectiv cinci obiective, strategia Europa 2020 implică și un număr de **sapte inițiative emblematiche**, relevante atât la nivel european, cât și național. Este vorba despre: O Uniune a inovării; Tineret în mișcare; Agenda digitală pentru Europa; Europa resurselor eficiente; Politica industrială adaptată erei globalizării; Agenda pentru noi competențe și noi locuri de muncă; Platforma europeană de combatere a sărăciei.

Implementarea acestei strategii pe plan european și național a demarat în 2011, prin exercițiul semestrului european, care permite corelarea între cele trei instrumente de bază: Programul Național de reformă – Programul de Convergență – Cadrul bugetar multianual al statelor membre.

### 2.1.13. Protecția consumatorilor<sup>124</sup>

UE acordă o atenție deosebită măsurilor de protecție a sănătății, siguranței și bunăstării economice a consumatorilor. De asemenea, UE promovează drepturile

<sup>124</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/cons/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/cons/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.11.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.11.1.pdf)

acestora la informare și educație, contribuie la apărarea intereselor lor și îi încurajează să-și creeze propriile asociații de consumatori.

Politica europeană de protecție a consumatorilor constituie un element vital pentru buna funcționare a pieței interne. Aceasta își propune să facă din UE o realitate tangibilă pentru toți cetățenii, asigurându-le drepturile ce le revin în viața de zi cu zi în calitatea lor de consumatori. Întărirea poziției consumatorilor, îmbunătățirea situației lor și protejarea eficace a siguranței intereselor lor economice au devenit provocări foarte importante.

Pentru a fi eficientă și integrată, economia UE trebuie să stimuleze încrederea consumatorilor în tranzacțiile transfrontaliere. Aceștia trebuie să aibă însă siguranța că au toate informațiile necesare înainte de efectuarea unor achiziții și că beneficiază de drepturi clar stabilite în situația în care o tranzacție nu se desfășoară în mod corespunzător. Normele aplicabile la nivelul UE le garantează consumatorilor protecția de care au nevoie.

Primele reglementări ale politicii în domeniul protecției consumatorilor au apărut la **mijlocul anilor 70, când Comisia a lansat primul program de acțiune în acest domeniu**. În acest program au fost stipulate **cinci drepturi fundamentale**, ce au stat la baza dezvoltării ulterioare a cadrului legislativ în domeniul protecției consumatorilor. Aceste drepturi se referă la:

- » Dreptul la protejarea sănătății și a securității;
- » Dreptul la protejarea intereselor economice;
- » Dreptul la compensații;
- » Dreptul la informare și educare;
- » Dreptul la reprezentare.

Primele programe de acțiune au pus accentul pe aspectele orizontale ale acestei politici și pe nevoia integrării obiectivelor sale în celelalte politici europene care afectau, într-un fel sau altul, consumatorii: politica agricolă, politica energetică, politica privind protecția mediului înconjurător, politica în domeniul transporturilor.

De-a lungul anilor, politica s-a dezvoltat, au fost luate măsuri de securitate pentru a garanta protecția consumatorilor; acestea vizând, printre altele: clauzele contractuale abuzive, practicile comerciale loiale, publicitatea comparativă și înșelătoare, vânzările la distanță, drepturile pasagerilor. De asemenea, reglementările europene stipulează cerințele de securitate ce se aplică multor produse, cum ar fi: jucăriile, echipamentele de protecție individuală, cosmeticele, produsele farmaceutice, produsele electrice și pe bază de gaz etc.

Ca urmare a evoluției nevoilor și așteptărilor consumatorilor, scopul politicii în sine s-a lărgit, astfel încât încrederea consumatorilor este pusă pe primul plan, **noile reglementări urmărind stabilirea de standarde mai sofisticate privind siguranța și sănătatea consumatorilor**. În perioada **2007-2013 se desfășoară un nou program de acțiune, cu un buget de 157 milioane de euro**, ce are două obiective principale: asigurarea unui nivel sporit de protecție a consumatorilor (printr-o mai bună informare, consultare și reprezentare a consumatorilor) și asigurarea aplicării efective a reglementărilor europene (printr-o mai bună colaborare privind controlul aplicării legislației, prin educare, informare și prin modalități de recurs puse la dispoziția consumatorilor).

În anul 2002, a fost înființată Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară care, împreună cu Comitetul permanent pentru lanțul alimentar și sănătatea animalelor evaluează riscurile ce pot interveni de-a lungul lanțului alimentar.

Pentru consumatori a fost înființată Rețeaua Centrelor Europene pentru Consumatori (ECC-Net) care preia plângerile consumatorilor din fiecare stat membru. Altă rețea paralelă, FIN-NET, are același rol ca și ECC-Net pentru plângerile transfrontaliere privind serviciile financiare.

#### 2.1.14. Politica vamală<sup>125</sup>

**Uniunea vamală** este una dintre primele realizări ale Uniunii Europene, constituie unul din elementele de bază ale UE și este **esențială pentru buna funcționare a pieței interne**, ce nu poate exista fără un set comun de reguli, aplicabil la granițele externe ale Uniunii.

Uniunea vamală pe care au constituit-o statele membre ale UE **presupune eliminarea taxelor și barierelor vamale la importul și exportul intra-european**. De asemenea, presupune **adoptarea unui Tarif Vamal Comun**, un tarif ce se aplică tuturor bunurilor importate din state terțe.

**Un alt instrument al politicii vamale comune îl constituie Tariful Integrat al Comunităților Europene (TARIC)**, creat pentru a încorpora toate măsurile comerciale și europene ce se aplică bunurilor importate și exportate din UE.

Pe baza nomenclatorului internațional, Sistemul Armonizat, **UE a adoptat Nomenclatorul Combinat**, care este un instrument tarifar și statistic. UE folosește acest instrument pentru a colecta taxele vamale, pentru a centraliza date statistice privind comerțul intra- și extra-european.

În 1994, toată legislația europeană a fost integrată în **Codul Vamal Comunitar** care are ca scop să asigure o interpretare comună, în toate statele membre ale Uniunii, a prevederilor vamale.

#### 2.1.15. Politica regională<sup>126</sup>

**Politica regională** a UE a debutat în 1975 cu crearea Fondului european de dezvoltare regională, chiar dacă existau deja, încă de la semnarea Tratatului de la Roma, anumite mecanisme de solidaritate. Scopul acestei politici finanțate prin mai multe instrumente este de a reduce decalajele dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni din Europa.

În prezent, politica regională este reglementată prin articolele 174-178 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

Prin politica sa regională, UE își propune:

- să ajute fiecare regiune să își atingă potențialul maxim;
- să crească gradul de competitivitate și de ocupare a forței de muncă la nivel regional, investind în domenii cu potențial;
- să aducă standardele de viață din țările care au aderat la UE începând cu anul 2004 la nivelul mediu înregistrat la nivel european, cât mai rapid posibil.

**Obiectivul de coeziune economică și socială** al Uniunii Europene a fost **introdus în 1986**, când a fost adoptat Actul Unic European, iar **politica regională a fost definită pentru prima dată în Tratatul de la Maastricht în 1992**.

Politica regională a UE urmărește reducerea disparităților de dezvoltare economică

<sup>125</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/cust/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/cust/index_ro.htm)

<sup>126</sup> Sursa: [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.5.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.5.1.pdf), [http://europa.eu/pol/reg/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/reg/index_ro.htm)

și socială între regiunile Europei, încurajarea unei dezvoltări armonioase de-a lungul întregii Uniuni și promovarea egalității de șanse. Politica regională, pentru a-și atinge obiectivele, are la dispoziție mai multe **instrumente financiare – fondurile structurale și Fondul de Coeziune** – cărora, pentru perioada 2007-2013, li s-au alocat **348 de miliarde din bugetul comunitar**.

Impactul pozitiv al politicii de coeziune s-a făcut simțit de-a lungul anilor: cazul cel mai concludent este cel al Irlandei, care avea, în 1973 când s-a alăturat Uniunii Europene, un PIB ce reprezenta 64% din media europeană, iar acum are unul dintre cele mai mare PIB-uri din UE.

UE a profitat de aderarea celor 12 noi state membre pentru a-și reorganiza politica regională și, **pentru perioada 2007-2013, are trei mari obiective: convergență, competitivitate și cooperare**. Aceasta nouă abordare a primit denumirea de **Politica de Coeziune**.

Pentru perioada 2007-2013, **trei instrumente financiare** asigură finanțarea programelor regionale: Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) – ce finanțează proiecte generale de infrastructură, inovare și investiții, Fondul Social European (FSE) – finanțează proiecte pentru formarea continuă și pentru alte programe de asistență în vederea ocupării forței de muncă și Fondul de Coeziune (FC) – finanțează proiecte mari de infrastructură de mediu și de transport în noile state membre și Spania și Portugalia (standardele de viață sunt sub 90% din media europeană).

Politica de coeziune urmărește să atingă obiectivele de creștere economică și creare de noi locuri de muncă prin transformarea regiunilor europene în locuri atractive pentru investiții, prin încurajarea inovației, a spiritului antreprenorial și a economiei bazate pe cunoaștere și prin crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune.

### 2.1.16. Politica externă și de securitate comună (PESC)<sup>127</sup>

UE dispune de propria politică externă și de securitate, elaborată de-a lungul anilor. Aceasta le permite statelor membre să se exprime și să acționeze la unison pe scena mondială. Acționând împreună prin intermediul UE, cele 27 de state membre ale UE pot avea mai multă putere și influență decât dacă ar acționa individual, în baza a 27 de politici diferite.

Politica Externă și de Securitate Comună este unul dintre instrumentele Uniunii Europene pentru desfășurarea relațiilor sale externe. Baza legală a acestei politici a fost înființată destul de târziu, prin Tratatul de la Maastricht (1993) din cauza naturii sensibile a acestei politici ce stă în centrul suveranității și puterii fiecărui stat membru.

Tratatul privind Uniunea Europeană stabilește cinci obiective ale PESC:

- » Protejarea valorilor comune și a intereselor fundamentale ale Uniunii;
- » Întărirea securității la nivelul Uniunii;
- » Menținerea păcii în întărirea securității la nivel mondial;
- » Promovarea cooperării internaționale;
- » Dezvoltarea democrației și a statului de drept, inclusiv a drepturilor omului.

Prin Tratatul de la Amsterdam a fost introdus rolul de Înalt Reprezentant pentru PESC, funcție deținută de secretarul-general al Consiliului Uniunii Europene.

<sup>127</sup> Sursa: [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.12.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.12.1.pdf), [http://europa.eu/pol/cfsp/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/cfsp/index_ro.htm)

Înaltul Reprezentant este sprijinit în acțiunile sale de o întreagă structură, ce cuprinde o unitate politică ce realizează evaluări și dă alerta în situații de criză, un comitet politic și de securitate și un comitet militar.

Tratatul de la Lisabona, semnat în 2007, a consolidat politica externă și de securitate a UE și a creat postul de Înalt Reprezentant al UE pentru afacerile externe și politica de securitate, precum și un serviciu diplomatic european, Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE).

În decembrie 2003, statele membre au adoptat o Strategie Europeană de Securitate și au stabilit misiunile esențiale ale acesteia, precum și domeniile prioritare de acțiune: lupta împotriva terorismului, strategia pentru Orientul Mijlociu, politica pentru Bosnia-Herțegovina. Uniunea Europeană a identificat o serie de acțiuni, precum misiuni umanitare și de salvare, misiuni de menținere a păcii și de gestionare a crizelor, în care pot interveni forțele militare. Pentru a putea participa în astfel de misiuni, UE a înființat o forță de reacție rapidă, ce va fi întărită în anii ce vor urma. Mai mult, pentru a putea răspunde unor apeluri urgente, UE a implementat un nou concept – grupurile de luptă („battle-groups”), formate din câte 1.500 de militari. Două grupuri sunt gata de acțiune în orice moment. Fiecare poate fi mobilizat în 10 zile ca urmare a unei cereri din partea Consiliului Uniunii Europene.

La 17 noiembrie **2009, Consiliul UE a aprobat declarația „PESA 10 ani – Provocări și oportunități”**. Documentul se dorește a fi un bilanț al realizărilor în ceea ce privește abordarea cuprinzătoare în domeniul gestionării crizelor și aportul UE la pacea și securitatea internațională, dar și un document programatic, privind necesitatea sporirii resurselor care pot asigura creșterea capacității noastre colective de a promova pacea, securitatea și stabilitatea în lume.

Prin PESC și PESA, UE încearcă să contureze o dimensiune politică europeană, care să se adauge la rolul global pe care îl joacă pe plan economic și comercial. Însă această dimensiune este cel mai greu de construit, pentru că, în ciuda voinței de a transforma PESC într-o politică de succes, uneori guvernele naționale nu sunt dispuse să facă schimbări în politica lor națională cu privire la o țară sau la o regiune numai de dragul solidarității europene.

**Tratatul de la Lisabona inovează considerabil în domeniul PSAC, urmărind obiectivul de a întări dimensiunea de securitate a UE.** Sunt aduse o serie de modificări care schimbă vechiul mod de desfășurare al PESA (prevăzută a deveni o Politică de Securitate și Apărare Comună – Common Security and Defence Policy) și formalizează așadar transformarea PESA în PSAC, păstrând totodată caracterul său interguvernamental și principiul unanimității.

### 2.1.17. Pescuit<sup>128</sup>

**Primele reglementări comune în domeniul pescuitului datează din 1970** și se referă la accesul la zonele de pescuit, instituind o organizație comună de piață. Dar abia în anul 1983, **Consiliul a pus bazele unei politici comune în domeniul pescuitului (PCP)** și, astfel, reglementările cu privire la accesul la resurse, la controlul și conservarea resurselor au început să fie aplicate unitar.

Politica Comună de Pescuit include o serie de **reglementări și mecanisme ce acoperă exploatarea, procesarea și comercializarea resurselor acvatice (pește, scoici și moluște) și a produselor de acvacultură.**

<sup>128</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/fish/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/fish/index_ro.htm)

Cu toate că anii '90 au însemnat revizuirea politicii de pescuit, măsurile luate s-au dovedit a **fi insuficiente pentru a conserva resursele și mediul marin, pe de o parte și de a garanta** sustenabilitatea economică a flotei europene. De aceea, **în anul 2002, PCP a cunoscut o nouă reformă, accentul punându-se pe un management eficient al resurselor marine**, menținând totodată locurile de muncă în zonele de coastă și asigurând consumatorilor produse de calitate.

Directoratul General pentru Pescuit și Afaceri Maritime din cadrul Comisiei Europene, responsabil cu implementarea acestei politici, dispune de un instrument financiar – Fondul European pentru Pescuit (FEP) – de **aproape 4 miliarde de euro pentru 2007-2013**, pentru a pune în aplicare măsurile aferente acestei politici.

### 2.1.18. Politica industrială<sup>129</sup>

Tratatul de la Roma nu prevedea crearea unei **politici industriale** comune pentru statele membre, acestea având tradiții diferite în domeniu, care permiteau grade diferite de protecționism și de stimulare a industriilor naționale. Politica industrială este inclusă în legislația UE prin Tratatul de la Maastricht.

Politica industrială are ca scop **creșterea economică bazată pe cunoaștere și pe inovație**. Una dintre prioritățile Uniunii în acest domeniu este **reducerea reglementărilor și birocrăției pentru întreprinderi**, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM).

Acestea reprezintă 99% din întreprinderile din UE. Două din trei locuri de muncă din sectorul privat se regăsesc în IMM-uri, care asigură mai mult de jumătate din valoarea totală adăugată creată de întreprinderile din UE. Nouă din zece IMM-uri sunt de fapt microîntreprinderi cu mai puțin de 10 angajați. Diferite programe de acțiune au fost adoptate pentru a sprijini IMM-urile. Cel mai recent dintre ele, Small Business Act (SBA), reunește toate aceste programe și vizează crearea unui cadru strategic cuprinzător. Recent, au fost prezentate noi propuneri privind „un plan de acțiune pentru îmbunătățirea accesului la finanțare al IMM-urilor” și privind COSME („Programul pentru competitivitatea întreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii”), care urmează să înlocuiască actualul program-cadru pentru competitivitate și inovare (CIP).

**Prioritățile politicii sunt de a promova antreprenoriatul și competențele, de a îmbunătăți accesul pe piață a IMM-urilor, de a îmbunătăți potențialul de creștere al IMM (prin încurajarea cercetării și inovării), de a întări dialogul și consultarea cu IMM.**

Prin intermediul politicii sale, UE încurajează întreprinderile să ia parte la o creștere economică durabilă, folosind în mod rațional resursele naturale și acordând o atenție sporită dezvoltării competențelor, reducerii sărăciei și respectării drepturilor fundamentale.

### 2.1.19. Piața internă<sup>130</sup>

**Piața internă** este o zonă de prosperitate și libertate, ce conferă celor 500 de mili-

<sup>129</sup> Sursa [http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact\\_sheets/info/data/policies/industrial/article\\_7274\\_ro.htm](http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/industrial/article_7274_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.15.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.15.pdf)

<sup>130</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/internal\\_market/index\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_3.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_3.1.pdf)

oane de europeni accesul la bunuri, servicii, locuri de muncă, oportunități de afaceri în 27 de state membre.

Piața comună creată prin Tratatul de la Roma din 1958 viza eliminarea barierelor comerciale dintre statele membre cu scopul de a crește prosperitatea economică și de a contribui la o „uniune tot mai profundă între națiunile Europei”. Deși uniunea vamală a fost încheiată în 1968, primele măsuri concrete pentru realizarea pieței comune au apărut abia în 1985, când Comisia Europeană a propus peste 250 de măsuri legislative menite să elimine obstacolele rămase în calea libertății schimburilor comerciale. Aceste măsuri urmau să fie adoptate treptat, timp de 7 ani. Într-adevăr, calendarul propus de Comisie a fost respectat, iar de la 1 ianuarie 1993 se poate vorbi de o piață internă.

Actul Unic European din 1986 a inclus în Tratatul CEE obiectivul de a crea o piață internă, definind-o ca „un spațiu fără frontiere interne, în care este asigurată libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor”.

În prezent, politica pieței interne a UE este reglementată prin Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFEU), Articolul 4 alineatul (2) litera (a) și articolele 26, 27, 114 și 115.

**Piața unică (sau piața internă) are la bază cele patru libertăți de mișcare:** a bunurilor, a serviciilor, a capitalurilor și a persoanelor.

**Libera circulație a mărfurilor** a presupus eliminarea tuturor barierelor tarifare și netarifare din calea comerțului între statele membre. În ceea ce privește **libera circulație a persoanelor**, aceasta presupune dreptul cetățenilor europeni de a circula și de a avea reședința pe teritoriul oricărui stat membru. Acest drept al cetățenilor europeni este garantat de Acordul Schengen, care prevede înlăturarea controalelor la frontierele interne ale Uniunii și întărirea acestora la granițele externe.

Pe de altă parte, **domeniul serviciilor** s-a deschis mult mai greu, iar în 2006 au fost adoptate noi legi ce permit companiilor să presteze servicii în alte state membre. Întârzierile în liberalizarea pieței serviciilor a afectat în special serviciile financiare și cele de transport, datorită reglementărilor naționale diferite de la stat la stat.

În ceea ce privește **libera circulație a capitalurilor**, reglementările europene interzic restricțiile referitoare la plasamentele și investițiile de capital, precum și restricțiile privind plățile.

Buna funcționare a pieței unice se bazează, în special, pe reglementările din cadrul politicii comune de concurență, a politicii privind întreprinderile, precum și a politicii privind protecția consumatorilor.

## 2.1.20. Relații externe<sup>131</sup>

**Termenul de “relații externe” acoperă toate aspectele politicii de afaceri internaționale ale UE, cu excepția comerțului** (ce reprezintă o politică separată) **și a relațiilor cu țările ACP** (Africa-Pacific-Caraibe), care sunt sub incidența Convenției Lome (Acordul Cotonou).

În centrul relațiilor externe ale UE se află **relația sa cu Statele Unite ale Americii**, în cadrul căreia comerțul reciproc se ridică la 1 miliard de euro pe zi. Modul în care UE și SUA au rezolvat problemele legate de legislația privind concurența și au reușit să ajungă la înțelegeri privind recunoașterea standardelor a devenit un model pentru

<sup>131</sup> Sursa: [http://europa.eu/pol/cfsp/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/cfsp/index_ro.htm),



relațiile UE cu alte țări, cum ar fi Japonia și Canada.

O serie de acorduri și parteneriate individuale au fost încheiate cu țările din fostul bloc sovietic, dar și cu Rusia. **Relația cu Rusia** este de o importanță deosebită și se desfășoară în principal în **patru domenii cheie**: afaceri economice, cooperare în domeniul cercetării, cultură și educație și probleme legate de securitatea internă și externă. UE intenționează să introducă și cooperarea în domeniul energiei în viitoarele acorduri cu Rusia.

Ca și estul Europei, țările din bazinul Mării Mediterane sunt la granițele externe ale Uniunii Europene, care intenționează să creeze cu acestea o zonă de liber schimb. Această zonă include și Israelul, respectiv țările arabe din sudul și estul Mediteranei. În anul 2004 UE a înființat **politica europeană de vecinătate** pentru a facilita crearea de relații economice și politice privilegiate cu țările mediteraneene, cu țările din estul Europei și cele din zona de sud a Caucazului. În cadrul acestei politici este acordată asistența tehnică printr-un **nou instrument financiar**: Instrumentul European pentru Vecinătate și Parteneriat cu un buget de 12 miliarde de euro pentru 2007-2013.

În afara relațiilor bilaterale, UE și-a intensificat și **relațiile cu organizațiile internaționale** (Națiunile Unite, NATO și Consiliul Europei), precum și cu grupările regionale, în special cele din America Latină și Asia.

### 2.1.21. Sănătate publică<sup>132</sup>

Cele trei obiective strategice ale politicii de sănătate a UE sunt următoarele:

» Promovarea unei stări bune de sănătate - prevenirea bolilor și promovarea unor stiluri de viață sănătoase prin abordarea aspectelor legate de nutriție, activitate fizică, consumul de alcool, fumatul și consumul de droguri. Având în vedere îmbătrânirea populației, nevoile de sănătate specifice ale persoanelor în vârstă im-pun, de asemenea, mai multă atenție.

» Protejarea cetățenilor împotriva amenințărilor pentru sănătate - îmbunătățirea monitorizării și pregătirii pentru situații de urgență în cazuri de epidemie sau bioterorism, pentru a mări capacitatea de reacție la noi provocări legate de sănătate, cum ar fi schimbările climatice.

» Sprijinirea sistemelor de sănătate dinamice pentru a ajuta sistemele de sănătate ale statelor membre să răspundă provocărilor pe care le reprezintă îmbătrânirea populației, cerințele tot mai mari ale cetățenilor și mobilitatea pacienților și a personalului medical.

Tratatul de la Lisabona consolidează importanța politicii de sănătate. În titlul XIV, Sănătatea publică, articolul 168 din TFUE (fostul articol 152 din Tratatul CE) se stipulează că „În definirea și punerea în aplicare a tuturor politicilor și acțiunilor Uniunii se asigură un nivel ridicat de protecție a sănătății umane.” Acest obiectiv urmează să fie realizat cu sprijinul acordat statelor membre și prin încurajarea cooperării. Responsabilitatea principală pentru protecția sănătății și, în special, a sistemelor de sănătate, revine statelor membre. Cu toate acestea, UE joacă un rol important în îmbunătățirea sănătății publice, în prevenirea și gestionarea bolilor, atenuarea surselor de pericol pentru sănătatea umană și armonizarea strategiilor de sănătate între statele membre. UE a adoptat o politică cuprinzătoare, care include strategia „Împreună pentru sănătate” (programul Uniunii destinat sprijinirii proiect-

<sup>132</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/health/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/health/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.11.3.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.11.3.pdf)

telor la nivel UE) și un corp de legislație secundară.

UE, prin planurile sale de acțiune, vizează combaterea cancerului (în special a cancerului determinat de tabagism, pentru aceasta luând măsuri ce vizează publicitatea, vânzarea și inscripționarea produselor din tutun), a SIDA și a bolilor transmisibile, a toxicomaniei și a dopajului. De asemenea, printre prioritățile UE se numără promovarea sănătății mentale, a sănătății și a securității alimentare.

În perioada **2007-2013, UE alocă mai mult de 50 milioane de euro anual** pentru programe în domeniul sănătății publice, ce vizează protecția împotriva amenințărilor la sănătatea publică, reducerea inegalităților și îmbunătățirea informării și a cooperării între diferite țări, în special în ceea ce privește bolile rare sau bolile care afectează copiii.

În plus, UE alocă 6 miliarde de euro pentru cercetare în cadrul Programului Cadru 7 pentru Cercetare și Dezvoltare Tehnologică. Obiectivul este de a îmbunătăți calitatea sănătății cetățenilor europeni, de a crește și de a întări competitivitatea și capacitatea de inovare a industriilor legate de sănătatea publică.

### 2.1.22. Siguranța alimentară<sup>133</sup>

Pentru siguranța alimentară a consumatorilor, UE a dezvoltat o serie de **standarde privind alimentele, siguranța și sănătatea animalelor și sănătatea plantelor**. Aceste standarde se aplică atât alimentelor produse în cadrul Uniunii, cât și alimentelor importate. UE face eforturi semnificative pentru ca alimentele tradiționale să nu fie scoase de pe piață ca urmare a aplicării standardelor alimentare, pentru ca inovarea să nu fie descurajată, iar calitatea să nu aibă de suferit.

Pe măsură ce noi state aderă la UE (și respectiv la piața unică), sunt uneori necesare măsuri de tranziție, care să le permită statelor respective să se adapteze la standardele ridicate ale UE în materie de siguranță alimentară. Între timp, ele nu pot exporta produse alimentare care nu respectă aceste standarde.

În ceea ce privește așa-numitele alimente noi, produse cu ajutorul organismelor modificate genetic, clonării și nanotehnologiei, Comisia promovează inovarea responsabilă, menită să le ofere cetățenilor garanția siguranței și să dea un impuls mai puternic creșterii economice.

Noile state membre ce au aderat la UE, de cele mai multe ori beneficiază de perioade de tranziție pentru a alinia legislațiile și a putea întruni toate standardele de siguranță, timp în care alimentele care nu îndeplinesc aceste standarde nu pot fi exportate în alte țări ale UE.

### 2.1.23. Societatea informațională<sup>134</sup>

Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este să se asigure că cetățenii, guvernele și mediul de afaceri continuă să joace un rol important în modelarea economiei globale bazate pe cunoaștere și informație.

Este de menționat faptul că **politica europeană în domeniul societății informaționale se bazează pe patru componente principale:**

- » Politica în domeniul telecomunicațiilor;
- » Sprijinirea dezvoltării tehnologiei informației și comunicării (TIC);

<sup>133</sup> Sursa [http://ec.europa.eu/policies/agriculture\\_fisheries\\_food\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/policies/agriculture_fisheries_food_ro.htm)

<sup>134</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/infso/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/infso/index_ro.htm)

- » Contribuția la crearea unei industrii europene competitive;
- » Promovarea rețelelor trans-europene în domeniul telecomunicațiilor, transportului și energiei.

Începând din 1987, ca răspuns la liberalizarea piețelor de telecomunicații, UE a început să traseze un cadru legislativ pentru deschiderea treptată a piețelor serviciilor și echipamentelor destinate telecomunicațiilor. De la liberalizarea completă a acestor piețe în 1998, UE a fost nevoită să redefină legislația în domeniu pentru a acoperi toate „serviciile și rețelele electronice de comunicație”.

Acest nou cadru legislativ are ca scop:

- » Simplificarea reglementărilor pentru companiile ce livrează servicii informaționale;
- » Să se asigure că într-un mediu concurențial, toți clienții au dreptul la un set de servicii de bază (telefon, fax, internet, apeluri de urgență) la prețuri rezonabile și, de asemenea, că persoanele cu dizabilități nu sunt excluse;
- » Să stimuleze concurența prin reducerea pozițiilor dominante pe care anumite monopoluri au reușit să le mențină pentru unele servicii, cum ar fi accesul la internet de mare viteză.

În paralel cu deschiderea piețelor și cu activitatea de reglementare a domeniului, UE a urmărit ca cetățenii și mediul de afaceri să beneficieze de realizările obținute de societatea informațională. Astfel, în **2006, Comisia Europeană a reglementat reducerea serviciilor de roaming pentru telefonia mobilă** și, până la sfârșitul lui iunie 2007, taxele pentru aceste servicii au fost reduse, în unele cazuri, cu 70%.

O altă **prioritate pe termen lung** este să se prevină o „diviziune digitală” ce ar putea să apară între regiunile Uniunii Europene sau între statele sale membre, unele dintre ele având un acces redus la internet sau la noile servicii digitale.

Ca urmare, UE a lansat o serie de inițiative menite să faciliteze accesul cetățenilor la comunicații de mare viteză, să extindă serviciile electronice pentru întreprinderi și să facă accesibile on-line serviciile pentru public.

**Tehnologiile informaționale și de comunicație reprezintă un sector major al activității economice, generând aproape 6% din PIB-ul Uniunii Europene.** Mai mult, acest sector este de o importanță vitală pentru creșterea eficienței și competitivității tuturor sectoarelor productive și de prestări de servicii.

În acest context, UE urmărește, prin inițiativele sale, să asigure **accesul cetățenilor și întreprinderilor la o infrastructură de comunicații și la o gamă largă de servicii la standarde internaționale și puțin costisitoare.** Mai mult, fiecare cetățean trebuie să aibă cunostințele necesare pentru a trăi și a munci în această nouă societate informațională, UE punând un accent sporit pe educația pe tot parcursul vieții, ca o componentă de bază a modelului social european.

#### 2.1.24. Transporturi<sup>135</sup>

Politica în domeniul transporturilor face parte din domeniile politice comune încă de la Tratatul de la Roma. Pe lângă deschiderea piețelor transporturilor și crearea unor condiții de concurență echitabilă, principiul unei „mobilități durabile” a dobândit în ultimii ani o semnificație din ce în ce mai mare, în special în contextul creșterii constante a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din acest sector, fapt care periclitează realizarea obiectivelor climatice ale Uniunii Europene.

<sup>135</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/trans/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/trans/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.6.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.6.1.pdf)

**Scopul politicii în domeniul transporturilor** este de a contribui la crearea pieței interne, de a asigura dezvoltarea durabilă a sectorului, de a extinde rețelele de transport în toată UE, de a maximiza folosirea rețelelor de transport și de a promova cooperarea internațională.

Realizarea pieței unice europene a însemnat un punct de turnură pentru politica în domeniul transporturilor. Astfel, **înlăturarea granițelor interne ale UE a dus la o creștere semnificativă a transportului de bunuri și persoane pe distanțe lungi.** Pentru ca cetățenii europeni și companiile din UE să se bucure pe deplin de beneficiile pieței interne, în ultimul deceniu UE a luat măsuri pentru liberalizarea piețelor naționale de transport, în special cele privind transportul rutier și aerian și, într-o mai mică măsură, transportul pe căile ferate.

**În 2003 a intrat în vigoare un prim pachet de măsuri vizând liberalizarea transportului pe căile ferate**, deschizând liberei concurențe aproximativ 70-80% din totalul traficului pe căi ferate.

Ca efect al **liberalizării transportului aerian**, călătorii beneficiază de tarife mai mici și de conexiuni mai bune între statele membre. Mai mult, **în 2007, UE a semnat un acord de „cer deschis” cu SUA**, conform căruia orice linie aeriană europeană poate zbura din orice oraș al Uniunii către orice oraș din SUA.

De asemenea, **UE promovează proiecte majore de infrastructură de transport**, așa numitele Rețele Trans-Europene, ale căror obiective sunt de a elimina blocajele pe principalele căi navigabile est-vest ce fac legătura între Rin, Main și Dunăre; de a pune în aplicare un program menit să reglementeze traficul pe rutele maritime congestionate aflate de-a lungul coastelor țărilor UE și de a moderniza mai multe căi ferate ce leagă nordul de sudul Europei, respectiv estul de vest.

Pe măsură ce societățile noastre devin din ce în ce mai mobile, politica UE trebuie să ajute sistemele noastre de transport să facă față provocărilor majore cu care se confruntă:

- **blocajele care afectează atât traficul rutier**, cât și pe cel aerian. Europa cheltuie aproximativ 1% din PIB-ul său anual pentru descongestionarea traficului. Transportul de mărfuri se intensifică: până în 2030, se estimează că va fi cu 40% mai intens decât în 2005 și cu 80%, până în 2050. Traficul de călători va crește, de asemenea, cu 34% față de 2005 până în 2030 și cu 51% până în 2050.

- **dependența de petrol** – transportul a devenit mai economic, însă depinde încă de petrol pentru a-și acoperi 96% din necesarul de energie. Petrolul va deveni tot mai rar în deceniile viitoare, sursele de aprovizionare aflându-se în zone de instabilitate. Se estimează că, până în 2050, prețul petrolului va fi cel puțin dublu față de nivelul din 2005, de 59 USD/baril.

- **emisiile de gaze cu efect de seră** – până în 2050, în sectorul transporturilor UE trebuie să reducă emisiile cu 60% față de nivelurile din 1990, dacă dorim să limităm încălzirea globală la o creștere de doar 2°C. Pentru a atinge acest obiectiv, până în 2050, UE trebuie să reducă emisiile totale cu 80-95% față de nivelurile înregistrate în 1990.

- **infrastructura** – dezvoltată inegal pe teritoriul UE. În general, țările din estul UE nu dispun de linii de cale ferată de mare viteză și chiar cele normale nu sunt întotdeauna în cea mai bună stare.

- **concurența** – sectorul transportului din UE se confruntă cu o concurență în creștere pe piețele de transport care cunosc o dezvoltare rapidă în alte regiuni de pe glob.

<sup>135</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/trans/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/trans/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.6.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.6.1.pdf)

În 2001, prin Cartea Albă a Transporturilor, revizuită în 2006, Comisia a stabilit o serie de măsuri pentru fiecare segment de transport în parte, dintre care unele sunt deja puse în aplicare (spre exemplu perioada obligatorie de odihnă pentru șoferii de camioane a crescut de la 8 la 9 ore). Alte obiective vizate de Cartea Albă sunt: stoparea declinului transportului de călători și marfă pe căile ferate; reducerea întârzierilor avioanelor prin crearea unei structuri integrate la nivel european pentru controlul traficului aerian; investiții mai mari în modernizarea rutelor navigabile interne și maritime; combinarea modalităților de transport pentru diminuarea blocajelor; reducerea prețurilor și ameliorarea calității aerului.

**Din anul 2008, a început un proces de revizuire a TEN-T**, concretizat prin publicarea, de Comisia Europeană, a propunerii de Regulament privind noile orientări ale rețelelor trans-europene de transport și a propunerii de Regulament de înființare a instrumentului financiar Facilitatea „Conectarea Europei” (ambele la 19 octombrie 2011). **TEN-T presupune o rețea de transport europeană unică, multimodală**, care cuprinde toate modurile de transport: terestru, maritim și aerian, asigură conexiuni internaționale și permite circulația rapidă a bunurilor și persoanelor în Piața Internă și cu țările vecine.).

În 2011, Comisia Europeană a lansat un nou exercițiu vizionar – Carte Albă - privind **viitorul politicii de transport la orizontul 2050**, care pune accent pe sustenabilitate (reducerea impactului asupra mediului – transportul consumă circa 30% din energia generată în UE) și continuarea liberalizării.

### 2.1.25. Politica fiscală<sup>136</sup>

Suveranitatea fiscală se numără printre drepturile suverane fundamentale ale statelor membre care, în acest domeniu, au conferit Uniunii doar competențe limitate. Adoptarea măsurilor reclamă unanimitatea și, cu excepția domeniilor legate de buget, Parlamentul European dispune exclusiv de dreptul la consultare. Existența unor regimuri fiscale diferite afectează, însă, piața internă și uniunea economică și monetară. Din acest motiv, pentru statele membre a fost prevăzută interdicția de a discrimina, iar pentru Uniune obligația armonizării. Obiectivul politicii fiscale a UE este acela de a garanta principiile fundamentale ale pieței interne și ale liberei circulații a capitalurilor.

**Politica fiscală joacă un rol semnificativ pe piața internă.** Cu toate acestea, UE are competențe relativ puține în materie fiscală. Impozitarea directă este reglementată aproape în totalitate prin acorduri bilaterale, în timp ce Tratatul CE conține o serie de dispoziții, inclusiv de armonizare în ceea ce privește impozitarea indirectă. Jurisprudența CEJ și cooperarea dintre autoritățile fiscale ale statelor membre rămân un element-cheie al politicii fiscale europene.

Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Economică și Monetară a **introdus o nouă dimensiune a politicii fiscale generale**, prin limitarea capacității guvernelor de a finanța cheltuielile publice prin credite. Conform Pactului de stabilitate și creștere, statele membre participante la zona euro nu trebuie să înregistreze niciodată deficite bugetare peste un nivel de 3% din PIB. Obiectivul general al pactului este acela ca bugetele statelor membre să fie aproximativ echilibrate de-a lungul ciclului economic. La orice nivel dat al PIB-ului, cheltuieli publice mai mari pot fi finanțate doar prin intermediul unor venituri fiscale mai mari.

<sup>136</sup> Sursa [http://europa.eu/pol/tax/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/tax/index_ro.htm), [http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU\\_4.18.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.18.1.pdf)

Chiar dacă barierele vamale interne au fost eliminate în 1968, odată cu crearea uniunii vamale (articolul 28 din TFUE), frontierele fiscale dintre statele membre continuă să existe. **Politica europeană în domeniul impozitării are două mari componente: impozitarea directă** – care este responsabilitatea statelor membre și **impozitarea indirectă**, ce afectează libera circulație a bunurilor și a serviciilor.

Statele membre au luat deja măsuri pentru a preveni evaziunea fiscală și dubla impozitare, iar politica europeană în domeniu are ca scop să se asigure că, pe piața internă, concurența nu este distorsionată de diferențe între sistemele și ratele de impozitare indirectă. În plus, au fost luate măsuri pentru a preveni efectele negative ale competiției în domeniul impozitării, ce pot apărea în cazul transferurilor de fonduri între statele membre ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește **taxa pe valoarea adăugată**, există un acord între statele membre de a o fixa la minim 15%. Evident sunt și excepții de la această regulă, **existând bunuri exceptate de TVA sau cărora li se aplică un TVA mai scăzut**. În general, bunurile și serviciile ce beneficiază de aceste excepții nu sunt în concurență directă cu bunuri și servicii similare din celelalte state membre, cum ar fi prețurile meniurilor din restaurante.

Diferențele în nivelurile accizelor practicate de statele membre pot distorsiona foarte ușor concurența, de aceea se supun unor reglementări comune. Cu toate acestea, intervin anumite diferențe culturale (decizia unei țări de a acciza sau nu băuturile alcoolice cum ar fi vinul și berea) și diferențele economice – spre exemplu, unei țări care se bucură de un sector al finanțelor publice sănătos nu i se poate impune să aplice diverse impozite doar de dragul impozitării.

În **domeniul impozitării companiilor, UE are două obiective majore**: să evite competiția neloială în domeniul impozitării și să asigure libera circulație a capitalurilor. Regulile Uniunii împiedică statele membre să folosească sistemul impozitelor pentru a influența deciziile de investiții în detrimentul altor state membre. Mai mult, UE urmărește **stabilirea unei baze de impozitare comune pentru toate companiile din UE**, adică același tip de tranzacție să se supună unui singur set de reguli, lăsând totodată la nivelul statelor membre să stabilească nivelul ratei impozitării.

## 2.2. REGULAMENTUL FINANCIAR, CADRUL FINANCIAR 2014-2020<sup>137</sup>

Regulamentul nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene a înlocuit, în scopul simplificării, Regulamentul financiar din 1977. Acest nou regulament financiar se limitează la precizarea principiilor directoare și normelor de bază care reglementează bugetul european. Dispozițiile tehnice și detaliile sunt prevăzute în regulamentul de stabilire a normelor de aplicare a regulamentului financiar adoptat de Comisie.

Pe lângă normele de bază ale gestiunii bugetare și financiare, regulamentul stabilește normele privind ținerea contabilității și prezentarea conturilor, achizițiile publice și acordarea subvențiilor. Regulamentul stabilește totodată normele privind respon-

<sup>137</sup> Mai multe informații pe [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/informat/2014/financiar\\_instruments\\_ro.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/financiar_instruments_ro.pdf)

sabilitatea ordonatorilor de credite, a contabililor și auditorilor interni, stabilește modalitățile de control extern și ale procedurii de descărcare de gestiune, stabilește dispozițiile specifice aplicabile Fondului european de garantare agricolă, fondurilor structurale, cercetării și acțiunii externe. Regulamentul financiar reafirmă principiile de drept bugetar înscrise în TFUE și limitează excepțiile.

**Principiile unității și exactității bugetare** - toate veniturile și cheltuielile UE trebuie să fie înscrise în buget (veniturile și cheltuielile UE, inclusiv cheltuielile administrative ale instituțiilor legate de punerea în aplicare a Tratatului UE în domeniul politicii externe și de securitate comună (PESC)).

**Principiul anualității** - cheltuielile înregistrate în buget sunt autorizate pentru un singur exercițiu financiar de douăsprezece luni, care începe la 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie. În cazul în care bugetul nu este adoptat în forma sa finală la deschiderea exercițiului financiar, adică la 1 ianuarie, regulamentul prevede posibilitatea de a apela la sistemul denumit „sistemul celor douăsprezecimi provizorii”. În acest caz, cheltuielile pot fi efectuate lunar, pe capitole, până la cel mult o douăsprezecime din creditele existente în bugetul exercițiului financiar anterior.

Principiul echilibrului - veniturile și cheltuielile din buget trebuie să se afle în echilibru, UE nefiind autorizată să recurgă la împrumuturi pentru a-și acoperi cheltuielile. Această dispoziție nu aduce atingere operațiunilor de împrumut și de creditare.

**Principiul unității de cont** - euro este unitatea de cont utilizată la întocmirea, execuția și prezentarea conturilor din bugetul european.

**Principiul universalității** - veniturile totale din buget acoperă cheltuielile totale. Acest principiu implică două reguli importante:

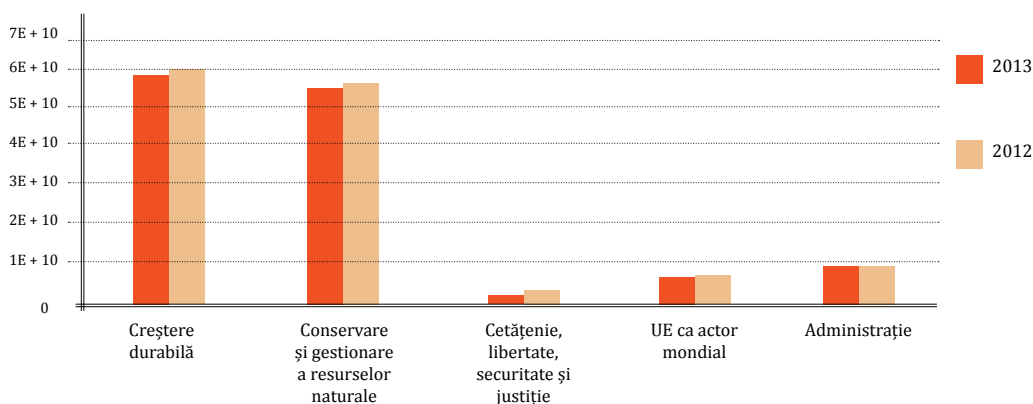
» Regula nealocării nu permite ca un venit specific să finanțeze o cheltuială specifică (exemplu de excepții - contribuția financiară a statelor membre la unele programe de cercetare, sau pentru participarea țărilor terțe la activitățile UE, în cadrul Spațiului Economic European);

» Regula neregularizării prevede că nu poate exista o regularizare între venituri și cheltuieli pentru a asigura o prezentare exhaustivă și completă a bugetului. Astfel, veniturile și cheltuielile sunt înscrise în buget la valoarea lor integrală. Se admit doar excepțiile autorizate de regulamentul financiar sau de normele sale de aplicare.

**Principiul specialității** - pentru a se evita orice confuzie între diferitele credite, fiecare credit trebuie să aibă o destinație bine stabilită și să fie alocat unei cheltuieli specifice. Bugetul este structurat în secțiuni, titluri, capitole, articole și rubrici. Cu toate acestea, un oarecare grad de flexibilitate în gestiune fiind indispensabil instituțiilor, regulamentul financiar prevede normele de transfer al creditelor.

**Principiul bunei gestiuni financiare** - acest principiu este definit în conformitate cu principiile economiei, eficienței și eficacității. Punerea în aplicare a principiului bunei gestiuni financiare implică definirea unor obiective verificabile care sunt urmărite prin intermediul unor indicatori de performanță măsurabili, pentru a se trece de la o gestiune axată pe mijloace la o gestiune orientată înspre rezultate.

**Principiul transparenței** - presupune asigurarea transparenței la întocmirea și execuția bugetului, precum și la prezentarea conturilor, inclusiv prin publicarea bugetului și a bugetelor rectificative în Jurnalul Oficial al UE. Publicarea se realizează în termen de două luni de la data adoptării definitive a bugetului de către Parlamentul European.



### Bugetul UE comparativ 2012/2013

#### 2.2.1. Întocmirea bugetului<sup>138</sup>

Instituțiile trebuie să întocmească estimările de cheltuieli și venituri și să le transmită Comisiei până la data de 1 iulie a fiecărui an. Comisia transmite apoi Consiliului un proiect preliminar de buget până la data de 1 septembrie a fiecărui an cel târziu. Acest proiect preliminar regroupează estimările tuturor instituțiilor și prezintă o sinteză generală a cheltuielilor și veniturilor UE.

Consiliul și Parlamentul European adoptă apoi bugetul UE în conformitate cu procedura din articolul 314 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. După încheierea acestei proceduri, președintele Parlamentului European declară adoptarea definitivă a bugetului. Începând de la data acestei declarații, SM datorează sumele pe care trebuie să le pună la dispoziția Comisiei în condițiile prevăzute în cadrul sistemului de resurse proprii.

Regulamentul financiar prevede, în anumite circumstanțe excepționale, posibilitatea întocmirii unor bugete rectificative.

Bugetul cuprinde o situație generală a veniturilor și cheltuielilor și secțiuni subdivizate în situații de venituri și cheltuieli pentru fiecare instituție. Veniturile Comisiei, precum și veniturile și cheltuielile celorlalte instituții sunt clasificate, în funcție de natura sau destinația lor, în titluri, capitole, articole și rubrici. Situația cheltuielilor din secțiunea aferentă Comisiei se prezintă pe baza unei clasificări în funcție de destinația creditelor. Fiecare titlu corespunde unui domeniu de politici, iar fiecare capitol corespunde unei activități.

Bugetul prezintă în situația generală a veniturilor și cheltuielilor respectiv veniturile estimate pentru exercițiul financiar în cauză; veniturile estimate pentru exercițiul financiar anterior și veniturile exercițiului n - 2; creditele de angajament și creditele de plată pentru exercițiul financiar în cauză și pentru exercițiul financiar anterior; cheltuielile angajate și cheltuielile plătite în exercițiul n - 2; o situație rezumativă a scadențarului plăților (de efectuat în exercițiile financiare ulterioare) și comentariile adecvate pentru fiecare subdiviziune.

<sup>138</sup> Mai multe informații pe [http://europa.eu/pol/financ/index\\_ro.htm](http://europa.eu/pol/financ/index_ro.htm)



În buget apar, de asemenea, o schemă de personal pentru fiecare secțiune din buget; operațiunile de împrumut și de credit; liniile bugetare de venituri și cheltuieli necesare aplicării Fondului de garantare pentru acțiunile externe.

## 2.2.2. Execuția bugetului

Comisia execută veniturile și cheltuielile bugetului, pe propria răspundere și în limita creditelor autorizate. Execuția creditelor înscrise în buget pentru orice acțiune UE necesită adoptarea prealabilă a unui act de bază. Excepții sunt creditele pentru proiectele-pilot de natură experimentală destinate evaluării fezabilității unei acțiuni și a utilității sale; creditele pentru acțiuni pregătitoare, destinate să pregătească propuneri în vederea adoptării unor acțiuni viitoare; creditele pentru acțiuni unice, sau chiar permanente, întreprinse de Comisie în virtutea sarcinilor care decurg din prerogativele sale la nivel instituțional în temeiul Tratatului UE și al Tratatului privind funcționarea UE, altele decât dreptul său de inițiativă legislativă, precum și în virtutea atribuțiilor sale specifice care îi sunt conferite de aceste tratate; creditele destinate funcționării fiecărei instituții în temeiul autonomiei sale administrative.

Comisia execută bugetul:

- **în mod centralizat** (sarcinile de execuție sunt efectuate fie direct de serviciile Comisiei, fie indirect de agenții executive create de aceasta, sau de organisme create de UE, cu condiția ca misiunea lor să fie compatibilă cu cea definită în actul de bază sau, în anumite condiții, de organisme naționale publice sau entități de drept privat cărora li s-a conferit o misiune în serviciul public);
- **prin gestiune repartizată sau descentralizată** (unele sarcini de execuție sunt delegate statelor membre - gestiune repartizată sau țărilor terțe - gestiune descentralizată);
- **prin gestiune în comun cu organizațiile internaționale** (unele sarcini de execuție sunt încredințate organizațiilor internaționale).

## 2.2.3. Actorii financiari

Există un principiu al separării sarcinilor. Astfel, sarcinile ordonatorului de credite și cele ale contabilului sunt separate și incompatibile între ele. Ordonatorul de credite este însărcinat cu execuția veniturilor și cheltuielilor în conformitate cu principiile buneii gestionări financiare și trebuie să asigure îndeplinirea cerințelor de legalitate și regularitate. Ordonatorul de credite pune în aplicare structura organizațională, precum și sistemele și procedurile interne de gestiune și de control adaptate pentru îndeplinirea sarcinilor sale.

Fără a aduce atingere eventualelor măsuri disciplinare, ordonatorii de credit, contabilii sau administratorii conturilor de avans pot fi în orice moment suspendați din funcție, temporar sau definitiv. Ordonatorii de credit, contabilii sau administratorii conturilor de avans răspund disciplinar și pecuniar, în condițiile prevăzute de statut. Pentru a stabili existența unei nereguli financiare și eventualele consecințe ale acesteia, fiecare instituție înființează o instanță specializată.

Orice măsură sau situație care ar putea da naștere sau modifica o creanță a UE face în prealabil obiectul unei estimări a creanțelor din partea ordonatorului de credite competent. Prin derogare, resursele proprii plătite la termene fixe de SM nu fac obiectul

unei estimări prealabile a creanțelor. Acestea fac obiectul unui ordin de recuperare emis de ordonatorul de credite competent.

Ordonanțarea recuperărilor este actul prin care ordonatorul de credite competent dă dispoziție contabilului, prin emiterea unui ordin de recuperare, să recupereze o creanță constatată.

Fiecare cheltuială este angajată, lichidată, ordonanțată și plătită. Cu excepția creditelor care pot fi executate fără un act de bază, angajarea cheltuielilor este precedată de o decizie de finanțare adoptată de instituție sau de autoritățile delegate de către aceasta.

Angajamentul bugetar este operațiunea de rezervare a creditului necesar pentru acoperirea plăților ulterioare de onorare a unui angajament juridic. Angajamentul juridic este actul prin care ordonatorul de credite creează sau constată o obligație care determină o cheltuială. Angajamentele bugetare și cele juridice sunt adoptate de același ordonator de credite, cu excepția unor cazuri bine întemeiate, prevăzute în normele de aplicare.

Lichidarea cheltuielilor este actul prin care ordonatorul de credite competent:

- verifică existența dreptului creditorului;
- determină sau verifică realitatea și cuantumul creanței;
- verifică condițiile de exigibilitate a creanței.

Plata cheltuielilor trebuie să se bazeze pe dovada faptului că acțiunea corespunzătoare este conformă cu dispozițiile actului de bază sau ale contractului și acoperă una sau mai multe din următoarele operațiuni:

- plata întregii sume datorate;
- plata sumei datorate în unul dintre modurile următoare: o prefinanțare, eventual împărțită în mai multe plăți; una sau mai multe plăți intermediare; plata soldului sumelor datorate.

Fiecare instituție dispune crearea unei funcții de audit intern care trebuie îndeplinită cu respectarea standardelor internaționale relevante. Auditorul intern nu poate fi nici ordonator de credite, nici contabil. Auditorul intern, desemnat de instituție, răspunde în fața acesteia de verificarea bunei funcționări a sistemelor și procedurilor de execuție bugetară. Auditorului intern nu îi revine funcția de control al acestor operațiuni, prealabil deciziilor ordonatorilor, funcție care le revine de acum încolo exclusiv ordonatorilor de credite.

Auditorul intern își sfătuiește instituția în domeniul gestiunii riscurilor, prin emiterea de avize independente privind calitatea sistemelor de gestiune și de control. Acesta poate, de asemenea, să facă recomandări pentru îmbunătățirea condițiilor de aplicare a operațiunilor și pentru promovarea bunei gestiuni financiare.

Comisia aprobă conturile consolidate finale și le trimite Parlamentului European, Consiliului și Curții de Conturi, până la data de 31 iulie a exercițiului financiar următor. Conturile consolidate finale se publică în Jurnalul Oficial, împreună cu declarația de asigurare furnizată de Curtea de Conturi, până la data de 15 noiembrie a exercițiului financiar următor. Comisia comunică în mod regulat cu Parlamentul European și cu Consiliul cu privire la informațiile bugetare în curs de execuție.

Sistemul contabil al instituției este sistemul utilizat pentru organizarea informațiilor bugetare și financiare astfel încât cifrele să poată fi introduse, clasate și înregistrate. Contabilitatea este formată din contabilitatea generală și contabilitatea bugetară. Aceste contabilități sunt conduse în euro pe baza anului calendaristic.

Curtea de Conturi este responsabilă cu auditul extern, iar Parlamentul European,

Consiliul și Comisia o informează în cel mai scurt timp posibil cu privire la deciziile și actele pe care le adoptă în materie de gestiune financiară. Curtea de Conturi examinează legalitatea și corectitudinea veniturilor și cheltuielilor în ceea ce privește dispozițiile din tratat, bugetul, regulamentul financiar, normele de aplicare, precum și orice act adoptat pentru punerea în aplicare a tratatelor.

În urma unui dialog cu celelalte instituții, Curtea de Conturi întocmește un raport anual, apoi un raport special care conține o evaluare a gestiunii financiare.

La recomandarea Consiliului care hotărăște cu majoritate calificată, Parlamentul European aprobă Comisiei, înainte de data de 15 mai a exercițiului  $n + 2$ , descărcarea de gestiune pentru execuția bugetară a exercițiului  $n$ . Decizia de descărcare de gestiune vizează conturile tuturor veniturilor și cheltuielilor UE, precum și soldul rezultat și activele și pasivele UE prezentate în bilanț.

Regulamentul stabilește o serie de dispoziții derogatorii aplicabile gestiunii financiare a Fondului european de orientare și garantare agricolă (FEOGA); a Fondului social european (FSE); a Fondului european de dezvoltare regională (FEDER); a Fondului de coeziune; a Fondului european pentru pescuit și a Fondului agricol european pentru dezvoltare rurală (FEADR); a creditelor de cercetare și dezvoltare tehnologică; a acțiunilor externe finanțate de la buget; a oficiilor europene (structuri administrative create de una sau mai multe instituții pentru execuția unor sarcini orizontale specifice) și a creditelor administrative.

### **2.3. NOUL CADRU MULTIANUAL FINANCIAR 2014-2020 (MFF)<sup>139</sup>**

Comisia Europeană a prezentat propunerea generală în 29 iunie 2011, aceasta urmând să fie completată cu acte legislative în domenii specifice, precum coeziunea, politica agricolă comună, facilitatea „Conectarea Europei”. Au început în primul semestru al anului 2012, în cursul președinției daneze a Consiliului UE. În 2013 (președinția irlandeză) ar urma să fie adoptate bazele juridice necesare implementării următorului buget multianual.

Elementul major de noutate se referă la concentrarea alocărilor viitorului buget 2014-2020 pentru realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Politicile avansate în termeni de alocări sunt: cercetarea și inovarea; educația și cultura; finanțarea infrastructurii europene, securitate și cetățenie; Europa - actor global (acțiunea externă a UE).

În ceea ce privește cuantumul bugetului, Comisia propune un nivel relativ moderat de 1,05% din VNB (venit național brut) în credite de angajamente - 1,025 miliarde EUR - și 1% - 972,2 miliarde EUR- în credite de plată. Ca element nou sunt propuse introducerea unei taxe pe tranzacții financiare cel mai târziu din ianuarie 2018 și o nouă taxă pe valoarea adăugată (TVA) modernizată.

Comisia Europeană propune simplificarea mecanismelor de corecție (reduceri ale contribuțiilor anuale la resursa VNB) pentru cele 4 SM (Marea Britanie, Germania, Olanda, Suedia), care beneficiază și în prezent de acestea. Durata noului cadru financiar multianual este de 7 ani. Comisia va realiza în 2016 o evaluare de etapă a modului de implementare a MFF cu eventuale propuneri de îmbunătățire.

<sup>139</sup> Sursa <http://www.consilium.europa.eu/special-reports/mff/?lang=ro>

Principalele propuneri care interesează România privesc Politica de coeziune și Politica Agricolă Comună.

### 2.3.1. Politica de coeziune

În noul cadru multianual financiar 2014-2020 Comisia propune introducerea unei noi categorii de regiuni - „regiunile de tranziție” se referă la acele regiuni cu un PIB pe cap de locuitor între 75% și 90% din media UE-27. Comisia propune în acest context stabilirea un cadru strategic comun pentru toate fondurile structurale în vederea transpunerii obiectivelor Strategiei Europa 2020 în priorități de investiții. Din punct de vedere operațional, Comisia propune încheierea unui contract de parteneriat cu fiecare SM.

Contractele de parteneriat vor prevedea obiective clare și indicatori, vor stabili un număr limitat de condiționalități și vor include un angajament de a prezenta anual progresele înregistrate prin rapoartele anuale privind politica de coeziune.

Comisia propune o rezervă de performanță pentru a recompensa SM. Astfel, 5% din bugetul de coeziune va fi alocat, în cadrul evaluării intermediare, statelor membre și regiunilor ale căror programe și-au respectat indicatorii de referință în ceea ce privește realizarea obiectivelor programelor legate de obiectivele și țintele Strategiei Europa 2020.

Buget alocat MFF post-2013: 336 de miliarde EUR pentru cheltuieli privind instrumentele politicii de coeziune, din care:

- 162,6 miliarde EUR pentru regiunile de convergență;
- 38,9 miliarde EUR pentru regiunile de tranziție;
- 53,1 miliarde EUR pentru regiunile de competitivitate;
- 11,7 miliarde EUR pentru cooperare teritorială;
- 68,7 miliarde EUR pentru Fondul de coeziune.

„Conectarea Europei” are drept scop accelerarea dezvoltării infrastructurii UE pentru a contribui la asigurarea securității energetice și la aplicarea noului concept de coeziune teritorială, introdus prin Tratatul de la Lisabona.

„Conectarea Europei” va finanța:

- infrastructurile prioritare de interes UE identificate în prealabil în domeniul transporturilor, energiei și telecomunicațiilor;
- infrastructurile fizice și de tehnologie a informației care respectă criteriile de dezvoltare durabilă.

Bugetul alocat pentru „Conectarea Europei” în MFF post-2013: 40 de miliarde EUR, suplimentate cu o sumă de 10 miliarde EUR strict alocate investițiilor în domeniul transporturilor în cadrul Fondului de coeziune.

### 2.3.2. Politica Agricolă Comună (PAC)

**Politica Agricolă Comună (PAC)** este printre primele politici comune adoptate de UE – pe atunci, Comunitatea Economică Europeană. Geneza ei a fost o reacție la problemele alimentare care au urmat celui de-al doilea război mondial. Motivele care au generat apariția acestei politici sunt: (i) nevoia unei “fluidizări” a comerțului european cu produse agricole, și mai ales dorința țărilor exportatoare de a se asigura de certitudinea plasamentului produselor lor; (ii) existența unei temeri față de situația în care forța de muncă eliberată din agricultură ca urmare a mecanizării, n-ar fi putut

fi absorbită în același ritm de celelalte sectoare ale economiei, caz în care veniturile agricole ar fi scăzut și mai mult relativ cu cele din industrie.

Ca atare, prin reglementările generate de PAC se garantează menținerea unui echilibru între producția alimentară europeană și dezvoltarea economică viabilă a comunităților rurale, pe de o parte și măsurile de protecție a mediului vizând combaterea schimbărilor climatice, gospodărirea apelor, bioenergia și diversitatea, pe de altă parte.

**Tratatul de la Roma** stabilea prin **articolele 38-46** că: „**piața comună se va extinde și asupra sectorului agricol și comerțului cu produse agricole**” și că „**operarea și dezvoltarea pieței comune pentru produsele agricole vor fi însoțite de crearea unei politici agricole comune**”, iar **articolul 39** fixa obiectivele politicii agricole commune, și anume:

- » Creșterea productivității agricole prin promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, și prin utilizarea optimă a factorilor de producție, în special a forței de muncă;
- » Asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin creșterea veniturilor individuale ale lucrătorilor agricoli;
- » Stabilizarea piețelor;
- » Asigurarea siguranței aprovizionărilor;
- » Asigurarea unor prețuri rezonabile pentru consumatori.

În prezent, politica UE își propune să le ofere tuturor producătorilor de alimente (de la agricultori și crescători de animale până la producători de produse lactate, fructe, legume sau vin) posibilitatea:

- » de a produce cantități suficiente de hrană sigură și de calitate pentru consumatorii europeni;
- » de a aduce o contribuție substanțială la diversificarea activităților economice;
- » de a respecta standarde foarte înalte în materie de protecție a mediului și bunăstare a animalelor.

Diversele reforme prin care a trecut PAC au promovat inovația în agricultură și în prelucrarea alimentelor. La acestea se adaugă proiectele de cercetare care au determinat creșterea productivității și reducerea efectelor asupra mediului, de exemplu prin utilizarea produselor vegetale și a deșeurilor pentru producerea energiei.

Pentru perioada **2007-2013**, Directoratul General pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală dispune de două instrumente financiare pentru implementarea politicii agricole și de dezvoltare rurală: Fondul European pentru Garantare Agricolă (pentru plățile directe către fermieri și pentru măsuri de piață) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (pentru măsurile privind dezvoltarea rurală).

**La 12 octombrie 2011, Comisia Europeană (COM)** a prezentat un set de regulamente care stabilesc cadrul legislativ al PAC pentru perioada 2014-2020, precum și o evaluare a impactului unor scenarii alternative privind evoluția politicii. Pachetul legislativ din octombrie 2011 constă în patru propuneri de regulamente de bază pentru politica agricolă comună privind: i) plățile directe, ii) organizarea comună a piețelor (OCP), iii) dezvoltarea rurală și iv) un regulament orizontal privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea PAC.

Principalele schimbări propuse de Comisie în noul cadru multianual financiar 2014-2020 sunt următoarele:

- Ecologizarea plăților directe: pentru a garanta că PAC ajută UE să își re-

specte obiectivele de mediu și de luptă împotriva schimbărilor climatice, dincolo de cerințele de eco-condiționalitate din legislația actuală, 30% din ajutorul direct va fi condiționat de „ecologizare”. Astfel, toți agricultorii trebuie să se angajeze în practici de protejare a mediului, care vor fi definite în legislație și care vor putea face obiectul unor controale.

- Convergența plăților: pentru a garanta o distribuție mai echitabilă a ajutorului direct, ținând cont, în același timp, de diferențele care există încă în nivelurile de salarizare și costurile de producție între SM, nivelurile ajutorului direct pe hectar vor fi adaptate progresiv. Astfel, toate SM care au un nivel al plăților directe sub 90% din medie vor acoperi treptat o treime din diferența între nivelul lor actual și acest nivel.

- Plafonarea nivelului plăților directe prin limitarea nivelului de bază al ajutorului direct pentru venit pe care exploatațiile agricole de dimensiuni mari îl pot primi, ținând seama, în același timp, de economiile de scară ale unor structuri mai mari și de locurile de muncă directe pe care aceste structuri le generează. Comisia propune ca economiile să fie reutilizate în alocarea bugetară pentru dezvoltarea rurală și menținute în cadrul pachetelor naționale ale statelor membre din care acestea provin.

Al doilea pilon al PAC, politica de dezvoltare rurală, va fi concentrat mai mult asupra competitivității și inovării, asupra schimbărilor climatice și asupra mediului și va face obiectul aceluiași dispoziții prevăzute în strategia Europa 2020 axată pe condiționalitate în funcție de performanțe, ca și celelalte fonduri structurale. În perioada de după 2013, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) va fi inclus în cadrul strategic comun pentru toate fondurile structurale și în contractele prevăzute cu toate SM. Acordând o atenție mai mare dimensiunii teritoriale a dezvoltării socio-economice și reunind toate fondurile UE disponibile într-un singur contract, dezvoltarea economică a zonelor rurale din întreaga UE va beneficia de mai mult sprijin în viitor.

Bugetul alocat PAC din MFF post-2013 este 386,9 miliarde EUR din care Pilonul I - plăți directe și cheltuieli de piață - 281,8 miliarde EUR și Pilonul II - dezvoltare rurală - 89,9 miliarde EUR.

Finanțarea va fi completată cu încă 15.2 miliarde euro pentru cercetare și inovare în domeniul securității alimentare, securitate alimentară, rezerve pentru situații de criză în sectorul agricol, Fondul European pentru Globalizare.

## 2.4. COMPETENȚELE EXCLUSIVE ȘI PARTAJATE ALE UNIUNII EUROPENE

Tratatul de la Lisabona clarifică repartizarea competențelor între UE și statele membre. Astfel, se introduce pentru prima dată în tratatele fondatoare o clasificare precisă, prin care se diferențiază **trei competențe principale: competențele exclusive, competențele partajate și competențele de sprijinire.**

Acest efort de clarificare nu conduce la un transfer de competență notabil. Cu toate acestea, această reformă este importantă și necesară pentru buna funcționare a UE. În trecut au apărut mai multe conflicte de interese între UE și statele membre. De acum înainte, limitele între competențele fiecăruia sunt definite în mod clar. În plus, această transparență facilitează aplicarea principiilor fundamentale referitoare la

controlul și la exercitarea acestor competențe.

Una dintre modificările cele mai importante ca urmare a Tratatului de la Lisabona privește desființarea structurii bazate pe trei piloni a UE. Acești trei piloni erau:

- » Comunitatea Europeană;
- » politica externă și de securitate comună (PESC);
- » cooperarea polițienească și judiciară în materie penală.

În cadrul acestei structuri, se suprapuneau mai multe tipuri de competențe. Actele adoptate în cadrul primului pilon erau în conformitate cu procedurile legislative ale UE. Spre deosebire de acesta, ceilalți doi piloni se bazau pe o cooperare interguvernamentală între statele membre.

Tratatul de la Lisabona pune capăt acestei structuri complicate. Comunitatea Europeană dispare. Aceasta este înlocuită de către UE, înzestrată cu proceduri legislative care îi permit să-și exercite pe deplin competențele care îi sunt atribuite. Mai mult, UE dobândește personalitate juridică. Astfel, ea poate de acum înainte să încheie tratate în domeniile care țin de competența sa.

### 2.4.1. Principii pe bază

#### PRINCIPIILE PE BAZA CĂRORA ESTE GUVERNATĂ REPARTIZAREA COMPETENȚELOR ÎNTRE UE ȘI STATELE MEMBRE SUNT:

1. Principiul atribuirii de competențe care este cunoscut și sub numele de principiul specialității. Conform acestui principiu, toate documentele adoptate de instituțiile europene trebuie să se bazeze pe dispozițiile prevăzute în tratatele constitutive ale UE. Astfel, conform art.5 „Comunitatea acționează în limitele competențelor și obiectivelor care i-au fost atribuite prin prezentul tratat”.
2. Principiul subsidiarității care are ca scop limitarea competențelor europene și protejarea autonomiei legislative a statelor membre. Aplicabilitatea acestui principiu permite totuși, în situații speciale, extinderea competențelor comunității, în măsura în care anumite situații o cer și, pe de altă parte, limitează anumite acțiuni/intervenții ale comunității care nu se mai justifică. Pentru a fi justificată o intervenție europeană este necesară îndeplinirea condiției ca statele membre să nu poată realiza obiectivele stabilite de o manieră satisfăcătoare în cadrul sistemului constituțional național și să poată fi efectuate și realizate mai bine la nivel european.
3. Principiul proporționalității, conform căruia acțiunea comunității nu trebuie să depășească realizarea a ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor tratatului.

### 2.4.2. Tipuri de competență

Tratatul privind funcționarea UE distinge între trei tipuri de competență și, pentru fiecare, întocmește o listă neexhaustivă a domeniilor vizate.

#### A. COMPETENȚE EXCLUSIVE

1. **competențe exclusive** (articolul 3 din Tratat): numai UE poate să legifereze și să adopte acte obligatorii în aceste domenii. Rolul statelor membre este așadar limitat la aplicarea acestor acte, exceptând cazurile în care UE le autorizează să adopte ele însele anumite acte; Comisia a stabilit lista competențelor exclusive:

- » **definirea și punerea în aplicare a normelor privind concurența necesară funcționării pieței interne;**
- » **politica comercială comună;**
- » **uniunea vamală;**
- » **conservarea resurselor biologice ale mării în cadrul politicii comune a pescuitului;**
- » **politica monetară odată cu adoptarea monedei euro.**

Totodată, Uniunea dispune de **o competență exclusivă în ceea ce privește încheierea unui acord internațional**. Pentru aceasta trebuie obligatoriu ca încheierea acordului să se regăsească într-un act normativ al Uniunii ori este necesar pentru ca Uniunea să își exercite competențele.

## **B. COMPETENȚE PARTAJATE**

**2. competențe partajate** (articolul 4 din Tratat): UE și statele membre sunt abilitate să adopte acte obligatorii în aceste domenii. Cu toate acestea, statele membre pot să-și exercite competența numai în măsura în care UE nu și-a exercitat-o sau a decis să nu-și exercite competența proprie (nu a emis o lege).

**Aceste competențe au un caracter tranzitoriu**, statele membre putându-și exercita competența în situația în care instituțiile europene nu și-au exercitat drepturile din tratate pentru a-și îndeplini obiectivele trasate. Dar Uniunea poate interveni oricând pentru reglementarea situațiilor, iar dacă Uniunea legiferează, conform principiului primordialității, statele membre sunt obligate să adapteze propria legislație la dreptul european.

**Domeniile supuse competențelor partajate: piața internă, spațiu de libertate, securitate și justiție, agricultura și pescuitul, mai puțin conservarea resurselor biologice ale mării, transportul și rețelele transeuropene, energia, politica socială, coeziunea economică, socială și teritorială, mediul, protecția consumatorilor și sănătatea publică.**

Tratatul recunoaște competența Uniunii pentru activități din domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și spațiului, precum și al ajutorului umanitar, dar se stipulează, de asemenea, că în exercitarea acestei competențe Uniunea nu poate priva statele membre de posibilitatea de a-și exercita propria competență. Putem spune că în aceste sectoare sunt acțiuni complementare.

## **C. COMPETENȚE DE SPRIJINIRE**

**3. competențe de sprijinire** (articolul 6 din Tratat): UE nu poate să intervină decât pentru a sprijini, coordona sau completa acțiunea statelor membre. Prin urmare, **Uniunea nu dispune de putere legislativă în aceste domenii și nu poate să se implice în exercitarea competențelor care le revin statelor membre.**

**Politicile supuse acestor competențe sunt:** turism, industria, sănătatea, educația, formarea profesională, tineretul, sportul, cultura și protecția civilă, cooperarea administrativă.

De menționat că, în anumite domenii, UE dispune de **competențe speciale:**

- **coordonarea politicilor economice și de ocupare a forței de muncă** (articolul 5 din TFUE): UE are competența de a garanta modalitățile acestei coordonări. Astfel, ea trebuie să definească orientările și principiile directe care să fie urmate de statele membre;



- **PESC** (articolul 24 din Tratatul privind UE): UE are o competență în toate domeniile legate de PESC. Ea definește și pune în aplicare această politică, printre altele, prin intermediul președintelui Consiliului European și al Înalțului Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate, ale căror roluri și stataturi au fost recunoscute prin Tratatul de la Lisabona. Cu toate acestea, în niciun caz, UE nu poate adopta acte legislative în acest domeniu. De asemenea, Curtea de Justiție nu are competența să se pronunțe în acest domeniu;
- **„clauza de flexibilitate”** (articolul 352 din TFUE): această clauză îi permite UE să acționeze dincolo de puterea de acțiune care îi este atribuită prin tratate, dacă obiectivul de atins impune acest lucru. Totuși, această clauză este încadrată de o procedură strictă și de anumite restricții în ceea ce privește aplicarea sa.

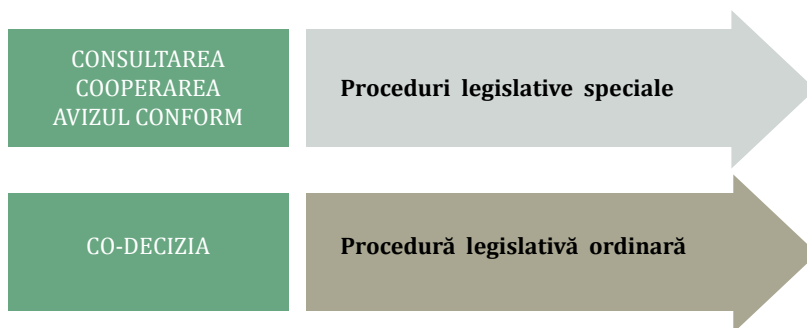
## III. PROCESUL DECIZIONAL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ<sup>140</sup>

### 3.1. PROCEDURI LEGISLATIVE - INTRODUCERE

SM ale Uniunii Europene au transferat, ca rezultat al aderării la UE, o parte din competențele lor, instituțiilor UE. Prin Tratatul de la Roma Comisia a fost investită cu competențe de propunere și de negociere, în principal în domeniul legislației și al relațiilor economice externe și Consiliului (sau, în anumite cazuri, reprezentanților guvernelor statelor membre) i-au fost alocate competențe decizionale. Parlamentul a primit prin Tratatul de la Roma doar o competență consultativă. Rolul Parlamentului s-a dezvoltat treptat și, în prezent, competențele Parlamentului sunt considerabil extinse.

Tipul de procedură legislativă folosită este important pentru că de acesta depinde gradul de implicare a instituțiilor europene. Articolul 289 din TFUE face referire la două tipuri de proceduri legislative: procedura legislativă ordinară și procedurile legislative speciale.

#### Procedurile legislative înainte și după Tratatul Lisabona



#### 3.1.1. Procedură legislativă ordinară

##### Articolul 289

(1) Procedura legislativă ordinară constă în adoptarea în comun de către Parlamentul European și Consiliu a unui regulament, a unei directive sau a unei decizii, la propunerea Comisiei. Această procedură este definită la articolul 294 din TFUE.<sup>141</sup>

<sup>140</sup> Acest Capitol a fost elaborat utilizând [www.europa.eu](http://www.europa.eu) și <http://eur-lex.europa.eu/>

<sup>141</sup> Textul integral al Tratatului Lisabona [http://europa.eu/lisbon\\_treaty/full\\_text/index\\_ro.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_ro.htm)

Această „procedură standard” pentru adoptarea legislației europene cunoscută sub numele de procedură legislativă ordinară (denumită anterior co-decizie) este o procedură complexă care conferă Parlamentului European, ai cărui membri sunt aleși prin vot direct, puteri egale cu cele ale Consiliului (care reprezintă guvernele celor 27 de SM), de aici și denumirea anterioară de co-decizie. Parlamentul dispune de un drept de „veto”, dar nu este însă un legiuitor întrucât îi lipsește inițiativa legislativă, care îi aparține Comisiei. În acest fel, un act normativ nu poate fi adoptat decât pe baza acordului Parlamentului European sau, atunci când Parlamentul European nu are nicio obiecție la actul normativ, acesta este adoptat de către Consiliu. Cele două instituții adoptă actele legislative fie în primă lectură, fie în a doua lectură. Dacă în urma celei de a doua lecturi cele două instituții nu au ajuns încă la un acord, se convoacă un comitet de conciliere. Actul apare ca fiind comun Consiliului și Parlamentului, fiind semnat de președinții ambelor instituții.



### **Articolul 294 (ex-articolul 251 TCE)**

(1) În cazul în care, în tratate, se face trimitere la procedura legislativă ordinară pentru adoptarea unui act, se aplică procedura de mai jos.

(2) Comisia prezintă o propunere Parlamentului European și Consiliului.

#### **Prima lectură**

(3) Parlamentul European adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Consiliului.

(4) În cazul în care poziția Parlamentului European este aprobată de Consiliu, actul respectiv se adoptă cu formularea care corespunde poziției Parlamentului European.

(5) În cazul în care poziția Parlamentului European nu este aprobată de Consiliu, acesta adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Parlamentului European.

(6) Consiliul informează pe deplin Parlamentul asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției sale în primă lectură. Comisia informează pe deplin Parlamentul European cu privire la poziția sa.

#### **A doua lectură**

(7) În cazul în care, în termen de trei luni de la data transmiterii, Parlamentul European:

(a) aprobă poziția Consiliului din prima lectură sau nu s-a pronunțat, actul respectiv se consideră adoptat cu formularea care corespunde poziției Consiliului;

(b) respinge, cu majoritatea membrilor care îl compun, poziția Consiliului din prima lectură, actul propus este considerat ca nefiind adoptat;

(c) propune, cu majoritatea membrilor care îl compun, modificări la poziția Consiliului din prima lectură, textul astfel modificat se transmite Consiliului și Comisiei, care emite un aviz cu privire la aceste modificări.

(8) În cazul în care, în termen de trei luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată:

(a) aprobă toate aceste modificări, actul respectiv este considerat aprobat;

(b) nu aprobă toate modificările, președintele Consiliului, în consens cu președintele Parlamentului European, convoacă comitetul de conciliere, într-un termen de șase săptămâni.

(9) Consiliul hotărăște în unanimitate cu privire la modificările care au făcut

obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei.

### **Concilierea**

(10) *Comitetul de conciliere, care reunește membrii Consiliului sau reprezentanții lor și tot atâția membri care reprezintă Parlamentul European, are misiunea de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului sau a reprezentanților acestora și cu majoritatea membrilor care reprezintă Parlamentul European, în termen de șase săptămâni de la data convocării, pe baza pozițiilor Parlamentului și ale Consiliului din a doua lectură.*

(11) *Comisia participă la lucrările comitetului de conciliere și ia toate inițiativele necesare pentru promovarea unei apropieri între pozițiile Parlamentului European și ale Consiliului.*

(12) *În cazul în care, în termen de șase săptămâni de la convocare, comitetul de conciliere nu aprobă niciun proiect comun, actul propus este considerat neadoptat.*

### **A treia lectură**

(13) *În cazul în care, în acest termen, comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European și Consiliul dispun fiecare de un termen de șase săptămâni de la această aprobare, pentru a adopta actul respectiv în conformitate cu acest proiect, Parlamentul European hotărând cu majoritatea voturilor exprimate iar Consiliul cu majoritate calificată. În caz contrar, actul propus este considerat neadoptat.*

(14) *Termenele de trei luni și șase săptămâni prevăzute la prezentul articol sunt prelungite cu cel mult o lună și, respectiv, două săptămâni, la inițiativa Parlamentului European sau a Consiliului.*

### **DISPOZIȚII SPECIALE**

(15) *În cazul în care, în situațiile prevăzute în tratate, un act legislativ face obiectul procedurii legislative ordinare la inițiativa unui grup de SM sau la recomandarea Băncii Centrale Europene ori la solicitarea Curții de Justiție, alineatul (2), alineatul (6) a doua teză și alineatul (9) nu se aplică. În aceste cazuri, Parlamentul European și Consiliul transmit Comisiei proiectul de act, precum și pozițiile lor din prima și din a doua lectură. Parlamentul European sau Consiliul poate solicita avizul Comisiei în orice fază a procedurii, aviz pe care Comisia îl poate emite și din proprie inițiativă. Comisia poate, de asemenea, în cazul în care consideră necesar, să participe la comitetul de conciliere în condițiile prevăzute la alineatul (11).*

Stat membru	Populație	Pondere vot
Germania	82.422.299	29
Franța	63.392.140	29
Regatul Unit	60.209.500	29
Italia	58.751.711	29
Spania	45.061.274	27
Polonia	38.132.277	14
România	16.407.491	13
Olanda	11.244.118	12
Grecia	10.605.870	12
Portugalia	10.445.852	12
Belgia	10.287.189	12
Cehia	10.076.000	12
Ungaria	9.047.752	10
Suedia	8.206.524	10
Austria	7.761.000	10
Bulgaria	5.447.084	7
Danemarca	5.431.363	7
Slovacia	5.261.008	7
Finlanda	4.234.925	7
Irlanda	3.596.617	7
Lituania	2.290.237	4
Slovenia	2.011.070	4
Estonia	1.332.893	4
Cipru	818.200	4
Luxemburg	468.571	4
Malta	402.668	3

Regula de vot în cadrul procedurii legislative ordinare este majoritatea calificată.

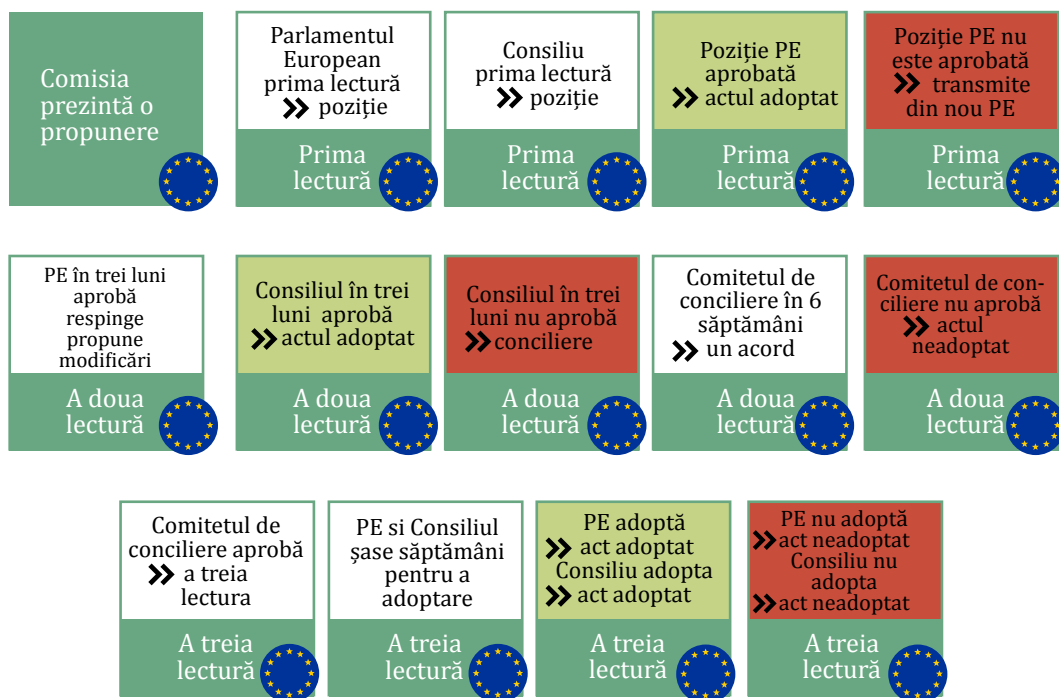
### **Majoritatea calificată (conform Tratatului de la Lisabona)**

Tratatele anterioare instituieră un sistem de ponderare a voturilor. Fiecare SM dispunea de un anumit număr de voturi în funcție de ponderea sa demografică. În acest sistem, o decizie era adoptată numai dacă un anumit prag de voturi era atins de majoritatea statelor membre. Începând cu data de 1 ianuarie 2007, se atingea majoritatea calificată dacă se obțineau 255 de voturi din 345, din partea a cel puțin 14 SM.

Tratatul de la Lisabona simplifică sistemul și elimină ponderarea voturilor, instituind un sistem al votului cu dublă majoritate. Majoritatea calificată se obține dacă ea acoperă cel puțin 55% din SM care reprezintă cel puțin 65% din populația UE. Atunci când Consiliul nu hotărăște cu privire la o propunere a Comisiei, majoritatea calificată trebuie să acopere cel puțin 72% din SM care reprezintă cel puțin 65% din populație. Tratatul de la Lisabona prevede, de asemenea, o minoritate de blocare alcătuită din cel puțin patru SM care reprezintă peste 35 % din populația UE. Acest nou sistem de vot cu majoritate calificată va fi aplicat începând cu data de 1 noiembrie 2014.

Procedura legislativă ordinară acoperă toate domeniile care necesită o majoritate calificată în Consiliu. Tratatul de la Lisabona a adus o extindere masivă a acestei proceduri numită procedura legislativă ordinară, în mod special în domeniul justiției, libertății și securității și în agricultură.

### 3.1.2. Derularea procedurii legislative ordinare



#### A. Propunerea Comisiei

Comisia este aceea care angajează procedura legislativă, prin elaborarea unei propuneri cu privire la măsura europeană avută în vedere (dreptul de inițiativă legislativă al Comisiei Europene). Propunerea Comisiei este prezentată Consiliului și Parlamentului European și, în anumite cazuri, Comitetului Economic și Social și Comitetului Regiunilor.

#### B. Prima lectură în Parlament

Parlamentul European<sup>143</sup> deliberază asupra acestei propuneri într-o primă lectură și transmite avizul său Consiliului. În acest stadiu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor au, de asemenea, posibilitatea de a emite un aviz. În cadrul Parlamentului, Președintele supune propunerea comisiei parlamentare competente; concluziile acesteia sunt apoi examinate în sesiune plenară și după aceea PE își dă avizul (care poate să aprobe propunerea, să o respingă sau să o amendeze) cu majoritate simplă.

<sup>143</sup> <http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do>

### C. Prima lectură în Consiliu

La Consiliu<sup>144</sup>, propunerea este examinată de către COREPER<sup>145</sup> și supusă votului în cadrul ședinței Consiliului. Consiliul adoptă o „poziție comună” printr-o majoritate calificată, cu excepția domeniilor culturii, liberei circulații, siguranței sociale și coordonării normelor pentru exercitarea unei profesii, care necesită vot unanim. Atunci când Parlamentul nu aduce nicio modificare propunerii Comisiei sau dacă Consiliul acceptă toate amendamentele propuse de către Parlament, Consiliul poate hotărî încă din acest stadiu al procedurii. În caz contrar, pe baza propunerii Comisiei, a avizului Parlamentului și a avizelor celor două Comitete și din proprie convingere, Consiliul hotărâște o poziție comună cu majoritate calificată care face obiectul celei de a doua lecturi în Parlamentul European.

### D. A doua lectură în Parlament

Parlamentul primește poziția comună motivată a Consiliului și are la dispoziție trei luni pentru a lua o decizie în sensul:

- aprobării propunerii în mod expres astfel cum a fost modificată prin poziția comună a Consiliului sau să nu ia nicio decizie până la termen; în ambele cazuri, actul, astfel cum a fost modificat prin poziția comună a Consiliului, este adoptat;
- respingerii poziției comune prin majoritatea absolută a deputaților; actul nu este adoptat;
- adoptării, cu majoritate, a amendamentelor la poziția comună, care apoi sunt trimise Comisiei în vederea emiterii unui aviz; astfel dosarul se reîntoarce la Consiliu și procedura continuă.

### E. A doua lectură în Consiliu

În cazul în care Consiliul, în urma votului cu majoritate calificată asupra amendamentelor Parlamentului și în mod unanim asupra modificărilor care au obținut un aviz negativ din partea Comisiei, aprobă toate amendamentele Parlamentului într-o perioadă de maximum trei luni de la primirea acestora, actul este adoptat. În caz contrar, președintele Consiliului este obligat ca, într-un termen de 6 săptămâni, să convoace, de comun acord cu președintele Parlamentului, Comitetul de Conciliere<sup>146</sup>.

### F. Concilierea

Acest Comitet este format dintr-un număr egal de reprezentanți ai Consiliului și ai Parlamentului, asistați de Comisie. Această procedură vizează ajungerea la un compromis care se va obține cu majoritate calificată a Consiliului și a Parlamentului și are un termen de șase săptămâni pentru a formula un proiect comun care este trimis Consiliului și Parlamentului pentru aprobare. Atunci când procedura de conciliere eșuează, actul nu va fi adoptat, iar procedura legislativă se încheie.

### G. Încheierea procedurii – a treia lectură

În cazul în care Comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Consiliul și Parlamentul au la dispoziție șase săptămâni pentru aprobarea acestuia. Consiliul acționează prin majoritate calificată, iar Parlamentul prin majoritate. În caz contrar actul nu este adoptat.

<sup>144</sup> <http://www.consilium.europa.eu/policies/ordinary-legislative-procedure/guide-to-procedure?lang=ro>

<sup>145</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/glossary/coreper\\_en.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/coreper_en.htm)

<sup>146</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/glossary/conciliation\\_committee\\_en.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/conciliation_committee_en.htm)

### 3.1.3. Proceduri legislative speciale<sup>147</sup>

În conformitate cu dispozițiile art. 289 alineat 2 din TFUE, adoptarea unui regulament, a unei directive sau a unei decizii de către Consiliu cu participarea PE constituie o procedură legislativă specială.

Procedurile legislative speciale înlocuiesc procedurile anterioare de consultare, de cooperare și de aviz conform. Obiectivul a fost de simplificare a procesului de luare a deciziilor al UE, sporind claritatea și eficacitatea acestuia. Aceste proceduri sunt derogatorii de la procedura legislativă ordinară. În cadrul procedurilor legislative speciale, Consiliul UE este, în practică, singurul legiuitor. Parlamentul European doar participă la această procedură. Rolul său se limitează, după caz, la consultare sau la aprobare.

Spre deosebire de procedura legislativă ordinară, TFUE nu descrie amănunțit procedurile legislative speciale. Modalitățile de punere în practică a acestora sunt definite de la caz la caz, prin articolele din Tratatul privind UE și din TFUE care prevăd aplicarea lor. Sunt aproximativ 30 de cazuri de proceduri legislative speciale stabilite în TFUE.

În cele mai multe cazuri, procedura legislativă specială implică unanimitate în Consiliu și consultarea PE (de exemplu, articolul 89 din TFUE, în ceea ce privește cooperarea polițienească). În alte cazuri, Consiliul hotărăște în unanimitate cu acordul PE (de exemplu articolul 86 privind Parchetul European). Există de asemenea, câteva cazuri în care Consiliul hotărăște cu majoritate calificată și Parlamentul European este doar consultat, sau de asemenea există cazuri în care Parlamentul European are rolul decizional și Consiliul aprobă măsura PE.

Există, de asemenea, o procedură legislativă specială privind adoptarea bugetului anual al UE care e o versiune a procedurii ordinare, care este special adaptată caracteristicilor particulare ale procesului bugetar.

### 3.1.4. Clauzele pasarelă

Tratatul de la Lisabona a introdus o serie de clauze speciale denumite „clauze pasarelă” pentru a putea aplica procedura legislativă ordinară la domenii pentru care tratatele constitutive prevedeau aplicarea procedurii legislative speciale.

Există două tipuri de astfel de clauze:

- clauza generală, care se aplică tuturor politicilor europene; activarea acestei clauze trebuie autorizată printr-o decizie a Consiliului European, care hotărăște în unanimitate. Clauza generală se aplică în două situații: în cazul în care tratatele prevăd ca un act să fie adoptat de către Consiliu în unanimitate, Consiliul European poate decide să autorizeze Consiliul să adopte hotărârea cu majoritate calificată; în cazul în care tratatele prevăd ca actele să fie adoptate conform unei proceduri legislative speciale, Consiliul European poate decide să autorizeze adoptarea actelor în cauză conform procedurii legislative ordinare. În ambele cazuri, Consiliul European adoptă hotărârea în unanimitate și trebuie să obțină acordul Parlamentului European și fiecare parlament național dispune de un drept de opoziție.

- clauzele specifice au câteva particularități procedurale, comparativ cu clauza pasarelă generală. În acest caz parlamentele naționale nu dispun de dreptul de opoziție, drept care li se recunoaște prin clauza generală. În alte cazuri, aplicarea anu-

<sup>147</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:RO:PDF>



ditor clauze specifice poate fi autorizată printr-o decizie a Consiliului, și nu printr-o decizie a Consiliului European, așa cum se procedează în cazul clauzei generale. Prin urmare, modalitățile de punere în practică a clauzelor specifice diferă de la caz la caz și sunt descrise în articolele din tratate referitoare la aplicarea lor.

Există șase clauze pasarelă specifice care se aplică:

- a) politicii externe și de securitate comune (articolul 31 din Tratatul privind UE);
- b) cooperării judiciare în domeniul dreptului familiei (articolul 81 din TFUE). Aceasta este singura clauză specifică pentru care parlamentele naționale își păstrează dreptul de opoziție;
- c) în domeniul social (articolul 153 din TFUE);
- d) în domeniul mediului (articolul 192 din TFUE).
- e) formelor de cooperare consolidată, în domenii care se supun votului în unanimitate sau unei proceduri legislative speciale (articolul 333 din TFUE);
- f) cadrului financiar multianual (articolul 312 din TFUE);

### 3.1.5. Inițiativa cetățenească<sup>148</sup>

Inițiativa Cetățenească Europeană (ICE) este una din inovațiile majore introduse de Tratatul de la Lisabona, ce a avut ca obiectiv îmbunătățirea participării cetățenilor din Uniunea Europeană (UE) la procesul de elaborare a legislației europene. Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) consolidează cetățenia Uniunii și îmbunătățește mecanismul de funcționare democratică a Uniunii și stabilind la art.11 alin. (4) faptul că "la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de SM, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materii în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor".

ICE conferă cetățenilor posibilitatea de a contacta direct Comisia, această procedură fiind similară cu dreptul conferit Parlamentului European în temeiul articolului 225 din TFUE și cu dreptul conferit Consiliului în temeiul articolului 241 din TFUE.

TUE prevede că procedurile și condițiile necesare pentru prezentarea unei astfel de inițiative, numărul minim de SM din care trebuie să provină cetățenii și numărul minim de semnături provenind din fiecare dintre aceste SM, precum și vârsta minimă necesară pentru sprijinirea unei inițiative cetățenești se stabilesc printr-un regulament adoptat de Parlamentul European și de Consiliu, la propunerea Comisiei Europene, în conformitate cu prevederile articolului 11 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană și ale articolului 24 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, fiind adoptat în acest sens Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind inițiativa cetățenească.

Conform regulamentului „inițiativa cetățenească” este definită ca o inițiativă prezentată Comisiei, prin care aceasta este invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, orice propunere corespunzătoare privind chestiuni pentru care cetățenii consideră că este necesar un act juridic al Uniunii în vederea punerii în aplicare a tratatelor, care a fost susținută de cel puțin un milion de semnături eligibile provenind din cel puțin un sfert din toate SM.

De asemenea, este definită și noțiunea de „organizatori” care sunt persoane fizice, cetățeni ai Uniunii ce au împlinit vârsta care le conferă drept de vot în alegerile

<sup>148</sup> Mai multe informații pe <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=ro>

pentru Parlamentul European, și care formează un comitet al cetățenilor compus din cel puțin șapte persoane care își au reședința în cel puțin șapte SM diferite. „Organizatorii” sunt responsabili atât de pregătirea unei inițiative cetățenești, cât și de prezentarea acesteia Comisiei.

În conformitate cu prevederile art.3 alin.(4) din regulament „pentru a fi eligibili să susțină o inițiativă cetățenească, semnatarii trebuie să fie cetățeni ai Uniunii și să fi împlinit vârsta care le conferă dreptul de vot în alegerile pentru Parlamentul European”.

La articolul 7 din regulament se prevede numărul minim de semnatori necesar pentru fiecare SM (pentru România numărul minim de semnături este de 24 750).

*“(1) Semnatarii unei inițiative cetățenești trebuie să provină din cel puțin un sfert din SM.*

*(2) În cel puțin un sfert din SM, semnatarii trebuie să reprezinte cel puțin numărul minim de cetățeni prevăzut în anexa I în momentul înregistrării propunerii de inițiativă cetățenească. Aceste numere minime corespund numărului membrilor Parlamentului European aleși în fiecare SM, înmulțit cu 750.”*

În ceea ce privește înregistrarea unei propuneri de inițiativă cetățenească, art.4 al regulamentului prevede că înainte de a începe colectarea declarațiilor de susținere de la semnatori, organizatorii trebuie să înregistreze propunerea în registrul Comisiei, furnizând o serie de informații, în special în ceea ce privește obiectul și obiectivele propunerii de inițiativă cetățenească, și anume:

- titlul propunerii de inițiativă a cetățenilor;
- obiectul;
- descrierea obiectivelor propunerii cu privire la care Comisia este invitată să acționeze;
- dispozițiile tratatului considerate relevante de către organizatori pentru acțiunea propusă;
- numele complet, adresa poștală, cetățenia și data nașterii pentru cei șapte membri ai comitetului cetățenilor, indicând în mod specific un reprezentant și un suplulant, precum și adresele de e-mail ale acestora;
- toate sursele de finanțare și de sprijin.

Informațiile sunt furnizate în una dintre limbile oficiale ale Uniunii, într-un registru online pus la dispoziție de Comisie în acest scop.

Comisia are obligația ca în termen de două luni de la primirea informațiilor să înregistreze propunerea de inițiativă cetățenească și să trimită o confirmare organizatorilor, sub rezerva îndeplinirii următoarelor cerințe:

- comitetul cetățenilor a fost constituit și au fost desemnate persoanele de contact în conformitate cu articolul 3 alineatul (2);
- propunerea de inițiativă cetățenească nu se află vădit în afara sferei de competență a Comisiei în ceea ce privește prezentarea unei propuneri de act juridic al Uniunii în scopul punerii în aplicare a tratatelor;
- propunerea de inițiativă cetățenească nu este vădit abuzivă, nereserioasă sau vexatorie;

- propunerea de inițiativă cetățenească nu contravine vădit valorilor Uniunii, prevăzute la articolul 2 din TUE.

În cazul în care Comisia nu înregistrează propunerea de inițiativă cetățenească pentru că nu sunt îndeplinite criteriile menționate, Comisia informează organizatorii cu privire la motivele refuzului și la căile de atac judiciare și extrajudiciare pe care le au la dispoziție aceștia.

## 3.2. PROCEDURA DE ADOPTARE A ACORDURILOR INTERNAȚIONALE<sup>149</sup>

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană (UE) a dobândit personalitate juridică. Astfel, aceasta este un subiect de drept internațional, capabil să negocieze și să încheie acorduri internaționale în nume propriu. Procedura de adoptare a acordurilor internaționale la care este parte Uniunea Europeană este definită în articolul 218 din TFUE.

Competențele externe ale UE sunt definite de articolul 216 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Astfel, UE poate încheia acorduri internaționale:

- în cazurile prevăzute de tratatele fondatoare;
- dacă un act juridic obligatoriu al Uniunii prevede astfel;
- dacă încheierea unui acord este necesară pentru realizarea unuia dintre obiectivele UE, chiar și în absența unei legislații europene interne;
- dacă încheierea unui acord este susceptibilă să influențeze normele comune de drept intern adoptate de UE.

Repartizarea competențelor între UE și SM se reflectă, de asemenea, pe plan internațional. Astfel, la negocierea și încheierea unui acord internațional, UE dispune fie de o competență exclusivă, fie de o competență partajată cu SM.

În situațiile în care are competență exclusivă, UE este singura care poate negocia și încheia un acord. Astfel, articolul 3 din TFUE precizează domeniile în care UE dispune de o competență exclusivă pentru încheierea de acorduri internaționale. În situațiile în care UE are o competență partajată cu SM, acordul trebuie încheiat atât de UE, cât și de SM. Este vorba, în acest caz, de un acord mixt, pentru care SM trebuie să își dea consimțământul. Domeniile de competență partajată sunt menționate la articolul 4 din TFUE.

Inițiativa încheierii o are Comisia care prezintă recomandări către Consiliu, în scopul de a iniția negocieri. Recomandările sunt elaborate de serviciile competente ale Comisiei, prin consultare cu experții naționali. În cazul în care acordul vizează în mod exclusiv politica externă și de securitate comună, recomandările sunt elaborate de Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

Negocierile sunt conduse de către Comisia care acționează pe baza mandatului Consiliului. Consiliul adoptă o decizie prin care autorizează deschiderea negocierilor și transmite Comisiei directivele pentru a stabili cadrul în care trebuie să se desfășoare negocierile.

Comisia conduce negocierile, în cooperare cu SM. Implicarea acestora în procesul negocierii depinde de domeniul la care se referă acordul. În cazul în care acordul se referă la un domeniu în care UE are competență exclusivă, Comisia negociază singură,

<sup>149</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/114532\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114532_ro.htm)

Însă experții naționali se implică în lucrările Comisiei, în cadrul unor comitete speciale și conform regulilor stabilite prin procedura comitetelor. În cazul în care acordul se referă la un domeniu de competență partajată, negocierea este realizată de Comisie împreună cu experții naționali.

Tratatul de la Lisabona a consolidat rolul Parlamentului European în procedura de adoptare a acordurilor internaționale. Astfel, este necesară aprobarea din partea Parlamentului pentru toate acordurile referitoare la domenii cărora li se aplică procedura legislativă ordinară sau o procedură legislativă specială în care este necesară:

- aprobarea din partea Parlamentului European;
- acordurile de asociere între UE și țările terțe;
- acordurile de creare a unui cadru instituțional specific prin organizarea unor proceduri de cooperare (de exemplu, dacă acordul în cauză creează un comitet mixt care are putere de decizie);
- acordurile care au implicații bugetare notabile pentru UE;
- acordul privind aderarea UE la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- acordurile privind aderarea unui stat la UE.

Pentru toate celelalte acorduri, nu este obligatorie aprobarea din partea Parlamentului, însă acesta trebuie consultat pe parcursul procedurii.

Încheierea acordurilor se desfășoară în trei etape:

- Comisia își depune semnătura pe textul acordului, sub rezerva unei decizii ulterioare a Consiliului. Ea prezintă Consiliului două propuneri de acte, una privind semnarea acordului și alta privind încheierea acestuia.
- Consiliul adoptă o decizie cu privire la semnarea acordului.
- Consiliul adoptă o decizie privind încheierea propriu-zisă a acordului, care echivalează cu ratificarea acordului. În cazul acordurilor mixte, adoptarea este însoțită de o procedură de ratificare a acordului de către fiecare SM, conform prevederilor legislației naționale.

În general, Consiliul adoptă decizia privind încheierea acordului, cu majoritate calificată de voturi. Cu toate acestea, Consiliul trebuie să ia hotărâri cu unanimitate de voturi pentru acordurile de asociere între UE și țările terțe și acordurile referitoare la domenii care sunt supuse votului în unanimitate. Articolul 207 din TFUE adaugă alte două cazuri în care Consiliul poate lua hotărâri în unanimitate respectiv acordurile în domeniul comerțului cu servicii culturale și audiovizuale și acordurile în domeniul comerțului cu servicii sociale, de educație și sănătate.

Curtea de Justiție poate fi sesizată de Consiliu, de Comisie, de Parlamentul European sau de un SM, pentru a verifica valabilitatea acordului. Controlul vizează valabilitatea formală (respectarea procedurii de adoptare) și de fond (respectarea conformității acordului cu dreptul primar european). În cazul în care avizul este negativ, este necesară revizuirea acordului pentru ca acesta să poată intra în vigoare.

### 3.3. PRINCIPIUL COOPERĂRII ÎNTRE INSTITUȚII<sup>150</sup>

Curtea de Justiție a recunoscut obligația de cooperare loială drept principiu general al dreptului. Deși cooperarea loială nu este menționată în mod explicit în tratate, ea rămâne o obligație pe care orice SM și orice instituție europeană trebuie să o respecte.

Principiul „cooperării loiale” este menționat în articolul 4 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) în cadrul relațiilor între Uniunea Europeană (UE) și SM și articolul 13 din TUE în cadrul relațiilor între instituțiile UE.

Acest articol prevede că SM trebuie să ia toate măsurile necesare pentru punerea în aplicare a obligațiilor care le revin în temeiul Tratatului și să nu întreprindă nicio acțiune care ar putea dăuna bunei funcționări a UE.

SM au o obligație de cooperare loială cu instituțiile UE. Astfel, acestea sunt invitate să sprijine acțiunile UE și să nu împiedice buna lor funcționare, prin sancționarea încălcării dreptului UE la fel de riguros ca în cazul încălcării dreptului național; prin colaborarea cu Comisia în cadrul procedurilor care au ca obiect verificarea respectării dreptului UE, de pildă prin transmiterea documentelor solicitate în mod regulat; prin repararea daunelor provocate de încălcarea dreptului UE; fără a împiedica inutil funcționarea internă a instituțiilor europene (de pildă, prin taxarea rambursărilor cheltuielilor de transport efectuate de eurodeputați pentru a se deplasa la Bruxelles și Strasbourg); prin cooperarea cu Comisia, în caz de inacțiune din partea Consiliului, astfel încât UE să poată face față responsabilităților sale (de exemplu, pentru a răspunde necesităților urgente de conservare a anumitor stocuri de pește).

Articolul 4 din TUE invită UE și SM să se respecte și să se sprijine reciproc în vederea îndeplinirii misiunilor care decurg din tratate.

În conformitate cu articolul 13 din TUE, instituțiile UE sunt obligate să respecte principiul „cooperării loiale” între ele care se aplică în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a UE. Principiul colaborării interinstituționale se regăsește și în articolul 249 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care stipulează că, Consiliul și Comisia trebuie să înceapă consultări reciproce și să stabilească de comun acord modalitățile de colaborare.

Cooperarea interinstituțională se organizează în diferite moduri, de exemplu schimburi de scrisori între Consiliu și Comisie; acorduri interinstituționale; declarații comune celor trei instituții.

### 3.4. PROCESUL DE ADERARE A UNUI NOU SM<sup>151</sup>

Primirea de noi state membre a fost prevăzută încă de la începutul înființării și dezvoltării Uniunii Europene. Părinții fondatori au dorit să le ofere această șansă și altor țări europene.

Sprijinirea țărilor cu potențial să devină membre a făcut parte din reacția UE la schimbările survenite, în ultimii 50 de ani, în peisajul politic european. Uniunea a promovat creșterea economică și consolidarea forțelor democratice în țări ieșite de sub dictatură.

<sup>150</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/l10125\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l10125_ro.htm)

<sup>151</sup> Mai multe informații pe [http://ec.europa.eu/enlargement/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm)

UE a parcurs un drum lung de la cei 6 membri inițiali, care au creat Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului în 1952, respectiv Comunitatea Economică Europeană în 1958, până în prezent, când numără 27 de membri și se întinde de la Atlantic la Marea Neagră.

UE a cunoscut mai multe valuri de aderări: Danemarca, Irlanda și Marea Britanie în 1973, Grecia în 1981, Portugalia și Spania în 1986, Austria, Finlanda și Suedia în 1995, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia și Ungaria în 2004 și Bulgaria și România în 2007. Fiecare aderare a contribuit la diversitatea culturală și lingvistică ce reprezintă deja o marcă a Uniunii Europene.

Extinderile din 2004 și 2007 au fost complexe, atât datorită numărului de țări care au aderat, cât și datorită provocărilor reprezentate de aderarea acestora. Situația politică și economică din majoritatea acestor țări necesita pregătiri mai temeinice. În plus, UE însăși trebuia să se pregătească pentru a le primi.

Orice stat european care dorește să adere la Uniunea Europeană (UE) trebuie să respecte valorile comune ale UE definite la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE): respectarea demnității umane, a libertății, democrației, egalității, statului de drept, drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. În plus, acestea se angajează să respecte valorile UE în cadrul Uniunii Europene și în relația cu țările terțe.

Pașii aderării la UE sunt prevăzuți la articolul 49 din TUE. Inițial, statul care dorește să adere la UE adresează cererea sa de aderare Consiliului. Parlamentul European și parlamentele naționale sunt informate cu privire la această cerere. Consiliul consultă apoi Comisia și solicită aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritate. În cazul unui aviz favorabil, Consiliul se pronunță în unanimitate cu privire la cererea de aderare.

Condițiile de aderare și adaptările impuse de aceasta tratatelor și instituțiilor fac obiectul unui acord între SM și statul solicitant. Acest acord (sau tratat de aderare) se supune ratificării de către toate statele.

Orice cerere de aderare face obiectul unui aviz al Comisiei și al unei decizii a Consiliului, care îi atribuie țării solicitante statutul de țară candidată. Acest statut nu echivalează cu inițierea imediată a negocierilor în vederea aderării. Țara candidată trebuie, mai întâi, să îndeplinească criteriile de eligibilitate definite de Consiliul European de la Copenhaga din 1993 și completate de Consiliul European de la Madrid din 1995.

#### **Acestea sunt:**

- » criterii politice: instituții stabile care să garanteze democrația, statul de drept, drepturile omului, precum și respectarea și protecția minorităților;
- » criterii economice: o economie de piață funcțională, precum și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din cadrul UE;
- » capacitatea de a-și asuma obligațiile de SM care decurg din dreptul și politicile UE (sau acquis-ul european), inclusiv adeziunea la obiectivele uniunii politice, economice și monetare.

De asemenea, țara candidată trebuie să dispună de condițiile necesare pentru integrarea sa, prin adaptarea structurilor sale administrative.

Capacitatea de integrare reprezintă un alt element fundamental. UE trebuie să fie în măsură să accepte noi membri, în paralel cu consolidarea integrării și garantarea funcționării instituțiilor și politicilor sale. La rândul lor, noile SM trebuie să fie pregătite pentru a-și asuma statutul de SM. În plus, extinderea trebuie să beneficieze de sprijinul opiniei publice în SM și în țările candidate.

Dacă o țară candidată îndeplinește aceste criterii, negocierile de aderare pot fi lansate. Consiliul European decide cu privire la oportunitatea deschiderii negocierilor, pe baza avizului Comisiei. Negocierile de aderare reprezintă fundamentul procesului de aderare. Acestea se referă la adoptarea, implementarea și aplicarea acquis-ului european de către țările candidate. Obiectivul negocierilor este de a sprijini țările candidate să se pregătească pentru asumarea obligațiilor de SM după momentul aderării. Negocierile se bazează pe situațiile specifice ale fiecărei țări candidate și se desfășoară în mod individual.

Derularea negocierilor de aderare are loc într-un cadru de negociere stabilit de Consiliu, la propunerea Comisiei. Acesta oferă o perspectivă a negocierilor care trebuie derulate și ține seama de situația și caracteristicile fiecărei țări candidate. Cadrul de negociere se referă la:

- principiile și procedurile negocierii;
- punctele susceptibile de a fi negociate, cum ar fi aspectele financiare, derogările temporare sau măsurile de salvagardare în domenii specifice ale acquis-ului (de exemplu, libera circulație a persoanelor, politicile structurale sau agricultura);
- reformele politice și economice;
- rezultatul negocierilor, care rămâne deschis;
- obiectivul negocierilor, care este aderarea.

Negocierile privesc adoptarea acquis-ului UE și debutează cu o fază pregătitoare sau examinarea analitică a acquis-ului („screening”), efectuată de Comisie. Scopul analizei este de a evalua gradul de pregătire a țării candidate, familiarizarea acesteia cu acquis-ul și identificarea capitolelor care urmează să fie deschise pe baza criteriilor de referință. Aceste criterii se referă la etapele pregătitoare esențiale pentru viitoarea aliniere și respectarea obligațiilor contractuale în temeiul acordurilor de asociere conexe acquis-ului. Consiliul decide în unanimitate eventualele criterii de referință sau deschiderea unui capitol de negociere pe baza recomandărilor Comisiei. Negocierile au loc în cadrul conferințelor interguvernamentale bilaterale care reunesc SM ale UE și țara candidată. Negocierile aferente unui anumit capitol se încheie atunci când țara candidată îndeplinește criteriile de referință definite în acest sens (de exemplu, măsuri legislative, o economie de piață funcțională pentru capitolele economice). Țara candidată trebuie să accepte proiectul de poziție comună a UE elaborat de Comisie și adoptat în unanimitate de Consiliu. Cu toate acestea, capitolele închise după negociere pot fi redeschise dacă țara candidată nu mai îndeplinește condițiile cerute.

Negocierile de aderare pot fi suspendate în cazul unor încălcări grave și persistente ale principiilor pe care se fondează UE. În această situație, Comisia poate recoman-

da, din proprie inițiativă sau la solicitarea unei treimi din SM, suspendarea negocierilor și condițiile de reluare a acestora. Consiliul adoptă recomandarea cu majoritate calificată, după ce a ascultat punctul de vedere al țării candidate în cauză.

Odată ce s-au încheiat negocierile pentru toate capitolele, procesul de aderare ajunge la final. Aderarea poate fi lansată prin încheierea unui acord, tratatul de aderare, între SM și țara candidată. Consiliul decide în unanimitate încheierea procesului de aderare, în urma avizului Comisiei și a avizului conform al Parlamentului European. Tratatul de aderare include rezultatul negocierilor de aderare, condițiile de aderare și măsurile de salvagardare sau tranzitorii pentru domeniile care necesită o mai mare aprofundare; adaptarea instituțiilor și a tratatelor; repartizarea voturilor în Consiliu și în Parlamentul European, numărul deputaților europeni, numărul membrilor Comitetului Regiunilor etc., data aderării.

Tratatul de aderare este supus ratificării de către toate SM și de către viitorul SM. Țara candidată devine țară aderentă și continuă procesul de aderare, prin adaptarea domeniilor în care trebuie încă realizate progrese, sub supravegherea atentă a Comisiei.

În procesul de aderare se definește o strategie de preaderare pentru fiecare țară candidată în parte care prevede instrumente menite să sprijine țările candidate în pregătirile lor. Astfel, acordurile bilaterale încheiate între UE și fiecare țară candidată servesc drept cadru pentru dialog și negocieri (acordul de asociere și acordul privind uniunea vamală încheiate cu Turcia, acorduri de stabilizare și de asociere cu țările din Balcanii de Vest.) Dialogul politic și dialogul economic au loc între UE și fiecare țară candidată în scopul consolidării procesului de aderare. Rezultatele acestora sunt integrate în negocierile de aderare. Parteneriatele de aderare formează un cadru individual pentru fiecare țară candidată și includ prioritățile de reformă pe termen scurt și mediu, pe baza criteriilor de la Copenhaga; prioritățile de consolidare a instituțiilor și a infrastructurilor și cadrul de referință pentru asistența financiară asigurată din fonduri europene.

Programele naționale pentru adoptarea acquis-ului (PNAA) sunt prevăzute de parteneriatele de aderare și se stabilesc pentru fiecare țară candidată. Acestea stabilesc un calendar pentru punerea în aplicare a priorităților definite de parteneriatul de aderare, precum și resursele umane și financiare alocate în acest sens.

Monitorizarea Comisiei începe de la momentul prezentării cererii de aderare și continuă până când țara candidată aderă efectiv la UE. Această monitorizare face obiectul unor rapoarte anuale în care Comisia evaluează capacitatea țărilor candidate de a-și asuma obligațiile de SM. Rapoartele includ o evaluare detaliată a criteriilor de la Copenhaga, inclusiv o evaluare pentru fiecare capitol în parte referitoare la adoptarea și punerea în aplicare a acquis-ului.

Comisia a instituit o procedură de monitorizare a derulării negocierilor de aderare. Procedura se bazează pe cadrul de negociere și este menită să evalueze alinierea legislației țărilor candidate la acquis și punerea în aplicare a acestuia. Evaluarea este publicată periodic în rapoartele de monitorizare.



În perioada preaderării UE acordă asistență financiară în scopul sprijinirii reformelor instituțiilor și crearea infrastructurilor necesare pentru alinierea la acquis-ul european și punerea în aplicare a acestuia; cooperării regionale și transfrontaliere; dezvoltării regionale; pregătirii pentru participarea la fondurile structurale ale UE.

## IV. INSTRUMENTE JURIDICE<sup>152</sup>

Înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, existau paisprezece tipuri de acte juridice care puteau fi adoptate de către instituțiile europene. Tratatul de la Lisabona introduce o nouă clasificare a actelor juridice. De acum înainte, instituțiile europene vor putea adopta doar cinci tipuri de acte:

- regulamentul;
- directiva;
- decizia;
- recomandarea;
- avizul.

Conform articolului 288 din TFUE, regulamentul, directiva și decizia sunt acte cu caracter juridic obligatoriu.

Tratatul de la Lisabona introduce o nouă categorie de acte juridice: actele delegate. Astfel, legiuitorul delegă Comisiei competența de a adopta acte care modifică elemente neesențiale ale unui act legislativ (detalii tehnice sau o modificare ulterioară a anumitor elemente ale unui act legislativ). Această delegare de competențe are limite stricte. Articolul 290 din TFUE stipulează că Parlamentul European sau Consiliul pot decide revocarea delegării sau îi pot atribui o durată limitată în timp.

În ceea ce privește competența de executare, articolul 291 din TFUE recunoaște competența de principiu a Comisiei care anterior aparținea Consiliului. Astfel, măsurile europene care necesită o punere în aplicare uniformă în SM autorizează direct Comisia să adopte actele de punere în aplicare. Tratatul de la Lisabona consolidează, de asemenea, competențele Parlamentului European referitoare la controlul competențelor de executare ale Comisiei. Mecanismele de control sunt adoptate printr-o procedură legislativă ordinară, în cadrul căreia Parlamentul se află pe picior de egalitate cu Consiliul.

### 4.1. IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE<sup>153</sup>

Izvoarele dreptului Uniunii Europene sunt: izvoarele primare, izvoarele secundare și izvoarele legislației complementare.

#### 4.1.1. Legislația primară<sup>154</sup>

Legislația primară reprezintă partea fundamentală a dreptului european și a sistemului de drept al Uniunii Europene și, alături de principiile de drept, ocupă poziția cea

<sup>152</sup> Acest Capitol a fost elaborat utilizând [www.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu/) și <http://eur-lex.europa.eu/>

<sup>153</sup> Augustin Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2006; Gabriel Micu, *Ordinea Juridică Instituțională Comunitară*, Editura Paideia, București, 2007; Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, Editura C.H. Beck, București, 2006; Stelian Scăunaș, *Uniunea Europeană. Construcție. Instituții. Drept*, Editura All Beck, București, 2005; [www.studiijuridice.ro](http://www.studiijuridice.ro).

<sup>154</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/114530\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_ro.htm)

mai importantă în ierarhia surselor dreptului european.

Legislația primară este dreptul suprem al Uniunii Europene, și prevalează asupra oricărui alt izvor de drept. Curtea de Justiție are răspunderea de a asigura respectarea acestei prevalențe prin acțiuni distincte, cum sunt acțiunea în anulare (articolul 263 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)) și procedura întrebărilor preliminare (articolul 267 din TFUE).

Legislația primară este alcătuită în principal din tratatele UE. Aceste tratate conțin regulile formale și materiale care definesc punerea în aplicare a politicilor instituțiilor europene. Acestea stabilesc și regulile formale care definesc repartizarea competențelor între Uniune și SM și pe care se bazează puterea instituțiilor. De asemenea, tratatele stabilesc regulile materiale care definesc domeniul de aplicare al politicilor și structurează acțiunea instituțiilor.

În categoria izvoarelor primare sunt incluse actele juridice fundamentale ale dreptului european constituite de :

- Tratatul de instituire a celor trei Comunități europene (Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, semnat la Paris la 18 aprilie 1951 și intrat în vigoare la 25 iulie 1952; Tratatul privind instituirea Comunității Economice Europene, semnat la Roma la 25 martie 1957 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958; Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Energiei Atomice, semnat la Roma la 25 martie 1957 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958);
- Tratatul de fuziune, semnat la 8 aprilie 1965 și intrat în vigoare la 1 iulie 1967;
- cele două tratate bugetare: Tratatul de la Luxemburg din 22 aprilie 1970 și Tratatul de la Bruxelles din 22 iulie 1975, intrat în vigoare la 1 iunie 1977;
- Tratatul de modificare a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene privind Groenlanda (17 martie 1984);
- Actul Unic European, semnat la 17 februarie 1986 la Luxemburg de 9 din cele 12 SM, iar la 28 februarie 1986 de celelalte 3, Italia, Danemarca și Grecia și intrat în vigoare la 1 iulie 1987.
- Tratatul de la Maastricht, adoptat la 10 decembrie 1991, semnat la 7 februarie 1992 și intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993;
- Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997, intrat în vigoare la 1 mai 1999;
- Tratatul de la Nisa, semnat la 26 februarie 2001, intrat în vigoare în ianuarie 2003.
- Tratatul de la Lisabona, semnat pe 13 decembrie 2007 și intrat în vigoare pe 1 decembrie 2009<sup>155</sup>.

Unele dintre aceste acte europene cuprind și protocoale anexe, care fac parte integrantă din aceste acte, așa cum se precizează în chiar cuprinsul lor.

<sup>155</sup> <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:RO:HTML>

### 4.1.2. Legislația secundară<sup>156</sup>

Legislația secundară cuprinde:

- Actele unilaterale pot fi clasificate în două categorii: cele care figurează în articolul 288 din TFUE (regulamentul, directiva, decizia, avizele și recomandările) și cele care nu figurează în articolul 288 din TFUE (actele așa-zise atipice, cum sunt comunicările, recomandările, cărțile albe și cărțile verzi.)
- Actele convenționale cuprind acordurile internaționale semnate între UE, pe de o parte, și o țară sau o organizație terță, pe de altă parte; acordurile între SM; acordurile interinstituționale (între instituțiile UE).

Actele unilaterale pot fi definite ca acte generatoare de drepturi prin voința exclusivă a instituțiilor. Acestea sunt adoptate de instituții în temeiul tratatelor fondatoare ale Uniunii Europene (UE).

Actele unilaterale prevăzute în articolul 288 din TFUE sunt:

- regulamentul;
- directiva;
- decizia;
- avizele și recomandările.

De asemenea, articolul 289 din TFUE stabilește o diferențiere între actele legislative, și anume adoptate în urma unei proceduri legislative, și actele care sunt implicit nelegislative. În general, obiectivul actelor nelegislative este de a pune în aplicare actele legislative sau anumite dispoziții specifice din tratate. Este vorba, de pildă, despre regulamente interne ale instituțiilor, de anumite decizii ale Consiliului, de măsuri adoptate de Comisie în domeniul concurenței etc.

Anumite acte atipice pot fi incluse tot în categoria actelor unilaterale. Aceste acte sunt denumite atipice în măsura în care nu sunt menționate în tratate. Acestea au fost create pentru practica instituțională și sunt frecvent utilizate de către instituții. Este vorba, de exemplu, despre rezoluții, concluzii, comunicări etc. Aceste acte au un domeniu de aplicare politic, însă nu au efect juridic obligatoriu.

Autoritățile europene sunt libere să aleagă actul pe care îl consideră cel mai pertinent pentru a pune în aplicare politica lor. În virtutea principiului de atribuire, actele au un temei juridic în Tratatul privind UE sau TFUE care corespunde domeniului în care autoritățile europene doresc să intervină. În cazul lipsei unui temei juridic precis, ele pot recurge la clauza de flexibilitate (art. 352 din TFUE) care privește competențele complementare ale UE.

În ceea ce privește forma, actele obligatorii trebuie să facă obiectul citării (partea dispozitivă este precedată de cuvintele „având în vedere”) și trebuie motivate (partea dispozitivă este precedată de cuvântul „întrucât”), făcându-se referire la temeiul lor juridic.

În ceea ce privește publicitatea, actele obligatorii trebuie să fie publicate în Jurnalul Oficial al UE. În cazul deciziilor, acestea sunt notificate destinatarilor. Actele obligatorii intră în vigoare, în principiu, în ziua notificării sau a publicării lor în Jurnalul

<sup>156</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/114534\\_en.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114534_en.htm)

Oficial. Prin derogare, actele pot să prevadă intrarea în vigoare în a 20-a zi de la publicarea lor. De asemenea, acestea pot să prevadă o punere în aplicare ulterioară datei intrării în vigoare.

### 4.1.3. Legislația complementară<sup>157</sup>

În afară de jurisprudența Curții de Justiție, sursele legislației complementare cuprind dreptul internațional și principiile generale ale dreptului. Aceste surse i-au permis Curții de Justiție să acopere lacunele din legislația primară sau secundară.

Drepturile fundamentale (considerate mult timp de CJ drept principii generale ale dreptului) constituie o categorie aparte de norme, întrucât ele pot face parte din legislația primară sau din legislația complementară a Uniunii Europene (UE), în funcție de izvorul lor. De altfel, începând din anii '70, are loc o modificare, în măsura în care acestea tind să devină mai degrabă un izvor al legislației primare decât al celei complementare.

Există trei izvoare ale drepturilor fundamentale în UE: Carta drepturilor fundamentale a UE; Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO) și tradițiile constituționale din SM. Anterior intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Carta drepturilor fundamentale, CEDO și tradițiile constituționale ale statelor membre făceau parte din dreptul UE ca principii generale ale dreptului. Tratatul de la Lisabona a consacrat caracterul obligatoriu al Cartei drepturilor fundamentale și prin articolul 6 îi atribuie acesteia aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor. Carta drepturilor fundamentale a devenit astfel un izvor al legislației primare a UE.

Articolul 6 din Tratatul privind UE menține CEDO și tradițiile constituționale ale statelor membre ca izvor al principiilor generale ale dreptului și prevede posibilitatea ca UE să adere la CEDO. Acordul cu privire la o astfel de aderare va trebui să fie adoptat în unanimitate de Consiliu și să fie ratificat de toate SM. De asemenea, la tratat a fost anexat protocolul privind aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului care precizează că aderarea UE nu va trebui să modifice competențele UE și să afecteze atribuțiile instituțiilor sale.

Dreptul internațional este o sursă pentru Curtea de Justiție și în procesul de elaborarea jurisprudenței sale. Curtea se referă la acesta făcând trimitere la dreptul scris, la cutumă și la uzanțe. Conform Curții de Justiție UE se supune normelor dreptului internațional și este un subiect de drept susceptibil de a-și angaja răspunderea internațională față de o țară terță.

Dreptul internațional constituie, de asemenea, o sursă de inspirație pentru Curtea de Justiție pentru elaborarea principiilor generale ale dreptului, ca în cazul principiului obligației de bună credință; pacta sunt servanda (convențiile îi angajează din punct de vedere juridic pe autorii lor); teritorialității; caducității tratatelor din cauza unei schimbări fundamentale a circumstanțelor. Pe de altă parte, Curtea de Justiție a exclus anumite principii ale dreptului internațional pe care le consideră incompatibile cu structura Uniunii (principiul reciprocității în îndeplinirea obligațiilor de stat).

<sup>157</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/114528\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114528_ro.htm)

Principiile generale ale dreptului sunt izvoare nescrise elaborate din jurisprudența Curții de Justiție. Aceste principii i-au permis Curții de Justiție să creeze norme în diferite domenii care nu sunt menționate în tratate, de exemplu în materie de răspundere extracontractuală a UE.

## 4.2. REGULAMENTE, DIRECTIVE ȘI ALTE ACTE LEGISLATIVE<sup>158</sup>

Obiectivele stabilite în tratate sunt realizate prin intermediul mai multor tipuri de acte legislative. Aceste acte legislative includ regulamente, directive, recomandări și avize.

### 4.2.1. Regulamentul

Regulamentul este un act normativ definit prin articolul 288 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) care precizează că regulamentul „are aplicabilitate generală. Acesta este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în fiecare SM.”<sup>159</sup>

**Aplicabilitatea generală** înseamnă că regulamentul se adresează unor categorii abstracte de persoane și nu unor destinatari care pot fi identificați. Curtea de Justiție a precizat că, deși regulamentul vizează categorii generale de persoane, poate fi limitat la anumite categorii de persoane. Avem de a face cu un regulament chiar dacă, la momentul publicării actului, se putea stabili numărul sau chiar identitatea persoanelor în cauză.

**Regulamentul este obligatoriu în toate elementele sale** și nu poate să se aplice incomplet, selectiv sau parțial. Este vorba despre un act juridic cu caracter obligatoriu pentru instituții, SM sau pentru persoanele fizice cărora li se adresează.

**Regulamentul se aplică în mod direct în fiecare SM**, respectiv nu face obiectul niciunei măsuri de includere în dreptul național; conferă drepturi și obligații independent de o măsură națională de punere în aplicare. Această caracteristică nu împiedică SM să ia măsuri de punere în aplicare. De altfel, ele trebuie să procedeze astfel dacă este necesar, în vederea respectării principiului cooperării loiale definit în articolul 4 din Tratatul privind Uniunea Europeană; poate fi utilizat drept referință pentru persoanele fizice în relația lor cu alte persoane fizice, cu SM sau cu autoritățile europene. Regulamentul se aplică în fiecare SM, începând de la intrarea sa în vigoare, și anume după douăzeci de zile de la publicarea sa în Jurnalul Oficial al UE. Efectele sale juridice prevalează asupra tuturor legislațiilor naționale, în mod simultan, automat și uniform.

<sup>158</sup> Sursa [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/l14528\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14528_ro.htm)

## 4.2.2. Regulamentul de aplicare

Acest tip de regulament este definit în articolele 164 și 178 din TFUE, cu privire la regulamentele de aplicare a Fondului social european și a Fondului european de dezvoltare regională. Valabilitatea regulamentelor de aplicare ca acte juridice depinde de „regulamentul de bază”. În timp ce regulamentul de bază prevede regulile esențiale, regulamentul de aplicare definește dispozițiile tehnice.

## 4.2.3. Decizia

Decizia este un instrument juridic de care dispun instituțiile europene pentru a pune în aplicare politicile UE. Decizia este un act cu caracter juridic obligatoriu care poate avea o aplicabilitate generală sau poate fi adresată unui destinatar precis. Deciziile sunt acte juridice care fac parte din legislația secundară a Uniunii Europene și sunt adoptate de Consiliu și de Parlament printr-o procedură legislativă ordinară sau o procedură legislativă specială în baza tratatelor fondatoare. Decizia este un act nelegislativ dacă este adoptată în mod unilateral de către una din instituțiile europene. În astfel de situații, decizia se referă la o dispoziție decretată de Consiliul European, Consiliul UE sau Comisia Europeană în cazuri specifice care nu țin de domeniul de competență al legiuitorului.

Articolul 288 din TFUE definește decizia ca fiind un act obligatoriu în toate elemente sale. Prin urmare, decizia nu poate fi aplicată în mod incomplet, selectiv sau parțial. După caz, deciziile pot fi adresate unuia sau mai multor destinatari; de asemenea, acestea pot să nu indice niciun destinatar precis. Destinatarii unei decizii pot fi SM sau actori privați. De exemplu, Comisia poate folosi decizii pentru a sancționa întreprinderile care fac uz de practici concertate sau care au comis abuzuri de poziție dominantă.

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, decizia nu mai indică neapărat un destinatar. Astfel, decizia a dobândit o sferă de definire mai largă și a devenit instrumentul juridic de bază în domeniul politicii externe și de securitate comună. Prin urmare, Consiliul UE și Consiliul European pot adopta decizii referitoare la interesele și obiectivele strategice ale Uniunii; acțiunile Uniunii la nivel internațional; pozițiile Uniunii cu privire la problematica internațională; modalitățile de punere în aplicare a acțiunilor și a pozițiilor Uniunii.

Pentru a intra în vigoare, decizia trebuie notificată părții interesate. În principiu, această procedură constă în trimiterea unei scrisori recomandate cu confirmare de primire. Decizia poate fi publicată în Jurnalul Oficial, dar această publicare nu exclude necesitatea notificării, care este unica formă de a face actul opozabil față de destinatar.

## 4.2.4. Directiva

Directiva este un instrument utilizat în principal în cadrul operațiunilor de armonizare a legislațiilor naționale și se caracterizează prin flexibilitatea utilizării sale: ea introduce o obligație cu privire la rezultatul care trebuie atins, însă lasă libertate statelor membre în ceea ce privește mijloacele utilizate în acest sens. După ce direc-

tiva este adoptată la nivel european, SM trebuie să o transpună apoi în legislația lor internă.

Articolul 288 din TFUE prevede că directiva are caracter obligatoriu. La fel ca regulamentul european și decizia, ea este obligatorie pentru fiecare SM destinat. Aceasta este obligatorie în toate elementele sale și, prin urmare, nu poate să se aplice incomplet, selectiv sau parțial.

Cu toate acestea, directiva se diferențiază de decizie și regulament. În timp ce regulamentul se aplică în legislația internă a statelor membre imediat după intrarea sa în vigoare, directiva trebuie să fie mai întâi transpusă de SM. Astfel, directiva nu conține modalități de aplicare; ea doar impune statelor membre o obligație de a atinge un anumit rezultat. SM au însă libertatea de a alege forma și mijloacele pentru a aplica această directivă. Directiva se diferențiază și de decizie, întrucât este un text care are un domeniu general de aplicare, destinat tuturor statelor membre. Directiva intră în vigoare imediat ce este notificată statelor membre sau ce este publicată în Jurnalul Oficial.

În general, intrarea în vigoare nu produce efecte directe în legislațiile naționale. În acest scop, este necesară transpunerea (într-un interval de timp stabilit de instituții, 6 luni - 2 ani) care este un act adoptat de SM și constă în aprobarea unor măsuri naționale menite să le permită să se conformeze rezultatelor stabilite prin directivă. Autoritățile naționale trebuie să comunice Comisiei aceste măsuri.

După termenul de transpunere, în cazul în care directiva nu a fost transpusă în legislația națională, Comisia poate solicita Curții de Justiție să condamne statele și neexecutarea hotărârii pronunțate cu această ocazie și poate conduce la o nouă condamnare care se poate solda cu amenzi. Curtea de Justiție a acceptat, de asemenea, să acorde persoanelor fizice, în anumite condiții, posibilitatea de a obține despăgubiri pentru daunele cauzate de directivele transpuse incorect sau cu întârziere (hotărârea Francovich și Bonifaci din data de 19 noiembrie 1991).

Curtea de Justiție consideră că directiva are un efect direct vertical (adică persoanele fizice o pot invoca în fața judecătorului), însă sunt mai multe condiții care trebuie să fie îndeplinite astfel încât o persoană fizică să poată invoca o directivă în fața tribunalelor (dispozițiile directivei trebuie să fie necondiționate și suficient de precise, directiva nu trebuie să fi fost corect transpusă printr-o măsură națională până la termenul prevăzut.)

#### 4.2.5. Actele atipice

Actele atipice sunt o categorie de acte adoptate de către instituțiile UE. Acestea se pot referi la organizarea internă a Uniunii Europene sau pot avea o aplicabilitate mai generală care vizează domeniul politic specific. Aceste acte sunt denumite „atipice”, deoarece nu fac parte din categoria actelor juridice prevăzute de TFUE (articolele 288-292).

Există o mare varietate de acte atipice. Unele dintre acestea sunt prevăzute de alte dispoziții ale tratatelor fondatoare ale UE, iar altele au fost dezvoltate prin practica instituțională.

Regulamentele de procedură ale instituțiilor UE sunt acte atipice. Tratatul fondatoare prevăd că instituțiile UE adoptă propriile lor regulamente de procedură.



Regulamentele de procedură stabilesc organizarea, funcționarea și normele interne de procedură ale instituțiilor UE. Acestea au un caracter obligatoriu doar pentru instituția în cauză.

Tratatele fondatoare prevăd și alte tipuri de acte adoptate în cadrul dialogului politic între instituțiile UE care au rolul de a facilita activitatea și cooperarea între instituții (acorduri interinstituționale care pot avea un caracter obligatoriu pentru instituțiile semnatare ale acordului).

De asemenea, instituțiile UE au dezvoltat o serie de instrumente în cadrul activității lor (Parlamentul European își exprimă anumite poziții politice la nivel internațional prin intermediul rezoluțiilor sau al declarațiilor, Consiliul adoptă în mod regulat concluzii, rezoluții sau orientări cu ocazia reuniunilor sale, Comisia adoptă comunicări care prezintă noi programe politice, cărți verzi menite să lanseze consultări publice cu privire la anumite chestiuni europene, cărți albe, care prezintă propuneri detaliate de acțiuni europene etc). Aceste acte reflectă opinia instituțiilor cu privire la anumite chestiuni europene sau internaționale. Ele au o aplicabilitate generală, dar nu au caracter obligatoriu.

# V. APLICAREA LEGISLAȚIEI UNIUNII EUROPENE

## 5.1. TRANSPUNERE, APLICARE ȘI CONTROL

Uniunea Europeană nu își poate atinge obiectivele de politică dacă statele membre nu aplică efectiv pe teren dreptul UE. Responsabilitățile care revin Comisiei și, respectiv, statelor membre sunt clar definite în tratate. Statele membre sunt responsabile pentru aplicarea corectă a acquis-ului, având obligația de a transpune directivele în mod corect și la timp. Comisia are responsabilitatea de a monitoriza eforturile statelor membre și de a asigura respectarea dreptului UE, inclusiv prin recurgerea la proceduri juridice formale.

În scopul punerii în aplicare eficace a politicilor, Comisia lucrează în parteneriat cu statele membre pentru a încerca să rezolve, în mod eficient și satisfăcător, problemele ridicate și plângerile adresate de cetățeni, întreprinderi, ONG-uri și alte părți interesate cu privire la aplicarea dreptului UE, înainte de a lansa proceduri formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

În cazul în care aceste eforturi de soluționare a problemelor nu sunt încununate de succes, Comisia poate lansa proceduri formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (în temeiul articolului 258 din TFUE). Procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pot fi, de asemenea, inițiate în temeiul altor dispoziții ale dreptului UE, de exemplu, articolul 106 din TFUE, coroborat cu articolul 101 sau 102 din TFUE.

Aceste proceduri pot viza fie transpunerea tardivă sau incorectă a directivelor, fie aplicarea necorespunzătoare a dreptului.

La sfârșitul anului 2011, acquis-ul UE era format din 8862 de regulamente (în 2010 - aproximativ 8400) și 1885 de directive (în 2010 - aproximativ 2000), pe lângă dreptul primar (tratatele).

### 5.1.1. Efectul direct al dreptului european<sup>160</sup>

Principiul efectului direct (sau aplicabilitatea directă) permite persoanelor fizice să invoce în mod direct o normă europeană în fața unei instanțe naționale sau europene. Acest principiu nu privește decât anumite acte europene și, de altfel, face obiectul mai multor condiții.

Efectul direct al dreptului european este, alături de principiul supremației, un principiu fundamental al dreptului european. Principiul efectului direct garantează astfel aplicabilitatea și eficacitatea dreptului european în statele membre. Cu toate acestea, CJUE a definit mai multe condiții care trebuie îndeplinite pentru ca un act juridic european să se poată aplica în mod direct. În plus, efectul direct al unui act poate să privească numai relațiile între o persoană fizică și un stat membru sau să fie extins la

<sup>160</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/l14547\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14547_ro.htm)

relațiile între toate persoanele fizice.

Efectul direct al dreptului european a fost consacrat de Curtea Europeană de Justiție, în hotărârea Van Gend en Loos din data de 5 februarie 1963. În această hotărâre, Curtea afirmă că dreptul european nu generează numai obligații pentru statele membre, ci și drepturi pentru persoanele fizice. Astfel, persoanele fizice pot să se prevaleze de aceste drepturi și să invoce în mod direct normele europene în fața instanțelor naționale și europene. Totuși, nu este necesar ca statul membru să reia norma europeană în cauză în sistemul său juridic intern.

### 5.1.2. Efectul direct orizontal și vertical

Efectul direct include două aspecte: un efect vertical și un efect orizontal.

Efectul direct vertical intervine în relațiile între persoanele fizice și stat. Aceasta înseamnă că persoanele fizice pot să se prevaleze de o normă europeană față de stat.

Efectul direct orizontal intervine în relațiile între persoanele fizice. Aceasta înseamnă că o persoană fizică poate să se prevaleze de o normă europeană față de o altă persoană fizică.

În funcție de tipul de act în cauză, Curtea de Justiție a acceptat fie un efect direct complet (și anume un efect direct orizontal și un efect direct vertical), fie un efect direct parțial (limitat la efectul direct vertical).

### 5.1.3. Efectul direct și legislația primară

În ceea ce privește legislația primară, și anume textele cele mai importante din ordinea juridică europeană, Curtea de Justiție a stabilit în hotărârea Van Gend en Loos principiul efectului direct. Cu toate acestea, ea a indicat drept condiție ca obligațiile să fie precise, clare, necondiționate și să nu necesite măsuri complementare, cu caracter național sau european.

În hotărârea Becker (hotărârea din 19 ianuarie 1982), Curtea de Justiție refuză efectul direct în cazul în care statele membre posedă o marjă de apreciere referitoare la punerea în aplicare a dispoziției vizate (hotărârea din data de 12 decembrie 1990, Kaefer și Procacci), indiferent cât de mică este această marjă.

## 5.2. SUPREMAȚIA DREPTULUI EUROPEAN<sup>161</sup>

Conform principiului supremației, dreptul european are o valoare superioară față de legislațiile naționale ale statelor membre. Principiul supremației este valabil pentru toate actele europene care au caracter obligatoriu. Statele membre nu pot așadar să aplice o normă națională care ar fi contrară dreptului european.

Principiul supremației garantează superioritatea dreptului european asupra legislațiilor naționale. Acesta este un principiu fundamental al dreptului european. La fel ca principiul efectului direct, acesta nu este menționat în Tratat, însă a fost consacrat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

<sup>161</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/l14548\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14548_ro.htm)

### 5.2.1. Definiție

CJUE a consacrat principiul supremației în hotărârea Costa împotriva Enel din data de 15 iulie 1964. În această hotărâre, Curtea declară că legislația emisă de instituțiile europene se integrează în sistemele juridice ale statelor membre, care sunt obligate să o respecte. Astfel, dacă o regulă națională este contrară unei dispoziții europene, autoritățile statelor membre trebuie să aplice dispoziția europeană. Dreptul național nu este nici anulat și nici abrogat, însă caracterul său obligatoriu este suspendat. Curtea a precizat în continuare că supremația dreptului european se aplică tuturor actelor naționale, indiferent dacă acestea au fost adoptate anterior sau ulterior actului european în cauză.

Întrucât dreptul european devine superior dreptului național, principiul supremației garantează așadar o protecție uniformă a cetățenilor, prin dreptul european, pe întreg teritoriul UE.

### 5.2.2. Domeniul de aplicare

Supremația dreptului european asupra legislațiilor naționale este absolută. Astfel, toate actele europene care au caracter obligatoriu beneficiază de acest principiu, atât cele din legislația primară, cât și cele din legislația secundară.

La fel, toate actele naționale se supun aceluiași principiu, indiferent de tipul acestora: lege, regulament, decizie administrativă, ordonanță, circulară etc. Este irelevant dacă aceste texte au fost emise de puterea executivă sau de cea legislativă a statului membru. Puterea judiciară se supune, de asemenea, principiului supremației. De fapt, dreptul pe care îl generează, jurisprudența, trebuie să respecte dreptul Uniunii.

Curtea de Justiție a considerat că și constituțiile naționale se supun principiului supremației. Pe cale de consecință, judecătorul național nu trebuie să aplice prevederile unei constituții contrare dreptului european.

### 5.2.3. Responsabilii de respectarea principiului

La fel ca în cazul principiului efectului direct, Curtea de Justiție exercită controlul aplicării corecte a principiului supremației. Aceasta sancționează statele membre care nu îl respectă prin intermediul deciziilor luate în temeiul diferitelor acțiuni prevăzute de tratatele fondatoare, în special acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor.

Judecătorul național are, de asemenea, obligația de a asigura respectarea principiului supremației. După caz, acesta poate să utilizeze procedura întrebărilor preliminare, dacă există îndoieli privind aplicarea acestui principiu. Într-o hotărâre din 19 iunie 1990 (Factortame), Curtea de Justiție a stabilit că o instanță națională, în cadrul pronunțării unei hotărâri preliminare privind valabilitatea unei norme naționale, trebuie să suspende fără întârziere aplicarea acestei norme, în așteptarea soluției preconizate de Curtea de Justiție și a hotărârii pe care instanța o va lua privind fondul acestei chestiuni.

## 5.3. ACȚIUNEA ÎN ANULARE<sup>162</sup>

Acțiunea în anulare face parte dintre căile de atac care pot fi exercitate în fața CJUE. Prin această acțiune, reclamantul solicită anularea unui act adoptat de către o instituție, un organ sau un organism al Uniunii Europene.

Acțiunea în anulare este o procedură jurisdicțională exercitată în fața CJUE. Acest tip de acțiune îi permite Curții să controleze legalitatea actelor adoptate de către instituțiile, organele sau organismele europene. Astfel, Curtea pronunță anulara-  
ea actului în cauză, în cazul în care consideră că acesta nu este în conformitate cu dreptul UE.

Acțiunea în anulare poate fi exercitată de către instituțiile europene sau de către persoanele juridice, în anumite condiții.

### 5.3.1. Natura acțiunii

Acțiunea în anulare constă într-un control al legalității actelor europene, care poate conduce la anularea actului în cauză. Această acțiune poate fi exercitată împotriva:

- » tuturor actelor legislative;
- » actelor adoptate de Consiliu, de Comisie, de Banca Centrală Europeană, de Parlamentul European și de Consiliul European, în cazul în care aceste acte sunt menite să producă efecte juridice pentru părți terțe;
- » actelor adoptate de organele sau organismele europene, în cazul în care aceste acte sunt menite să producă efecte juridice pentru părți terțe;
- » deliberărilor Consiliului guvernatorilor sau ale Consiliului de Administrație al Băncii Europene de Investiții, în condițiile articolului 271 din TFUE.

În plus, articolul 263 din TFUE exclude din sfera de competență a CJUE recomandările și avizele.

Pe de altă parte, odată ce Curtea de Justiție este sesizată cu o acțiune în anulare, ea examinează conformitatea actului, în raport cu dreptul UE. Ea poate apoi să pronunțe anularea actului, pe baza a patru motive:

- » în caz de incompetență;
- » în caz de încălcare a unor norme fundamentale de procedură;
- » în caz de încălcare a tratatelor sau a oricărei norme de drept referitoare la aplicarea acestora;
- » în caz de abuz de putere.

### 5.3.2. Reclamanții

Articolul 263 din TFUE diferențiază mai multe categorii de reclamanți. În primul rând, articolul are în vedere **reclamanții privilegiați**. Este vorba despre statele membre, despre Comisie, despre Parlamentul European și despre Consiliu. Acești reclamanți sunt denumiți privilegiați, întrucât pot să formuleze o acțiune în anulare în fața CJUE fără a fi nevoiți să demonstreze un interes de a acționa.

Persoanele fizice sunt, de asemenea, în măsură să sesizeze CJUE. Acestea constituie categoria **reclamanților neprivilegiați**. Spre deosebire de reclamanții privilegiați, persoanele fizice trebuie să demonstreze un interes de a acționa, pentru a putea so-

<sup>162</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/ai0038\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/ai0038_ro.htm)

licita anularea unui act european. Astfel, actul contestat trebuie să fie destinat reclamantului sau să îl vizeze în mod direct și individual.

În plus, unii reclamânți pot formula **acțiuni specifice**. Astfel, Curtea de Conturi, Banca Centrală Europeană și Comitetul Regiunilor sunt în măsură să intenteze acțiuni în anulare împotriva actelor europene care ar aduce atingere **prerogativelor** lor. De asemenea, Consiliul de Administrație al Băncii Europene de Investiții poate contesta deliberările Consiliului guvernatorilor Băncii. În sfârșit, Tratatul de la Lisabona a creat un nou tip de acțiune: parlamentele naționale și Comitetul Regiunilor pot de acum înainte să intenteze acțiuni în anulare împotriva actelor pe care le consideră neconforme cu principiul subsidiarității.

În plus, reclamânții au la dispoziție un termen de două luni pentru a înainta acțiunea în anulare. Acest termen începe să se scurgă fie de la data publicării actului în cauză, fie de la notificarea acestuia reclamantului, fie de la data la care reclamantul a luat la cunoștință de actul respectiv.

### 5.3.3. Anularea actului

Dacă acțiunea este întemeiată, CJUE poate anula actul în întregime sau numai anumite dispoziții. Actul sau dispozițiile anulate nu mai produc apoi efecte juridice. În plus, organul sau organismul care a adoptat inițial actul anulat este obligat să acopere lacunele juridice, în conformitate cu hotărârea pronunțată de CJUE.

### 5.3.4. Repartizarea competențelor între Curtea de Justiție și Tribunal

Curtea de Justiție are competențe pentru:

- » acțiunile formulate de statele membre împotriva Parlamentului European și Consiliului;
- » acțiunile formulate de o instituție împotriva unei alte instituții.
- » Tribunalul are competența de a soluționa, în primă instanță, toate celelalte tipuri de recurs și, în special, acțiunile formulate de persoanele fizice.

## 5.4. ACȚIUNEA ÎN CONSTATAREA NEÎNDEPLINIRII OBLIGAȚIILOR<sup>163</sup>

Acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor face parte din acțiunile care pot fi introduse în fața CJUE. Aceasta permite Curții de Justiție să controleze modul în care statele membre își respectă obligațiile care le revin în temeiul dreptului european.

Acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor este o procedură judiciară introdusă în fața CJUE. Acțiunea poate fi inițiată de către Comisie sau de către un stat membru împotriva unui alt stat membru care se presupune că nu a respectat dreptul Uniunii Europene.

Acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor se bazează pe articolele 258 – 260 din TFUE.

<sup>163</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/institutional\\_affairs/decisionmaking\\_process/114550\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114550_ro.htm)

### 5.4.1. Natura neîndeplinirii obligațiilor

Neîndeplinirea obligațiilor poate decurge din instrumente juridice (legi, decrete, decizii administrative etc.) sau poate rezulta din fapte (practici administrative etc.).

Neîndeplinirea obligațiilor poate fi consecința unor comportamente pozitive (acțiuni) sau negative (abțineri și omisiuni). Astfel, acțiunile pot consta, de pildă, în adoptarea unui text contrar dreptului european sau în refuzul intenționat de a abroga o măsură internă contrarie. Abținerile sau omisiunile pot consta, de pildă, în întâzieri în transpunerea unei directive sau în necomunicarea de către statele membre către Comisie a măsurilor naționale de punere în aplicare.

Actul trebuie să fie imputabil statului membru. Din această cauză, noțiunea de stat este interpretată în sens larg de către Curtea de Justiție, în măsura în care poate fi vorba de toate organismele sale cum sunt guvernul, parlamentul, entitățile federate sau colectivitățile de la nivel substatal etc.

### 5.4.2. Procedură

Acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor poate fi inițiată fie de către Comisie, cazul cel mai frecvent întâlnit în practică, fie de către un stat membru:

- atunci când Comisia inițiază procedura, trebuie întâi să transmită un aviz motivat statului membru care se presupune că nu a respectat dreptul Uniunii. Dacă, după un anumit termen, statul membru nu și-a îndeplinit obligațiile, Comisia poate să introducă împotriva sa, în fața Curții de Justiție, o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor.

- atunci când un stat membru inițiază procedura, acesta trebuie să sesizeze mai întâi Comisia. Aceasta emite un aviz motivat după ce ascultă argumentele statelor membre în cauză. Statul membru reclamant poate apoi să sesizeze Curtea de Justiție.

După ce este sesizată și dacă recunoaște existența unei neîndepliniri a obligațiilor, Curtea de Justiție emite o primă hotărâre conținând măsurile care trebuie adoptate de către statul membru pentru a remedia situația. Apoi, în cazul în care Comisia estimează că statul membru nu a adoptat măsurile necesare, ea sesizează Curtea de Justiție a doua oară. În cazul în care Curtea confirmă că statul membru nu s-a conformat primei sale hotărâri, îi poate impune plata unei amenzi.

Tratatul de la Lisabona a introdus o acțiune în constatare specială în cazul în care un stat membru nu i-a comunicat Comisiei măsurile de transpunere ale unei directive. Într-un astfel de caz, Curtea poate impune o sancțiune financiară statului membru în cauză încă din stadiul primei hotărâri privind existența unei neîndepliniri a obligațiilor.

### 5.4.3. Repartizarea competențelor între Curtea de Justiție și Tribunal

Doar Curtea de Justiție este competentă pentru a judeca acțiunile în constatarea neîndeplinirii obligațiilor introduse de un stat membru sau de Comisia Europeană.

În temeiul articolului 260 alineatul (3) din TFUE, în cazul în care, în conformitate cu articolul 258 din TFUE, sesizează Curtea cu **privire la neîndeplinirea obligațiilor din cauza transunerii tardive**, Comisia poate indica sancțiunile financiare fără a

trebuie să aștepte o primă hotărâre a Curții.

Obiectivul acestei inovații a Tratatului de la Lisabona este de a motiva într-o mai mare măsură statele membre să transpună directivele în termenele stabilite de legiuitor și de a asigura astfel o eficacitate reală a legislației Uniunii.

#### **5.4.4. Prezentare a procedurii de încălcare a obligațiilor europene (procedura de infringement)**

Conform prevederilor Art. 17(1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) "Comisia promovează interesul general al Uniunii și ia inițiativele corespunzătoare în acest scop. Aceasta asigură aplicarea tratatelor, precum și a măsurilor adoptate de instituții în temeiul acestora. Comisia supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene (...)".

Există trei tipuri de încălcări ale legislației europene în domeniul mediului care determină declanșarea procedurii de infringement de către Comisie și anume:

a) omiterea notificării actelor normative naționale care transpun și implementează directivele – statele membre au obligația de a notifica atât legislația de transpunere, cât și cea care asigură implementarea;

b) neconformarea legislației naționale la cerințele normelor europene – statele membre au obligația ca legislația națională să fie în deplină concordanță cu cerințele europene;

c) aplicarea necorespunzătoare a actelor normative europene – statele membre au obligația de a asigura aplicarea întocmai a dispozițiilor europene de transpunere.

Modalitățile de identificare a cazurilor de încălcare a dreptului european de către statele membre care pot conduce la declanșarea procedurii de infringement sunt:

a) sesizarea automată a situațiilor de omitere a notificării legislației naționale de transpunere – Comisia europeană beneficiază de un sistem informațional care permite această sesizare, determinând declanșarea automată a procedurii pentru astfel de cazuri.

b) o plângere înaintată Comisiei Europene de orice persoană fizică sau juridică având ca obiect orice măsură (legislativă, de reglementare sau administrativă) sau practică a unui stat membru pe care o consideră incompatibilă cu normele europene - condiția necesar a fi îndeplinită pentru ca plângerea să fie admisibilă este ca aceasta să se refere la încălcarea unei norme europene de către un stat membru.

Este recomandat, înainte de sau în același timp cu depunerea unei plângeri la Comisie, să se încerce obținerea remedierii situației din partea autorităților naționale (administrative sau judiciare).

Odată primită plângerea, Comisia are puterea discreționară de a decide asupra acesteia. În termen de 1 an Comisia trebuie fie să închidă cazul, fie să treacă la etapa următoare. Reclamantul este informat prin intermediul Direcției Generale care se ocupă de domeniul respectiv asupra acțiunilor întreprinse de Comisie ca răspuns la plângerea sa, asupra deciziei de a declanșa procedura de infringement împotriva unui stat, precum și asupra oricărei acțiuni legale.

c) propriile investigații ale Comisiei – în această categorie se înscriu:

- Rapoartele întocmite de statele membre privind modul în care actele euro-



pene s-au implementat în fiecare stat membru;

- Întrebările adresate de Parlamentul European, în urma cărora, Comisia se poate autosesiza și poate declanșa procedura de infringement;

- Petițiile primite de Parlamentul European și transmise Comisiei pentru soluționare. Din analiza acestora, Comisia poate ajunge la concluzia că un stat membru nu a respectat dreptul european.

Odată declanșată procedura de infringement, aceasta parcurge mai multe etape. O importanță deosebită o are faptul că această acțiune oferă și o procedură necontencioasă, prealabilă, de rezolvare a „disputelor” dintre Comisie și statele membre cu privire la aplicarea dreptului european, dând posibilitatea rezolvării pe cale amiabilă a divergențelor.

Procedura prealabilă constă în schimbarea reciprocă a punctelor de vedere între viitorul reclamant (Comisia) și viitorul pârât (statul membru), mai exact procedura stabilește unele termene pentru rezolvarea situației neconforme cu dreptul european. De asemenea, prezintă importanță faptul că, în cadrul procedurii prealabile, are loc și delimitarea obiectului acțiunii viitoare aduse în fața Curții de Justiție.

În ceea ce privește scopul procedurii, însăși Curtea de Justiție a statuat, în mod repetat, că acesta este acela „de a da posibilitatea statului membru, pe de o parte de a-și remedia, corecta sau îndrepta poziția față de problema prezentată în fața Curții și, pe de altă parte, de a-și prezenta apărarea împotriva plângerilor Comisiei”.

Importanța procedurii prealabile rezidă în caracterul confidențial al acesteia, aspecte ce duc la facilitarea soluționării amicale, 90% din cele aproape 200 de cazuri pe an fiind rezolvate pe cale amiabilă, înainte de a se sesiza Curtea (Fuerea, 2006, p. 267).

a) **„Scrisoare de punere în întârziere”** – în care se precizează care sunt încălcările legislației europene. Această scrisoare reprezintă, de fapt, **deschiderea formală a procedurii de infringement**, Comisia având rolul de autoritate de investigare.

Înainte de a trimite scrisoarea mai sus menționată, există posibilitatea ca Direcția Generală cu atribuții într-un anumit domeniu, să solicite statului respectiv informații privind presupusa încălcare a legislației europene de mediu, printr-o scrisoare informală. Aceste scrisori informale îndeplinesc rolul de a culege informații și de a elimina eventualele neînțelegeri din partea Comisiei.

În cazul netranspunerii unei directive, procedura de infringement este inițiată automat, motivul fiind evidența clară a încălcării normei europene odată ce perioada de transpunere prevăzută a fost depășită fără a se fi raportat nicio măsură de transpunere.

**b) Observațiile statului membru** – conform prevederilor Art. 258 din TFUE **statul membru are posibilitatea de a transmite Comisiei Europene observațiile sale ca răspuns la scrisoarea de punere în întârziere**. Aceasta reprezintă, de fapt, dreptul statului de a se apăra, garantându-se, astfel, protecția intereselor statului membru. Statul membru nu poate invoca în favoarea sa prevederi, practici sau circumstanțe existente în dreptul intern pentru a justifica neconformarea cu obligațiile impuse de dreptul european, chiar dacă acestea sunt de natură constituțională.

**c) „Aviz motivat”** – în cazul în care statul nu a transmis nici un răspuns sau, în urma analizării observațiilor primite de la statul în cauză, Comisia consideră răspunsul nesatisfăcător, aceasta adoptă un „aviz motivat” pe care îl transmite statului (Art. 258 din TFUE). Avizul motivat reprezintă un „semnal de alarmă” final și conține cerința Comisiei ca statul membru să ia măsurile necesare înlăturării încălcării legislației europene.

**d) Răspunsul statului membru** – conține, de regulă, măsurile întreprinse pentru a se conforma cu avizul motivat al Comisiei.

**e) „Saisine”** – în cazul în care statul membru nu se conformează avizului motivat în termenul stabilit de Comisie, aceasta poate sesiza CJUE (Art. 258 din TFUE). Prin decizia Comisiei de a înainta cazul CJUE se dorește o confirmare a poziției legale a Comisiei din avizul motivat. Această decizie reprezintă începerea procedurii contencioase. Chiar dacă un stat membru recunoaște încălcarea dreptului european, însă nu poate rezolva problema din cauza structurii sistemului său național administrativ stabilită în conformitate cu normele constituționale, acest fapt nu poate fi invocat pentru a justifica neconformarea. Pe cale de consecință, statul membru interesat este obligat să-și modifice sistemul național în scopul de a se garanta aplicarea uniformă a dreptului european. Comisia este obligată să ia în considerare toate răspunsurile și argumentele statului membru și nu poate invoca probleme de coordonare internă pentru a justifica că un anumit document transmis de statul membru nu a fost luat în considerare.

#### 5.4.5. Procedura în fața CJUE

Procedura se concretizează în următoarele etape:

**a) sesizarea Curții** – Serviciul juridic al Comisiei elaborează un document scris împreună cu Direcția Generală responsabilă de domeniu. Acțiunea trebuie introdusă cel mai târziu în termen de o lună de la data la care Comisia a decis să înainteze cazul Curții (de la „saisine”).

**b) soluționarea cazului de către CJUE** – Prin hotărârea sa, CJUE stabilește dacă obiectul litigiului reprezintă sau nu o încălcare a normelor europene. În cazul în care CJUE constată că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, acest stat este obligat să ia măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții (Art. 260 din TFUE).

**c) punerea în aplicare a deciziei CJUE** – La o lună după decizia finală a CJUE, Comisia trimite statului în cauză o scrisoare prin care îi reamintește obligația de a lua măsurile necesare pentru a asigura respectarea legislației europene încălcate și de a raporta Comisiei în termen de 3 luni asupra măsurilor luate sau care sunt preconizate a fi luate.

**d) observațiile statului membru** - statul în cauză are posibilitatea de a transmite un răspuns Comisiei privind măsurile pe care le-a luat pentru a se conforma cu hotărârea CJUE. Această posibilitate reprezintă dreptul statului respectiv de a se apăra și a demonstra modul în care consideră necesar să respecte decizia CJUE.

**e) „scrisoare de punere în întârziere”** – în cazul în care Comisia consideră că statul membru nu a luat măsurile necesare pentru a se conforma cu hotărârea CJUE, atunci transmite o scrisoare de punere în întârziere (Art. 260 din TFUE), în care precizează care dispoziții din decizia CJUE nu au fost respectate și termenul în care trebuie luate aceste măsuri. Tratatul de la Lisabona introduce posibilitatea de a suprima această etapă a procedurii (Art. 260 din TFUE).

**f) sesizarea Curții pentru nerespectarea hotărârii sale** – în cazul în care statul respectiv nu s-a conformat cu decizia CJUE în termenul stabilit, Comisia poate sesiza Curtea având ca obiect obligarea statului în cauză de a plăti o sumă globală sau penalități până la data la care se conformează cu prima hotărâre a CJUE (Art. 260 din TFUE). Comisia indică cuantumul sumei forfetare sau al penalității cu titlu comi-

natoriu pe care statul membru trebuie să le plătească și pe care îl consideră adecvat situației (Art. 260 din TFUE).

**g) hotărârea CJUE** – dacă în urma analizării sesizării făcute de către Comisie, Curtea constată că statul membru nu a respectat hotărârea sa, aceasta îi poate impune plata unei sume forfetare sau a unor penalități cu titlu cominatoriu (Art. 260 din TFUE) până la îndeplinirea obligațiilor precizate în prima hotărâre. Comisia Europeană propune CJUE sancțiunile pecuniare, indicând cuantumul lor.

În 2005, Comisia a adoptat Comunicarea SEC(2005)1658 privind punerea în aplicare a art. 228 din Tratatul CE, prin care a stabilit principiile și metoda de calcul pe baza cărora determină cuantumul sancțiunilor pecuniare propuse. Astfel, Comisia se bazează pe 3 criterii fundamentale în stabilirea penalităților:

- » durata încălcării (perioada de timp cât persistă nerespectarea prevederilor europene; termenul începe să curgă de la data emiterii primei hotărâri),
- » gravitatea încălcării și
- » factorul național („n”) stabilit pentru fiecare stat membru, în funcție de PIB-ul statului respectiv și de ponderea voturilor în Consiliu.

În anul 2010, Comisia a adoptat Comunicarea SEC (2010) 923 privind punerea în aplicare a art. 260 din TFUE prin care au fost actualizate datele utilizate pentru calculul sumei forfetare și a penalităților care urmează să fie propuse de Comisie CJUE în procedurile de infringement.

Tratatul de la Lisabona introduce posibilitatea de a cere penalități de întârziere încă de la prima etapă a procedurii (art. 258), pentru cazurile de necomunicare a măsurilor de transpunere (Art. 260(3) din TFUE).

CEJ, în hotărârea din 12 iulie 2005, a statuat că instanța europeană are posibilitatea de a impune plata atât a unei sume globale (amenzi), cât și a unei penalități. Astfel, CEJ a stabilit posibilitatea ca judecătorii să impună, în viitor, o amendă globală, luând în considerare întârzierile deja acumulate și nu numai o plată zilnică, neretroactivă.

*Pentru România, Comisia a stabilit suma minimă forfetară la 1.862.000 Euro și valoarea factorului național „n” la 3,53 (penalitățile pot fi cuprinse între 2.260 – 135.600 euro/zi de întârziere).*

În ultima parte a anului 2011, Comisia a sesizat pentru prima oară Curtea cu un caz de neîndeplinire a obligațiilor din cauza transunerii tardive, solicitând sancțiuni financiare în temeiul articolului 260 alineatul (3) din TFUE.

Cinci state membre au fost implicate în nouă decizii de acest tip în 2011: Austria (1 caz), Germania (3 cazuri), Grecia (1 caz), Italia (1 caz) și Polonia (3 cazuri). Valoarea penalităților zilnice cu titlu cominatoriu propuse a variat între 44 876,16 EUR și 215 409,60 EUR (nu au fost solicitate sume forfetare).

La sfârșitul anului 2011, 1775 de cazuri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor erau în curs. Numărul cazurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor aflate în curs a scăzut de la an la an, în 2010 înregistrându-se 2100 de cazuri, iar în 2009 - aproximativ 2900 de cazuri.

În cursul anului 2011:

- » Comisia a închis 203 cazuri de neîndeplinire a obligațiilor după trimiterea

scrisorii de punere în întârziere;

» alte 167 de cazuri au fost soluționate după trimiterea avizului motivat către statul membru în cauză; și

» 29 de cazuri de neîndeplinire a obligațiilor au fost închise (sau au fost retrase de la Curte) după ce Comisia a luat hotărârea de a înainta cazul Curții.

În total, 399 de cazuri de neîndeplinire a obligațiilor au fost închise, deoarece statul membru a demonstrat că respectă dreptul UE. În 2011, Curtea a pronunțat 62 de hotărâri în temeiul articolului 258 din TFUE, dintre care 53 (85%) au fost în favoarea Comisiei.

De obicei, statele membre iau măsurile necesare pentru a se conforma în timp util hotărârii Curții. Cu toate acestea, la sfârșitul anului 2011, Comisia a trebuit să continue 77 de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 260 alineatul (2) din TFUE, întrucât statele membre nu s-au conformat hotărârilor Curții. Majoritatea acestor cazuri vizau Grecia (13), Italia (12) și Spania (8). Aproape jumătate din numărul de cazuri de neîndeplinire a obligațiilor în temeiul articolului 260 alineatul (2) din TFUE au fost legate de domeniul mediului (36), înregistrându-se câteva cazuri și în domeniul pieței interne și serviciilor (10), precum și în cel al transporturilor (8). Din aceste 77 de cazuri, 11 fuseseră deja înaintate Curții pentru a doua oară la sfârșitul anului 2011. Anul trecut au fost pronunțate doar două hotărâri judecătorești în temeiul articolului 260 alineatul (2) din TFUE, împotriva Greciei și a Italiei. (Comisia/Grecia, C-407/09 - suma forfetară impusă ridicându-se la 3 000 000 EUR, Comisia/Italia, C-496/09 -suma forfetară impusă ridicându-se la 30.000.000 EUR).

În principiu, o hotărâre a Curții în temeiul articolului 260 alineatul (2) din TFUE impune statului membru care nu și-a îndeplinit obligațiile sume forfetare și/sau penalități zilnice cu titlu cominatoriu.

Statul membru în cauză trebuie să achite suma forfetară imediat și, în același timp, să plătească penalitățile zilnice cu titlu cominatoriu până la data la care se conformează pe deplin primei hotărâri a Curții.

Deși Comisia, în calitate de gardian al tratatelor, desfășoară propriile anchete pentru a detecta încălcări ale dreptului UE, cetățenii, întreprinderile și organizațiile interesate contribuie în mod semnificativ la această activitate de monitorizare, prin raportarea deficiențelor în materie de transpunere și/sau aplicare a dreptului UE de către autoritățile statelor membre). După detectarea problemelor, au loc discuții bilaterale între Comisie și statul membru în cauză, în vederea remedierii acestora, în măsura posibilului, utilizându-se platforma EU Pilot.

#### 5.4.6. Parteneriatul cu statele membre: EU Pilot

EU Pilot este o inițiativă a Comisiei menită să găsească răspunsuri la întrebări și să identifice soluții pentru problemele legate de aplicarea dreptului UE. Această inițiativă utilizează o bază de date on-line și un instrument de comunicare. EU Pilot oferă posibilitatea de a rezolva problemele înainte de inițierea procedurilor formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Dat fiind faptul că, în principiu, cazurile ar trebui să fie tratate în termen de 20 de săptămâni, dialogul din cadrul EU Pilot facilitează rezolvarea rapidă a problemelor. Statele membre au participat treptat la EU Pilot. La sfârșitul anului 2011, 25 de state membre participau deja la această inițiativă, iar în cazul celorlalte două state mem-

bre activitățile pregătitoare erau într-un stadiu avansat.

Belgia, Polonia, Letonia și România s-au alăturat EU Pilot în ianuarie 2011, fiind urmate de Cipru în luna martie. După ce Franța și Grecia s-au alăturat acestui sistem în septembrie 2011, doar Luxemburgul și Malta au rămas în afara sa în 2011.

Cifre din 2011 privind proiectul EU Pilot: 1201 dosare noi în cursul anului 2011 – această cifră cuprinde 510 plângeri confirmate de Comisie și 691 de dosare de autosesizare noi.

700 de dosare au fost închise în cursul anului 2011 – dintre cele 700 de dosare EU Pilot din 2011, Comisia a închis 508, deoarece răspunsul furnizat de statul membru în cauză a fost satisfăcător. Aceasta echivalează cu o rată de soluționare a cazurilor de 72,5% pentru statele membre (o scădere de 8,5% față de rata de 81% din 2010) 1096 de dosare pendinte – la sfârșitul anului 2011, majoritatea dosarelor din cadrul EU Pilot vizau Italia (371), urmată de Spania (365) și Germania (193). În ceea ce privește domeniile de politică vizate, pe primul loc s-a aflat mediul, cu 335 de dosare în curs, urmat de piața internă și serviciile (129) și de impozitare și uniunea vamală (117).

În 2011 Comisia a închis 183 de dosare EU Pilot, prin lansarea unor proceduri formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Rezultatele negative ale procedurii din cadrul EU Pilot s-au înregistrat cel mai frecvent în dosare privind mediul (49 de cazuri de acest tip), impozitarea și uniunea vamală (24) și transporturile (21 de refuzuri). Italia, Polonia și Spania au făcut obiectul celui mai mare număr de cazuri în care s-a recurs la acțiuni în constatare a neîndeplinirii obligațiilor (21, 15 și, respectiv, 14 dosare).

## 5.4.7. Detectarea problemelor și soluții informale

### A. Plângeri

Plângerile sunt înaintate de cetățeni, de întreprinderi, de ONG-uri sau de alte organizații. Acestea sunt tratate conform comunicării Comisiei referitoare la gestionarea relațiilor cu petiționarii în ceea ce privește aplicarea dreptului Uniunii, care fixează un obiectiv de 12 luni de la înregistrarea plângerii pentru încheierea unui caz sau lansarea procedurii formale.

Situația pentru anul 2011: Plângeri în curs - 2197; Plângeri noi - 3115; Plângeri tratate - 3078; Plângeri în curs - 2234 – **Cele trei state membre împotriva cărora au fost depuse cele mai multe plângeri sunt Italia (386 de plângeri), Spania (306) și Germania (263).**

Cetățenii, întreprinderile și organizațiile au raportat nereguli în special în domeniul mediului, al pieței interne și serviciilor, precum și al justiției (604, 530 și, respectiv, 434 de plângeri). 3078 de plângeri tratate – În urma unei evaluări inițiale a peste trei mii de plângeri depuse în 2011, Comisia a inițiat discuții bilaterale cu statul membru în cauză în legătură cu 619 plângeri pentru a clarifica dacă normele UE au fost sau nu au fost încălcate. Plângerile care au condus la discuții bilaterale au vizat, cel mai adesea, domeniul mediului, al pieței interne și serviciilor, precum și al impozitării și uniunii vamale (149, 101 și, respectiv, 87 de dosare prealabile deschiderii procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor). Discuțiile bilaterale cu statele membre au loc în cadrul EU Pilot.

Petițiile adresate de cetățeni Parlamentului European au continuat să semnaleze o

serie de deficiențe legate de modul în care statele membre aplică dreptul UE. Parlamentul European a acordat o atenție deosebită aspectelor legate de mediu, de ocuparea forței de muncă, de justiție și drepturi fundamentale, de politica regională, precum și de sănătate și consumatori.

### B. Cazuri de autosesizare a Comisiei

Propriile constatări ale Comisiei evidențiază, de asemenea, o serie de posibile încălcări ale dreptului UE. Ca și în cazul plângerilor, Comisia inițiază mai întâi o discuție bilaterală cu statul membru în cauză, cu scopul de a găsi o soluție rapidă. În cursul anului 2011, au fost lansate 1271 de investigații. Mediul, transporturile, precum și impozitarea și uniunea vamală au fost cele trei domenii de politică în care au fost identificate cele mai multe posibile cazuri de neîndeplinire a obligațiilor (376, 178 și, respectiv, 177 de dosare noi). Statele membre cele mai vizate au fost Italia, Spania și Polonia (125, 113 și, respectiv, 81 de dosare noi).

Unele proceduri formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor au fost lansate direct de către Comisie, fără a se utiliza EU Pilot, prin trimiterea unei scrisori de punere în întârziere în temeiul articolului 258 din TFUE. Printre aceste cazuri excepționale s-au numărat următoarele:

- » acțiunile a 20 de state membre în cadrul OIV (Organisation Internationale de la Vigne et du Vin); și
- » acordul bilateral dintre Italia și China care îi exonerează pe deținătorii de pașapoarte diplomatice de obligația de a deține viză.

### 5.4.8. SOLVIT<sup>164</sup>

Sistemul SOLVIT ([http://ec.europa.eu/solvit/site/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/solvit/site/index_ro.htm)) este o rețea de soluționare a problemelor, în cadrul căreia statele membre ale Uniunii Europene conlucrează pentru a soluționa problemele survenite datorită aplicării necorespunzătoare a legislației privind piața internă de către autoritățile publice, fără utilizarea procedurilor juridice.

Sistemul SOLVIT a fost creat de Comisia Europeană în anul 2002 prin Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor - „Soluționarea eficientă a problemelor în cadrul Pieței Interne”, COM(2001)702 final din 27.11.2001.

Centrele SOLVIT existente în toate statele membre au rolul de a sprijini rezolvarea plângerilor provenite atât din partea cetățenilor, cât și a întreprinderilor, angajându-se să furnizeze soluții reale pentru problemele prezentate, într-un termen de zece săptămâni. Mai mult decât atât, plângerile primite oficial de către Comisia Europeană, pentru care se întrevede o posibilitate reală de a fi soluționate altfel decât pe cale juridică, sunt trimise, de asemenea, către SOLVIT.

Mecanismul SOLVIT a fost conceput pentru a veni în întâmpinarea cetățenilor și întreprinderilor și a-i ajuta pe aceștia să găsească soluții rapide și pragmatice în ceea ce privește problemele cu care se confruntă. Serviciile SOLVIT sunt gratuite.

Pentru ca o problemă să poată fi soluționată în sistemul SOLVIT, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele 3 condiții:

- să rezulte din neaplicarea sau aplicarea necorespunzătoare a dreptului eu-

<sup>164</sup> Sursa [http://ec.europa.eu/solvit/site/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/solvit/site/index_ro.htm)

ropean de către administrația unui stat membru;

- să aibă un caracter transfrontalier (nu este necesar ca petentul să se afle în alt stat decât cel în care a apărut problema, fiind suficient să existe un element de extraneitate care să poată face aplicabile prevederile dreptului european);
- să nu existe deja o acțiune în justiție pentru soluționarea sa.

### A. Rolul SOLVIT

Piața internă oferă cetățenilor și întreprinderilor numeroase oportunități: schimbarea reședinței într-o altă țară din Uniunea Europeană, pentru a studia, lucra sau, la pensionare, pentru a trăi într-un anumit loc sau extinderea afacerii, prin comercializarea produselor sau serviciilor într-un alt stat membru ș.a.m.d.

În general, piața internă funcționează optim, însă, uneori pot fi comise și erori. De exemplu, să presupunem că ar apărea probleme legate de obținerea unui permis de ședere, recunoașterea calificării profesionale sau înregistrarea unui autovehicul.

Uneori, aceste probleme apar din cauza lipsei de informații privind drepturile cetățenilor în Uniunea Europeană sau a diferențelor dintre procedurile administrative din celelalte state membre.

În acest context, SOLVIT se ocupă de problemele transfrontaliere între o întreprindere sau un cetățean, pe de o parte, și o autoritate publică, pe de alta, acolo unde există posibilitatea ca legislația europeană să fi fost aplicată în mod necorespunzător.

Domeniile frecvent tratate de SOLVIT sunt:

- Recunoașterea profesională a calificărilor și a diplomelor;
- Accesul la educație;
- Permise de ședere;
- Dreptul la vot;
- Securitatea socială;
- Dreptul de ocupare a unui loc de muncă;
- Permisele de conducere;
- Înregistrarea vehiculelor cu motor;
- Controlul de frontieră;
- Accesul pe piață al produselor;
- Accesul pe piață al serviciilor;
- Stabilirea ca independent;
- Achizițiile publice;
- Impozitarea;
- Libera circulație a capitalurilor și a plăților.

### B. Cum funcționează SOLVIT

SOLVIT funcționează pe baza cooperării dintre cele 30 de centre constituite în cadrul administrațiilor publice ale statelor membre UE și ale celorlalte trei state aparținând Spațiului Economic European (Norvegia, Islanda și Liechtenstein). Aceste centre formează rețeaua SOLVIT și sunt conectate prin intermediul unei baze de date online, aflată sub coordonarea Comisiei Europene.

În soluționarea unei probleme sunt implicate, de obicei, două centre SOLVIT:

- centrul de origine - centrul care primește plângerea și care, ulterior evaluării, o transmite spre soluționare centrului din statul în care a survenit problema;
- centrul responsabil - centrul din statul în care a survenit problema semnalată

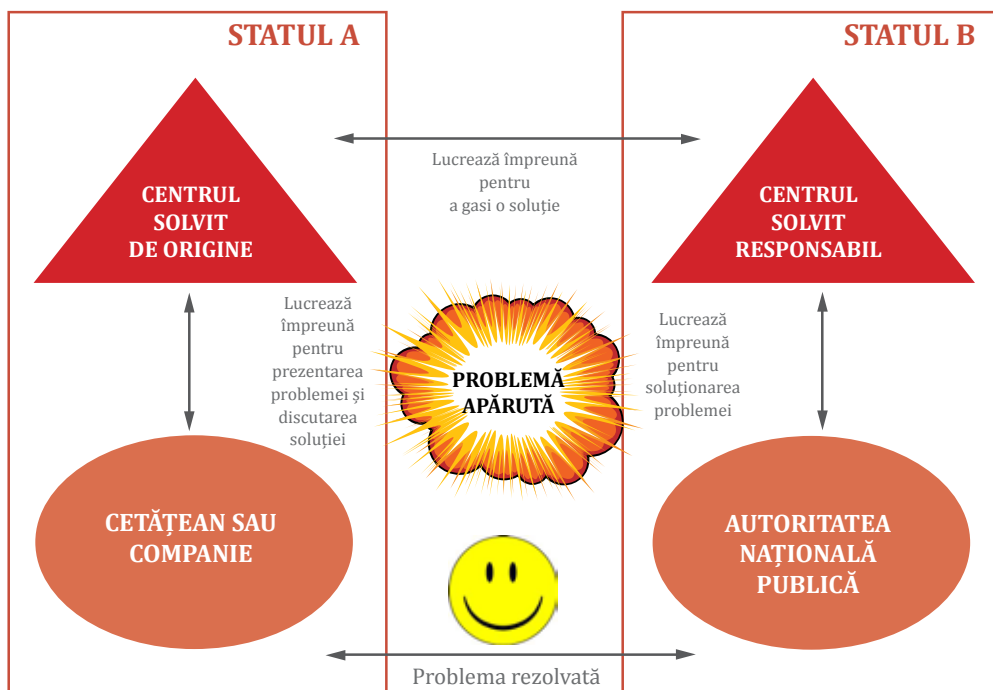
și care este responsabil de soluționarea acesteia.

Cererea patentului se înregistrează de către centrul de origine, adică centrul din statul membru cu care patentul prezintă o legătură administrativă strânsă. Centrele SOLVIT colaborează între ele pentru găsirea unei soluții.

Centrul SOLVIT responsabil colaborează cu autoritatea publică din statul său, în relația cu care a apărut problema patentului, pentru a identifica soluția și modalitatea de implementare.

Termenul în care SOLVIT își propune să găsească o soluție la problemele care îi sunt înaintate este de 10 săptămâni. În mod excepțional, centrul responsabil poate decide prelungirea termenului cu maxim patru săptămâni, dacă apreciază că în acest interval este posibilă soluționarea cazului. Soluțiile propuse de sistemul SOLVIT trebuie să fie în conformitate cu legislația europeană.<sup>165</sup>

## SOLVIT CUM FUNCȚIONEAZĂ



<sup>165</sup> Sursa [http://ec.europa.eu/solvit/site/about/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/solvit/site/about/index_ro.htm)



### C. SOLVIT România

Centrul SOLVIT România funcționează în cadrul Ministerului Afacerilor Externe - Departamentul pentru Afaceri Europene.

Prin poziționarea în cadrul Departamentului pentru Afaceri Europene, centrul SOLVIT are valențe suplimentare din perspectiva rolului său ca mecanism de identificare și corectare a deficiențelor de transpunere și aplicare a legislației europene, întrucât, în virtutea competenței sale instituționale, poate solicita autorității responsabile promovarea unor acte normative de modificare, menite să asigure conformitatea cu dreptul european pe problematica sesizată.

Întrucât cooperarea dintre centrul SOLVIT România și autoritățile administrației publice naționale este esențială pentru buna gestionare a cazurilor SOLVIT, încă din decembrie 2006 a fost creată o rețea de "puncte de contact" în cadrul autorităților naționale care aplică dreptul european privind Piața Internă.

Persoanele de contact ajută la:

- soluționarea cazurilor SOLVIT;
- promovarea serviciului SOLVIT, cel puțin la nivelul instituției din care fac parte.

### D. Activitate în perioada ianuarie - decembrie 2011

În perioada ianuarie - decembrie 2011, centrul SOLVIT România a gestionat 275 de petiții, introduse fie prin sistemul electronic, fie sesizate prin altă formă - e-mail sau telefon (de către alte state membre sau cetățenii acestora, fie de cetățeni români). Din cele 275 de petiții, 173 au fost respinse în urma evaluării, pentru neîndeplinirea criteriilor SOLVIT, iar 102 au fost acceptate ca întrunind aceste criterii. Din totalul de 102 de cazuri acceptate spre soluționare:

- 82 au fost soluționate;
- 20 au fost închise ca nesoluționate.

Cu privire la cazurile respinse în urma evaluării din perspectiva îndeplinirii criteriilor SOLVIT, în situațiile în care acestea reprezentau de fapt solicitări de informații, SOLVIT RO:

- a redirecționat petentul către organismul în măsură să ofere mai multe informații despre drepturile ce decurg din legislația europeană;
- a explicat petentului condițiile în care poate interveni SOLVIT și a îndrumat petentul către organismul național sau al unui alt stat membru în măsură să soluționeze problema sa.

Din perspectiva rolului centrului SOLVIT România în soluționarea celor 102 de cazuri:

- în 55 de cazuri centrul SOLVIT România a fost centru de origine;
- în 47 de cazuri centrul SOLVIT România a fost centru responsabil.

Din perspectiva ratei de soluționare:

- în calitate de centru de origine, din totalul de 55 de cazuri, 42 au fost soluționate iar 13 nesoluționate;
- în calitate de centru responsabil, din totalul de 47 de cazuri, 40 au fost soluționate iar 7 nesoluționate.

### Evoluție comparativă 2010-2011

În cursul anului 2011 centrul SOLVIT România a gestionat un număr mai mare de cazuri (275), comparativ cu anul 2010 (262). Cu toate acestea se poate observa o

creștere a cazurilor respinse și a cazurilor nesoluționate față de anul precedent: 173 de cazuri respinse în 2011 față de 142 în 2010 și 20 de cazuri nesoluționate în 2011 față de 10 în 2010. Astfel, în anul 2011 procentul cazurilor acceptate spre soluționare a scăzut cu aproximativ 15%, în timp ce rata de soluționare în calitate de centru responsabil sau de origine a scăzut de la 91% în 2010 la 80% în 2011.

## 5.5. ACȚIUNEA ÎN CONSTATAREA ABȚINERII DE A ACȚIONA

Acțiunea în constatarea abținerii de a acționa face parte din acțiunile care pot fi introduse în fața CJUE. Acest tip de acțiune este îndreptat împotriva inacțiunii unei instituții, organ sau organism al Uniunii Europene. În cazul în care inacțiunea este ilegală din perspectiva dreptului european, Curtea constată abținerea de a acționa și instituția, organul sau organismul în cauză trebuie să adopte măsurile adecvate.

Acțiunea în constatarea abținerii de a acționa este o procedură juridică introdusă în fața CJUE. Aceasta îi permite Curții să controleze legalitatea inacțiunii unei instituții, unui organ sau organism al Uniunii Europene.

### 5.5.1. Natura acțiunii

Acțiunea în constatarea abținerii de a acționa poate fi introdusă împotriva Parlamentului European, Consiliului European, Consiliului, Comisiei sau Băncii Centrale Europene. Ea poate fi, de asemenea, îndreptată împotriva organelor și organismelor UE. În plus, abținerea de a acționa se caracterizează prin lipsa sau omisiunea de a acționa din partea entității în cauză în situații în care dreptul european impune obligația de a acționa. Lipsa sau omisiunea are, din această cauză, un caracter ilegal.

De exemplu, acțiunea în constatarea abținerii de a acționa poate fi introdusă împotriva unei instituții care se presupune că nu a adoptat un act sau întreprins o măsură prevăzută de dreptul european.

### 5.5.2. Reclamanți

Articolul 265 din Tratatul privind funcționarea UE prevede două categorii de reclamanți. Prima categorie reunește statele membre și instituțiile UE. Acești reclamanți sunt considerați „privilegiați”, deoarece nu trebuie să demonstreze că au un interes în a acționa pentru a putea introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa.

La a doua categorie se încadrează persoanele fizice. Spre deosebire de reclamanții privilegiați, aceștia trebuie să aibă un interes pentru a putea sesiza Curtea de Justiție. Articolul 265 din TFUE precizează astfel că persoanele fizice pot introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa împotriva unei instituții care se presupune că a omis să le adreseze un act. În practică, Curtea de Justiție acceptă, de asemenea, acțiunile în constatarea abținerii de a acționa legate de actele ai căror destinatari oficiali nu sunt persoanele fizice, dar care îi privesc în mod direct și individual.

### 5.5.3. Procedură

Înainte de a putea introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa, reclamantul trebuie mai întâi să invite instituția, organul sau organismul Uniunii să acționeze. Dacă entitatea în cauză nu a adoptat o poziție după două luni, reclamantul dispune de un termen de alte două luni pentru a introduce în fața Curții de Justiție o acțiune în constatarea abținerii de a acționa.

În cazul în care Curtea de Justiție admite acțiunea, ea se limitează la a constata abținerea de a acționa. Altfel spus, Curtea de Justiție nu poate să se substituie instituției pentru a remedia omisiunea. Instituției în cauză îi revine sarcina de a acționa într-un termen rezonabil.

### 5.5.4. Repartizarea competențelor între Curtea de Justiție și Tribunal

Curtea de Justiție este competentă pentru:

- acțiunile introduse de statele membre împotriva Parlamentului European sau a Consiliului;
- acțiunile introduse de o instituție împotriva unei alte instituții.
- Tribunalul este competent să judece, în primă instanță, toate celelalte tipuri de acțiuni, în special acțiunile introduse de persoanele fizice.

## 5.6. PROCEDURA ÎNTREBĂRILOR PRELIMINARE

Procedura întrebărilor preliminare este procedura care îi permite unei instanțe naționale să consulte CJUE cu privire la interpretarea sau valabilitatea dreptului european într-un litigiu în care aceasta este sesizată. Astfel, procedura întrebărilor preliminare oferă un mijloc de a garanta siguranța juridică, printr-o aplicare uniformă a dreptului european în întreaga Uniune Europeană.

Procedura întrebărilor preliminare face parte din procedurile care pot fi exercitate în fața CJUE. Această procedură este deschisă judecătorilor naționali ai statelor membre. Aceștia din urmă pot adresa Curții întrebări cu privire la interpretarea sau valabilitatea dreptului european într-o cauză pendinte.

Spre deosebire de alte proceduri judiciare, procedura întrebărilor preliminare nu este o acțiune împotriva unui act european sau național, ci o întrebare adresată privind **aplicarea dreptului european**.

Procedura întrebărilor preliminare favorizează astfel cooperarea activă între instanțele naționale și Curtea de Justiție și aplicarea uniformă a dreptului european în întreaga UE.

### 5.6.1. Caracterul procedurii întrebărilor preliminare

Orice instanță națională sesizată cu privire la un litigiu în care aplicarea unei norme de drept european ridică întrebări (litigiu principal) poate decide să consulte Curtea de Justiție pentru a le soluționa. Există în acest caz, două tipuri de procedură a întrebărilor preliminare:

- trimiterea în vederea interpretării normei europene: judecătorul național îi solicită Curții de Justiție să precizeze un punct de **interpretare** a dreptului european, pentru a putea să-l aplice în mod corect;
- trimiterea în vederea aprecierii **validității** normei europene: judecătorul național îi solicită Curții de Justiție să controleze validitatea unui act al dreptului european.

Procedura întrebărilor preliminare reprezintă așadar o trimitere „de la judecător la judecător”. Deși aceasta poate fi solicitată de una dintre părțile la litigiu, instanța națională este cea care ia decizia de a o trimite în fața Curții de Justiție. În acest sens, articolul 267 din Tratatul privind funcționarea UE precizează că instanțele naționale care se pronunță în ultimă instanță, și anume ale căror decizii nu pot face obiectul unei căi de atac, au obligația de a exercita procedura întrebărilor preliminare dacă una dintre părți solicită acest lucru. În schimb, instanțele naționale care nu se pronunță în ultimă instanță nu au obligația de a exercita această trimitere, chiar dacă una dintre părți solicită acest lucru. În orice caz, toate instanțele naționale pot să sesizeze spontan Curtea în cazul în care există îndoieli cu privire la o dispoziție europeană.

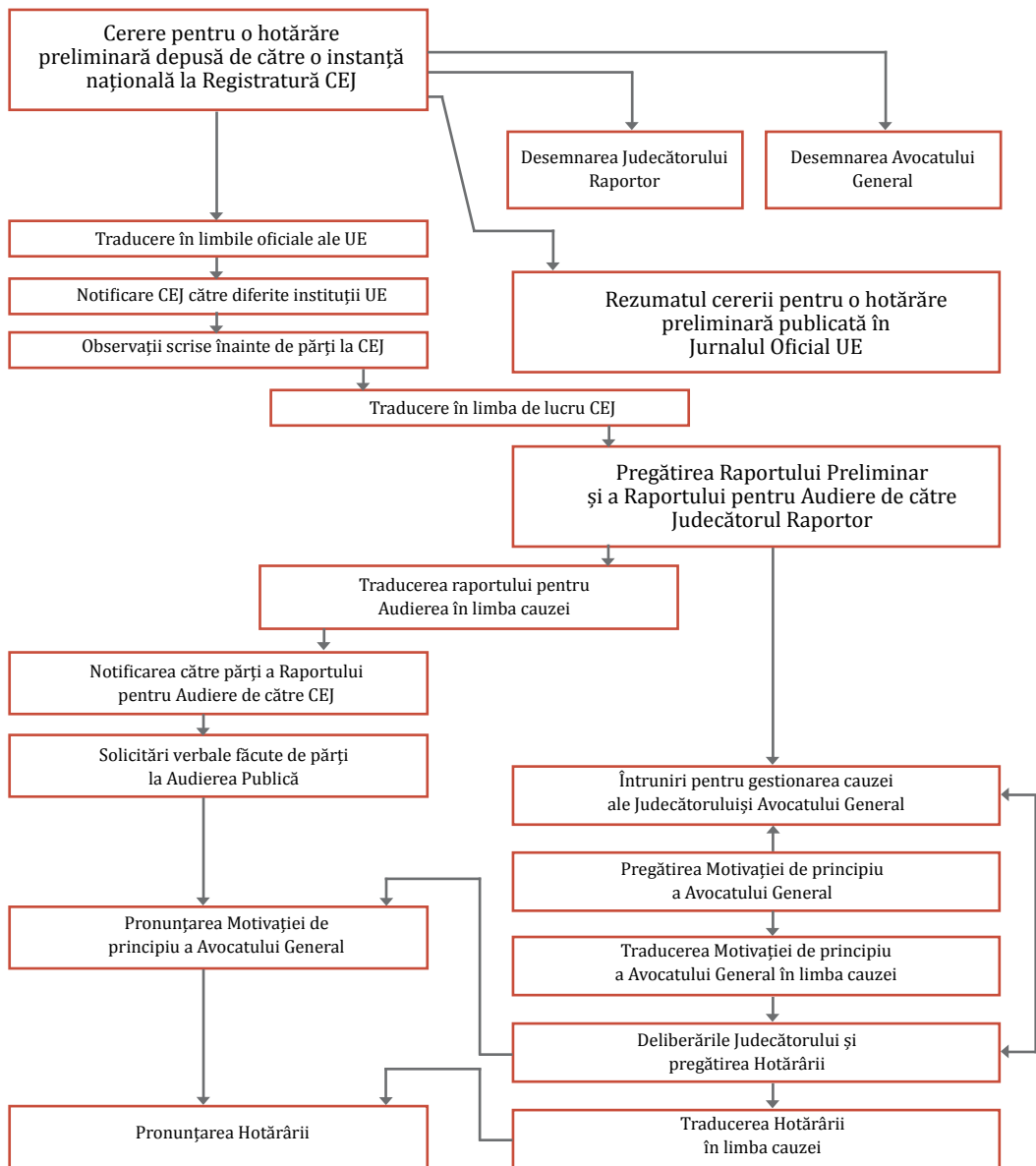
Curtea de Justiție se pronunță apoi numai cu privire la elementele constitutive ale procedurii întrebărilor preliminare pentru care este sesizată. Instanța națională își menține așadar competențe depline privind litigiul principal.

În principiu, Curtea de Justiție trebuie să răspundă la întrebarea ridicată. Ea nu poate refuza să răspundă la aceasta pe motiv că răspunsul nu ar fi nici pertinent, nici oportun în ceea ce privește litigiul principal. În schimb, ea poate să refuze răspunsul, dacă întrebarea nu intră în domeniul său de competență.

### 5.6.2. Domeniul de aplicare al hotărârilor preliminare

Hotărârea Curții de Justiție are autoritatea de lucru judecat. Mai mult, ea este obligatorie nu numai pentru instanța națională care a inițiat procedura întrebărilor preliminare, ci și pentru toate instanțele naționale din statele membre.

În cadrul unei proceduri a întrebărilor preliminare privind validitatea, dacă actul european este declarat nul, atunci la fel vor fi și toate actele adoptate în temeiul acestuia. Instituțiile europene competente vor fi apoi cele care vor trebui să adopte un nou act pentru a remedia situația.



## 5.7. ACȚIUNEA ÎN DESPĂGUBIRI

Acțiunea în răspundere face parte dintre căile de atac care pot fi exercitate în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Aceasta permite persoanelor fizice sau statelor membre care au suferit un prejudiciu să obțină despăgubiri din partea instituției care le-a cauzat.

Acțiunea în răspundere este o cale de atac exercitată în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Aceasta poate fi formulată de către statele membre sau de către persoanele fizice.

Acțiunea în răspundere permite obținerea unor despăgubiri în urma unui prejudiciu de care Uniunea este răspunzătoare. Există astfel două tipuri de acțiuni:

- acțiunile care pun în discuție răspunderea contractuală a Uniunii, atunci când aceasta este parte la un contract;
- acțiunile care pun în discuție răspunderea extracontractuală a Uniunii, în urma unui prejudiciu cauzat de organisme sale sau de agenții săi în exercitarea îndatoririlor lor.

### 5.7.1. Răspunderea contractuală a Uniunii

Organismele și agenții Uniunii sunt în măsură să încheie contracte care angajează răspunderea Uniunii. Cu toate acestea, CJUE nu are întotdeauna competența pentru soluționarea litigiilor care decurg din aceste contracte.

De altfel, acțiunea în răspundere nu se poate formula în fața CJUE decât dacă o clauză compromisorie prevede acest lucru. Altfel spus, contractul la care Uniunea se constituie parte trebuie să conțină în mod obligatoriu o clauză care să prevadă competența CJUE în caz de litigii. În lipsa unei astfel de clauze, instanțele naționale vor avea competența de a soluționa litigiul care decurge din contract.

### 5.7.2. Răspunderea extracontractuală a Uniunii

Uniunea trebuie să compenseze daunele de care se face răspunzătoare. Daunele pot fi provocate, de pildă, de către un agent al UE în exercitarea îndatoririlor sale. De asemenea, ele pot rezulta din activitatea normativă a instituțiilor europene, cum ar fi adoptarea unui regulament.

Răspunderea extracontractuală a Uniunii CJUE urmează reguli uniforme, care au fost concepute din jurisprudența CJUE. Acțiunile pot fi formulate de către persoanele fizice sau de către statele membre care au fost victimele unui prejudiciu și care doresc să obțină despăgubiri. Termenul pentru a introduce o acțiune este de cinci ani, începând de la data rezultării prejudiciului.

Curtea de Justiție recunoaște răspunderea Uniunii, atunci când sunt întrunite trei condiții:

- reclamantul a suferit un prejudiciu;
- instituțiile europene sau agenții lor au avut un comportament ilegal, în raport cu dreptul european;
- există o legătură de cauzalitate directă între prejudiciul suferit de reclamant și comportamentul ilegal al instituțiilor europene sau al agenților lor.

Acțiunea în răspundere exercitată în fața Curții de Justiție a UE nu este posibilă decât pentru a invoca răspunderea Uniunii. Persoanele fizice pot angaja, de asemenea, răspunderea statelor membre în caz de prejudicii provocate de o aplicare necorespunzătoare a dreptului european. Acțiunile împotriva statelor membre trebuie însă exercitate în fața instanțelor naționale.

### **5.7.3. Repartizarea competențelor între Curtea de Justiție și Tribunal**

Tribunalul are competența de a soluționa în primă instanță acțiunile formulate de către persoanele fizice.

În ceea ce privește Curtea de Justiție, aceasta are competența de a soluționa acțiunile formulate de către statele membre. De asemenea, ea poate fi sesizată pentru recursurile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de Tribunal în primă instanță. În acest caz, ea nu hotărăște decât cu privire la chestiunile de drept și nu rejudecă faptele.

De asemenea, Curtea de Justiție și Tribunalul pot hotărî cu privire la acțiunile care implică răspunderea contractuală a Uniunii. Aceste acțiuni se exercită conform condițiilor prevăzute de contractele la care UE se constituie parte.

## VI. EXECUTAREA ACTELOR UNIUNII EUROPENE

### 6.1. COMPETENȚELE DE EXECUȚIE ALE COMISIEI

#### 6.1.1. Mecanismele de control de către statele membre al exercitării competențelor de executare de către Comisie

Competențele de executare permit Comisiei să adopte măsurile de punere în aplicare a unui act juridic european. Comisia nu dispune de competențe de executare decât atunci când actul juridic de bază prevede acest lucru; nu este vorba așadar de o competență generală. În plus, exercițiul acestor competențe este încadrat în mod strict, pentru a permite statelor membre să își continue asocierea în elaborarea actelor de punere în aplicare.

Astfel, Regulamentul UE nr. 182/2011 definește regulile privind controlul exercițiului competențelor de executare ale Comisiei. Acest control se efectuează prin intermediul procedurilor de comitologie: Comisia trebuie să supună fiecare proiect de act de punere în aplicare aprobării comitetelor alcătuite din reprezentanții statelor membre.

#### 6.1.2. Comitetele

Există aproximativ 300 de comitete care acoperă aproape în totalitate competențele Uniunii. Aceste comitete sunt alcătuite din reprezentanții statelor membre și, de asemenea, din experți științifici sau reprezentanți ai mediilor economice și profesionale. Acestea sunt prezidate de către un reprezentant al Comisiei, care nu participă totuși la vot atunci când comitetul emite un aviz cu privire la un proiect de act de punere în aplicare.

Rolul comitetelor este de a asista Comisia în elaborarea actelor de punere în aplicare. Astfel, Comisia le consultă de fiecare dată când se pregătește să adopte un act de punere în aplicare. Conform procedurii adoptate, avizul favorabil al comitetului poate avea caracter facultativ sau obligatoriu. În oricare dintre cazuri, comitetele pun la dispoziție un forum de discuții între Comisie și administrațiile naționale ale statelor membre, fiind căutată întotdeauna soluția cea mai adecvată.

#### 6.1.3. Procedurile de adoptare a actelor de punere în aplicare

În cadrul comitetelor, există două tipuri de procedură: procedura de examinare și procedura de consultare. Modalitatea de selectare a procedurii este prevăzută în actul de bază care conferă Comisiei competențele de executare.

În cadrul procedurii de examinare, Comisia nu poate adopta un act de punere în aplicare decât dacă comitetul emite un aviz favorabil. În cazul în care avizul este unul



nefavorabil, Comisia poate fie să propună o versiune modificată a proiectului de act, în termen de două luni, fie să solicite intervenția comitetului de apel. În cazul în care este solicitată intervenția comitetului de apel, avizul acestuia trebuie să fie favorabil pentru ca proiectul de act să poată fi adoptat.

Ca regulă generală, procedura de examinare se aplică în cazul adoptării actelor de punere în aplicare care:

- au un domeniu de aplicare general;
- se referă la programe care au un impact important;
- se referă la politica agricolă comună și la politica comună în domeniul pescuitului;
- se referă la mediul înconjurător, la protecția sănătății și siguranței persoanelor, a animalelor sau a plantelor;
- se referă la politica comercială comună;
- se referă la fiscalitate.

Procedura de consultare se aplică în general în toate celelalte cazuri. În cadrul procedurii de consultare, Comisia decide să adopte actul ținând cont, în măsura în care este posibil, de concluziile rezultate în urma dezbaterilor desfășurate în cadrul comitetului.

#### **6.1.4. Adoptarea actelor de punere în aplicare în cazuri excepționale**

În mod excepțional, Comisia poate adopta un act de punere în aplicare chiar și în cazul în care comitetul emite un aviz nefavorabil, atunci când acest act este necesar pentru a evita crearea:

- unei perturbări importante a piețelor din domeniul agriculturii;
- unui risc la adresa intereselor financiare ale Uniunii.

Într-un astfel de caz, Comisia prezintă actul de punere în aplicare comitetului de apel, imediat după adoptarea acestuia. În cazul în care comitetul de apel emite un aviz nefavorabil, actul de punere în aplicare este abrogat.

#### **6.1.5. Acte de punere în aplicare aplicabile imediat**

În cazuri de urgență, un act juridic de bază poate să confere un efect imediat măsurilor de executare adoptate de către Comisie. Astfel, Comisia poate adopta actele de punere în aplicare fără a exista obligativitatea de a consulta comitetul competent.

Durata acestor acte nu poate, totuși, depăși intervalul de șase luni. În plus, actul trebuie prezentat comitetului de apel cel târziu în termen de 14 zile după adoptarea lui. În cazul în care comitetul de apel emite un aviz nefavorabil, actul de punere în aplicare este abrogat.

#### **6.1.6. Context**

Baza juridică a competențelor de executare este specificată în articolul 291 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Conform acestui articol, competențele de execuție aparțin în principiu statelor membre; acestea din urmă sunt, în fapt, responsabile cu aplicarea legilor dreptului european în cadrul dreptului lor intern, prin intermediul administrației lor naționale.

Există, cu toate acestea, cazuri în care o aplicare uniformă a dreptului european este necesară, în vederea evitării, de exemplu, a oricărei forme de discriminare sau de distorsiune a concurenței. Astfel, articolul 291 din TFUE permite Comisiei să adopte măsurile de executare a unui act juridic european. Actul juridic de bază trebuie atunci să confere în mod explicit Comisiei competențele de executare.

# GHID PRACTIC PENTRU IDENTIFICAREA MATERIALELOR UE ȘI CJ

## 1. MODALITĂȚI DE CĂUTARE A LEGISLAȚIEI EUROPENE (EUR-LEX)

Căutarea generală pe internet (de ex. Google) conduce în cele mai multe cazuri spre site-urile țintă (Eur-Lex și Curia) dar este posibil să trimită și la alte site-uri cu comentarii, bloguri, reviste de specialitate, etc. Pentru siguranța căutării este necesar ca prima sursă accesată să fie sursa oficială, respectiv Eur-Lex și Curia (pentru jurisprudența CJCE și TPI).

Izvoarele dreptului european sunt reprezentate de așa-numitul *acquis* european. *Acquis*-ul european este reprezentat de legislația primară (tratatele), legislația secundară (regulamente, directive, decizii, recomandări, etc.), jurisprudența și principiile generale ale dreptului european.

Eur-Lex este o bază de date administrată de Oficiul pentru Publicații Oficiale al UE care acționează în numele tuturor instituțiilor europene.

### 1.1. În general, se face distincție între legislația primară (tratatele) și legislația secundară (regulamente, directive etc.).

Căutarea (numită "căutare simplă") poate începe de aici:

[http://eur-lex.europa.eu/RECH\\_menu.do?ihmlang=ro](http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=ro) și are următoarele rubrici:

- Căutare generală [Termeni de căutare; Dată sau perioadă; Autor; Rubrici de clasificare; Cuvinte-cheie (EUROVOC)]
- Căutare după numărul documentului (Numărul actului, număr CELEX, text consolidat)
- Căutare după domeniu (Tratate, Legislație, Acte pregătitoare, Jurisprudență, Întrebări parlamentare)
- Căutare după referința publicării (Jurnalul Oficial, Repertoriu de jurisprudență)
- Tribunalul de Primă Instanță.

### 1.2. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Căutarea în Jurnalul Oficial se face în cele două secțiuni: L (legislație) și C (comunicări). Secțiunile E și A sunt Jurnale Oficiale publicate ca anexe la seria C (mai puțin utilizate).

<http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?ihmlang=ro> Ediția specială în limba română.

Textele actelor legislative ale instituțiilor și ale Băncii Centrale Europene, adoptate înainte de 1 ianuarie 2007, sunt publicate într-o ediție specială a Jurnalului Oficial al

Uniunii Europene, în limbile bulgară și română.

Textele sunt grupate în 20 de capitole, conform clasificării Repertoriului legislației europene în vigoare. În fiecare capitol, textele sunt grupate în volume diferite, în ordinea cronologică a publicării lor originale.

<http://eur-lex.europa.eu/JOEdSpecRep.do?year=2007&ihmlang=ro>

## 2. MODALITĂȚI DE CĂUTARE A JURISPRUDENȚEI (CURIA, EUR-LEX, TAIEX)

### 2.1. Jurisprudența este publicată atât pe site-ul Eur-Lex cât și pe site-ul CURIA.

Avantaje ale accesării jurisprudenței pe site-ul CURIA: întreaga bază de date este gratuită; cauzele sunt publicate în ziua pronunțării hotărârii; ușor de găsit după numărul cauzei. Dezavantaje: cauzele nu au „Nota bibliografică”, prezentă în EUR-LEX.

Jurisprudența CJCE, TPI și TFP este publicată pe site-ul <http://curia.europa.eu>. Acesta nu este varianta oficială, sigura considerată oficială fiind cea publicată în Culegere.

Din punct de vedere tehnic, jurisprudența anterioară anului 1987 se găsește pe site-ul Eur-Lex, astfel încât se realizează o redirectionare către acesta, dacă acea căutare se referă la o cauză anterioară anului 1987.

### 2.2. Jurisprudența istorică

- [http://www.ierr.ro/index.php/site/search/traduceri\\_documents/jurisprudenta](http://www.ierr.ro/index.php/site/search/traduceri_documents/jurisprudenta)
- Jurisprudența istorică poate fi găsită și pe site-ul TAIEX – CCVista
- <http://ccvista.taieux.be/> prin formularul de căutare aici
- <http://ccvista.taieux.be/download.asp>

## 3. Documentele instituțiilor și organelor Uniunii Europene

- OEIL - Parlamentul European: Observatorul legislativ
- <http://www.europarl.europa.eu/oeil/index.jsp?form=null&language=en>
- PRELEX Monitorizarea procesului decizional între instituții
- <http://ec.europa.eu/prelex/apcnet.cfm?CL=ro>
- Consiliul European documente <http://consilium.europa.eu/documents/access-to-council-documents-public-register?lang=ro>
- Curtea de Conturi Europeană – documente (rapoarte de audit și avize) <http://eca.europa.eu/portal/page/portal/publications/auditreportsandopinions>
- Tribunalul Funcției Publice

# ANEXA SITE-URI WEB

## Drept Comunitar & European

### 1. Instituționale:

- Comisia europeană – [www.ec.europa.eu/index\\_ro.htm](http://www.ec.europa.eu/index_ro.htm)
- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
- [http://curia.europa.eu/ro/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/ro/instit/presentationfr/index_cje.htm) - prezentare
- <http://curia.europa.eu/fr/content/juris/index.htm> - baze de date

### 2. Documentare și informații:

- <http://www.cvce.eu/> – Istoricul Comunităților
- [www.ier.ro](http://www.ier.ro) – Institutul European din România
- [www.cjce.ro](http://www.cjce.ro)
- [http://europa.eu/lisbon\\_treaty/faq/index\\_ro.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_ro.htm)
- [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecosoc/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecosoc/index_ro.htm)
- [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index_ro.htm)
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999D0352:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999R1073:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999R1074:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:31999Q0531:RO:PDF>
- [http://europa.eu/legislation\\_summaries/fight\\_against\\_fraud/antifraud\\_offices/l34008\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/antifraud_offices/l34008_ro.htm)
- [http://europa.eu/legislation\\_summaries/fight\\_against\\_fraud/antifraud\\_offices/l34008\\_ro.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/antifraud_offices/l34008_ro.htm)
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:01:31995R2988:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:09:02:31996R2185:RO:PDF>
- [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/about-us/legal-framework/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/legal-framework/index_ro.htm)
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:02:32000R1150:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:05:32004R2028:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:036:0001:0005:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:10:31997R0515:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0048:0059:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:10:31998R0696:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:01:32005R1290:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:02:32006R1083:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:03:32006R1989:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0019:0019:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:094:0010:0012:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:158:0001:0006:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:01:03:32002R1605:RO:PDF>
- [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/about-us/legal-framework/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/legal-framework/index_ro.htm)
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:78:32006R1848:RO:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:14:03:32006R1828:RO:PDF>
- [http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index\\_ro.htm](http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index_ro.htm)

### **3. Blog-uri:**

<http://eubusinesslaw.wordpress.com/>

<http://adjudicatingeurope.eu/>

<http://www.eucaselaw.info/>

<http://eulawblogger.blogspot.com/>

<http://freemovement.wordpress.com/>

<http://jmieurope.typepad.com/>

# BIBLIOGRAFIE

## Cursuri, tratate, monografii:

- **COLLIARD, Claude-Albert; DUBOUIS Louis**, „Institutions internationales”, ed. a 10-a, Ed. Dalloz, 1995;
- **DUMITRAȘCU, Mihaela Augustina**, „Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia”, Editura Universul Juridic, București, 2012;
- **FUEREA, Augustin**, „Manualul Uniunii Europene”, ediția a V-a, revizuită și adăugită după Tratatul de la Lisabona, Editura Universul Juridic, București, 2011;
- **MONNET, Jean**, „Mémoires”, Ed. Fayard, Paris, 1976;
- **PELKMANS, Jacques**, „Integrare europeană. Metode și analiză economică”, ediția a 2-a, IER, 2003;
- **POPESCU Roxana-Mariana; DUMITRAȘCU, Augustina**, „Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații”, Editura Universul Juridic, București, 2011;
- **POPESCU, Andrei; JINGA Ion**, „Organizații europene și euroatlantice”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- **POPESCU, Dumitra**, „Drept internațional public. Pentru învățământul la distanță”, Editura Universității Titu Maiorescu, București, 2003;
- **RIDEAU, Joël**, „Droit institutionnel de l'Union et des Communautés européennes”, ediția a 3 a, L.G.D.J., Paris, 1999.

## Articole în reviste de specialitate

- **FUEREA, Augustin** „Reforma propusă prin Tratatul de la Nisa – decembrie 2000, în publicația Universității din București – Centrul de Pregătire Economică și Administrativă – „Pregătirea economică și juridică a specialiștilor”, editată în urma Simpozionului „Pregătirea Economică și juridică a specialiștilor – premisă esențială a integrării României în Uniunea Europeană”, Editura Ars Docendi, București, 2002.
- **FUEREA, Augustin**, „Legal personality and powers of the European Union”, autor, articol publicat în Lex ET Scientia International Journal - Juridical Series, nr. 1/2010;
- **FUEREA, Augustin**, „Bruxelles 21 – 22 iunie – un summit de referință pentru Uniunea Europeană”, Revista „Diplomat Club, curierul vieții diplomatice, mondene și al lumii afacerilor”, nr. 5-6 (185-186), anul XV-2007;
- **FUEREA, Augustin**, „Dimensiunea istorică a Uniunii Europene”, Revista Pheonix, revistă de insolvență, nr.15/2006;
- **FUEREA, Augustin**, „Tratatul de la Lisabona - semnat la 13 decembrie 2007 intrat în vigoare la 1 decembrie 2009”, Revista de Drept public nr.4/2009;
- **GROZA, Anamaria**, „Considerații privind Comunitatea Europeană de Apărare și Comunitatea politică europeană”, în Revista de Științe Juridice, nr. 4/2007 (<http://drept.ucv.ro/RSJ/Articole/2007/RSJ4/011Groza.pdf>);
- **SCĂUNAȘ, Stelian**, „Aspecte istorice ale civilizației europene ca premise ale ideii de unitate europeană”, în Analele Universității Româno-Germane din Sibiu, nr. 3/2004;

# Cuprins

<b>I. CONSTRUCȚIA EUROPEANĂ</b> .....	2
<b>1.1. SCURT ISTORIC AL UNIUNII EUROPENE*</b> .....	2
1.1.1. MOMENTELE ȘI ETAPELE CELE MAI IMPORTANTE ALE CONSTRUCȚIEI EUROPENE.....	2
A. Premisele constituirii Comunităților Europene .....	2
B. Constituirea Comunităților Europene .....	5
1.1.2. EXTINDERE VERSUS INTEGRARE .....	8
A. Natura procesului de integrare europeană .....	8
B. Comunitățile Europene. Structură și funcționare .....	9
C. Constituirea Uniunii Europene. Tratatul de la Maastrich .....	10
D. Personalitatea juridică a Comunităților Europene și a Uniunii Europene.....	11
E. Perfecționarea Uniunii Europene. Tratatul de la Amsterdam .....	12
F. Instituții pentru o Europă extinsă. Tratatul de la Nisa .....	14
G. Extinderea Comunităților Europene/Uniunii Europene .....	15
<b>1.2. UNIUNEA EUROPEANĂ DUPĂ TRATATUL DE LA LISABONA (2007/2009)</b> ..	17
1.2.1. SCURTĂ PREZENTARE A TRATATULUI DE LA LISABONA.....	17
A. Etapele parcurse privind elaborarea, adoptarea, semnarea și intrarea în vigoare a Tratatului .....	17
B. Valoarea juridică a Tratatului de la Lisabona .....	19
C. Elementele de noutate pe care le aduce Tratatul de la Lisabona .....	19
1.2.2. UNIUNEA EUROPEANĂ – SUBIECT SPECIAL DE DREPT INTERNAȚIONAL ...	19
A. Personalitatea juridică a Uniunii Europene după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona .....	20
1.2.3. PREZENTAREA SISTEMULUI INSTITUȚIONAL AL UNIUNII EUROPENE. MODIFICĂRILE INTERVENITE PRIN INTRAREA ÎN VIGOARE A TRATATULUI DE LA LISABONA (1 DECEMBRIE 2009) .....	22
A. Instituțiile Uniunii Europene .....	22
B. Organele consultative ale Uniunii Europene .....	48
C. Banca Europeană de Investiții .....	51
D. Unele organe, agenții, oficii ale Uniunii Europene .....	52
<b>II. FORMULAREA POLITICILOR LA NIVEL EUROPEAN</b> .....	60
<b>2.1. POLITICILE COMUNE ALE UNIUNII EUROPENE</b> .....	60
2.1.1. AJUTOR UMANITAR .....	60
2.1.2. AUDIOVIZUAL ȘI MEDIA .....	61
2.1.3. CERCETARE ȘI INOVARE .....	62
2.1.4. COMERȚ .....	63
2.1.5. CULTURA .....	64
2.1.6. DEZVOLTARE .....	64
2.1.7. DREPTURILE OMULUI .....	65
2.1.8. EDUCAȚIE, FORMARE PROFESIONALĂ ȘI TINERET .....	66
2.1.9. ENERGIE.....	67
2.1.10. JUSTIȚIE, LIBERTATE ȘI SECURITATE.....	69
2.1.11. MEDIU.....	70



2.1.12. OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ, AFACERI SOCIALE ȘI EGALITATE DE ȘANSE.....	71
2.1.13. PROTECȚIA CONSUMATORILOR.....	72
2.1.14. POLITICA VAMALĂ.....	74
2.1.15. POLITICA REGIONALĂ.....	74
2.1.16. POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE COMUNĂ (PESC).....	75
2.1.17. PESCUIT.....	76
2.1.18. POLITICA INDUSTRIALĂ.....	77
2.1.19. PIAȚA INTERNĂ.....	77
2.1.20. RELAȚII EXTERNE.....	78
2.1.21. SĂNĂTATE PUBLICĂ.....	79
2.1.22. SIGURANȚA ALIMENTARĂ.....	80
2.1.23. SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ.....	80
2.1.24. TRANSPORTURI.....	81
2.1.25. POLITICA FISCALĂ.....	83
<b>2.2. REGULAMENTUL FINANCIAR, CADRUL FINANCIAR 2014-2020.....</b>	<b>84</b>
2.2.1. ÎNTOCMIREA BUGETULUI.....	86
2.2.2. EXECUȚIA BUGETULUI.....	87
2.2.3. ACTORII FINANCIARI.....	87
<b>2.3. NOUL CADRU MULTIANUAL FINANCIAR 2014-2020 (MFF).....</b>	<b>89</b>
2.3.1. Politica de coeziune.....	90
2.3.2. Politica Agricolă Comună (PAC).....	90
<b>2.4. COMPETENȚELE EXCLUSIVE ȘI PARTAJATE ALE UNIUNII EUROPENE.....</b>	<b>92</b>
2.4.1. PRINCIPII PE BAZĂ.....	93
2.4.2. TIPURI DE COMPETENȚĂ.....	93
A. Competențe exclusive.....	93
B. Competențe partajate.....	94
C. Competențe de sprijinire.....	94
<b>III. PROCESUL DECIZIONAL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....</b>	<b>96</b>
<b>3.1. PROCEDURI LEGISLATIVE - INTRODUCERE.....</b>	<b>96</b>
3.1.1. PROCEDURĂ LEGISLATIVĂ ORDINARĂ.....	96
3.1.2. DERULAREA PROCEDURII LEGISLATIVE ORDINARE.....	100
A. Propunerea Comisiei.....	100
B. Prima lectură în Parlament.....	100
C. Prima lectură în Consiliu.....	101
D. A doua lectură în Parlament.....	101
E. A doua lectură în Consiliu.....	101
F. Concilierea.....	101
G. Încheierea procedurii – a treia lectură.....	101
3.1.3. PROCEDURI LEGISLATIVE SPECIALE.....	102
3.1.4. CLAUZELE PASARELĂ.....	102
3.1.5. INITIAȚIVA CETĂȚENEASCĂ.....	103
3.2. PROCEDURA DE ADOPTARE A ACORDURILOR INTERNAȚIONALE.....	105
3.3. PRINCIPIUL COOPERĂRII ÎNTRE INSTITUȚII.....	107
3.4. PROCESUL DE ADERARE A UNUI NOU SM.....	107

<b>IV. INSTRUMENTE JURIDICE</b> .....	112
<b>4.1. IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE</b> .....	112
4.1.1. LEGISLAȚIA PRIMARĂ.....	112
4.1.2. LEGISLAȚIA SECUNDARĂ.....	114
4.1.3. LEGISLAȚIA COMPLEMENTARĂ.....	115
<b>4.2. REGULAMENTE, DIRECTIVE ȘI ALTE ACTE LEGISLATIVE</b> .....	116
4.2.1. REGULAMENTUL.....	116
4.2.2. REGULAMENTUL DE APLICARE.....	117
4.2.3. DECIZIA.....	117
4.2.4. DIRECTIVA.....	117
4.2.5. ACTELE ATIPICE.....	118
<b>V. APLICAREA LEGISLAȚIEI UNIUNII EUROPENE</b> .....	120
<b>5.1. TRANSPUNERE, APLICARE ȘI CONTROL</b> .....	120
5.1.1. EFECTUL DIRECT AL DREPTULUI EUROPEAN.....	120
5.1.2. EFECTUL DIRECT ORIZONTAL ȘI VERTICAL.....	121
5.1.3. EFECTUL DIRECT ȘI LEGISLAȚIA PRIMARĂ.....	121
<b>5.2. SUPREMAȚIA DREPTULUI EUROPEAN</b> .....	121
5.2.1. DEFINIȚIE.....	122
5.2.2. DOMENIUL DE APLICARE.....	122
5.2.3. RESPONSABILII DE RESPECTAREA PRINCIPIULUI.....	122
<b>5.3. ACȚIUNEA ÎN ANULARE</b> .....	123
5.3.1. NATURA ACȚIUNII.....	123
5.3.2. RECLAMANȚII.....	123
5.3.3. ANULAREA ACTULUI.....	124
5.3.4. REPARTIZAREA COMPETENȚELOR ÎNTRE CURTEA DE JUSTIȚIE ȘI TRIBUNAL.....	124
<b>5.4. ACȚIUNEA ÎN CONSTATAREA NEÎNDEPLINIRII OBLIGAȚIILOR</b> .....	124
5.4.1. NATURA NEÎNDEPLINIRII OBLIGAȚIILOR.....	125
5.4.2. PROCEDURĂ.....	125
5.4.3. REPARTIZAREA COMPETENȚELOR ÎNTRE CURTEA DE JUSTIȚIE ȘI TRIBUNAL.....	125
5.4.4. PREZENTARE A PROCEDURII DE ÎNCĂLCARE A OBLIGAȚIILOR EUROPENE (PROCEDURA DE INFRINGEMENT).....	126
5.4.5. PROCEDURA ÎN FAȚA CJUE SE CONCRETIZEAZĂ ÎN URMĂTOARELE ETAPE: .....	128
5.4.6. PARTENERIATUL CU STATELE MEMBRE: EU PILOT.....	130
5.4.7. DETECTAREA PROBLEMELOR ȘI SOLUȚII INFORMALE.....	131
A. Plângeri.....	131
B. Cazuri de autosesizare a Comisiei.....	132
5.4.8. SOLVIT.....	132
A. Rolul SOLVIT.....	133
B. Cum funcționează SOLVIT.....	133
C. SOLVIT România.....	135
D. Activitate în perioada ianuarie –decembrie 2011.....	135
<b>5.5. ACȚIUNEA ÎN CONSTATAREA ABȚINERII DE A ACȚIONA</b> .....	136
5.5.1. NATURA ACȚIUNII.....	136
5.5.2. RECLAMANȚI.....	136
5.5.3. PROCEDURĂ.....	137

5.5.4. REPARTIZAREA COMPETENȚELOR ÎNTRE CURTEA DE JUSTIȚIE ȘI TRIBUNAL .....	137
<b>5.6. PROCEDURA ÎNTREBĂRILOR PRELIMINARE.....</b>	<b>137</b>
5.6.1. CARACTERUL PROCEDURII ÎNTREBĂRILOR PRELIMINARE .....	138
5.6.2. DOMENIUL DE APLICARE AL HOTĂRĂRILOR PRELIMINARE.....	138
<b>5.7. ACȚIUNEA ÎNDESPĂGUBIRI.....</b>	<b>140</b>
5.7.1. RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ A UNIUNII.....	140
5.7.2. RĂSPUNDEREA EXTRA CONTRACTUALĂ A UNIUNII.....	140
5.7.3. REPARTIZAREA COMPETENȚELOR ÎNTRE CURTEA DE JUSTIȚIE ȘI TRIBUNAL.....	141
<b>VI. EXECUTAREA ACTELOR UNIUNII EUROPENE .....</b>	<b>142</b>
<b>6.1. COMPETENȚELE DE EXECUȚIE ALE COMISIEI.....</b>	<b>142</b>
6.1.1. MECANISMELE DE CONTROL DE CĂTRE STATELE MEMBRE AL EXERCITĂRII COMPETENȚELOR DE EXECUTARE DE CĂTRE COMISIE.....	142
6.1.2. COMITETELE.....	142
6.1.3. PROCEDURILE DE ADOPTARE A ACTELOR DE PUNERE ÎN APLICARE .....	142
6.1.4. ADOPTAREA ACTELOR DE PUNERE ÎN APLICARE ÎN CAZURI EXCEPȚIONALE .....	143
6.1.5. ACTE DE PUNERE ÎN APLICARE APLICABILE IMEDIAT.....	143
6.1.6. CONTEXT .....	143
<b>GHID PRACTIC PENTRU IDENTIFICAREA MATERIALELOR UE ȘI CJ.....</b>	<b>145</b>
1. MODALITĂȚI DE CĂUTARE A LEGISLAȚIEI EUROPENE (EUR-LEX).....	145
2. MODALITĂȚI DE CĂUTARE A JURISPRUDENȚEI (CURIA, EUR-LEX, TAIEX) ...	146
<b>ANEXA SITE-URI WEB.....</b>	<b>147</b>
DREPT COMUNITAR & EUROPEAN.....	147
1. Instituționale .....	147
2. Documentare și informații .....	147
3. Blog-uri .....	148
<b>BIBLIOGRAFIE.....</b>	<b>149</b>
CURSURI, TRATATE, MONOGRAFII .....	149
ARTICOLE ÎN REVISTE DE SPECIALITATE .....	149

